

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**PROF. DR. CAHİT KAVCAR'IN HAYATI, ESERLERİ,
EDEBİYAT ve TÜRKÇE EĞİTİMİNE KATKILARI**

MERVE YILMAZ

DENİZLİ, 2013

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**PROF. DR. CAHİT KAVCAR'IN HAYATI, ESERLERİ,
EDEBİYAT ve TÜRKÇE EĞİTİMİNE KATKILARI**

MERVE YILMAZ

**Danışman
PROF. DR. NURETTİN ÖZTÜRK**

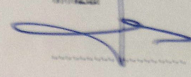
DENİZLİ, 2013

TEZ ONAY FORMU

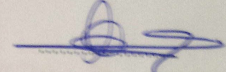
Bu çalışma Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı'nda jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkanı: Doc. Dr. Duygu Yayı

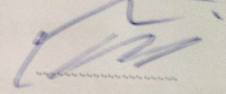
İmza



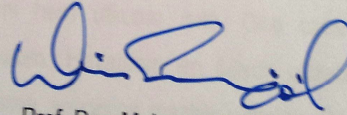
Üye: Yrd. Doç. Dr. Abdullah Çaykırıcı



Üye: Prof. Dr. Nurettin Öztürk



Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun /
11/04/2017 sayılı kararı ile onaylanmıştır.



Prof. Dr. , Mehmet Ali SARIGÖL

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Tezimi hazırlarken pek çok kişinin yardım ve desteğini gördüm. Kavcar Hoca'nın makalelerinin düzenlenmesinde Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi araştırma görevlilerinden doktorant Sedat KARAGÜL yardımcı oldu. Sedat arkadaşıma teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Sedat SEVER yakın ilgisyle bana hem yol, yön gösterdi hem de Hoca hakkında verdiği bilgilerle ufku genişletti. Teşekkürlerimle kendisine sağlık ve esenlik diliyorum.

Hocalarım Doç.Dr. Derya YAYLI ve Yard.Doç. Dr. Abdullah BAĞDEMİR'e tezle ilgili uyarı ve düzeltmeleri için minnet borçluyum.

Hocam Prof.Dr. Nurettin ÖZTÜRK'e ders aşamasından itibaren bana kazandırdıkları için çok teşekkür ederim.

Ailem her zaman yanımda oldu. Tezin sıkıntıları onların varlık ve destekleriyle alt edildi. Maddi ve manevi destekleriyle hem hayatımı hem kariyerimi güvence altında sürdürmemi sağladılar. Onlara teşekkürüm hayat boyu sürecek.

Asıl teşekkürü Hoca'ya etmem gerek. Daha ilk günden başlayarak beni güler yüzü, yakın ilgisi ve sıcak desteğiyle karşıladı. Onunla ilk kez Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi dış merdiveninde karşılaştım. Gülümsüyordu. İçten bir biçimde kucakladı. Etraf karlı, hava soğuktu. Hoca güneş gibi hem içimi hem ufku ısıttı. Ona candan ve saygıyla dolu teşekkürlerimi sunuyorum. Hayatımın en büyük güzelliklerinden biri onunla tanışmak ve onun ilgisine, sevgisine mazhar olmaktır. Onun duruşu bu çalışma sırasında hep yolumu yönümü aydınlattı.

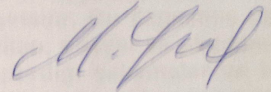
Elbette bu çalışma bütün çaba ve iyi niyetlere karşın eksikler ve yanlışlar içeriyor. Bu eksik ve yanlışların hoşgörüsüyle düzeltilerek tezin tamamlanmasına katkı sağlanması umudunu hep taşıyacağım. Bu umutla çalışmanın bütün kusurlarını üstleniyorum.

Etik Sayfası

iii

Bilimsel Etik Taahhüt ve Beyan Sayfası

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmanın yapılması ve bulguların çözümünde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyulduğunu; bu çalışmanın doğrudan birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atfedildiğini beyan ederim.

İmza : 

Öğrenci Adı Soyadı : Merve Yılmaz

ÖZET

PROF. DR. CAHİT KAVCAR'IN HAYATI, ESERLERİ, TÜRKÇE VE EDEBİYAT EĞİTİMİNE KATKILARI

Yılmaz, Merve
Yüksek Lisans Tezi, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Nurettin ÖZTÜRK

Şubat, 2014, ı-x + 219 sayfa

Çalışma Prof. Dr. Cahit Kavcar'ın hayatını, eserlerini, Türkçe ve edebiyat eğitime katkılarını ele almaktadır. Bu özgeçmiş çalışmasında; Kavcar'ın öğrencilik ve öğretmenlik yılları, sosyal ve akademik yaşantısı, yapıtları, öğrencileri, öğrencilerine yaptırdığı çalışmalar ve kendisine ait kişisel görüşler yer almaktadır. Yukarıda bahsedilen her bölüm oldukça ayrıntılı bir biçimde incelenmiştir. Çoğunlukla söyleşi ve kaynak tarama yöntemleri kullanılmıştır. Kavcar'ın yaşam ve yapıtlarının sistematik açıdan incelenmesi Türkçe eğitimi alanında olumlu bir örnek oluşturacaktır. Çalışma biyografik ve monografik niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Prof. Dr. Cahit Kavcar, Türkçe, edebiyat, eğitim, öğretim

ABSTRACT

PROF. DR. CAHİT KAVCAR'S LIFE, HIS WORKS, HIS CONTRIBUTIONS TO EDUCATION OF TURKISH AND LITERATURE

Yılmaz, Merve
M. Sc. Thesis in
Supervisor: Prof. Dr. Nurettin Öztürk

February, 2014, 1-x + 219 pages

The study has handled Prof. Dr. Cahit Kavcar's life, his works, his contributions to Turkish and literature education. In this biographic study, Kavcar's years of studentship and instructiveness, his social and academic life, his works, his students, the works get done to his students, personal opinions belonging to yourself have located. Each section mentioned above had been examined in considerable detail. interview and source scanning methods had been mostly used. The examination of Kavcar's life and works from the systematical perspective, will set a positive example in the field the Turkish education. The study is biographical and monographical type.

Key Words: Prof. Dr. Cahit Kavcar, Turkish, literature, education, teaching

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY FORMU.....	i
TEŞEKKÜR	ii
ETİK SAYFASI.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	viii

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEM DURUMU:.....	1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI:.....	2
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ:.....	2
1.4. SAYILTILAR	3
1.5. SINIRLILIKLAR:	3
1.6. TANIMLAR:	4

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. BİYOGRAFİ.....	6
2.1.1. Cahit Kavcar'ın Resmi Özgeçmişi.....	6
2.2. AİLE.....	7
2.3. ÇEVRE	9
2.4. MEKAN	9
2.5. ÖĞRENCİLİK	12
2.5.1. İlk ve Ortaokul.....	12
2.5.2. Üniversite	13
2.5.3. Ders Dışı İlgiler.....	16
2.6. ÖĞRETMENLİK	16
2.7. AKADEMİK YAŞAM.....	18
2.7.1. Profesörlük Süreci.....	18
2.7.2. Lisans Üstü Öğrencileri.....	21
2.8. DANIŞMANLIKLARI	25
2.8.1. Yüksek Lisans.....	25
2.8.2. Doktora.....	38
2.9. KİTAPLARI	53
2.9.1. Batılılaşma Açısından Servet-i Fünun Romanı.....	55
2.9.2. Edebiyat ve Eğitim.....	68
2.9.3. İkinci Meşrutiyet Devrinde Edebiyat ve Eğitim (1908-1923).....	73
2.9.4. Türk Dili	88
2.9.5. Türkçe Öğretimi-Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin.....	91
2.9.6. Yazılı ve Sözlü Anlatım.....	108
2.10. MAKALELERİ	111

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	153
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM KİTLESİ	153

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

4.1. KATILDIĞI BİLİMSEL TOPLANTILAR	154
4.2. FİZİKSEL PORTRE VE SAĞLIK DURUMU	158
4.3. YAŞAM VE DÜŞÜNCELER KARŞISINDA CAHİT KAVCAR.....	159
4.3.1. DÜŞÜNCE DÜNYASI	159
4.3.2. Karşıt Düşünceye Bakışı.....	159
4.3.3. Edebiyatın Değeri.....	160
4.3.4. Eğitimin İnsan Yaşamındaki Yeri	160
4.3.5. Batılılaşma ve Çağdaşlaşmanın Önemi.....	160

4.3.6. Atatürk'ün Çağdaşlaşma Sürecindeki Yeri ve Önemi.....	161
4.4. ÇEŞİTLİ KAVRAMLAR ETRAFINDAKİ GÖRÜŞLERİ	163
4.4.1. Cehennem Meyvesi.....	163

BEŞİNCİ BÖLÜM SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. TÜRK EDEBİYATINA VE TÜRKÇE EĞİTİMİNE KATKILARI	164
5.1.2. Sanata İlişkin Görüşler.....	164
5.2. TÜRKÇE EĞİTİMİNE KATKILARI.....	165
5.3. HAKKINDA YAZILANLAR	168
5.4. CAHİT KAVCAR ÇALIŞTAY KİTABINDAKİ ANI GÖRÜŞ VE İZLENİM YAZILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	169
5.5. CAHİT KAVCAR'IN KENDİSİ HAKKINDAKİ DEĞERLENDİRMELERİ	183
5.6. SONUÇ	186

KAYNAKLAR

CAHİT KAVCAR'IN ESERLERİ (KRONOLOJİK LİSTE).....	189
I. Kitaplar	189
II: Makaleler.....	190
YÖNETTİĞİ TEZLER (ALFABETİK).....	196
I. Yüksek Lisans Tezleri	196
II. Doktora Tezleri.....	198
DİĞER KAYNAKLAR	200

EKLER

EK 1: İLKOKUL 5. SINIF KARNESİ.....	205
EK 2. ANKARA YÜKSEK ÖĞRETMEN OKULU DİPLOMASI.....	206
EK 3. DTCF LİSANS DİPLOMASI	206
EK-4: YÜKSEK LİSANS DİPLOMASI	207
EK 5: YEDEK SUBAY DİPLOMASI	207
EK 6: DOKTORA DİPLOMASI	208
EK 7: DOÇENTLİK BELGESİ	208
EK 8: PROFESÖRLÜĞE ATANMA YAZISI	209
EK 9: FOTOĞRAF (1961).....	210
EK 10: FOTOĞRAF (1965).....	210
EK 11: FOTOĞRAF (1965).....	211
EK 12: FOTOĞRAF (1967).....	211
EK 13: FOTOĞRAF (1973).....	212
EK 14: FOTOĞRAF (1975).....	212
EK 15: FOTOĞRAF (1979).....	213
EK 16: FOTOĞRAF (1987).....	213
EK 17: FOTOĞRAF (1993).....	214
EK 18: FOTOĞRAF (1995).....	214
EK 19: FOTOĞRAF (1997).....	215
EK 20: FOTOĞRAF (1999).....	215
EK 21: FOTOĞRAF (2001).....	216
EK 22: FOTOĞRAF (2005).....	216
EK 23: FOTOĞRAF (2010).....	217
EK 24: FOTOĞRAF (2012).....	217
EK 25: FOTOĞRAF (2012).....	218

SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ

%	: Yüzde
ABD	: Anabilim Dalı
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
A.Ü.	: Ankara Üniversitesi
ANAÇEV	: Anadolu Çağdaş Eğitim Vakfı
Bil. Uzm.	: Bilim Uzmanı
C.	: Cilt
Doç.	: Doçent
Dr.	: Doktor
DTCF	: Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi
Fak.	: Fakülte
IMEN	: International Mother Tongue Education Network
İTÜ	: İstanbul Teknik Üniversitesi
KKTC	: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
km.	: Kilometre
KPSS	: Kamu Personeli Seçme Sınavı
M.E:B	: Milli Eğitim Bakanlığı
No:	: Number
ODTÜ	: Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Öğrt. Gör.	: Öğretim Görevlisi
Ord.	: Ordinaryüs
pp.	: Page to Page
PİSA	: Programme for international student assessment
s.	: Sayfa
ss.	: Sayfadan Sayfaya
S.	: Sayı
SBS	: Seviye Belirleme Sınavı
Şht.	: Şehit
TDAY	: Türk Dili Araştırma Yıllığı
TDK	: Türk Dil Kurumu

TED	: Türk Eğitim Derneği
TİKA	: Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı
TL	: Türk Lirası
TÖMER	: Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezi
TUBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
Üniv.	: Üniversite
vb.	: ve benzeri
Yard.	: Yardımcı
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurulu

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEM DURUMU:

Türkçe eğitimi alanında kurumlar, programlar, yöntemler, verilen eserler üzerine çeşitli çalışmalar yapılmıştır ve halen de yapılmaktadır. Ancak bu alana hizmet verenlerin hayat ve eserleri Türkçe eğitimi açısından hangi önemi taşımaktadır? Hayat ve eser, bir başka deyişle bir ömrün adandığı, emek harcandığı işler ve süreçler Türkçe eğitimi açısından ne anlama gelmektedir? İşte bu sorular tezin ana problemini oluşturmaktadır.

Prof. Dr. Cahit Kavcar Yeni Türk Edebiyatı, Güzel Sanatlar Eğitimi, Edebiyat Eğitimi ve Türkçe Eğitimi, hatta Eski Türk Dili ve Edebiyatı alanında çalışmalar yapmış çok yönlü bir eğitimci, akademisyen ve araştırmacıdır. Prof. Kavcar emekli olduğu 2010 yılına dek öğretmenlikten dekanlığa varıncaya değin eğitim kurumlarında her kademedeki görev almıştır. Yaptığı hizmetler ve yetiştirdiği öğrenciler, akademisyenler, yazdığı kitap, makale ve bildiriler alan açısından vazgeçilmez niteliktedir. O yüzden Kavcar'ın hayatı ve eserleri Türkçe Eğitimi alanında örnek alınacak, dersler çıkarılacak canlı bir örnek olarak görünmektedir.

Bu çalışmanın ana problemi Kavcar'ın çeşitli alanlarında yaptığı çalışmaları ilgililerin önüne sermek ve örnek olduğu yönlerini ortaya çıkarmak şeklinde dile getirilebilir.

Cahit Kavcar, Türkçe eğitimi, edebiyat eğitimi, öğretmen yetiştirme, yabancı dille eğitim, sanat ve estetik gibi pek çok farklı konuda bilimsel çalışmalar yapmış yetkin bir bilim adamıdır. Türkçe, eğitim bilimleri, Türk dili ve edebiyatı gibi alanlara yaptığı katkılardan dolayı eserlerini ve bilimsel kimliğini incelemek gerekir.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI:

Yapılan çalışmanın amacı, Prof. Dr. Cahit Kavcar'ın hayatını, insani ve akademik kişiliğini, bilimsel çalışmalarını, alan yazınına katkılarını ortaya koymaktır. Çünkü Hoca'nın gerçekleştirdiği çalışmalar ve bilimsel yaşantı, ardından yetişen bilim insanlarına da yol gösterici niteliktedir.

Çalışmayı okuyanlar, teze konu olan kişinin hayatı ve eserleri üzerinden Türkiye'de eğitimin, Türkçe ve edebiyat öğretiminin ve Hoca'nın diğer alanlara yaptığı katkıların seyri üzerinden hangi noktaya geldiğini, sorunlarını, aşılabilir ve aşılabilen güçlükleri, kazanımları, fırsatları, güçlü ve güçsüz olunan noktaları görme imkanına kavuşacaklardır.

1.3.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ:

Türkiye'de yapılan biyografik çalışmalar hem akademik hem diğer alanlarda genellikle hayatta olmayan bilim insanları üzerinde yapılmaktadır. Biyografi geleneği Türkiye'de de dünyada da böyle biçimlenmiştir. Bu araştırmanın önemi yaşayan bir eğitim ve edebiyat emektarının, bir Türkçe gönüllüsünün profilini göstermek biçiminde betimlenebilir. Çünkü tamamlanmayan bir yaşam tamamlanmayan eserler demektir. Bu açıdan bakıldığında araştırılan bilim insanı yeniden eserler üretecektir; bu araştırma ardından yapılacak olan çalışmalara temel olma, yol gösterme açısından da önem taşımaktadır. Teze konu olan Hoca da nerden nereye geldiğini, hayat macerasını bu tez vesilesiyle yeniden değerlendirme, gözden geçirme ve bundan sonrası için zemin oluşturma imkanı bulmuştur.

Bu tez, yalnızca geçmişte yaşamış bilim insanlarının bıraktığı eserlerin öneminden ziyade yaşayan bilim insanlarımızın da hem kendilerinin hem de eserlerinin öneminin gösterilmesi ve irdelenmesi açısından önemli bir kaynak oluşturacaktır.

1.4. SAYILTILAR

Araştırmada şu sayıltıları öne sürmek mümkündür:

1. Cahit Kavcar'ın kişisel ve akademik yaşantısı belgelere ve pozitif verilere dayalı olarak değerlendirildiğinde bir başarı öyküsü olarak görünmektedir.
2. Cahit Kavcar'ın bibliyografyası alanyazınında onsuz olunmaz (sin qua non) bir değer taşır.
3. Cahit Kavcar'ın yazarlığı, öğretmenliği, danışmanlığı, örnek alınacak değerdedir.
4. Cahit Kavcar'ın yüksek öğrenim düzeyindeki hizmetleri bugün somut olarak Türkçe Eğitimi Bölümlerinde kurumsallaşmıştır.
5. Cahit Kavcar'ın yetiştirdiği akademisyenler bugün gerek alan gerekse kurum düzeyinde onun ilkeleri ve öngöruları ile hizmet vermektedirler.
6. Kavcar'ın arayışları eski edebiyattan dile, eğitimden Türkçeye, anadil eğitiminden mesleki formasyona değin pek çok alanda norm oluşturacak düzeye ulaşmıştır.

1.5.SINIRLILIKLAR:

Özel yaşama ilişkin veri ve değerlendirmelere olabildiğince yer verilmemeye çalışılmıştır.

Cahit Kavcar'ın çok sayıda kitap ve makalesi olduğundan eserlerine yapılan atıfları belirlemek bu çalışmanın kapsamı dışında tutulmuştur.

Biyografik veriler konusunda özellikle Hoca'nın kendi arşivi ve resmi kaynaklara, yazılı belgelere başvurulmuştur. Bunun yanında ikincil olarak Kavcar'ın Türkiye'nin pek çok farklı yerinde çok sayıda öğrencisi olduğundan hepsiyle birebir söyleşi yaparak Hoca'ya ilgili görüşlerini almak mümkün olmamıştır. Ulaşabildiğimiz öğrencilerinin, çalışma arkadaşlarının ve tez yazarının kendi gözlemleriyle Cahit Kavcar hakkında çeşitli yargılara ulaşılmıştır.

Kitap ve makaleleri onu değerlendirmede ana kaynakların başka bir öbeğini oluşturmaktadır.

Bir ömrün hikayesi ele alınırken tezin iki yıllık yasal süresi de sınırlılıkların içinde önemli bir yer tutmaktadır.

1.6.TANIMLAR:

Çalışmanın ana kavram ve tanımları aşağıda verilmiştir:

Bu tez öncelikle biyografik bir çalışmadır. Biyografi bir kişinin hayatını anlatan yazıya, diğer bir deyişle hayatının tarihine, bilim ve sanat dalarında ün yapmış kişilerin hayatlarını anlatan eserlere denir. (Kantemir, 1981) Biyografinin çok eskiye dayanan bir geçmişi vardır. Grek yazınında Hesiodos'un Thegonia adlı eseri ilahların yaşamlarını anlatan bir kitap olarak biyografi tarihinde ilk sırayı alır. Aristoteles'in Metafizik adlı yapıtı da Sokrates'ten önceki fizik filozoflarının hayat ve görüşlerini içeren biyografik bir derlemdir. Asıl biyografi türünün öncüsü yine eski Grek yazınında Plutharkos'un Paralel Hayatlar adlı yazar ve filozof biyografilerini içeren yapıtıdır. Arap edebiyatında tabakat ve siyer kitapları biyografik niteliklidir. Fars ve Türk edebiyatlarında da tabakat ve tezkireler benzer bir işlev görmüştür. Türkiye'de biyografi geleneği Tanzimat'tan sonra güçlenmiştir. Namık Kemal'in Evrak-ı Perişan'ı ve Beşir Fuad'ın Fransız yazarlara ilişkin biyografileri önc değerdedir. Bursali Mehmet Tahir'in Osmanlı Müellifleri, Mehmet Süreyya'nın Sicil-i Osmani'si, Faik Reşad'ın Esamisi, bir yandan tezkirelerin büyük Osmanlı biyografı Taşköprülüzade Ahmed'in Şakayıkun-Numaniye'sinin, bir yandan Avrupa'daki biyografi ve yazar sözlüklerinin izinde yazılmışlardır. İbnülemin Mahmut Kemal İnal'ın Son Sadrazamlar, Son Hattatlar, Son Şairler gibi yapıtları da önemli biyografilerdir. Türk Dili ve edebiyatı alanında Ali Nihat Tarlan'dan sonra Prof. Dr. Mehmet Kaplan'ın Namık Kemal hakkındaki doktora tezi ikinci tezdır. Bu tez aynı zamanda devir-şahsiyet-eser bağlamında ilk modern ve akademik biyografidir. Kaplan'ın doçentlik tezi de Tevfik Fikret hakkında olup o çalışması da biyografik nitelik taşır. Bu liste uzatılabilir. Ancak biz tez sürecinde Orhan Okay'ın Tanpınar biyografisini ve İnci Enginün ile Zeynep Kerman'ın Mehmet Kaplan hakkındaki biyografik çalışmalarını görüp yararlandık. Kavcar Hoca'yı dönem

koşulları yani çevre, kişiliğin oluşum süreci ve eserleri üzerinden değerlendirirken bu biyografi geleneğinde oluşan devir-şahsiyet-eser üçgeni içinde kalmaya çalıştık.

Konuşma, buluşma, bir araya gelme anlamına gelen mülakat, görüşme ya da röportajdan ayrı bir işlem olarak söyleşi, çalışmamızın ana kavramlarından bir diğeridir. Bu kavram, röportajın daha özel bir biçimidir. Ünlü kişilerin tanıtılması uzmanlık alanlarındaki konularda fikirlerinin alınması tarzında, sade bir sohbet havası içinde yapılan konuşmalara mülakat denmektedir. (Ağca, 1999) Biz de çalışmamızın belli bir bölümünü Hoca ile yapılan mülakatta elde edilen verilere dayandırdık.

Çalışmada başvurulan yazın türlerinden biri de anıdır. Anı bağlamında hem Kavcar Hoca'nın anlattıkları hem de yazdıkları önemli bir yere sahiptir. Çünkü belli bir uzmanlık alanında doruğa ulaşmış kişilerin anıları o alanı öğrenme ve öğretmede yararlı olduğu gibi örnek oluşturacak yaşantılara da yer vermektedir. (Kantemir, 1981)

Edebiyat ya da yazın kavramıyla çoğunlukla Türk yazını kastedilmiştir.

Türkçe kavramı aynı zamanda Türk dili kavramı ile anlamdaştır. Doğrusu Türkiye'de bu iki kavramın aynı anda var olması bilimsel olarak ayrı tanımlar gerektiren kavramlar olmalarında değil hizmet alanlarında kurumlaşmaya bağlı olarak ilk ve orta okul düzeyinde Türkçenin, lise ve sonrasında Türk dili teriminin tercih edilmesinden ileri gelmektedir. Ayrıca Türkçe duyarlılığı özleşme yönünde gelişenler Türkçeyi, geleneksel Türkoloji disiplininde ise Türk dili terimi yeğlenmektedir. Bu çalışmada Türkçe terimi yeğlenmiştir. Çünkü Hoca'nın çalışmalarında kullandığı terim de budur. Bu kavram Altay dilleri içinde kabul edilen ve Türklerin kullandığı dili deyimlemektedir.

Eğitim, öğretim, sanat, cumhuriyet, okul, üniversite gibi kavramlar da çalışmada sık geçen ve anlam yükü fazla olan terimleridir. Ancak bu kavramların tanımlarının ayrıca verilmesine, yaygınlıkları, bilinirlikleri yüksek olduğundan gerek görülmemektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Biyografi

2.1.1. Cahit Kavcar'ın Resmi Özgeçmişi

Cahit Kavcar, 1943 yılında Fethiye'nin Kızılbil Köyü'nde doğdu. İlkokuldan sonra 1955'te Aydın Ortaklar Öğretmen Okuluna girdi. Beş yıl orada okudu, 1960'ta Ankara Yüksek Öğretmen Okuluna seçildi, liseyi Ankara'da bitirdi. 1965 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü ile Ankara Yüksek Öğretmen Okulundan mezun oldu. Kars Alpaslan Lisesinde Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği yaptı.

Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde asistan oldu. 1968 yılında oradan ayrılarak Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesine asistan olarak girdi. Yüksek lisans (1970) ve doktora (1973) yaptı. Askerlik hizmetinden sonra İngiltere'ye giderek araştırma ve incelemelerde bulundu, Durham Üniversitesinde konuk öğretim üyesi olarak Türk Dili ve Edebiyatı dersleri verdi. (1976-1977).

Dönüşte doçentlik çalışmalarını tamamladı, 1979 yılında Yeni Türk Edebiyatı bilim dalında doçent oldu. Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Kürsüsü başkanlığı, ardından bölüm başkanlığı yaptı.

1985 Dünya Gençlik Yılı dolayısıyla, Türkiye İş Bankasının öğretmenler ve öğretim üyeleri arasında yurt çapında açtığı "Gençliğin Eğitimi" konulu yazı yarışmasında ikincilik ödülü kazandı. Bilkent üniversitesinde iki yıl ek görevli öğretim üyeliği yaptı (1985-1987).

20 Ekim 1987 tarihinde Malatya İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümüne profesör olarak atandı. Öğretim üyesi ve bölüm başkanı olarak çalıştı. Aynı üniversitede dört yıl Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü yaptı. Çeşitli yönetim görevlerinde bulundu (1987-1991). Bir yıl İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümünde öğretim üyesi ve bölüm başkanı olarak çalıştı (1991-1992).

1992 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalına döndü, Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü başkanı oldu. 1994 başında aynı fakülteye dekan olarak atandı ve üç yıl dekanlık yaptı.

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulunda danışmanlık (1999-2003), Türk Eğitim Derneği (TED) Bilim Kurulu üyeliği (1999-2002), Merkezi Hollanda'da bulunan Uluslararası Anadili Eğitimi Örgütü (IMEN) üyeliği (1987-2000) görevlerinde bulundu, Ankara Üniversitesinin çeşitli birimlerinde ve kurullarında üyelik yaptı.

10 Ocak 2010 tarihinde Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinden öğretim üyesi olarak emekliye ayrıldı.

Prof. Dr. Cahit Kavcar'ın edebiyat, dil, eğitim, öğretmen yetiştirme, Türk dili ve edebiyatı öğretimi, Türkçe eğitimi, kültür, sanat konularında, bir kısmı ortaklaşa, bir kısmı derleme olmak üzere 17 kitabı, çeşitli bilimsel dergilerde yayımlanmış 120 makalesi vardır.

Prof. Dr. Cahit Kavcar evli ve iki çocuk babasıdır.

2.2. Aile

Boy adından soyadına Kavcar sözcüğü:

Ailenin kökleri, bilindiği kadarıyla konargöçer Türkmenlere dayanmaktadır. Kavcar ailesi içinde kuşaktan kuşağa aktarıldığına göre Kavcarların ataları Denizli'nin Yeşilyuva tarafından gelmişlerdir.

“Kavcar” sözcüğünün bir boy adı olduğu da, “kavramak”tan geldiği, “kavrayan, iyi kavrayan” anlamlarına geldiği de söylenir. Denizli'de, Milas'ta, Fethiye'nin Ceylan köyünde de bu soyadını kullanan insanların bulunduğu bilinmektedir.

Prof. Kavcar kalabalık bir aile içinde yetişmiştir. Babası çiftçi, annesi ev kadınıdır. Anne ve babanın altısı erkek, ikisi kız olmak üzere sekiz çocuğu olur. Prof. Kavcar bu kardeşlerin sondan ikincisidir. Aile içinde sevgi ve saygı egemendir. Anne ve baba ile çocuklar karşılıklı birbirlerinin hukukunu korur;

dayanışma içinde yaşarlar. Ancak Prof. Kavcar'ın ifadesine göre ailede ataerkil özellikler ağır basmaktadır.

Kavcar ailesinin geçim biçimi çiftçiliktir. Anne ve baba okul eğitimi almamıştır. Buna karşılık aileden Prof. Kavcar dışında yaşamın değişik alanlarında yükselmiş, başarılı olmuş hatta akademik alanda en üst noktaya gelmiş kişiler de vardır.

Ailede okuyan, Fethiye'de ortaokul mezunu bir ağabeyi vardır. Babası ve iki ağabeyi Cahit Kavcar'ı teşvik ederler. Amcasının oğlu Şevket Kavcar da Ortaklar Öğretmen Okulunda okumaktadır. Cahit Kavcar, ona özenip onu kendine model alır. Daha sonra erkek kardeşi de okur, öğretmen olur.

Prof. Kavcar'ın büyük ağabeyi İsmail Kavcar'ın oğlu Nevzat Kavcar da öğretmen okulu kanalıyla yetişmiştir. Prof. Dr. Nevzat Kavcar halen Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesinde fizik profesörü olarak görev yapmaktadır.

İlköğretimden çekirdek aileye doğru:

İlkokuldan sonra Aydın Ortaklar Öğretmen Okulu sınavlarını kazanır. O sınavlar yaşamında gerçek bir dönüm noktası oluşturur.

Prof. Cahit Kavcar 1969 yılında, Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni Zehra Ünlü ile evlenir. 1970 yılında oğulları Utku, 1977 yılında Barış doğar.

Prof. Kavcar'ın büyük oğlu Utku, Ankara Tevfik Fikret Lisesini bitirir. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümünden mezun olur. Ancak Dışişlerinde çalışmak yerine özel sektörü tercih eder. Birkaç bankada çalışır. Halen bir bankanın İzmir Kemalpaşa şubesi müdürlüğünü yapmaktadır (2012).

İkinci oğul Barış ise Ankara Gazi Anadolu Lisesini bitirir. O da Siyasal Bilgiler Fakültesi İşletme Bölümünden mezun olur. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümüne araştırma görevlisi olarak girer. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yüksek lisans ve doktora yapar. Şimdi Bolu İzzet Baysal Üniversitesindeki bölümünde öğretim üyesi (yardımcı doçent) olarak çalışmaktadır (2012).

2.3. Çevre

Doğduğu çevre, coğrafi ve toplumsal yapı:

1943 yılında Fethiye'nin Üzümlü Bucağına (nahiye) bağlı Kızılbil köyünde doğar. 30-35 haneli, yaklaşık 200 nüfuslu küçük bir köydür. Batı Toroslar'ın üzerinde, ormanlar içinde bir köy... Çevresi özellikle çam ormanlarıyla, Akdeniz Bölgesinin ünlü makileriyle kaplıdır. Fethiye merkeze uzaklığı yaklaşık 20 km.dir.

Fethiye deniz kenarında; doğal, tarihsel ve turistik değerleriyle, köyleriyle, Saklıkent'i ile ve çeşitli güzellikleriyle ünlü bir merkezdir. Nüfusu şu sıralarda 80 bin dolayındadır (kent içi nüfus).

Sanayi bakımından gelişmemiştir. Halkın başlıca geçim kaynağı, turizm, seracılık, balıkçılık ve çiftçiliktir. Kavcar'ın doğduğu yıllarda Fethiye daha küçük bir yerdir.

2.4. Mekan

Doğup büyüdüğü ev:

Doğup büyüdüğü ev köyün büyük ve iyi evlerinden biridir. İki katlı, toplam dört odalı, önü açık geniş bir salonu vardır. Çatısı; Kavcar çocukken uzun yıllar toprak, düz damdır, sonradan kiremit olur. İkinci kata dışarıdan bir merdivenle çıkılır. Bu kattaki geniş salonun bir bölümü mutfak, bir bölümü banyodur. Salonun bir kenarında aynı zamanda üzerine oturan birkaç gözlü küçük bir ambar vardır.

Evin en büyük özelliklerinden biri, hiç kilidi olmayışıdır. Gerek ana girişte ve gerekse odaların kapılarında kilit, anahtar olmamıştır. Bunda köyün küçük oluşu, hemen hemen herkesin akraba oluşu, birbirini yakından tanıyışı gibi etkenlerin rolü olduğu sanılır. ve orman içindeki küçük Kızılbil köyünün bu özelliği ile Prof. Kavcar daima övünmektedir. Çünkü az sayıda kilitli ev olmakla birlikte, genellikle evlerde kilit kullanılmaz.

Köyün dört temel özelliğini kısaca şöyledir:

1. Hırsızlık olmayışı. Az önce belirtildiği gibi Kızılbil köyünde hırsızlık yaşanmamıştır ve şimdi de yoktur. Genellikle evlerde kilit olmayışı, bunun açık bir göstergesidir.

2. Suç ve güvenlik sorunu olmayışı. Jandarmayı ve karakolu ilgilendiren suç, güvenlik ve zabıta olayı yoktur. Bu yönüyle köy ilçe çapında ünlüdür. Kaymakamlar, karakol komutanları ve ilgililer eskiden olduğu gibi, bugün de Kızılbil'i takdir eder, överler. Kavcar'ın çocukluğundan beri köyde önemli kavga, silahlı çatışma, insan öldürme gibi olaylar hiç olmamıştır. Daha önceleri de yoktur.

3. Orman ve ağaç sevgisi. Yukarıda da belirtildiği gibi Kızılbil; ormanlar, ağaçlar ve yeşillikler içinde bir köydür. Özellikle çam ormanları harikadır. Odun, kereste, tarla açma, dikkatsizlik vb. gibi nedenlerle herhangi bir yangın da çıkmamıştır. Bu; doğayı, ormanı korumanın, köylü-orman kaynaşmasının olağanüstü bir örneğidir.

4. Okuma öğrenimi ve sevgisi. Köyün toprağı çok az olduğu için köylü genellikle yoksuldur. Bu nedenle okumaya, memur olmaya çok önem verilmiştir. Başta öğretmenler olmak üzere çeşitli mesleklerde ve ülkemizin çeşitli yerlerinde çalışan çok sayıda Kızılbilli vardır. Özellikle Prof. Kavcar'dan sonraki gençlerin okumasında ve yetişmelerinde kendisinin de katkıları, payı vardır. Bunu hemen herkes söyler.

Kızılbil için "Üç profesör yetiştiren köy" derler. Bu yönüyle de ünlüdür. Cahit Kavcar ve iki yeğeni profesördür.

Köyü gerçek anlamıyla yansıtan bu dört temel özellik kendilerine her zaman gurur vermektedir.

Okuduğu binalar ve yapılarının Prof. Kavcar üzerinde etkileri:

Okuduğu okulların ilki epey ilginç ve güzeldir. Diğerleri ise normal okullardır.

Köyde okul yoktur. Okulun işlevini, köyün küçük camisi görür. Okul çağına gelindiğinde, ilk üç sınıf bu camide okunur. Bu süreçte bir eğitmen

tarafından okutulurlar. 4. ve 5. sınıfları Üzümlü İlkokulunda okurlar. Çünkü eğitmen 4. ve 5. sınıfları okutacak düzeyde değildir. On kadar çocuk, sabah gidip akşamüzeri dönerek, 5-6 km yolu iki yıl boyunca yürümüşlerdir.

Köydeki küçük camide kendilerini üç yıl okutan eğitmen, amcasının oğlu Hasan Kavcar'dır. Sonraları öğrenildiğine göre nüfustaki adı "Hasan Ali" idir ama kendisine hep "Hasan Amca" denilir. Köylüler de "Eğitmen Hasan" demektedir.

O yıllarda, "eğitmen" in ne olduğu, ne anlama geldiği, öğretmenle arasındaki farkı bilinmemektedir. Kendisine "öğretmen, öğretmen Hasan Amca" denmektedir.

Yarım gün ders alırlar. Cuma günleri Cuma namazı kılınması için dersler öğleyin daha erken biter. Camide vakit namazları kılınmaz. Zaten imam da yoktur. Cuma namazını köyden uygun biri kıldırır. Öğrenciler de sıraları kenara çeker, Cuma öğleyin erken ayrılırlar.

Öğretmenleri Hasan Amca öğrencilerini çok sever. Öğretmenlik konusunda oldukça iyidir. Kısa zamanda öğrencilerine okuma yazmayı, bitişik ve el yazısını öğretir. Kendi el yazısı çok güzeldir. Öğrencileri hep onu örnek alırlar. Onları çok iyi çalıştırır. Kuşkusuz bunda, sayılarının az oluşunun da payı vardır. Sınıflarında üçü kız olmak üzere toplam 13 öğrenci vardır.

Hem cami, hem okul olan dersliklerinde 5-6 sıra bulunmaktadır. Kara tahta ve tebeşirden başka araç gereç yoktur. Hizmetli yoktur, dersliklerini kendileri temizlerler. Ama bu yokluklar içinde bile eğitmenleri onları çok iyi yetiştirir. Sağlam temelleri o atar.

İlkokul 4. 5. sınıfları okudukları Üzümlü Bucağı İlkokulu ise köklü, çok iyi bir okuldur. Oldukça geniş bir bahçesi vardır. Öğretmenleri, başöğretmeni çok iyidir. Her sınıfın ayrı öğretmeni vardır.

İlkokuldan sonra sınavları kazanarak girdiği (1955), Aydın Ortaklar İlk Öğretmen Okulu, tam bir eğitim sitesidir. Derslikleri, idare binası, yemekhanesi, yatakhaneleri, öğretmen lojmanları, atölyeleri vb. ile küçük bir şehirdir. Sebze ve

meyve bahçeleri, zeytinlikleri, pamuk tarlaları, çamlıkları, spor alanları vardır. Bugünkü deyişle tam bir yerleşkedir.

Çok iyi ve nitelikli öğretmenleri vardır. Derslik, yemekhane, yatakhane ve çevre temizliklerini öğrenciler yapar. Hiç hizmetli yoktur. Köy enstitüleri anlayışı ve uygulamaları yaşanır.

Okuduğu tüm binalar Prof. Kavcar'ın yaşamında derin izler bırakır ve onu olumlu yönde etkiler. O yılları özlemle anmaktadır.

2.5. Öğrencilik

2.5.1. İlk ve Ortaokul

Okuma yazmayı öğrenme süreci:

İlk okuma ve yazmayı köyde, hem okul hem de cami olarak kullanılan geniş ve tek odalı küçük bir binada öğrenir. Öğretmen yoktur ve ilk üç yıl onları bir eğitmen okutur. Okuma yazmayı, hesap işlemlerini eğitmen öğretir.

Okuma-yazma sevgisi ile alışkanlığını ise Aydın Ortaklar Öğretmen Okulunda kazanır. Birinci sınıftan beşinci sınıfa kadar Türkçe ve edebiyat öğretmeni Zülfikar Ortaç'tır. Dergi ve kitap okuma sevgisi ile alışkanlığını Zülfikar Bey'e borçludur. Özellikle Varlık dergisi ile çeşitli zamanları ve edebiyat eserlerini öğretmen okulunda okur.

Öğrencilik yaşamı, öğretmenleri, okulla ve okumayla arası her zaman iyi olmuştur. Tüm okul yaşantısı boyunca başarısını kaybetmez.

Öğrencilik yıllarında yaz tatilleri:

Cahit Kavcar; ilkokulda iken yaz tatillerinde sabahları oğlak güder, kuşluk vaktinden sonra tütün dizer. Bu dönemde bütün uğraşı eve ve aileye yardım etmek, işlerin yürümesine katkıda bulunmaktır.

İlkokuldan sonra öğretmen okulunda okurken de yaz tatillerinde sabahları oğlak veya keçi güder ya da tütün dizer. Ailenin temel geçim kaynağı tütüncülüktür. Buğday, arpa vb. hububat yetiştirme ve keçi yetiştirme gibi

hayvancılık işleri ikinci derece geçim kaynaklarıdır. Ailesinin 40 kadar keçisi vardır. Daha sonra keçilerin hepsi satılır.

Üniversitede öğrenciyken ise sabahları erkenden anne ve babasıyla birlikte tütün kırmaya gider. Kuşluk vaktinden sonra ya akşamüzerine kadar tütün dizer, ya da harman işlerinde babasına yardım eder.

Köy yaşamının doğal bir gereği olarak çalışmak ve aileye katkı sağlamaktan dolayı neredeyse hiçbir zaman tatillerde denize gitmek, gezilere katılmak gibi programları olmaz. Sadece üniversitede okurken ara sıra bir iki günlüğüne Fethiye merkez, Ölüdeniz, Çalış, Günlük, Katrancı ve koylar gibi yerlere, plajlara gittiği olur. Tatillerde asıl ağırlık, yukarıda belirtildiği gibi ev işlerine, aileye, ana babaya yardım etmektir. Böylece bir bakıma okul harçlığını çıkarır; “daha sonra para istemeye yüzüm olsun” diye çalışır.

Bu durum Prof. Kavcar’ın hangi koşullar içinde, nasıl bir aile ortamında ve nasıl yetiştiğini çarpıcı bir biçimde göstermektedir.

2.5.2. Üniversite

Yükseköğretimde taşradan Başkente;

Ankara hayatı, yükseköğrenim yılları ve Dil-Tarih-Coğrafya Fakültesi

Aydın Ortaklar Öğretmen Okulunda 5 yıl okur (1955-1960). Başarılı bir öğrenci olduğundan Ankara Yüksek Öğretmen Okuluna seçilir. Lise son sınıfı orada okur.

Ardından, Ankara üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü sınavına girer (1961). O zaman üniversiteler için daha merkezi sınav yoktur. Fakülteler sınavlarını kendileri yapmaktadır. Lise edebiyat öğretmeni olmak üzere, sınavı kazanarak adı geçen bölüme girer. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde okurken Ankara Yüksek Öğretmen Okulunda kalır, devlet hesabına parasız yatılı olarak okur. Aydın Ortaklar İlköğretim Okulunda beş yıl başarılı olduğundan Yüksek Öğretmen Okuluna seçilir (1960). Bu yüksekokul da 1959’da açılmıştır.

O yıllarda Yüksek Öğretmen Okulu Yenişehir'de, Atatürk Lisesi binalarının bir kısmında eğitim yapar. Öğrenciler orada kalır, orada yatıp kalkar, yemeklerini orada yer ve derslerini orada çalışır. Akşamları da orada öğretmenlik dersleri (pedagojik formasyon), gündüzleri ise fakültelerde lisans dersleri alırlar.

Devlet bu öğrencileri parasız yatılı olarak okutur, karşılığında öğretmen olmak üzere zorunlu hizmet yükler. Bu uygulama devletin yoksul ve yetenekli öğrenciler için yaptığı en büyük hizmetlerin başında gelmektedir. Aksi takdirde Kavcar ve onun gibi binlerce genç, üniversite öğrenimini yapamayacaktır.

Prof. Kavcar'ın, üniversiteye yeni başladığı zamanlarda köyle kent arasında kalmış bir gencin yaşadığı sıkıntıları pek yaşamadığı, uyum sorunu çekmediği, bu durumu kolay aştığı anlaşılmaktadır.

Daha önce de birkaç kez vurgulandığı gibi, lise öğretmeni olmak üzere devlet tarafından seçilen ve parasız yatılı olarak okutulan, mezun olunca da birkaç gün içinde ataması yapılan bir öğretmen yetiştirme modelinin öğrencisidir. 1959, Ankara Yüksek Öğretmen Okulu modelinin öğrencisi... Bu nedenle barınma, yemek, yurt vb. sorunu yaşamaz. Devlet giyim ve temizlik parası, o zamanın tutarıyla ayda 30 TL harçlık da verir.

Bunlardan dolayı Kavcar, devlete ve ödediği vergilerle kendisini ve kendisi gibi yoksul çocukların okumasını sağlayan milletine her zaman minnet duygularını belirtir. Açılan bu yatılı öğrencilik kapısı olmasaydı, devletimiz ve milletimiz bu kapıyı açmasaydı ilkokuldan sonra, hiç okuyamayacağını, köy yerinde yokluklar ve yoksunluklar içinde yaşayıp gideceğini sık sık vurgular. Devletine ve milletine sürekli dualar eder, kendisi için yapılanlara en iyi şekilde layık olmaya çalıştığını daima belirtir.

Parasız yatılı okulu nedeniyle fazla sıkıntı, uyum sorunu yaşamaz. Kendisi gibi seçilerek gelen kız ve erkek arkadaşları, samimi arkadaşlıkları vardır. Okulu da Ankara Yenişehir semtinin en güzel ve en merkezi yerlerinden birindedir.

Ankara'da tanıdığı, kaldığı ilk semt Yenışehir'dir. Çünkü Yüksek Öğretmen Okulu o yıllarda, Sıhhiye Cihan Sokak'taki Atatürk Lisesi binalarının bir kısmında eğitim yapmaktadır. Sınıflar, yemekhane, yatakhaneler vb. hep oradadır. Prof. Kavcar 1960 Eylül'ünde oraya gelir, 1965 Haziran sonunda mezun olur. Yani beş yıl aynı yerde kalır.

Ankara'da öncelikle Yenışehir semtini tanıdığından yukarıda da bahsetmiştik. Ardından, fakültesi olan Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin bulunduğu Sıhhiye çevresini, Kızılay'ı, Anıtkabir'i, Bakanlıklar, Çankaya ve Ulus semtlerini tanır. En çok ilişki ve iletişim kurduğu kimseler de kendi öğrenci arkadaşları ve hocalarıdır.

Başkent Ankara'ya yeni geldiği zamanlarda aile boşluğu konusunda fazla sıkıntısı, sorunu olmaz. Hepsi de kendi durumunda olan kızılı erkekli arkadaş gruplarıyla çok yakın, samimi dostluklar kurduğundan aile boşluğu pek yaşamaz. Derslerin yanı sıra başkentte kültür ve sanat etkinliklerini, tiyatro ve sinemaları, bilimsel toplantıları izlemektedirler.

O yıllarda, sosyal etkilere elinden geldiğince katılır. Fazla girişken ve koşturan bir kişi değildir. Biraz çekingen ve ölçülü bir yapısı vardır.

Böylece hiç kayıp vermeden fakülte Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü ile Yüksek Öğretmen Okulunu 1965 Haziran'ında bitirir. Hemen Milli Eğitim Bakanlığında kura çekilir ve genç öğretmen Kavcar, Kars Alpaslan Lisesi edebiyat öğretmenliğine atanır. Koşarak gider ve görevine başlar.

2.5.3. Ders Dışı İlgiler

Fakülte yıllarında TDK ve sivil toplum kurumlarına olan ilgisi:

Yüksek Öğretmen Okulu Türk Dil Kurumu'na (TDK) oldukça yakındır. Kurum'da düzenlenen dil ve edebiyatla ilgili toplantılara arkadaşlarıyla birlikte katılır. Kurum yayını olan çeşitli kitapları öğrenci indirimiyle alıp okurlar. En tanınmış sivil toplum kuruluşlarından biri de Kızılay'daki Sanatseverler Derneği'dir. Orada da sık sık sanat, kültür, şiir, edebiyat, tiyatro toplantıları, şiir dinletileri olur ve bu tür etkinliklere de dinleyici olarak düzenli katılır.

Bilim ve sanatla olan ilişkisi

Prof. Kavcar üniversitede öğrenciyken başkent Ankara'da kültürel, bilimsel ve sanatsal etkinlikleri olabildiğince izler. Devlet tiyatroları ile sinemalara da fırsat buldukça gider. Özellikle Sanatseverler Derneği'ndeki şiir programlarına hem dinleyici hem de okuyucu olarak katılır.

Özellikle akşamları ve hafta sonları Yüksek Öğretmen Okulunda da açkoturum, konferans, panel gibi çeşitli bilimsel toplantılar düzenlenir ve öğrenciler bu tür etkinliklere de büyük ilgiyle katılır.

Üye olduğu dernek ve vakıflar

Öğrenci iken, Yüksek Öğretmen Okulu öğrenci derneği ile Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi öğrenci derneği üyesidir. Başka bir dernek veya vakıfta üye değildir.

2.6. Öğretmenlik

Cahit Kavcar; 1965 Haziran'da üniversiteyi ve Yüksek Öğretmen Okulunu bitirdikten üç gün sonra, Bakanlıkta kura çekerek Kars Alpaslan Lisesine Edebiyat öğretmeni olarak atanır. İşte, o zamanların bir güzelliği de budur; öğrenci çalışır didinir ama bilir ki bu çabaların sonunda işi hazır... Günümüzü düşününce bunun ne denli önemli olduğu anlaşılır. KPSS, yüksek

lisans, tezsiz yüksek lisans, pedagojik formasyon, sıralamaya girme, puanlama gibi çileler o dönemlerde yaşanmaz.

İki yıl kadar süren ilk meslek yılları Kars'ta geçer. Kendi anlattığına göre Kars'a atanınca hiç üzülmemiş, bu durumu çok doğal karşılamıştır. Zaten, psikolojik olarak her yere atanmaya hazırdır. O nedenle başka bir arkadaşıyla yer değiştirmeyi (becayişi) de hiç düşünmemiştir. Güzel bir rastlantı; farklı dallardan (branşlardan) dört samimi arkadaş kurada aynı liseyi seçerler. İki matematik (Nail Metin, Hayri Göktaş), bir fizik (Mustafa Sabancı), bir de edebiyat öğretmeni olarak Cahit Kavcar aynı liseye atanırlar.

Dört arkadaş birlikte, 25 Ağustos 1965 günü sabah saat 9.30'da Doğu Ekspresiyle yola çıkıp 6 saat sonra Kars'a varırlar. Onların önemli bir şansları vardır. Beş yıl öğretmen okulunda, beş yıl da Yüksek Öğretmen Okulunda olmak üzere toplam 10 yıl öğretmen olmak, iyi bir öğretmen olmak için yetişmişlerdir. Her biri, kalbiyle ve beyniyle bu mesleğe hazırlanmışlardır. Çok iyi öğretmenlerden ders almışlardır. Bu nedenle Kars'a varınca hiç zorluk çekmezler. Elbette toyluk, acemilik vardır ama kısa zamanda bundan da kurtulurlar.

Lise müdürü bu atamaları önceden öğrenmiştir ve yeni öğretmenlerini çok iyi karşılar. Onlar, Kars'a varmadan önce okulun pansiyonundaki odalarını hazırlar. Okul; pansiyonlu (parasız yatılı öğrencili olan) bir lise olduğu için, bu dört yeni öğretmen, günsüz derslere girer, akşamları yatılı öğrencilerin etütlerinde rehber öğretmenlik yaparlar. Aynı zamanda öğrencilerin yatış kalkışlarından, düzen ve disiplinlerinden sorumludurlar.

Cahit Kavcar; Kars'taki öğretmenlik yaşamından çok memnun ve mutlu olduğunu, Kars'ı ve Karslıları, öğrencilerini çok sevdiğini, Kars'tan çok tatlı anılar ve izlenimlerle ayrıldığını söyler. Yüksek Öğretmen Okullu dört öğretmenin de büyük katkılarıyla Alpaslan Lisesi o yıllarda en başarılı, en parlak dönemini yaşar. Bunu, o zamanki öğrenciler hala söylemektedir. ve profesör, milletvekili, genel müdür, doktor, mühendis, öğretmen, üst düzey bürokrat olan eski öğrencilerinden bir kısmıyla halen buluşup görüşürler. Kars o yıllarda çok

çağdaş, aydın ve uyanık bir il merkezidir. Öğrenciler ve Karşılılar özellikle, adı geçen dört öğretmeni çok severler.

2.7. Akademik Yaşam

2.7.1. Profesörlük Süreci

Hiç kuşku yok ki profesör olmak, her akademisyenin ulaşmak istediği son aşamadır. Cahit Kavcar 20 Ekim 1987 tarihinde profesör olur ve Malatya İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne profesör olarak atanır.

O yıllarda, daha doğrusu 1982'deki YÖK yasasıyla birlikte, profesör kadrosuna atanmak için üç büyük il dışındaki üniversitelerden birinde çalışmak zorunludur. Cahit Kavcar, bu nedenle Malatya'ya gider. Ama onun belirttiğine göre bu yasa maddesi doğru ve eşit işletilmemiştir. Profesör adayları arasında ayırıp kayırmalar çok olur. Kimileri Van'a, Diyarbakır'a vb. yerlere giderken, kimileri Ankara'da ODTÜ'den Tandoğan'a, Hacettepe'den Beşevler'e, İstanbul'da Beyazıt'tan Aksaray'a profesörlük kadrosunu yürüyerek alır. Çok yakışıksız uygulamalar olur. ve İhsan Doğramacı ile YÖK'ü en çok yıpratan, gözden düşüren uygulamalardan biri bu olmuştur.

Kavcar Hoca bunları anlatır ama Malatya'da çalıştığı için hiç pişmanlık duymaz. Tersine çok memnun, çok mutlu olmuştur. İnönü Üniversitesi'nde dört yıl çalışmıştır. Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümünde öğretim üyesi ve bölüm başkanı olarak görev yapar. Aynı üniversitede dört yıl Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü yapar, çeşitli yönetim görevlerinde bulunur.

Bölümünün yüksek lisans ve doktora programlarını çeşitlendirip zenginleştirir. Daha canlı ve hareketli hale getirir. Bu yönüyle İnönü Üniversitesi, lisansüstü programlar bakımından bölge üniversitesi işlevi görür, çevredeki çeşitli üniversitelerin (Diyarbakır Dicle, Gaziantep, Harran vb.) öğretim elemanlarına bile yüksek lisans ve doktora öğrenimi yaptırır.

Cahit Kavcar'ın, Malatya döneminde yüksek lisans ve doktora öğrencisi olan ve tez danışmanlığı yaptığı öğrencileri şunlardır:

Yüksek lisans: Songül Taş, Nurettin Öztürk, Ramazan Çiftlikçi, Behiye Köksel, Emine Kolaç, Mehmet Özdemir, Kudret Yıldırım, Hasan Aktaş.

Doktora: Ramazan Çiftlikçi, Songül Taş, Muammer Gürbüz.

Sözün özü, Prof. Kavcar Malatya'da dört yıl çalışmış olmaktan dolayı çok memnun, çok mutludur. Mesleği, öğretmenlik yaşamı ve ülkemize hizmet bakımından dolu dolu dört yıl geçirdiğini söyler. Orada çok tatlı anlar yaşadığını, anılar edindiğini, unutulmaz dostlar ve dostluklar kazandığını belirtir. ve Malatya'dan çok tatlı anılarla, izlenimlerle ayrıldığını dile getirir, İnönü Üniversitesi ile ilişkilerinin hala sürdüğünü söyler.

Ardından; Cahit. Kavcar, Şubat 1991'de İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümüne, kendi isteği ile profesör olarak atanır. Eylül 1991'de göreve başlar, öğretim üyesi ve bölüm başkanı olarak bir yıl çalışır. İzmir, kendisinin çok iyi bildiği ve çok sevdiği bir yerdir. Doğal güzellikleri, çevre özellikleri ve çeşitli zenginlikleri, uyanık insanları ile İzmir'i gerçekten çok sever.

Buca Eğitim Fakültesinde de çok değerli arkadaşlar, dostlar edinir; öğrencilerini çok sever. Akademik ve idari personelle arası çok iyidir. Fakültenin bahçesini, gül bahçesi kısmını, çamlarını, bütün çiçeklerini, bitkilerini ve ağaçlarını çok sever.

Oradan da çok tatlı anılar, unutulmaz izlenimlerle Temmuz 1992'de kendi isteği ile ayrılır.

Ve Ankara, yeniden başkent... Prof. Kavcar, çocuklarının okul durumu nedeniyle Malatya ve İzmir'e evini, ailesini götürmez. Zaten, Ankara Üniversitesinde yüksek lisans ve doktora dersleri devam etmektedir.. Bu dersler hiç kesilmez.

Genel olarak o beş günde bir Ankara'ya gelmekte, hem derslerini yürütmekte hem de ailesi ile görüşmektedir. Yani beş yıl, parçalanmış bir aile

yaşamı sürer. Yeniden Ankara'ya dönüşün temel nedenlerinin başında bu durum gelmektedir.

Evet, Temmuz 1992 başında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalına, eski yuvasına, ilk ve sıcak yuvasına döner. Çünkü asistanlıktan beri orada, o birimde çalışmaktadır. Fakat şimdi o birime profesör olarak dönmüştür.

Kendi birimi, kendi bölümü, kendi fakültesi ve kendi üniversitesidir. Ankara Üniversitesi, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk üniversitesidir. Bu üniversitenin; cumhuriyetin temellerine, ilkelerine gönülden bağlı olmasıyla övünür.

Prof. Kavcar işte bu üniversiteye döner. Göreve başladıktan üç gün sonra, Fakültenin en büyük ve kalabalık bölümlerinden biri olan Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü başkanı olur. Kendi birimi Güzel Sanatlar Eğitimi de, bu bölüme bağlı bir anabilim dalıdır.

Bölüm başkanlığı iki yıl kadar sürer. Bu görev sürerken, Cahit Kavcar Şubat 1994'te Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dekanlığına atanır. Bu görevi üç yıl sürer. Dekanlığın bir gereği olarak, üniversite senatosunda, Yönetim Kurulunda ve çeşitli komisyonlarda sürekli çalışmalar yapar.

3 Mart 1997 tarihinden sonra da öğretim üyesi ve anabilim dalı başkanı olarak çalışmalarını sürdürür. Bilindiği gibi Ocak 2010'da emekli olur.

Malatya, İzmir ve Ankara gibi üç ilde profesör olarak yaptığı görevlerden büyük zevk alır, çok mutlu olur. Elinden geldiğince, öğretim üyesi ve yönetici olarak yürüttüğü görevlerin en iyisini yapmaya özen göstermiştir. Kendisini parasız yatılı olarak okutan ve ilkokuldan üniversite profesörlüğüne kadar yükselme kapılarını açan devletine ve milletine layık olmak için bütün gücüyle çalışır. "Ne kadar çaba harcarsam harcaayım, ne kadar hizmet verirsem vereyim, devletime olan gönül borcumu ödeyemem!" der.

Evet, resmen emekli olmuştur ama hizmetleri hala sürmektedir. Ek görevli öğretim üyesi olarak, hem yüksek lisans ve doktora derslerine devam etmekte, hem de tez danışmanlığını yapmakta olduğu doktora öğrencilerinin çalışmalarına yardım etmektedir.

2.7.2. Lisans Üstü Öğrencileri

Prof. Dr. Cahit Kavcar'ın isimlerine ulaşabildiğimiz tez danışmanlığı yaptığı öğrencilerinin listesi karışık olarak aşağıda verilmiştir:

1. Hasan Kaya
2. Nükhet Tör
3. Hüseyin Hastaoğlu
4. Ramazan Çiftlikçi
5. Songül Taş
6. Mehmet Özdemir
7. Saliha Kurutlu
8. Hasan Aktaş
9. Behiye Köksel
10. Nurettin Öztürk
11. Emine Kolaç
12. Hüseyin Özcan
13. Melihat Arıkoğlu
14. İsmail Akın
15. Mahmut Tupçu
16. Özler Uçar
17. Fatma Mungur
18. Emin Semiz
19. Kenan Halis Kızıldağ

20. Müjgan Baykal
21. Serpil Samur
22. Nurdane z
23. Devrim Salbin Kılızrler
24. Hüseyin Altunya
25. Aynur Vural
26. Emine Avcı
27. Mevlüt Esengül
28. Sevil Hasırcı
29. Zeynep nver
30. Melis Şahin
31. Didem Sevgi zgider
32. Cengiz Aydemir
33. Sedat Sever
34. Muammer Gürbüz
35. Ahu nsal
36. Bayram AŞılıoğlu
37. Muhsine Helimoğlu Yavuz
38. Kemal Ateş
39. Canan Karababa
40. Güneş Konedralı

41. Necmi Akyalçın
42. Cemal Saraç
43. Gülseren Şendur Atabek
44. Suna Karaküçük
45. Sebahat Alan
46. Sadet Maltepe
47. Mustafa Durmuşçelebi
48. Hülya Yazıcı Okuyan
49. Ahmet Güneyli
50. Hakan Serhan Sarıkaya
51. Emin Semiz
52. Esra Lüle Mert
53. İlker Kömürcü
54. Aslıhan Küçükavşar
55. Aydın Afacan
56. Zeynep Sibel Sipahioğlu
57. Dilek Yumru
58. Saliha Karagöz Güzel
59. Metin Demir
60. Esra Lüle Mert
61. Serap Etike

62. Ziyet Yıldız
63. İlkur Türkkaan
64. İnayet Altın
65. Ali Balcı
66. Erdoğan Başar

2.8. Danışmanlıkları

2.8.1. Yüksek Lisans

Aşağıda Kavcar'ın yaptırdığı yüksek lisans tezleri ve özetleri yer almaktadır.

1. Özgider, Didem S. (2010). *Türkiye ve İngiltere'de çok satılan çocuk kitaplarının biçimsel ve içerik özellikleri açısından karşılaştırılması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitimin Kültürel Temelleri Anabilim Dalı Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar

Çağdaş toplumlarda çocuk edebiyatı; çocuğa okuma kültürü edindirmenin, böylece çevresine duyarlı ve düşünen bireyler yetiştirmenin temel bir aracı olarak görülmektedir. Bu nedenle çocukların; sanatçı-yayıncı-aile ve alan uzmanı işbirliğiyle okul öncesinden başlayarak görsel ve dilsel algılarının gelişimini destekleyecek kitaplarla buluşturulması, toplumsal bir sorumluluk ve zorunluluktur.

Bu çalışmada: Türk çocuk yazınından Mavisel Yener "Evinden Kaçan Masal", Muzaffer İzgü "Anneannem Cankurtaran", Sevim Ak "Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino" ; İngiliz çocuk yazınından, Anthony Browne, "Parktaki Sesler" (Voices in the Park), Dick King – Smith "Leydi Lolipop" (Lady Lolipop), Jeff Kinney "Haylaz Bir Çocuğun Günlüğü" (Diary of a Wimpy Kid) adlı eserler biçimsel, içeriksel ve görsel özellikleri bakımından incelenmiştir.

Elde edilen bulgular iki farklı kültürün çocuk kitaplarındaki içyapı ve dış yapı özelliklerinin benzer nitelikte olduğunu göstermiştir.

2. Esengül, Mevlüt. (2006). *İlköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki dil ve anlatım yanlışları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Anabilim Dalı Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar,

Bu çalışmada, ilköğretim sekizinci sınıf Türkçe ders kitaplarından üçü incelenerek bu kitaplardaki dil yanlışları, daha önce bu konuyla ilgili yapılmış çalışmaların ışığında belirlenmiş, yanlış kullanımların nedenleri ve doğru biçimleri gösterilmiştir. İncelenen ders kitaplarındaki dil yanlışları, tarama yöntemiyle belirlenmiş olup bu dil yanlışlarının ana başlıkları şöyle sıralanmıştır: sözcük, ek, öge, tamlama, anlam, deyim ve dizgi yanlışları. Üç kitapta toplam 243 dil yanlışı belirlenmiştir. Bunlardan 86'sı sözcük, 37'si ek, 36'sı öge, 35'i tamlama, 29'u anlam, 10'u deyim yanlışı, 10'u ise dizgi yanlışıdır.

Bireyin dil becerilerini kazandığı en önemli dönem ilköğretim çağıdır. Türkçe dersi ve Türkçe ders kitapları, dil becerilerini kazanmada ve dili doğru kullanmada önemli bir araçtır. Buna göre Türkçe ders kitaplarının hazırlanmasında daha özenli davranılması gerekmektedir. Kendisi birçok dil yanlışıyla dolu bir Türkçe ders kitabının Türkçeyi doğru öğretmesi, dil sevgisi ve bilinci vermesi güçtür.

Çalışmada, önemli bir ders aracı olan Türkçe ders kitaplarında çok fazla dil yanlışı bulunduğu, doğru bir dil eğitimi için nitelik bakımından yetersiz sayılacak bu kitaplarla düzgün bir anadili eğitimi vermenin zor olduğu vurgulanmaktadır.

3. Avcı Emine, (2006). *İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Yaptıkları Yazılı Anlatım Yanlışlarının İncelenmesi (Muğla İli Örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Anabilim Dalı. Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar,

Anadili öğretiminde ilköğretim okulları, temel oluşturduğu için önemlidir. İlköğretim öğrencilerinin 8.sınıf sonunda, programdaki davranışları kazanmış olması beklenir. Bu aşamada, öğrencilerin yazılı anlatımda da anadilin kurallarına uygun davranış göstermesi gerekir. Günümüzdeki dil sorunlarına ilköğretim mezunlarının dil becerilerindeki eksikliklerin temel oluşturacağı kesindir. Bu eksikliklerden biri de yazılı anlatımla ilgili olanlardır. Yazılı anlatım açısından oluşan ve giderek artan dil sorunlarının kaynağı da aynı dönemde aranmalıdır. Ayrıca yazılı anlatımda yapılan yanlışlar, diğer derslerdeki başarıyı

etkilediğinden, bireyin öğretimi açısından da önemsenmelidir. Bu nedenle bu çalışma, Muğla il merkezindeki ilköğretim okullarında okuyan 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım yanlışlarını, Türkçe programı çerçevesinde belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu çalışma betimsel araştırma niteliğindedir. Bu araştırmanın evreni, Muğla il merkezindeki on ilköğretim okulunda, 2005-2006 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 8. sınıf öğrencileridir. Örnekleme, bu okulların 8.sınıflarından rastlantısal yöntemle seçilen birer şubeden yine aynı şekilde seçilen onar öğrenci, toplam yüz öğrenci oluşturmuştur.

Her okulun birer 8.sınıf şubeden toplam 284 öğrenciye “Kendinizi tanıtınız.” konulu yazılı anlatım çalışması yaptırılmıştır. Davranışların kazanılmasında, cinsiyete göre fark olup olmadığını belirlemek için kız ve erkek öğrencilerin sayısı eşit tutulmuştur. Her sınıftan rastlantısal yöntemle seçilen onar öğrenciden toplam yüz öğrencinin yazılı anlatım çalışmaları, gözlenebilir otuz bir maddelik davranış ve oluşturulan ölçütlere göre değerlendirilmiştir.

Değerlendirme sonucunda, cinsiyete göre farklılık olan on bir davranışın hepsinde, kız öğrencilerin daha başarılı olduğu belirlenmiştir. Diğer yirmi davranışta cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. On dört davranışın uygulanmasında, okullara göre anlamlı farklılık olduğu; on yedi davranışta ise anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. En çok uygulama hatası görülen davranışlar ve başarı yüzdeleri: “ noktayı doğru kullanabilme” (%14,05), “tırnak işaretini doğru kullanabilme” (%24,07), “ ‘de’ bağlacını doğru yazma” (%30,02), “sayıları doğru yazma” (% 37,48), “paragraflarda bütünlük sağlama” (% 37,3), “konuyu paragraf yaparak açıklama” (%44,7) şeklinde sıralanmıştır. Yazılı anlatım amaçlarının gerçekleşmesi için uygulamalara dönük, çok yönlü önlemlerin alınması gerekmektedir.

4. Hasırcı Sevil,(2008). *Türkçenin Sözcük Açısından Gazetelerin İncelenmesi (Cumhuriyet, Hürriyet, Sabah)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dilbilim Anabilim Dalı Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Bilim Dalı. Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar,

Bu araştırmada, gazete dilinin sözvarlığı düzleminde ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında, tarama yöntemiyle elde edilen veriler, iki yönden incelenmiştir.

1. 1- 28 şubat 2007 tarihleri arasındaki Cumhuriyet, Hürriyet ve Sabah gazetelerinin sözvarlığı öğeleri saptanmış (deyimler, ikilemeler, kalıp sözler, atasözleri, terimler, kalıplaşmış sözler) ve bu öğelerin en çok hangisinden yararlanıldığı belirlenmiştir.

2. 1- 3 şubat 2007 tarihleri arasındaki sayılarının sözcük kökeni açısından incelenmesi yapılmış ve "Türkçe Kökenli ğeler", "Yabancı Kökenli öğeler" ve "Türkçeleşmiş Yabancı Kökenli öğeler" adı altında sınıflara ayırarak kullanma oranları belirlenmiş ve daha önceki yıllarda yapılmış çalışmalar göz önünde tutularak yorumlamaya çalışılmıştır.

Bu alışma ile yaşamımızın bir parçası olan gazetelerin, Türkçenin sözvarlığının betimlenmesinde etkili olduğu gibi Türkçeyi doğru kullandığı sürece Türkçe ğretiminde önemli bir araç olduğu sonucuna varılmıştır.

5.Vural Aynur,(2004). *Mizah ve Gülmenin İnsan Yaşamındaki Yeri ve nemi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar.

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Güzel Sanatlar Eğitimi Programı Danışman: Prof. Dr. Cahit Kavcar, Haziran, 2004, 94+VIII sayfa. Bu çalışmanın temel amacı, mizah ve gülmenin insan yaşamındaki önemini araştırmaktır. "Gülme ve mizah, fizyolojik ve psikolojik rahatsızlıkların oluşumunu önler, iyileştirilmesinde kullanılabilir" varsayımından hareket eden tez; belgesel tarama yöntemiyle hazırlanmıştır. Tez, mizahın tarihçesi, türleri ve öğeleriyle ilgili bilgilere yer verir ve mizahın yaratıcılıkla olan bağlantılarını inceler. Bu bağlamda, resim sanatının mizahla olan ilişkilerini ve çocukta mizah anlayışının gelişimini araştıran bu çalışma; daha sonra gülme başlığı altında, gülmenin mekanizmasını açıklar. Bu amaçla tez, sağlıklı ve patolojik gülmeyi ayırarak, gülme kuramlarına değinir. Ayrıca, gülmenin fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik yararlarını da açıklar. Günümüzde

mizah ve gülmenin önemini vurgulayan çalışma, "gülme terapisi" ve "mizah terapisi" başlıklarıyla, varsayımda belirlenen savları destekler. Bu çalışma ile, gülme ve mizahın, psikolojik ve fizyolojik sağlığımızı korumadaki önemi vurgulanmış, ayrıca oluşmuş rahatsızlıkların iyileşme sürecinde de gülmenin bireye olumlu katkılarının olabileceği düşünülmüştür.

5. Kılıçözgürler Devrim Salbin, (2002). *Türk tiyatrosunda gerçekçi çocuk oyunlarında eğitimin otoriter ve demokratik görünüşleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı (Güzel Sanatlar Eğitimi) Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar.

Bu çalışmada Devlet Tiyatroları sahnelerinde 2000-2001 sezon sonuna kadar sahnelenmiş olan gerçekçi çocuk oyunlarında eğitimin otoriter ve demokratik görünüşlerinin ne sıklıkta yer aldığı belirlenmesi amaçlanmıştır. Devlet Tiyatroları Başdramaturluğu'ndan elde edilen bilgiler ışığında 1948 yılından 2001 yılına kadar sahnelemiş olan (tekrarlar dâhil) 78 oyundan 17 tanesinin gerçekçi çocuk oyunu özellikleri taşıdığı belirlenmiştir. Bu 17 oyun (tekrarlar dâhil) 1955-2000 yılları arasında dağılmıştır. Tekrarlarla birlikte 17 oyun toplam 73 kez sahnelenmiştir. Tez çalışması temel olarak tiyatro ve eğitim ana başlıkları altında şekillendirilmiş, toplum- devlet-otorite-demokrasi kavramlarının eğitimle ilişkileri kurularak çalışma ayrıntılanmıştır. Araştırmada içerik çözümlemesi yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen ham sayısal değerler yoğunluk puanlarına çevrilerek yeni sayısal değerlere ulaşılmıştır. Bu araştırmada elde edilen bulgular gerçekçi çocuk oyunları içeriklerinde, otoriter eğitim anlayışı unsurlarının, demokratik eğitim anlayışı unsurlarına oranla daha fazla yer aldığını göstermektedir.

6. Semiz, Emin,(1999). *Ankara polis kolejinde Türkçe dersinin verimliliği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar.

Bu araştırma, Ankara Polis Kolejinde okutulmakta olan Türkçe dersinin verimliliğini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Yaklaşık iki yıla yakın bir süredir yürütülen bu araştırmanın başlangıcında konu ile ilgili kaynaklar taranmış,

alanda yapılan araştırmalar üzerinde yapılan incelemeler sonucunda araştırma projelendirilmiş ve veri toplama araçları geliştirilmiştir. Araştırmanın evrenini, 1997 yılında Ankara Polis Kolejinden mezun olarak Polis Akademisi birinci sınıfına başlayan öğrenciler ile Polis Koleji Türkçe dersi öğretmenleri oluşturmaktadır. Öğretmenlerin tamamı (5) ankete cevap verirken, öğrencilerin 210 kişiden 196 tanesi ankete cevap vermiştir. Öğretmenlerden ankete cevap verenlerin oranı %100 iken, öğrencilerden ankete cevap verenlerin oranı % 93.33 olarak gerçekleşmiştir. Öğretmenlerin görüşlerinin tespit edilmesi amacıyla hazırlanan anket formları, I. bölümde 4, II. bölümde 22 soru olmak üzere toplam 26 sorudan oluşmuştur. Öğretmen anket formunun I. bölümünde Türkçe dersi öğretmenlerinin kişisel bilgilerinin, II. bölümünde ise, Türkçe öğretime ilişkin bilgilerin tespit edilmesine yönelik sorulara yer verilmiştir. Öğretmenlerin kişisel bilgilerine ilişkin veriler tek tablo haline getirilmiş, Türkçe öğretime ilişkin görüşleri ise ayrı ayrı tablolar haline getirilmiş, frekans ve yüzde olarak ifade edilmiştir.

Öğrencilerin Türkçe dersinin içeriğine ilişkin vermiş oldukları bilgiler, kendi içinde gruplanarak tek tablo halinde verilmiş, frekans, yüzde ve aritmetik ortalama olarak ifade edilmiş, Türkçe dersinin işlenişine ilişkin vermiş oldukları bilgiler ise, ayrı ayrı tablolaştırılmıştır. Öğrencilerin yazılı anlatım becerilerine ilişkin sonuçlar kendi içinde tek tablo halinde, okuduğunu anlama becerilerine ilişkin sonuçlar da yine kendi içinde tek tablo halinde verilmiş, puan aralığı, frekans ve yüzde olarak ifade edilmiş ve grafiklerle de gösterilmiştir. Ayrıca, hem yazılı anlatım becerilerine ilişkin sonuçlar, hem de okuduğunu anlama becerilerine ilişkin sonuçlar tek tablo halinde verilmiş, frekans, aritmetik ortalama ve ortalama mutlak başarı yüzdesi olarak ifade edilmiş ve ayrıca grafiklerle de gösterilmiştir. Elde edilen bulgular analiz edildiğinde; Polis Kolejinde görev yapan Türkçe dersi öğretmenlerinin, Türkçe dersinin, Türk Milli Eğitiminin amaçlarını gerçekleştirmede, kendisinden beklenen amacı karşıladığına %40 düzeyinde inandıkları tespit edilmiştir.

SONUÇLAR: Bu bölümde Polis Koleji Türkçe dersi öğretmenlerinin kişisel bilgileri ve Türkçe öğretime ilişkin görüşleri; Polis Kolejinden mezun olup Polis Akademisine başlayan öğrencilerin Türkçe dersinin içeriğine ve

işlenişine ilişkin görüşleri, yazılı anlatım beceri düzeyleri ve okuduğunu anlama beceri düzeylerine ilişkin sonuçlar özet olarak verilmiştir.

7. Altunya, Hüseyin (2004).*Reşat Nuri Güntekin ve Fakir Baykurt'un romanlarında öğretmen* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar

Bu çalışmada, öğretmen yazarlardan Reşat Nuri Güntekin ile Fakir Baykurt'u, romanlarında öğretmene yükledikleri görevler bakımından değerlendirmek amaçlanmıştır. Literatür taraması niteliğinde olan araştırmada, söz konusu yazarların sekiz romanı (Gizli El, Çalığışu, Yeşil Gece, Acımak, Kan Davası; Onuncu Köy, Kaplumbağalar, Yayla) incelenmiştir. Ele alınan romanlar, zaman olarak, yaklaşık 1900-1975 yıllarını kapsamaktadır. Bu dönem, Türkiye tarihi bakımından, İkinci Meşrutiyet ile Cumhuriyet'in ilk elli yılına denk düşmektedir. Araştırmada, bu durum göz önünde tutulmuştur. Araştırmayı tarihsel verilere yaslandırabilmek amacıyla, öncelikle, sözü edilen dönemlerde öğretmenlik mesleğinden ne anlaşıldığı, öğretmenden ne beklendiği, tanıklara dayanılarak saptanmıştır. Arkasından, seçilen romanlardaki öğretmenler; yetişme, eğitim yöneticileriyle ilişkiler, eğitim-öğretim etkinlikleri ve okul dışı etkinlikler (topluma hizmet) yönünden incelenmiştir. Öğretmenlerin, bu etkinliklerde ne derecede başarılı olduğu da gösterilmeye çalışılmıştır. Bu incelemede, yazarlardan özellikle Fakir Baykurt'un, öğretmene, okul içi görevlerden çok, okul dışı görevler yüklediği anlaşılmıştır. İki yazara göre de, öğretmenlik eğitimi alarak yetişen öğretmenler, genellikle daha başarılı görev yapmıştır. Ancak öğretmenlerin, gerek eğitim yöneticilerince gerek öteki yetkililerce, genellikle desteklenmediği, yalnız bırakıldığı; görev yaparken, etkili yerel güçlerce ve çeşitli yollarla engellendiği görülmüştür.

8. Özcan Hüseyin, (1994) *Sait Faik Abasıyanık ve çocuk.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar

Ankara'daki çocuk tiyatroları ile bu tiyatrolara giden izleyicilerin durumlarını saptamak ve çocukların tiyatroya gitme sıklıklarını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla planlanan araştırmada tarama modeli

kullanılmıştır. Genel bir yargıya ulaşılabilmesi için; çocukları tiyatroya getiren yetişkinlere yönelik anket soruları hazırlanmıştır. Sorular, 1996 -1997 tiyatro sezonunun başından 1997-1998 tiyatro sezonunun sonuna değin; dört ayrı dönemde, on dört farklı tarihte, on sekiz çocuk oyununda, 371 çocuk izleyicinin yanında tiyatroya gelen 276 yetişkine sorulmuştur. Sorulardan elde edilen veriler ile çeşitli değişkenlerin arasında bir ilişkinin bulunup, bulunmadığı Ki Kare testi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma; Ankara'daki çocuk tiyatrolarının 1923 yılından günümüze değin ne durumda olduğunu gösteren bir literatür taraması ile başlamıştır. Daha sonra dönemler halinde uygulama yapılmış ve araştırmanın temeli bu uygulamadan elde edilen veriler üzerine kurulmuştur. Araştırma bu verilerin genel bir değerlendirilmesinin yapılması ile önerilerin söylenmesiyle sona erdirilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda, 1940-1968 yılları arasının Ankara çocuk tiyatrolarının oluşum yılları olduğu sonucuna varılmıştır. 1968 yılından 1976 yılına değin olan dönem ise bir gelişim dönemidir. Üstelik bu yılların içinde kalan 1968-1970 yıllarını da tiyatroların niceliksel artışından dolayı 1. yoğunluk yılları olarak görmek mümkündür. 1976 yılından günümüze değin olan dönem bir yeniden yapılanma ve büyüme 90 dönemidir. Halen içinde bulunduğumuz bu son dönemin; 1998-1999 tiyatro sezonu ise 2.yoğunluk yılları olarak da adlandırılabilir bir niceliksel artışın gözlemlendiği bir zaman dilim olarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre Ankara ilindeki çocukların ancak binde dördü tiyatro olanaklarından yararlanmaktadır. Yine Ankara da çocukları tiyatroya götüren yetişkinlerin büyük çoğunluğunun devlet memuru olduğu araştırma sonuçlarından elde edilmiştir. Araştırmanın beşinci bölümünde sonuç yer almaktadır. Bu bölümde elde edilen tüm bulguların birbirleriyle olan bağlantıları değerlendirilmiş ve Ankara çocuk tiyatroları örneklemeden Türkiye çocuk tiyatroları evrenine yönelik öneriler geliştirilmiştir. Ulaşılabilen bilgilere göre araştırma; Türk Çocuk Tiyatrosu seyirci profilini, çocuk izleyici ve çocuğu tiyatroya getiren yetişkin kategorilerinde ayrı ayrı durum saptayan ilk araştırma olması nedeniyle önem taşımaktadır.

9. Topçu Mahmut (1996) *Yükseköğretimde zorunlu-seçmeli güzel sanatlar derslerinden tiyatronun değerlendirilmesi* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar

Eğitimin her aşamasında genelde güzel sanatlar, özelde tiyatro eğitimi bir gereksinimdir. Kimi eksiklikleriyle birlikte Türkiye'de ilk ve ortaöğretimde güzel sanatlar dersleri sürdürülmektedir. Yükseköğretimde ise 1981 yılında Yükseköğretim Kurulu, üniversitelerde de güzel sanatlar derslerini 2547 Sayılı Kanun gereğince esaslara bağlayarak yürürlüğe koymuştur. Önce zorunlu olan bu dersler 3747 sayılı kanunla seçmeli olarak belirlenmiştir. Derslerin uygulamaya konduğu 1983-1984 öğretim yılından bu yana derslerdeki uygulamaları, dersin etkilerini, sonuçlarını betimsel bir araştırmayla irdeleme gereksinimi duyulmuştur. Bu araştırmada ise tiyatro dersi ele alınmıştır. Araştırma tiyatro dersini kapsayan ilk çalışmadır. Dersin okutulduğu, Akdeniz, Çukurova, Hacettepe, İstanbul Teknik ve Orta Doğu Teknik Üniversiteleri'nde yapılmıştır. Araştırma 139 öğrenciye uygulanan görüşme formuyla gerçekleştirilmiştir. Veriler bilgi işleme değerlendirilmiş, frekans ve yüzde tabloları düzenlenmiştir. Bulgularda tiyatro dersinin daha çok büyük şehirlerdeki üniversitelerde okutulduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan öğretim elemanları, öğrencilerce yeterli bulunmaktadır. Öğretim elemanlarının hemen tümü lisansüstü eğitim görmektedir. Araştırmaya katılan 62 öğrenci ise, çoğunluğu ekonomik koşulları iyi olmayan, güzel sanatlara ilgili, okuyan öğrencilerdir. Dersin durumuna bakıldığında, kimi eksikliklere karşın (bu eksiklikler ilgi ve ödenekle giderilebilir) derslerin olumlu ve yararlı bir biçimde yürütüldüğü, öğrenci ve öğretim elemanlarının memnun oldukları ve dersin iyileştirme ve geliştirmeyle sürdürülmesi gerekliliği görülmektedir. Öneriler, ders saatlerinin, öğretim elemanı sayısının, olanak ve ödeneğin artırılması üzerinde yoğunlaşmıştır. Sonuç olarak, güzel sanatlar dersleri ve tiyatro dersi eğitimin her basamağında, örgün ve yaygın eğitimde, olanak, ödenek sağlanarak geliştirilmeli ve sürdürülmelidir.

10. Arıkoğlu Melihat (1995)*Genel liselerdeki ders geçme ve kredi sisteminde sanat alanına ilişkin bir durum değerlendirmesi* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar

Bu araştırmanın amacı, genel liselerdeki ders geçme ve kredi sisteminde Sanat Alanına ilişkin bir durum değerlendirmesi yapmaktır. Araştırma, Ankara'da bulunan, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ve ders geçme ve kredi

sistemini uygulayan 15 genel lisede görev yapan yönetici, sanat eğitimi ile ilgili (resim, müzik, sanat tarihi) dersleri okutan öğretmenler ve lise öğrencileri üzerinde 1993-1994 eğitim- öğretim yılının sonunda yapılmıştır. Araştırmada, araştırmacı tarafından hazırlanan ve okul yöneticilerine, sanat eğitimi dersi öğretmenlerine ve lise öğrencilerine yönelik üç ayrı anket uygulanmıştır. Anketlerde kişisel ve mesleki özelliklerine, sanat etkinliklerini izleme durumlarına, genel sanat eğitimine, ders geçme ve kredi sistemine, ders araç ve gereçlerinin teminine ve okulların sanat eğitimi ortamına ilişkin sorular yer almıştır. 328 Yönetici anketi, yöneticilerin mezuniyet alanlarına ve öğrenim düzeylerine; öğretmen anketi, öğretmenlerin branşlarına ve öğrenim düzeylerine; öğrenci anketi ise, öğrencilerin sosyo- ekonomik düzeylerine göre istatistiksel olarak değerlendirilmiştir. Yapılan istatistiksel işlemler sonucunda; okulların fiziksel koşullarının ve öğretmen sayılarının yetersizliği, sanat eğitimi ile ilgili derslerin seçmeli dersler statüsünde bulunması, eğitim sistemini ve doğal olarak sanat alanının öğrenci ve öğretmenlerin yeterince tanınmıyor olması, ana-baba, öğrenci ve okul yöneticilerinin sanat eğitime karşı takındıkları olumsuz tutum vb. nedenlerle bu alanda yer alan derslerin çok az sayıda öğrenci tarafından alınabildiği, bunun sonucunda sanat alanından mezun öğrenci sayısının son derece düşük olduğu ve sistemin uygulanmasında bu alana gereken önemin verilmediği durumu ortaya çıkmıştır.

11. Şahin Melis, (2010).*Müzisyen ve eğitimci Mahir Çakar'ın yaşamı ve eğitim teknikleri* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitimin Kültürel Temelleri Anabilim Dalı Güzel Sanatlar Eğitimi Bilim Dalı Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar

Bu çalışma, müzik eğitiminin önemli bir kolu olan çalgı sanatçısı eğitimini, Türkiye'de eğitim alıp, sanat kariyerine ve eğitimciliğe Almanya'da başlayan korno sanatçısı ve eğitimcisi Mahir Çakar'ın yaşamı, sanatçı kimliği ve eğitimci kişiliği bağlamında ele almıştır. Araştırma, sanatçı ve eğitimci Mahir Çakar'ın yaşamını ve kendi deneyimleriyle oluşturduğu eğitim tekniklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu amaca ulaşabilmek için örnek olay tarama modelinin ve yaşamöyküsel (biyografik) araştırmanın gerektirdiği şekilde kaynak taraması ve

birebir kendisiyle görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen veriler nitel araştırma yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir.

Almanya'da ve Türkiye'de müzik çevrelerince tanınmış, Almanya'da uzun yıllar korno sanatçılığı yapmış, Bayreuth Festival Orkestrası'na davet edilmiş Mahir Çakar'ın yaşamı, özellikleri ve eğitimci yönü araştırılmıştır. Bu araştırma, çalgı sanatçısı eğitimindeki gereksinimler doğrultusunda birçok başarılı müzisyen yetiştiren; sanatçı ve eğitimci kimliğiyle örnek teşkil eden ve Türkiye'de müzisyen eğitime katkısı olan Mahir Çakar'ın yaşamöyküsünü, yaptığı çalışmaları, sanatçı kişiliğini ve eğitimci yönünü içermektedir.

12. Baykal Müjgan (2002) *Anadili yeterliliğin yabancı dil (Almanca) Öğrenmedeki olumlu etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Anabilim Dalı Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar

Bu araştırma iki temel varsayımdan yola çıkılarak yürütülmüştür. Bu varsayımlar şunlardır: 1- Anadilini iyi kavramış olmak, yabancı bir dili öğrenmeyi kolaylaştırır. 2- Yabancı bir dili öğrenmede cinsiyetin de önemli bir rolü vardır. Bu varsayımların doğruluğunun kanıtlanması için bir yandan daha önce yapılan bilimsel araştırmalardan yararlanılarak bu varsayımların kuramsal bir temele oturtulması, diğer yandan çalışma grubu ile yapılacak uygulamadan elde edilen bulgularla aynı varsayımların desteklenmesi gerekliliğine inanılmıştır. Dilbilim ve psikodilbilim alanlarında bugüne dek yapılan araştırmalar, anadili(birinci dil) ediniminin en önemli dil edinimi olduğunu ve daha sonraki dil edinimleri üzerinde anlamlı bir etkide bulunabileceğini göstermektedir. Chomsky'nin Üretken Dilbilgisi kuramındaki "dilbilgisinin evrenselliği" varsayımı ve aynı kurama dayalı olarak geliştirilen "Özdeşlik Varsayımı", yeryüzündeki tüm dillerin ortak ilke ve kurallılıklar içerdiği, her dilin yüzey yapısında biçimsel farklılıklar görülse de derin yapıya inildiğinde tüm dillerin benzer olduğu görüşüne dayanmaktadır. Yine aynı araştırmalar, bir dilin yapısının iyi kavranmasının, başka bir dilin yapısının ve bu yapının işleyişinin de iyi kavranmasını sağlayabileceğini göstermektedir. İlk öğrenilen dil anadili olduğuna göre, anadilini iyi kavramış olanların ikinci bir dili, yani yabancı bir dili de daha kolay ve daha kısa sürede öğrenebilecekleri söylenebilir. 92 çalışma grubu ile yapılan

uygulamadan elde edilen bulgular da bu araştırmanın iki varsayımını destekler niteliktedir: Anadilinde başarılı olan katılımcıların, anadilinde başarılı olmayan ya da göreli olarak daha az başarılı olan katılımcılara oranla yabancı dilde daha başarılı oldukları belirlenmiştir. Ayrıca cinsiyetin de ikinci bir dili öğrenmeyi etkileyen bir etmen olduğu araştırma bulgularıyla doğrulanmıştır. Kızların, yabancı bir dili öğrenme konusunda erkeklerden daha başarılı oldukları görülmektedir. Bu araştırmadan elde edilen sonuçların yeni araştırmalarla desteklenmesinin, anadili eğitimi öncelikli olmak üzere genel olarak dil eğitimi sorununun çözümüne önemi yadsınamayacak katkılar sağlayacağına inanılmaktadır.

13. z Nurdane, (2002). *Türkçenin yabancı dil olarak ğretiminde ad durum ekleri ve bir izlence nerisi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar

Bu tez alışması, Türkçe ğrenen yabancıların en çok öğrenme güçlüğü yaşadıkları konu olan ad durum eklerinin kullanımındaki yanlışların en aza indirilebilmesi için bir izlence rneği sunmaktadır. Tezde sunulan bu izlence örneğinin hazırlanma aşaması öncesinde, hedef grubun dil öğrenme ihtiyacı tespit edilmiş ve izlencenin bu amaca yönelik olarak hazırlanmasına çalışılmıştır. İzlencenin uygulandığı hedef grup, günlük hayatını sürdürebilecek kadar Türkçe öğrenmek istemektedir. Bu grubun akademik düzeyde dil öğrenme ihtiyacı yoktur. Bu nedenle, izlencede yer alan konuşmalar günlük hayattan alınmıştır. Bu izlencenin, ileride ad durum ekleriyle ilgili yapılacak çalışmalara ışık tutabileceği umulmaktadır.

14. Öztürk Nurettin, (1992). *ağdaş Türk edebiyatında topya*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Anabilim Dalı Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar

Ütopya "olmayan iyi yer" anlamına gelir. topyalar da diğer beşer ürünler gibi üstlerinde çeşitli değer yargıları taşırlar. Eğer bu değer yargıları olumsuz ise, o zaman ters topya ortaya çıkar. Ütopyaların edeb niteliği, duygu ve güzelliği temel alan ve insanın kişilik gelişimine olumlu katkıda bulunmayı amaçlayan edebiyat tarafından işlendiğinde ortaya çıkar. Dünya edebiyatında ütopik eserlerin geçmişi çok eskilere gider. Ancak tre adını veren eser,

Thomas More'un Utopiasidir. Ütopyaları tarih içindeki egemen kültüre göre mitolojik, dinî ve modern olmak üzere üç dönemde incelemek mümkündür. Modern ütopyalar da ana çizgileri ile liberal ve sosyalist akımların etkisinde kalmışlardır. Türk edebiyatında ilk ütopyalar, önceki döneme ait ve tevil yoluyla bulunabilecek örnekler bir yanda tutulursa, Tanzimat'tan sonra yazılmaya başlanmıştır. Çünkü Tanzimat katılım kültürünü ve toplumun geleceğini kendi eline alma sürecini başlatıyordu. Çağdaş Türk edebiyatındaki ütopyaları, kendisiyle anlatıldıkları dil biçimi açısından önce nesir ve şiir alanında olmak üzere iki ana bölümde ele alınmıştır.

15.. Uçar Özler, (1996). *Ortaöğretim rehberlik hizmetlerinde edebiyat eserlerinden yararlanma*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar

Bu araştırmanın amacı, edebiyat eserlerinin ruhsal sorunların çözümünde ve rehberlik hizmetlerinde kullanılmasını incelemektir. Araştırma edebiyat eserlerinin ve sanatın diğer alanlarının insanların kişilik gelişimi üzerindeki olumlu yönleri üzerinde durulmuş, bu konu ile ilgili yabancı ülkelerde yapılmış deneysel araştırmalara yer verilmiştir. Ülkemizde bu konu ile ilgili bilinen çalışmaların olmaması, konuyu araştırmayı güçleştirmiştir. Araştırmada, 1994-1995 öğretim yılında Başkent lisesinde 12 öğrenciyle yapılan grupta psikolojik danışmaya yer verilmiştir. Grupta danışma sürecinde öğrencilere uygun kitaplar önerilmiş, süreç içinde bu kitaplar karşılıklı tartışılmış ve okullarda böyle bir çalışmanın yapılabileceği görülmüştür.

2.8.2. Doktora

Bu kısımda Kavcar'ın danışmanlığını yaptığı doktora tezleri özetleri ile birlikte verilmiştir.

1. Karaküçük Arslan Suna,(2004) *Altı Türk romanında mekânsal öge ve mekânsal davranış incelemesi* Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilim Dalı Güzel Sanatlar Eğitimi Bilim Dalı Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar

Bu araştırma, farklı bilim ve sanat dallarının konusu olan “mekânsal davranış” kavramının roman alanında incelenmesidir. Bu amaçla, roman türünün iki ana ögesi olan, kişi ve yer/mekân betimlemelerinin öne çıktığı roman örnekleri üzerinde, “içerik çözümü” yöntemiyle bir yazınsal eleştiri çalışması yapılmaya çalışılmıştır. Kurgusal bir yapı üzerinde, tarama modelinde betimsel bir çalışmayı içeren bu yöntem uyarınca, elde edilen veriler, davranış ve edebiyat bilimlerinin temel kavram ve terimlerine başvurularak yorumlanmıştır.

Araştırmanın örneklemini, ayrıntılı kişilik ve mekânsal dökümleri yapılarak incelenen altı Türk romanı (*Suat Derviş “Fosforlu Cevriye”, N. Sırrı Örik “Kıskanmak”, Erhan Bener “Yalnızlar”, Ferit Edgü “O”, Mehmet Eroğlu “İssizliğin Ortası”, Bilge Karasu “Kılavuz”*) ve ek olarak yalnızca mekânsal ögelerin incelendiği dört Türk romanı (*Mehmed Rauf “Eylül”, Orhan Pamuk “Sessiz Ev”, Kaan Arslanoğlu, “Kişilikler”, Kaan Arslanoğlu “Öteki Kayıp”*) oluşturmaktadır. Böylece, romanların mekânsal yapısında birincil ve ikincil mekânsal çerçeve ile bu çerçevede yer alan mekânların yığıldığı mekânsal türler buluşmuştur. Başka deyişle, roman kahramanlarının sıklıkla buluştukları mekânlar saptanmıştır. Altı roman özelinde elde edilen bulguların karşılaştırmalı değerlendirmesiyle elde edilen tablo ve çizimlerde de altı roman genelinde ortak/öncelikli mekân adlarına ve ortak/öncelikli mekân tiplerine dair bulgulara ulaşılmıştır. Elde edilen bulguların, davranış bilimlerinin temel ve güncel kavramları kullanılarak, mekânsal davranış/mekânsal psikoloji yorumları yapılmıştır. Sonuçta, mekânsal ögelerin roman kurgusunda önemi bir boyutu oluşturduğu, bu boyutun incelenmesine yeterli malzeme içerdiği, gözlemlenen gerçeklikle uyuşan bir romansal bulgu olarak kişilerin mekânlarla ilişkisinde gizli/zorunlu bir ilişki

olduğu, bu ilişkinin ağırlıklı olarak kapalı-iç mekânlara ve mekânsal eşya ve ayrıntılar türüne yığıldığı görülmüştür.

Türk romanı üzerinde, özellikle mekânsal seçime ilişkin davranış bilimleri araştırmalarına sık rastlanmadığı gözleminde yola çıkılarak yapılan bu çalışmada, başka birçok çalışmaya malzeme oluşturabilecek veriler elde edilmiştir.

2. Küçükavşar. Aslı, *Yapılandırmacı yaklaşımın okuduğunu anlama ve yazılı anlatım becerilerine etkisi.* Yayınlanmamış doktora tezi. Tez Danışmanı: Cahit Kavcar

Bu çalışma, yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanan öğrenme tasarımının öğrencilerin okuduğunu anlama becerileri üzerine bir etkisi olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma, 2009-2010 öğretim yılının birinci ve ikinci yarısında 10 haftalık süre içerisinde Ankara'da Maltepe İlköğretim Okulu'nun 6. sınıf düzeyinde Milli Eğitim Bakanlığınca verilen izinle yürütülmüştür. Yapılandırmacı yaklaşıma uygun eğitim durumları hazırlanmıştır. Araştırmada, "öntest-sontest eşleştirilmiş kontrol gruplu yarı deneysel desen" kullanılmıştır. Uygulama sürecinin başlangıcında deney ve kontrol grubu öğrencilerinin demografik özelliklerini saptamayı amaçlayan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Ayrıca, iki çalışma grubundaki öğrencilere uygulanan ön testlerin ("Türkçe Okuduğunu Anlama Testi" ve "Açık Uçlu Okuduğunu Anlama Testi") sonuçları öğrencilerin bilişsel düzeylerinin (okuduğunu anlama becerilerine ilişkin öğrenme düzeyleri) birbirine denk olduğuna işaret etmiştir. Araştırmacı tarafından geliştirilen "Türkçe Açık Uçlu Okuduğunu Anlama Testi"nin güvenilirlik ve geçerlik çalışması yapıldıktan sonra uygulamada kullanılmıştır. Deney grubunda yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanan öğrenme tasarımı uygulanırken kontrol grubunda yürütülmekte olan programa devam edilmiştir. Uygulama sırasında deney grubundaki öğrencilerin öğrenme sürecini izlemek amacıyla "Türkçe Okuduğunu Anlamaya Yönelik Ara Testler", "Öğrenme Günlüğü" ve "Bugün Sınıf Sizin İçin Nasıldı?" sormacaları uygulanmıştır. Uygulama bitiminde deney ve kontrol gruplarına "Açık Uçlu Okuduğunu Anlama Testi" uygulanmıştır.

Bu çalışmanın sonuçları, yapılandırmacı öğrenme tasarımının uygulandığı deney grubunun başarı düzeyinin arttığını göstermiştir. Kontrol grubunun puanları son testte artış gösterse de deney grubuna göre, kontrol grubunun puan artışları istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Deney grubundaki öğrencilere öğrenme sürecinde uygulanan ara sınavlara ve sormacalara bakıldığında, okuduğunu anlama düzeylerinde önemli bir ilerlemenin olduğu bulgulanmıştır.

Bu çalışma, yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanan öğrenme tasarımının yürütülmekte olan programa oranla öğrencilerin okuduğunu anlama becerileri üzerinde etkili olduğunu göstermiştir.

3. Karababa, Z. Canan,(1999). *İlköğretim 3. ve 5. sınıf Türkçe ve İngilizce anadili ders kitaplarının incelenmesi ve karşılaştırılması* Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Anabilim Dalı Tez Danışmanı Prof. Dr. Cahit Kavcar

Bu çalışmanın amacı farklı yaklaşımlarla hazırlanmış anadili kitaplarının içerdiği öğretim etkinliklerini belirlemek ve bu etkinlikleri, öğrenenlerin anadili gelişimine katkıları açısından değerlendirmektir. Bu amaçla; Türkiye'de ve İngiltere'de 3. ve 5. sınıf düzeyinde kullanılan anadili ders kitapları incelenmiştir. İnceleme çözümlene yöntemiyle yapılmış, kitaplardaki bütün dersler incelenerek öğretimi hedeflenen konular ve geliştirilmesi hedeflenen beceriler belirlenmiştir. Bu incelemeye,

- a. Türkçe ve İngilizcenin anadili olarak eğitimini yönlendirmek amacıyla kullanılan programların hedefleri,
- b. Anadili eğitiminde kullanılan kitapların belirlenen hedeflere uygunluğu,
- c. Türkçe ve İngilizce kitapların hazırlanmasında temel alınan ölçütler,
- d. Kitapların dış özellikleri (kapak, yazı, resim ve alınan ölçütler),
- e. Kitapların iç özellikleri, kitaplarda yer alan etkinlikler (okuma, dinleme, konuşma, yazma ve sözcük varlığını geliştirmeye ve dilbilgisi öğretimine ilişkin etkinlikler), belirlenmiştir.

Kitapların iç özelliklerine ilişkin çözümler nörö-dilbilim ve ruhbilim alanlarının öğrenme ve öğretim sürecine ilişkin saptamaları ışığında yorumlanmıştır. Kitaplarda hedef davranışların kazandırılmasında izlenen yolların incelenmesi de çalışmanın eğitbilimsel boyutunu tamamlamıştır. Kitaplarda öğrencilere kazandırılması hedeflenen davranışları geliştirmek amacıyla yer verilen etkinlikler (soru-yanıt, paylaşım, grup çalışması, gözlem, araştırma v.b.) belirlenip çağdaş öğretim yöntemlerine uygunluğu sorgulanmıştır. Kısaca bu çalışma Türkçe ve İngilizce kitapların çözümlenmesi (kitaplardaki etkinliklerin belirlenmesi) ve çözümler sonuçlarının yukarıda belirtilen alanların (eğitbilim, dilbilim, ruhbilim) verileriyle yorumlanmasını içermektedir. Bu incelemelere çalışmamızda aşağıdaki sıralamayla yer verilmiştir.

4. Şendur Atabek Gülseren, (2003). *Cumhuriyet dönemi Türk romanında gazeteci kimlikleri*. Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Danışmanı Prof. Dr. Cahit Kavcar

Gazeteciler, gazetecilik süreçlerinin değişiminde anahtar rolü oynayan kişilerdir. Ancak Türk basın tarihi literatüründe doğrudan gazeteciler üzerine yapılan çalışmalar daha azdır. Oysa tarihsel dönemler içinde gazeteci kimliklerinin değişiminin izlenmesi, basın tarihindeki tüm değişimi ve dönüşümü kavrama bakımından önem taşımaktadır. Bu tez çalışmasında, Türk romanında gazetecilerin sunumundan hareketle, gazeteci ve gazeteciliğin değişimi izlenmiştir. Basın tarihi çalışmalarında, tarihi belgeler ve anılar dışında, romanlarda sunulan gazetecilerin kim oldukları da büyük önem taşımaktadır. Roman ve gazetenin benzer alanlara ait iki entelektüel etkinlik olması ve Türkiye'de gazetecilik mesleğinin başlangıcından itibaren edebiyat çevreleriyle yakın işbirliğinde bulunması nedeniyle, romanlarda gazetecilerin kim olduğu sorusunun yanıtı önem kazanmaktadır. Bu çalışmada, genel olarak edebiyat alanının, özel olarak da romanların tarihsel ve toplumsal gerçekliği yansıttığından yola çıkılarak, Cumhuriyetten günümüze beş tarihsel dönemde, ana kahramanı gazeteci olan 22 roman değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmede gazetecilerin, sosyo-ekonomik ve demografik özellikleri, eğitim durumları, haber anlayışları, siyasal ve ideolojik konumları, gazetecilik mesleğinin toplumsal anlamı, gazetecilerin mesleki doyumları ve etik konular ele alınmıştır. Yapılan

değerlendirmeler sonucunda, ele aldığımız dönemleri anlatan romanlarda gazetecilerin, tarihsel ve toplumsal gerçekliğe ters düşmeyecek şekilde yansıtıldığı görülmektedir. Romanlarda gazeteciliğin, başlangıç yıllarında henüz tam gelişmemiş, uzmanlaşmanın az, teknoloji kullanımının düşük ve erkeklerin egemen olduğu bir meslek düzeyinden, ekonomik gücü, uzmanlaşma düzeyi, teknoloji kullanımı gelişmiş ve rekabetin kadın ve mesleki eğitim almış gazetecilerin de katılabilesine arttığı bir mesleğe dönüştüğü görülmektedir. Bu dönüşüm, 'Babıali' ve 'İkitelli' kıyaslamasında belirginleşmekte ve somutlaşmaktadır. Bu da, tez çalışmamızın 'Türk romanındaki gazetecilerin sunumu, tarihsel dönemler itibarıyla, Türkiye'de gazetecilerin gerçek durumunu yansıtır niteliktedir" şeklindeki varsayımını desteklemektedir. İncelediğimiz romanlar, Cumhuriyetten günümüze gazeteciliğe ilişkin siyasal, ekonomik ve teknolojik dönüşüm ve değişimleri ayrıntılarıyla izlememize olanak sağlamaktadırlar.

5. Konedralı Güner,(1999). *KKTC ortaokul 3. sınıf Türkçe dilbilgisi öğretiminde kullanılan kılavuz kaynak kitabın erişime etkisi*, Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Danışmanı Prof. Dr. Cahit Kavcar

Bu araştırma, belirli bir dilbilgisi konu sırasına göre oluşturulan kılavuz kaynak kitabın Türkçe dilbilgisi öğretimindeki öğrenci erişim düzeyini konu edinmiştir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) ortaokullarındaki üçüncü sınıf öğrencilerini denek olarak kullanan söz konusu araştırma, elde edilen sonuçlara göre değerlendirildiğinde, ortaokullarda yürütülen Türkçe dilbilgisi öğretiminde izlenmesi gereken konu sırasının da nasıl olması gerektiğini incelemiştir. Bu yaklaşımla, 1997-98 öğretim yılı uygulamaları için oluşturulan kılavuz kaynak kitaptaki eğitim durumları, "dilbilgisi" dersi adı altında "Ortaokul Türkçe Öğretim Programı"ndaki üçüncü sınıf Türkçe dilbilgisi konularıyla sınırlandırılmış ve öğrencilere, bu konulara ait bilişsel alandaki (bilgi, kavrama ve uygulama düzeyleri) hedef davranışların kazandırılması amaçlanmıştır. Bu amaçların kazandırılması sonucunda ise dilsel becerilerden "Yazılı Anlatım (Kompozisyon) Becerisi"nin geliştirileceği düşünülmüştür. Uygulama sonunda ise, söz konusu kılavuz kaynak kitabın uygulandığı deney grubundaki öğrencilerin dilbilgisi konularına ilişkin erişimleri ile geleneksel yöntemle göre öğrenim gören kontrol

grubundaki öğrencilerin erişileri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılarak değerlendirme yapılmıştır. Araştırma deseninin oluşturulmasında "Ön Test-Son Test Kontrollü Grup Deseni"nden yararlanılmıştır. KKTC ortaokullarından random yolla belirlenen Şehit. Zeka Çorba Ortaokulundaki üçüncü sınıf öğrencileri, deney grubunu; Bayraktar Ortaokulundaki üçüncü sınıf öğrencileri ise kontrol grubunu oluşturmuştur. Uygulama dönemi boyunca deney grubu, Türkçe dilbilgisi derslerini "belirli bir Türkçe dilbilgisi konu sırası"ni temel alarak oluşturulan kılavuz kaynak kitaba göre izlemiştir. Kontrol grubu ise; bu süreçte, geleneksel yöntemlere göre konuları işlemiştir. Öğrencilere kazandırılması hedeflenen davranışlarla ilgili hazırlanmış "Dilbilgisi Düzey Belirleme Testi" ve "Yazılı Anlatım (Kompozisyon) Becerisi Testi" denel işlemden önce ve sonra olmak üzere "ön-son test" olarak uygulanmış; deney ve kontrol gruplarının bu testlere ait erişileri değerlendirilmiştir.

"Dilbilgisi Düzey Belirleme Testi"nden elde edilen sonuçlara göre her iki grubun bilgi, kavrama, uygulama ve toplam erişi düzeyleri arasında deney grubu lehine anlamlı bir farkın olduğu saptanmıştır. Ancak bu fark, kendini, "Yazılı Anlatım (Kompozisyon) Becerisi Testi"nde göstermemiştir. Yani, deney ve kontrol grupları arasında "Yazılı Anlatım (Kompozisyon) Becerisi"ne ait anlamlı bir fark bulunmamıştır. Yapılan araştırma sonucunda kılavuz kaynak kitapla öğretim yapılan deney grubunda önceden belirlenmiş olan dilbilgisi öğretimine ait bilişsel alandaki hedef ve hedef davranışlar istendik yönde gerçekleştirilmiş; ancak dilbilgisi lehine olan bu kazanım, Türkçenin bir beceri alanı olan "Yazılı Anlatım (Kompozisyon) Becerisi"ne yansımamıştır. Oysa, Türkçe öğretiminin dilsel beceriler ve dile ait kurallarla bir bütünsellik gösterdiği ve bu yönde yapılacak olan her öğretimin bunu hedeflemesi gerektiği bilinen bir gerçektir. Bu gerçeğe dayanarak, araştırmanın ikinci aşaması olan 1998- 99 öğretim yılı uygulamalarında dilsel becerileri de içine alan; ancak yine dilbilgisi öğretimi odaklı yeni bir kılavuz kaynak kitap oluşturulmuştur. Bu kılavuz kaynak kitapta da, 1997-98 öğretim yılındaki deney desenine ve ana probleme sadık kalınmış; araştırmacı, aynı veri toplama araçlarını kullanma imkânı bulmuştur. Araştırmanın deney ve kontrol grupları ise yine bir önceki öğretim yılında çalışılan okullardan seçilmiştir. Ancak, araştırmanın sınırlılıkları nedeni ile denel süreç, önceki öğretim yılındaki gibi tam bir öğretim yılı değil; iki aya yakın bir

sürede tamamlanmıştır. Derslerin "Türkçe" adı altında işlendiği bu süreçte dilbilgisi öğretimi önceki yılda olduğu gibi yalın değil; dilsel beceriler ve Türkçenin diğer amaçlarına yönelik etkinliklerini de içine alacak şekilde belirli oranlarda işlenmeye çalışılmıştır. Denel süreç sonunda elde edilen verilere dayanarak kılavuz kaynak kitabın öğrencilerde dilbilgisine ait erişilerin yanı sıra dile ait becerilerden "Yazılı Anlatım (Kompozisyon) Becerisi"ni de geliştirdiği saptanmıştır. Bu belirlemeyle, Türkçe öğretiminin bir bütün olarak hedeflerine ulaşabilmesi için yalnızca dilbilgisi konularının ağırlıkta olduğu bir öğretim şeklinin istenilen düzeyde başarı getiremediğini araştırma sonuçları göstermiştir. Buna karşın dilbilgisi konularının dilsel becerilerle birlikte verildiği eğitim durumlarında, Türkçe öğretiminin hedeflerine yönelik kazanımların daha fazla olduğu görülmüştür. Araştırmanın genel nitelikteki bu sonuçları ışığında, dilbilgisi öğretiminin yalın bir şekilde kuramsal olarak öğretim programlarına alınmaması; dilsel becerileri de içeren bir öğretim programı oluşturulması önerilmektedir.

6. Ateş Kemal,(1997). *Gülten Dayıoğlu'nun çocuk romanları*, Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Danışmanı Prof. Dr. Cahit Kavcar

Bu doktora tezi inceleme modelinde betimsel bir araştırmadır. Giriş bölümünü de içeren birinci bölümde Türk edebiyatındaki çocuk romanlarının tarihsel gelişimi ele alınmıştır. İkinci bölümde yöntemle ilgili bilgiler verilmiş, üçüncü bölümde Gülten Dayıoğlu'nun yaşamöyküsü, yapıtları ve çocuk edebiyatı üzerine düşünceleri yer almıştır. Tezimizin konusu olan Gülten Dayıoğlu'nun 9-14 yaş grubunu hedef alarak yazdığı on üç roman 4. bölümde incelenmiştir. Yazarın bu gruptaki bütün romanları eğitim, sanat ve dil özellikleriyle incelenmiş, anadili öğretimine katkıları araştırılmıştır. Ayrıca bu yapıtlar sanat özellikleri açısından değerlendirilirken, yer yer başka yazarların yapıtlarıyla karşılaştırılarak, Dayıoğlu'nun geniş edebiyat mozaiği içindeki yeri belirlenmeye çalışılmıştır. Gülten Dayıoğlu, ilk yapıtlarında görülen melodram özelliklerden daha sonraki yapıtlarında tamamıyla uzaklaşarak, gerçekçi konulara, başta kırsal kesim insanları olmak üzere yoksul insanların dünyasına yönelmiştir. Bunları izleyen bilim kurgu türündeki yapıtlarında daha evrensel sorunlara, bütün insanlığı ilgilendiren, dünyamızı tehdit eden sorunlara

yönelmiştir. Bu nedenle onun kahramanları arasında yerli tipler olduğu kadar, yabancı kahramanlar da vardır. Dil olarak yalın bir anlatımı yeğlemiş, uzun cümlelerden kaçınmıştır. Çoğu yazar gibi Türkçenin kimi inceliklerinin, kimi özelliklerinin yazdıkça ayırımına varmıştır. Giderek romanlarında cümle çeşitliliğinin artması bunu göstermektedir. Daha ilk yapıtlarında fark edilen öz Türkçe yazma konusundaki titizliği her yapıtında artarak sürmüştür. Gülten Dayıoğlu anlattığı kişilerin ya da çevrelerin dilinden yazı diline sözcük, deyim vb. olmak üzere yeni öğeler katmış, yazı dilinin zenginleşmesinde katkısı olmuş bir yazardır. Onun çocuk okuru nasıl bir Türkçeyle yüz yüze getirdiği araştırmamızda önemli bir yer tutmaktadır.

7. Yavuz. Muhsine, (1996). *Masalların eğitim işlevleri ve dil öğretimindeki yeri* Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Danışmanı Prof. Dr. Cahit Kavcar

Bu araştırma-inceleme çocuk-yetişkin ayrımı gözetmeksizin, masallarının halk eğitimi konusundaki işlevi ile dilin öğretilmesine ve geliştirilmesine katkısını göstermeyi amaçlamaktadır. Türkiye'nin her bölgesinden derlenen ve ilk kez sözden yazıya geçirilen, bu yönüyle de tamamen özgün olan 90 masal üstünde çalışılarak gerçekleştirilmiştir. İncelenen bu 90 masalda toplam 517 ileti saptanmış, bu iletiler içeriklerine göre 5 ana grupta toplanmış, sonra da bunlar kendi içlerinde 19 ana başlık ve 162 ara başlık altında verilmiştir. "önsöz" ve "Giriş" ten sonra kendi içlerinde alt bölümlere ayrılan başlıca dört bölümden oluşmaktadır. I. Bölümde, genel olarak masalın ne olduğu belirtilmiş, sonra da araştırmada yer alan masallar sınıflandırılarak, bunların genel bir değerlendirilmesi yapılmış, yine bu masalların içerdikleri iletiler genel olarak değerlendirilmiş ve masalların öteki bazı türlerle ve sanat dallarıyla etkileşimleri gösterilmeye çalışılmıştır. II. Bölümde masalların eğitim işlevleri ve ileti dizini (Mesaj-Index) saptanmış, ileti dizininde yer alan ana ve ara başlıklar belirtilmiştir. Sonra da en çok verilen ortak iletiler ayrıca belirlenerek genel olarak değerlendirilmiştir. Yine bu bölümde, masalların insan kahramanlarının işlevsel özellikleri ve iletileri ulaştırmadaki rolleri üzerinde durulmuştur.

8. Akyalçın Necmi, (2002). *Anadolu efsanelerinin dil özellikleri ve eğitim işlevleri*. Yayınlanmamış doktora tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Danışmanı Prof. Dr. Cahit Kavcar

Bu araştırmada yer alan 101 Anadolu Efsanesi, eğitim değerleri ve dil özellikleri açısından beş bölümde incelenmiştir. Giriş bölümünde efsanenin tanımı yapılmış, bu konuda oluşturulmuş çeşitli tasnifler verilmiş ve efsane, diğer yazın türleriyle karşılaştırılmıştır. I. bölümde efsanelerin eğitimsel işlevlerini örnekleyen ileti dizini oluşturulmuştur. Buna göre: A-Etik İletiler B-Sosyolojik İletiler C-Psikolojik İletiler D-Ekonomik İletiler E-Diğer İletiler olmak üzere toplam 5 ana, 26 ara başlık altında 273 ileti saptanmıştır. Ayrıca bu bölümde efsanelerde yinelenen iletiler, işlevsel nitelikleri bakımından genel olarak değerlendirilmiştir. II. Bölümde, efsanelerdeki kahramanlar kadın ve erkek bağlamında ele alınarak üstlendikleri tipsel özellikleri tüm boyutlarıyla incelenmiştir. III. Bölümde efsaneler dil özellikleri açısından; ses bilgisi, biçim bilgisi, (sözcük türleri, ek-kök özellikleri... vb.) söz dizimi, sözcük grupları, anlam bilgisi, ad bilimi ve söz varlığı ana başlıkları altında irdelenerek dil ğretiminde kullanılabilecekleri ortaya konulmuştur. IV. Bölümde ise efsane metinleri ve bunların ileti dizinleri; o efsanedeki özel olayları yansıtacak biçimde, iletinin yanında ifade edilerek metinden hemen sonra gösterilmiştir. Sonuçta ise, ilk dört bölümde incelenen konular topluca ele alınmıştır. Efsanelerin iletilerinden yola çıkılarak eğitimsel işlevleri belirtilmiştir. Bunun yanında efsanelerin, dil öğretimini tekdüze bilgi sıklılığından kurtaracakları ve tümdengelim yöntemi içerisinde ğretim materyali olarak kullanılabilecekleri gösterilmiştir.

9. Alan Sebahat,(2005) *Fransızca ğrenen Türklerin yaptıkları biçimbilimsel ve sözdizimsel yanlışların zmlenmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yabancı Dil ğretimi Anabilim Dalı Tez Danışmanı Prof. Dr. Cahit Kavcar

Bu çalışmada, 2000-2004 yılları arasında Ankara Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi TÖMER Ankara Kızılay Őubesinde Temel ve Yüksek seviyede Fransızca ğrenen Türk ğrencilerin yaptığı biçimbilimsel ve sözdizimsel yanlışlar zmlenmeye çalışılmıştır. Öncelikle, ğrenenlerin yaş, cinsiyet, öğrenim durumu ve dil öğrenme nedenleri ve dil geçmişlerini anlama açısından 100 öğrenene dil biyografisi anketi uygulanmış ve bu anketler değerlendirilmiştir. Daha sonra temel seviyede 125, yüksek

seviyede ise 80 öğrenen olmak üzere, toplam 205 öğrenenin dilbilgisi ve yazılı anlatım final sınavı kâğıtları incelenmiş ve saptanan yanlışlar biçim sözdizimsel ve sözdizimsel olarak iki ana grupta toplanmıştır. Yanlış çözümlemesi yöntemi kullanılan bu çalışmada, 1316 biçim sözdizimsel ve 574 sözdizimsel olmak üzere, toplam 1890 yanlış saptanmıştır. Biçim sözdizimsel yanlışlar 37, sözdizimsel yanlışlar ise 38 alt gruba ayrılmıştır. Daha sonra bu yanlışların nedenleri araştırılmıştır. Saptanan birçok yanlışın, anadili Türkçeden ve birinci yabancı dil İngilizceden olumsuz aktarım yapılması sonucu ortaya çıktığı anlaşılmıştır. Bunun yanı sıra, Fransızcadaki bazı kuralların genelleştirilmesiyle de birçok yanlışın yapıldığı anlaşılmıştır. İstatistiksel değerlendirmeler sonucunda, biçim sözdizimsel ve sözdizimsel yanlışlarda temel ve yüksek seviyelerde yapılan yanlışlar arasında yanlış türü ve sayısı açısından anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Buna karşın biçim sözdizimsel yanlışlarda temel 1 ve temel 5 seviyeleri arasındaki yanlışlar açısından anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada saptanan yanlışlara bakıldığında, biçim sözdizimsel ve sözdizimsel yanlışlar arasında yanlış türü ve sayısı bakımından anlamlı bir fark olduğu gözlemlenmiştir.

10. Güneşli, Ahmet, (2007). *Etkin öğrenme yaklaşımının anadili eğitiminde okuma ve yazma becerilerini geliştirmeye etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dilbilim Anabilim Dalı Tez Danışmanı Prof. Dr. Cahit Kavcar

Anadilini etkin bir düzeyde kullanmanın yaşamsal bir önemi olduğunu bilinmesi gereken bir gerçektir. İletişim kurarken, düşünürken, öğrenirken, tartışırken, hayal kurarken... vb. birçok edinimimizi gerçekleştirirken anadilimizi kullanırız. Anadili eğitimi bireyin akademik, toplumsal, bilişsel ve dil gelişimine yön vermektedir. O nedenle, anadili eğitimi geliştirme ve koruma konusunda herkes (eğitimciler, dilbilimciler, siyasiler, yazarlar, bilim adamlar, haberciler...) özen göstermeli ve yeni kuşaklara örnek olmalıdır.

Bu araştırmada, anadili eğitiminde etkin öğrenme yaklaşımının etkililiği üzerinde durulmuş ve anadili eğitiminde dört temel dil becerisinin kazandırılmasında öğrencilerin etkin olmalarının rolüne dikkat çekilmiştir.

Geleneksel yaklaşımın benimsenmesi sonucunda öğrencilerin başarı düzeylerinin düştüğü ve ilgilerinin de azaldığı gözlenmiştir.

Araştırmacı öncelikle etkin öğrenme yaklaşımına uygun eğitim durumları hazırlamıştır. Hedefler belirlenmiş, metinler seçilmiş, etkinlikler hazırlanma ve değerlendirme süreci planlanmıştır.

Araştırmada “ön test–son test kontrol gruplu deney deseni” kullanılmıştır. Öğrencilerin okuduğunu anlama ve yazılı anlatım becerilerine ilişkin öğrenme düzeyleri ve tutumları değerlendirilmiştir. Deney grubunda etkin öğrenme yaklaşımı uygulanırken, kontrol grubunda geleneksel yaklaşıma devam edilmiştir. Böylelikle etkin öğrenme yaklaşımı ve geleneksel yaklaşım arasındaki farkın ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

Etkin öğrenme yaklaşımının uygulandığı deneyde grubunun akademik başarı düzeyi artmış ve öğrencilerin olumlu tutumlar sergilediği gözlenmiştir. Geleneksel yaklaşımın uygulandığı kontrol grubunda da öğrencilerin son testlerde aldıkları puanlar artmıştır ancak deney grubu ile karşılaştırıldığı zaman sözü edilen puan artışları pek de geçerli olmamıştır.

Yapılan bu araştırma sonuçlarında etkin öğrenme yaklaşımının geleneksel yaklaşıma oranla daha etkili olduğu ortaya çıkarılmıştır. Anadili eğitiminde etkin öğrenme yaklaşımının ilkeleri temel alınabilir ve dört temel dil becerisinin kazandırılmasında araştırmacı tarafından hazırlanan eğitim durumlarındaki etkinliklere benzer uygulamalar gerçekleştirilebilir.

11. (Lüle) Mert Esra, (2009). *Türkçenin söz varlığı açısından Eflatun Cem Güney'in derleyip yazdığı masallar*. Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dilbilim (Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi) Anabilim Dalı Tez Danışmanı Prof. Dr. Cahit Kavcar

Dil öğeleri bir toplumun değerlerini, yargılarını, yaşama bakışını, kültürünü, inançlarını, felsefesini, bilimsel birikimini ve kuşaklar arasındaki bağlantıyı yansıtır. O toplumun sanatçılarının kullandığı dil ve üslup bu duruma en güzel örnekleri teşkil etmektedir. Ünlü masal-öykü yazarı ve derleyicimiz Eflatun Cem Güney eserlerinde zengin bir yazınsal dil kullanmış ve bu becerisi

ile Türkçe öğretimi kapsamındaki sözcük öğretimi alanına sözcük dağarcığını geliştirmeye yönelik olarak önemli katkılar sağlamıştır.

Araştırmada, Eflatun Cem Güney'in derleyip yazdığı masallardaki sözvarlığı öğelerini belirleme ve Eflatun Cem Güney'in derleyip yazdığı masallar çerçevesinde sözcük dağarcığını geliştirmeye yönelik etkinlik önerileri geliştirme amaçlanmıştır.

Eflatun Cem Güney'in derleyip yazdığı masallardaki atasözleri, masallar, bilmece, doldurma sözcükler, ikilemeler, ilişki sözleri, kalıp sözler, yansıma sözcük ve ikilemeleri, yerel söz varlığı vb. öğelerin sözcük dağarcığı geliştirme konusundaki faydalarına dikkat çekilmiştir. Güney' in derleyip yazdığı masalarda yer alan bu öğelerin bir bölümü özgündür ve kaynaklarda bulunmamaktadır.

Güney ustalıklı kullandığı söz öğeleri ve Türkçeye de yarar sağlayan bu başarısı ile sadece ülke sınırları içerisinde değil, aynı zamanda Avrupa'da hatta dünya çapında bir üne kavuşmuştur. Kullandığı dilin sanatsallığı, akıcılığı ve şiirselliği ile "masal baba" unvanına sahip olmuştur.

Sonuç olarak, Türkçenin zengin anlatım olanaklarını yansıtan ve Güney'in bireysel sözvarlığını oluşturan çok sayıda atasözü, bilmece, deyim, doldurma sözcük, ikileme, ilişki söz, kalıp söz, tekerleme, yansıma sözcük, yansıma ikileme, yerel sözvarlığı öğesi saptanmıştır. Bir bölümü kaynaklarda bulunmayan bu sözvarlığı öğeleri Türkçenin gerçek sözvarlığının betimlenmesine yardımcı olacaktır. Bu betimlenmeler doğrultusunda Türkçemiz ve Türkçe öğretimi daha çok yerel sözcüğü gün ışığına çıkaracak ve bu çeşitliliği yaşamaya devam edecektir. Bu bağlamda bizlere ve Türkçemize güzel eserlerini ve söz öğelerini miras bırakan masal babamız Eflatun Cem Güney' e minnet ve şükranlarımızı borçluyuz.

12. Durmuşçelebi Mustafa,(2007). *Türkiye ve Almanya'da ilköğretimde anadili öğretimi- eğitimi programları ve ders kitapları açısından bir karşılaştırma.* Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Danışmanı Prof. Dr. Cahit Kavcar

Düşünme yeteneğimiz, düşündüklerimizi anlatmamız bakımından dilden yararlanabilme yeteneğimizle sınırlandırılmıştır. Başkalarının düşünme güçlerini anlama yetimiz bizim dilden yararlanma yeteneğimiz ile sınırlıdır. Bu bağlamda düşünüldüğünde, düşünce ile anlatım birbirlerine sıkı sıkıya bağlıdır. İnsanlar kendi kişisel düşüncelerini anlatmak ve başkalarıyla anlaşmak isterlerse, her şeyden önce, kendi dillerinden yararlanmalıdır (Marshall, 1994:37). Dilin, uygarlığın ve kültürün en güçlü taşıyıcısı olduğu, ulusu ise aynı kültürü paylaşan insanların oluşturduğu fikri günümüzde herkesçe tartışmasız kabul edilmektedir. Ulusların var oluşunda ve varlığını devam ettirmesindeki yaşamsal önemi nedeniyle hemen her ülkenin eğitim sistemi içerisinde kendi anadilinin öğretilmesine özel bir yer verilmektedir. Nitekim uygarlık, bilim ve teknolojide ileri gitmiş ulusların tümünün milli dillerinin öğretilmesine, gelişmesine ve zenginleşmesine gereken önemi verdikleri görülmektedir.

Bireyin doğup büyüdüğü ortamda görerak duyarak öğrendiği dile anadili denir. Birey ilk sözcüklerini anne ve babasından öğrenir. Daha sonra yakın aile çevresinden ilişkili bulunulan çevrelerden öğrenir. Bu çevrelerden öğrendiği sözcüklerle sözcük dağarcığını genişletir, konuştuğu dilin tüm özelliklerini kazanmaya başlar. Bir kişinin toplumla olan bütün ilişkisi bu çevre diliyle sağlanır. İyi bir anadili eğitimi, ancak yeterli düzeyde eğitim olanakları ve bunların işe koşulmasıyla sağlanabilir. Anadili eğitimi, diğer tüm alanlardaki eğitimin başarıya ulaşması için bir ön şart niteliğindedir. Anadili öğretiminin beceri alanları olarak adlandırılan dinleme, konuşma, okuma, anlama ve sonradan bir beceri alanı olarak kabul edilen görsel okuma ve görsel sunu diğer alanlar için de temel beceriler olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü söz konusu becerilerin az gelişmesi veya gelişmemesi, bu alanların anlaşılmasını ve ifa edilmesini olanaksız hale getirmektedir. Hangi alan olursa olsun, kullanılan ortak iletişim aracı dildir, anadilidir.

13. Yazıcı Okuyan Hülya, (2006). *Türkçenin sözvarlığı açısından Fakir Baykurt'un romanları*. Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Danışmanı Prof. Dr. Cahit Kavcar

Bu araştırmanın problemi Fakir Baykurt'un romanlarındaki sözvarlığını ortaya koymak ve bu sözvarlığından yola çıkarak yazarın biçeminin

değişmezleri sayılabilecek temel kavram, izlek ve imgelerin nasıl ortaya konulabileceği sorusuna yanıt aramaktır. Araştırma sorusu, yazarın sözvarlığı ve biçemi arasındaki ilişki çerçevesinde tartışılmaya çalışılmıştır. Dil, ulusal ve evrensel kültür birikiminin aktarımında en etkili araçtır.

Yazınsal metinleri anlamamanın, onları yorumlamanın yolunun önce o metinlerde kullanılan dili anlamak olduğu gerçeği, klasik dönemlerden beri bilinmektedir. Buna karşın, aradan geçen zaman içinde, metinlerin değerlendirilmesi çoğunlukla yazınsal değerler çerçevesinde kalmıştır. Ancak, yirminci yüzyılın ilk yarısında dilbilimin kendi başına bir bilim dalı olarak gelişmesinden sonra, yüzyılın ikinci yarısında yazınsal metinlerin incelenmesinde dil incelemelerine daha çok ağırlık verilmiştir.

Bu araştırmanın genel amacı, Fakir Baykurt'un kendine özgü sözvarlığı içerisinde yazarın dünya görüşünü yansıtan temel kavram, izlek ve imgelere ulaşmak, bunun sonucunda da biçeminin belirli bir yönünü yansıtmaktır. Bu amaç doğrultusunda, öncelikle araştırmanın kapsamını oluşturan tüm romanlar incelenerek yazarın sözvarlığına ulaşılmıştır. Biçembilim, herhangi bir yapıtı tıpkı dilbilimin incelediği gibi eşzamanlı ve artzamanlı olarak da inceler. Yazarın ve yapıtın bulunduğu yazın okullarına (ekol) ve türlerine göre dilbilimsel kurallar bulmaya, dil kurallarına ilişkin olarak, bunlar arasındaki benzerlikleri ve ayrılıkları saptamaya çalışır (Özünlü, 1997:10). Bu araştırma sayesinde Baykurt'un içinde değerlendirildiği toplumcu gerçekçi anlayışın, yazarın sözvarlığına yansıyan söz değerleri de betimlenebilir. Aynı zamanda bu çalışmada, yazarın sözvarlığı kullanımı (eğer varsa anlaşılabilir sapmaları) ele alınarak, onun genel dil yetisi içindeki dil bilgisinin saptanması ve yazarın sesbilimsel, biçimsel, sözdizimsel ve anlamsal açılardan dile getirdiği yeni kuralların ortaya çıkarılması umulmaktadır.

14. Maltepe Sadet, (2006). *Yaratıcı yazma yaklaşımı açısından Türkçe derslerindeki yazma süreçlerinin ve ürünlerinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Danışmanı Prof. Dr. Cahit Kavcar

Türkçe derslerindeki yazma becerilerinin geliştirilmesinde yaşanan sorunlara yaratıcı yazma yaklaşımının hangi boyutlarda çözüm üretebileceğine

yönelik çıkarımlarda bulunmak için yapılan bu araştırma, Türkçe derslerindeki yazma uygulamalarının ve öğrencilerin yazılı anlatım ürünlerinin (kompozisyonlarının) yaratıcı yazma yaklaşımının özellikleri açısından değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Nicel ve nitel araştırma stratejilerinin sayıltıları temel alınarak oluşturulan araştırmanın yöntemi, karma (mixed form) bir yapı sergilemektedir. Nitel veriler; yaratıcı yazma yaklaşımına uygun olarak düzenlenen bir kompozisyon konusuyla ilgili öğrencilerin yazılı anlatım ürünlerinden; nicel veriler ise yaratıcı yazma süreçleri açısından Türkçe derslerindeki yazma uygulamalarını Türkçe öğretmenlerinin ve 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin değerlendirilebilmesi için araştırmacı tarafından geliştirilen 5'li Likert türü bir ölçekten sağlanmıştır.

Yaratıcı yazma yaklaşımının süreç oluşumlarının Türkçe derslerindeki yazma uygulamalarında gerçekleşme düzeyine ilişkin katılımcı görüşleri nicel olarak betimsel istatistikler, t testi ve tek yönlü varyans (One-Way ANOVA) teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Nitel veri setleri araştırmacı tarafından özellikle bu araştırma için geliştirilmiş tümevarımsal içerik analizi tekniğiyle analiz edilmiştir.

Araştırmada nicel sonuçlar olarak: Türkçe derslerindeki uygulamaların öğrencileri yaratıcı yazıma yöneltebilecek yazmaya hazırlık süreçlerini ve yazılanları değerlendirme ve sunma süreçlerini yeterince içermediği; yazma süreci oluşumlarının daha etkili işlediği ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın nitel sonuçları olarak da; öğrencilerin, yazılarında düşünsel yaratıcılık açısından genellikle değişime kapalı ve aktarmacı bir düşünce yapısı sergiledikleri; özdeşim kurma ve farklılık açısından yeterli düzeyde olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Dilsel yaratıcılık açısından ise genellikle öğrencilerin, yazılarında genel bir anlatım dili, tanım cümleleri, ders verici (öğütleyici) deyişler kullanarak anlatımda kalıplara bağlı kaldıkları ortaya çıkmıştır.

2.9. Kitapları

Cahit Kavcar'ın kitapları çeşitli yayınevleri tarafından basılmıştır. İlk kitabı olan “2. Meşrutiyet Devrinde Edebiyat ve Eğitim (1908-1923)”, üç yıllık çalışmaların sonucunda oluşan doktora tezidir ve Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi yayını olarak, Ankara Üniversitesi Basımevinde yayımlanır (1974). İkinci kitabı “Edebiyat ve Eğitim” de yine Fakülte yayını olarak Ankara Üniversitesi Basımevinde yayımlanmıştır (1982).

Dikkat edilirse bu iki kitap, edebiyat ve eğitim gibi iki önemli alan üzerinde duran, disiplinler arası birer çalışmadır. Bu yönüyle de ülkemizde ilk olan özgün eserlerdir. İkinci kitap, fakültede okuttuğu “Edebiyat ve Eğitim” adlı lisans dersi kitabı olarak basılır ve her yeni baskıda genişletilerek geliştirilir.

Üçüncü kitabı olan “Batılılaşma Açısından Servet-i Fünun Romanı”, doçentlik tezidir, Kültür ve Turizm Bakanlığınca basılmıştır (1985). Bu eser, dört yıl kadar süren bir çalışmanın ürünüdür.

Cahit Kavcar'ın diğer kitapları, hayatı ve eserleri bölümünde ayrıntılı olarak belirtildiği gibi çeşitli kurumlar ve farklı yayınevlerince basılmıştır. Bu eserlerin sekizi bir veya daha çok meslektaşıyla ortaklaşa yazılmıştır, altısı ise kendi hazırladığı derleme eseridir.

Ortaklaşa kitaplardan dördü Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Eğitim Önlisans Programı çerçevesinde yüz binlerce ilköğretmeni için ders kitabı olarak yazılmış, Anadolu Üniversitesince basılmış, yıllarca okutulmuştur.

Derleme kitapların dördü Türk Eğitim Derneği (TED) tarafından yayımlanan eğitim-öğretim toplantısı kitaplarıdır. İki derleme ise Ankara Üniversitesi Basımevinde yayımlanır. Bu iki kitap Eğitim Bilimleri Fakültesi ile ilgilidir.

1995 yılından sonra ülkemizde ve üniversitelerimizde geniş ilgi gören Türkçe Öğretimi, Edebiyat ve Eğitim kitapları Ankara Engin Yayınevinde, Yazılı

ve Sözlü Anlatım kitabı ise Ankara Anı Yayıncılık tarafından yayımlanmıştır. Sık sık yeni baskıları yapılmaktadır.

Kavcar'ın üretim süreci

Prof. Kavcar: “Öncelikle, eser yazmanın öyle kolay bir şey olmadığını belirtmek zorundayız” demektedir. Ona göre, bilimsel bir kitap veya makale yazarken özen gösterilmesi gereken temel noktalar şunlardır:

Özgünlük, işlevsellik, yararlılık...

Kavcar' göre; özgünlük, bilim ve sanatta yaratıcılık demektir. Yeni olma, başkalarından ayrı olma, Batı dillerindeki karşılığı ile orijinal olma demektir. Taklitten, başkalarına benzemekten kaçınma demektir. “Falanca şunu demiş, filanca bunu demiş” gibi işin kolayına kaçmaktan uzak durma demektir.

İşlevsellik, bir işe yarama, alana katkıda bulunma, katkı getirme; hedef kitleye, okuyucu kitlesine bir şeyler kazandırma, toplum ve ülke sorunlarına az-çok çözüm getirme anlamına gelir. Bu yönüyle işlevsellik, yararlılıkla eşanlamlıdır. Makale yazarken, bu temel ilkelere güncellik ilkesini de eklemek yararlı olur. Bu da çok önemli bir noktadır. Cahit Kavcar, eser yazarken bu temel konulara özen gösterilmesi gerektiğini vurgular. Kendisinin, bu temel noktaları sürekli göz önünde tuttuğunu, tutmaya çalıştığını belirtir.

2.9.1. Batılılaşma Açısından Servet-i Fünun Romanı

“Batılılaşma Açısından Servet-i Fünun Romanı” Prof. Kavcar’ın doçentlik tezidir. Kitap, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınlarından, Kültür Eserleri Dizisi kapsamında çıkmıştır. Eser, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınlarının 596. ; Kültür Eserleri Dizisinin ise 41. kitabıdır. Kitap, 24.04.1985’te onay almış ve birinci baskısını Haziran 1985’te yapmıştır. İlk basım 10.000 adet olarak Ankara’daki Sevinç Matbaasında yapılmıştır. Kitap, 286 sayfadan oluşmaktadır ve saman kâğıda basılmıştır. Eser, beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm: Batıyı tanıma yolları, ikinci bölüm: kültürde batılılaşma, üçüncü bölüm: zihniyette batılılaşma, beşinci bölüm ise sosyal yaşayışta batılılaşma başlıkları almıştır.

Önsöz kısmında Kavcar, çalışmanın önemini vurgulamıştır. Çağdaşlaşma ile özdeşleşen batılılaşma kavramının ülkemize hangi dönemlerde nasıl girdiğini özetle aktarmıştır.

Kavcar’a göre batılılaşma en çok, Servet-i Fünun döneminde ortaya çıkmıştır. Bu yüzden Giriş bölümünde Kavcar, Servet-i Fünun döneminden önceki batılı yaşayışa yer vermiştir. Burada, gerek içerik gerek üslup yönünden o dönemdeki batılılaşma eğilimi ele alınmıştır. Ardından “Servet-i Fünun Topluluğu” başlığında bu toplulukla ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Birinci Bölüm: “Batıyı Tanıma Yolları”dır. Bu bölümün ilk kısmı “Yayın ve Basın”dır.. Kavcar’a göre Servet-i Fünun romancıları çok okumaktadır ve roman kahramanlarının da okumayı seven tipler olduğu görülmektedir. Kavcar, o dönemde okunan şeyleri iki gruba ayırmıştır. Birincisi, yabancı yazarların eserleri; ikincisi ise gazete ve dergilerdir. Gazete ve dergiler ise; a) Yerli ve yabancı günlük gazeteler b) Moda gazeteleri ve resimli dergiler olmak üzere ikiye ayrılır. Servet-i Fünun romancıları, fikri gelişimlerini daha çok, yabancı yazarlara borçludur. Hatta Hüseyin Cahit, Türk eserlerine hiçbir şey borçlu olmadıklarını, fikri terbiyelerini Batıdan aldıklarını belirtir. Bu dönem romanlarındaki karakterlerin daha çok ve sıklıkla yabancı yazarları okuduğundan örneklerle bahsedilmiştir.

Bu bölümde, “Azınlıklar ve Yabancılar” başlığına da yer verilmiştir. Bu başlık altında Kavcar; azınlıkların, özellikle Beyoğlu’nda büyük bir grup olarak

yaşayan yabancıların verdiği baloların, özel davetlerin Türkiye’de batılılaşmaya olan önemli etkisinden söz etmektedir. Romanlarda bu etkinin nasıl işlendiğini örnekler vererek gösterir. Bu örneklerdeki roman kahramanlarının çevrelerindeki yabancı uyruklu kimselerden ne ölçüde ve nasıl etkilendiği anlatılmaktadır.

Bölümün bir diğer başlığı “Geziler”dir. Servet-i Fünun dönemindeki romanlarda karakterler Avrupa’ya geziler yapar. Bu geziler esnasında oranın kültürünü tanır ve bu batı kültürünü ülkeye getirirler. O dönem eserlerinde Avrupa’ya gitmiş olmak, bir üstünlük göstergesi olarak kabul edilir.

“Yurt Dışı Öğrenim”, bölümün diğer başlığıdır. Avrupa’daki gelişmelerden haberdar olmak ve oranın ilmini ülkeye taşımak için yapılması gereken en önemli işlerden biri de çoğunlukla Avrupa ve Amerika’ya öğrenci göndermektir. Bunun bir ihtiyaç olduğu Osmanlı döneminde ilkin, İkinci Mahmud devrinde görülür. Tanzimat’ta da Avrupa’ya çok sayıda öğrenci gönderilmiştir. Tanzimat sonrası bu sayı daha da artmıştır; fakat Servet-i Fünun döneminde yer alan romanlarda yurt dışı öğrenimine giden roman kahramanlarının, oradaki yaşayışından, neler yaptıklarından detaylıca bahsedilmemiş, yalnızca öğrenime giden karakterlerin gezip dolaştıkları, yiyip içip eğlendiklerinden söz edilmiştir.

Birinci bölümün son başlığı, “Dış Görevler”dir. Servet-i Fünun roman kahramanlarından bazıları da Avrupa’yı ve batılı yaşayışı dış görevler dolayısıyla tanır. Bu görevlerin başlıcaları, elçilik, konsolosluk, elçilik müsteşarlığı, memurluktur. Bazı kahramanlar da dış görevler için heves duyarlar, yanıp tutuşurlar. Eserde, hangi romanlarda, hangi karakterlerin, nerede ve hangi görevde bulunduğu dair örnekler verilmiştir. Dış görevler ve çeşitli faktörler dolayısıyla Avrupa’da bulunan roman kahramanlarını birleştiren ortak nokta da, onların, batılı yaşayışın dış yönleri ile ilgi kurmalarıdır.

Eserin ikinci bölümü “Kültür ve Batılılaşma”dır. Kültürün çok çeşitli tanımları yapılmaktadır. Bugün kabul gören, kültürün dört alanda yapılan tanımıdır. Bu alanlar; ilmi, beşeri, estetik ve maddi alanlardır. Bölüme girişte kültür kavramı irdelenmiştir. ve bölüm çeşitli başlıklar altında incelenmiştir. Bunlardan ilki, “Eğitim ve Öğretim”dir. Batılı tarzda yaşayışın, yabancı dil öğreniminin, batı zihniyetini görmenin en önemli yollarından biri eğitim-

öğretimdir. Öyle ki; ülkemizde birçok yabancı dille eğitim yapan, yurt dışı menşeli okullar açılmıştır. O dönemde ve hatta günümüzde de bu okullarda öğrenim görmek bir üstünlük olarak görülmektedir. Servet-i Fünun dönemi romanlarında, karakterler yurt dışına giderek oradaki okullarda okurlar. Kavcar da bu durumu romanlardan ve roman kahramanlarından örnekler vererek göstermiştir.

İkinci bölümün ikinci başlığı “Yabancı Dil”dir. Tanzimat’tan sonra yabancı dil, memurlukta işe alınma ve yükselme aracı olarak büyük önem kazanır. Bundan dolayı varlıklı aileler çeşitli yollarla çocuklarına yabancı dil eğitimi verirler. Bunun için çocuklarını, yabancı dille eğitim yapan okullara gönderirler ya da özel olarak ders verecek olan bir mürebbiye tutarlar. O dönemde özellikle Galatasaray Lisesi, Fransızca eğitim yapmasıyla oldukça popülerdir. Kavcar da hatırı sayılır sayıda romandan örnekler vererek yabancı dilin, batılılaşma açısından nasıl algılandığını ve kullanıldığını gözler önüne sermiştir. Romanlarda yabancı dil kullanan tipler genelde üç kısma ayrılmıştır. Bunlar; yabancı dili gerçekten öğrenip bilenler ve o dilden yararlananlar, bir yabancı dili sırf gösteriş olsun diye yarım yamalak öğrenip her fırsatta araya yabancı kelimeler sokuşturanlar, aslında yabancı dil bilmedikleri halde günlük hayata da giren bazı yabancı kelime veya sözleri yerli yersiz kullananlar.

Üçüncü başlık “Yeni Edebiyat”tır. Servet-i Fünuncular, kökten batılılaşma yanlısı olmuşlardır. Sanat konusunda asıl düşünceleri, batılı tekniklere ve türlere karşı edebiyatımızın kapılarını ardına kadar açmak, örnek aldıkları eserler ayarında ürünler verebilmektedir. Servet-i Fünuncular arasında şüphe yoktur ki yeni edebiyat alanında ilk ve en önemli örnekleri veren Halid Ziya’dır. Kavcar, bu dönem romanlarındaki kimi karakterlerin de yeni edebiyat sevdalısı şair ve yazarlar olduğuna dikkati çeker.

“Kitap ve Kitaplık”, bölümün son başlığıdır. Kavcar; bu dönem romanlarındaki kahramanların kitaba, okumaya ve kitaplık oluşturmaya düşkün olduklarını belirtmiştir. Romanlardan ve karakterlerden örneklerle bunu gözler önüne sermiştir.

Üçüncü bölüm “Zihniyette Batılılaşma”dır. Bu bölümün ilk başlığını “Yeni İnsan Görüşü” oluşturmaktadır. 19. yüzyıla kadar devam edegelen insan anlayışımız, İslamiyet dinine de dayanan kaderci insan anlayışıdır. Buna göre insan acizdir, fanidir; her şeyin iradesi Tanrı’nın elindedir. Fakat batılı düşünceye göre insan, hür ve saygıdeğer bir varlıktır. Akılcıdır, bilim düşüncesine, mantığa, gözlem ve deneye önem verir. Araştırmacı, yapıcı ve yaratıcıdır. Pasif değil, aktiftir. Kendi hareket ve davranışlarından asıl kendisinin sorumlu olduğunu bilir. Objektiftir ve nereden gelirse gelsin, bir şeyi hemen kabullenmek yerine tenkit ve tahlil süzgecinden geçirir. Eşitlik prensibine ve başkalarının haklarına saygılıdır. Hoşgörülü sahibidir. Normal bir batılı, disiplinli yaşayışı ve toplum düzenini sever. Rahatı ve mutluluğu için tabiatla savaşıyor, ona hâkim olmaya çalışır.

Batılı düşünce, her şeyin bir dış kuvvet tarafından sınırlandırıldığını, insanın oturup da kendi kaderinin sonunu beklemesi inancını kabul etmez. Orada din ile dünya işleri ayrı şeyler olarak görülür ve birbirine karıştırılmaz.

Tanzimat’tan itibaren bu batılı insan anlayışı ülkemizde de yerleşmeye başlamıştır. Çünkü gelişmek ve ilerlemek için kadercilikten çıkıp sorumluluk alan, insana değer veren bireyler olmak zorundadır. Servet-i Fünun döneminde bu anlayış daha da belirginleşmiştir. Kavcar’a göre; bu dönem romanlarındaki karakterler kaderci değildir. Yaptıklarının sorumluluğunu taşırlar. Bu dönem yazarları devrin siyasi baskısından ötürü, siyasi anlamdaki hürriyete değinmezler fakat fert hürriyetini bütün güçleriyle savunurlar. Yazarlar; eserlerinde karakterlerini, cinsiyet ayırt etmeksizin, tartışırırlar. Bu da, yazarların demokratik bir ortamı savunduklarını gösterir. Kavcar, romanlardan örnekle bu durumu açıklamıştır. Fakat bu dönem romanlarının tümünde de ortak nokta şudur ki; hiçbir yazar karakterlerinde batılı insan tipini tam manasıyla yansıtamamıştır. Çünkü karakterlerin hepsinde de duygusallık ağır basar.

İkinci başlık ise “Kadın Görüşü”dür. O dönemde yaşayan kadınlar adeta bir kafes içinde yaşamlarını sürdürürler. Evlerinde yaşadıkları odaların camlarında perde dahi yoktur, bunun yerine tahta panjurlar kullanılmaktadır. Kadınlar eşlerini seçebilme şansına sahip değillerdir ve hiçbir şekilde de sosyal

yaşantıda söz sahibi olamamaktadırlar. Kadının iki görevi vardır. Bunlar; erkeğine çekici görünmek ve ona evlat vermektir. Tanzimat devrinde kadının bu yanlış rolüne karşı daha modern roller biçilmeye başlanmıştır fakat asıl devrim niteliğindeki değişimler Servet-i Fünun dönemindeki romanlarda gerçekleşir. Bu dönemde kadın gerçek anlamda bir batılı gibi yaşamaya, düşünmeye, tercih yapmaya, tartışmaya başlar. İlk kez bir erkekle aynı seviyede yer alır. O dönem kadınlarının gerçek yaşamda böyle olmamasına karşın dönem yazarlarının bu tip kadın karakterler yaratması takdir edilecek bir durumdur. Kavcar, bunların örneklerini eserlerden yola çıkarak detaylıca aktarmıştır.

Eserin diğer başlığı “Yeni Bir Dünya ve Hayat Görüşü”dür. Doğulu anlayışta her şeyin takdiri Tanrı'nın elindedir ve insan hiçbir şeyi değiştirmeye muktedir değildir. Ona ancak rıza göstermek düşer. Bu yüzden farklı bir çaba içine girmez. Madde, teknik gibi konular önemsiz. Onlar için yaşanılacak asıl güzel yaşam ahrette olacaktır. Bu dünya bir imtihan dünyasıdır. Bu dünyanın iyi olması beklenmez. Ancak olanlara sabır gösterilmesi gerekir. Kendinden büyüğe değil kendinden küçüğe bakıp şükretmek ve saygı göstermek gerekir. İşte bu anlayış Doğu insanını her zaman geriye doğru sürüklemiş; medeniyette, ilimde, sanatta kısacası hiçbir alanda ilerlemesine olanak tanımamıştır. Tanzimat dönemi eserlerinde bu görüş yavaşça kırılmaya başlamıştır. Servet-i Fünun döneminde ise daha da baskın hale gelmiştir. Batılı, felaketler karşısında savaşıyor; bu dünyayı daha iyi yaşanılır bir hale getirmeye, ölümü geciktirmeye çalışıyor. Onun biricik gayesi bu dünyada en iyi şekilde yaşayabilmektedir. Servet-i Fünun yazarları da bu anlayışı eserlerine taşımışlardır.

Güzel giyinmek, hoş görünmek, kibar davranmak, hassas bir mizaç ve ince ruh taşımak, başta sanat olmak üzere güzel şeylerle ilgilenmek, güzel kadınların peşinde koşmak... bu dönem roman karakterlerinin başlıca özellikleri olmuştur. Roman kahramanları, bu dünyada yaşadıklarının farkındadırlar, mutlu olmaya, mutlu yaşamaya çalışırlar. Sözün kısası, bu dünyaya bağlıdırlar. Bu bağ, kimi kahramanlarda yaşama sevgisi, kimilerinde eğlence düşkünlüğü, kimilerinde batılı yaşayışa özentisi, kimilerinde aşk ve karşı cins düşkünlüğü, kimilerinde de hür yaşama isteği,...şekillerinde görülür. Kavcar, bu özellikleri pek çok romanda, pek çok karakterde gösterir.

“Batı Medeniyetinin Üstünlüğü Görüşü” bölümün dördüncü başlığını oluşturmaktadır. Batıya karşı takındığımız psikolojik tutum, imparatorluğun yükselme döneminde küçümseme, yukarıdan bakma şeklindedir. Fakat gerileme devri bu bakışı, önce hayrete, sonra takdir duygusuna, üstün görmeye, hayranlığa çevirir. ve sonunda, kendimizi Batı karşısında küçük görmeye başlarız. Batı sanayi devrimiyle de teknik açıdan bizden çok daha üstün duruma geçmiştir. Bu durum da bizim batıyı örnek almamıza sebep olmuştur. Böylece hem günlük hayatta hem de aydınların eserlerinde batı etkisi hızla artar. Batı kültürü; Eski Yunan medeniyeti, Eski Roma medeniyeti ve Hıristiyan dininin senteziyle oluşmuştur. Bu yüzden hümanizme, mantığa ve disipline dayalı bir kültürdür.

Günlük hayatta Batı etkisine ve özentisine esas olan ortam Beyoğlu ve yabancı koloniler çevresidir. Oralardan gelen yenilikler ve değişimler bilgiye dayanmadığı için köksüz bir hayatın, sığ ve dejenere insanların da türemesine yol açar. Müspet ilimleri ve Batılı zihniyeti az-çok tanıyan yazarlarda ise; hayatı yeni esaslara göre şekillendirmeye çalışan çabalar görülür.

Batıya ait uzun zamandır süregelen eziklik ve hayranlık duygusu, Servet-i Fünun romanlarında da karşımıza çıkar. Roman kahramanları, bize ait hiçbir şeyi beğenmez, her şeyin en iyisinin ve en güzelinin Avrupa’da olacağına inanır; ülkemizi küçümserler. Romanlarda sık sık Batıdan geride olduğumuz vurgulanır fakat hangi açılardan geri olduğumuz hiç düşünülmez ve bunun üzerinde durulmaz. Hemen her roman kahramanı farklı dozlarda da olsa Batı hayranlığındadır. Batıyı örnek alır ancak bu yalnızca dış görünüşte, giyim kuşamda, eğlence hayatında, yeme içmededir. Kavcar, Batılı yaşayışa özentisi konusu ile ilgili olarak Şair Behiç’in de eleştirilerine yer vermiştir. Kavcar, pek çok romandan örneklerle Batı hayranlığını gözler önüne sermiştir.

Dördüncü bölüm “Zevkte Batılılaşma”dır. Bu bölümün ilk başlığını “Güzel Sanatlar” oluşturmaktadır. Servet-i Fünuncular sanata çok önem verirler. Öyle ki, sanatı hayattan daha üstün görürler. Bu yönüyle, bu dönemde ortaya konan eserler kendinden önceki dönemlere göre estetik kaygısı daha yüksek eserlerdir. Güzel sanatlar başlığı altında ilk değinilen “Müzik” olmuştur. Servet-i Fünun sanatçıları güzel sanatlar içerisinde en çok müziğe önem

vermişlerdir. Klasik Batı müziği en sık dinlenenler arasındadır. Romanlarda sıklıkla görülen enstrüman piyanodur. Varlıklı aileler genç kızlarına mutlaka özel piyano dersi verdirirlerdi. Batı müziğine düşkünlük bu dönemde tam bir moda halini almıştır. Bu müziği tanımak, bu konuda bir şeyler bilip söylemek, hem sosyete terbiyesi hem de bir kültür göstergesi olarak ilgi çeker. Dönem romanlarında uzun musiki sohbetleri yer tutar.

“Resim” güzel sanatların bir diğer alanıdır. Müziğin aksine resim sanatı Servet-i Fünuncularca pek rağbet görmez. Şüphesiz ki bunda İslamiyet’teki resim anlayışının da etkisi vardır. Romanlarda müzik gibi resim alanında uzun uzun sohbetler yapılmaz. Ancak az da olsa resimle ilgilenen karakterler görmek mümkündür.

Zevkte Batılılaşma konusunun diğer başlığı, “Moda”dır. Kavcar, moda konusunu ilkin “Erkek Kıyafeti” yönüyle inceler. Türk giyim ve kuşamında Avrupalılar gibi giyinme ve onları örnek alma ilkin İkinci Mahmud döneminde ortaya çıkar. Yeniçerilerin kaldırılmasıyla birlikte yeni kurulan orduya tek tip bir üniforma bulunması gereklidir. Bulunan bu üniformanın görünümünde İngiltere’den ve Fransa’dan örnekler alınır. Roman kahramanlarındaki erkekler, Batılı giyime özenir. Özellikle bayanların ilgisini çeken kâtip tiplemesinde bu şekil bir kılık söz konusudur.

Modanın bir diğer başlığı “Kadın Kıyafeti”dir. Kadınlar da İkinci Mahmud dönemindeki erkekler gibi bu dönemden başlayarak Batılı tarza özenirler. Hatta bu konuda erkekleri geride bıraktıkları söylenebilir. Servet-i Fünun dönemi romanlarındaki kadın karakterler sürekli olarak Beyoğlu’ndaki yabancı mağazalardan alışveriş yaparlar yahut yabancı moda dergilerindeki kıyafetlere bakıp terzilerine özel olarak bu kıyafetlerden diktirirler. Tül, dantelâ, ipek kumaşlar bu dönem giyiminde kullanılan başlıca şeylerdir. Kıyafet konusundaki Avrupa modası düşkünlüğü, sosyetik çevrelerde ve yüksek tabaka hanımları arasında ortaya çıkar. Çok geniş halk kitlelerinin yeni modalarla ilgisi yoktur ve onlar kendi orijinal giyimlerini sürdürürler. Fakat buna rağmen Avrupa modası giderek etki alanını genişletir. Bu arada ortaya yarı alafranga yarı alaturka gülünç kıyafetler de çıkar. Kavcar, kıyafet bahsinin sonunda Batıdan özentisi olarak alınan, sokakta köpekle gezme davranışına da değinmiştir.

Moda bölümünün üçüncü başlığını “Tuvalet ve Süs” oluşturmaktadır. Batıdan gelen yeni bir özenti de tuvalet masası ve onun üzerinde bulunması gerekenlerdir. Bunlar başlıca; çeşitli sıklıkta taraklar, fırçalar, makaslar, cilt yumuşaklığı için kullanılan sirkeler, kısaca süs eşyalarıdır. Romanlarda bazı kadın karakterler tuvalet masalarının başına geçip süslenirler. Süslenirken bazen kendilerini gülünç duruma düşürücü haller olabilir. Kadın karakterlerin evlerine özel olarak gelen manikürcüler vardır. Romanlardaki süs düşkünü bu kadınlar mücevher ve genç görünmek için her şeyi yaparlar. Kavcar, kadın karakterlerin süs düşkünlüğüne, romanlardan örnekler vermesinin ardından erkeklerin de süslenme anlamında neler yaptığına değinir.

Zevkte Batılılaşma konusunun son ayağını “Mobilya” oluşturur. Öncelerde Türk evlerindeki mobilya anlayışı; yerde bir halı, ortada bir mangal, divanlar ve çeşitli minderlerdir. Geceleri uyumak için yere bir yatak serilir. Üzerine bir örtü gerilir, gündüz ise bu yatak kaldırılırdı. Servet-i Fünun döneminden itibaren mobilya zevki de değişmeye başlamıştır. ve dönem romanlarında bu durumu sıkça görmekteyiz. Artık salonlarda koltuklar, kanepeler, sandalyeler, yemek masaları bulunmaktadır. Yatak odalarında ise karyola, tuvalet masası, kanepeler, aynalı dolaplar ve boy aynası bulunmaya başlamıştır. Kavcar, mobilya kullanımındaki değişimleri romanlardan hareketle açıklamıştır.

Eserin son ve beşinci bölümü “Sosyal Yaşayışta Batılılaşma” dır. Bu bölümün ilk başlığı “Ev” dir. Ev başlığının altında ise ilkin, “Döşeme ve Dekorasyon”a değinilmiştir. Osmanlı döneminde zenginler ve yüksek tabaka genel olarak konaklarda oturur. Bu konak sahiplerinin çoğunun Boğaziçi’nde renk renk yazlıkları da vardır ve yazları oraya geçerler. Evlerin dışı genelde sadedir, süslemeler iç kısma saklanmıştır. Her evde mutlaka bir misafir salonu ya da odası vardır. Buranın döşemesine daha özen gösterilir. Ailenin maddi gücüne göre bu döşemelerde kullanılan materyaller değişiklik gösterebilir. Böyle alaturka döşenen Türk evlerinde alafranga eşya, duvar resmi ve tablolar, duvar kâğıdı, biblo gibi dekorasyon unsurlarına rastlanmaz. Ancak özellikle Kırım Savaşı’ndan sonra her alanda hızla yayılan alafranga etkisi, kendisini ev eşyası ve düzeni konusunda da fazlasıyla gösterir. Batı mimarisi giderek kendini

göstermeye başlar ve romanlarda karakterlerin, o dönemin lüks semtleri olan Şişli, Taksim, Nişantaşı gibi çevrelerde, apartman dairelerinde ev sahibi yahut kiracı olarak yaşadıkları görülür. Kavcar, döşeme ve dekorasyon konusunun ayrıntılarına romanlardan örnekler vererek girmiştir.

Bir diğer başlık “Sofra ve Mutfak”tır. Türk adetlerine göre sofranın üzerine hazırlanır yere konulur, etrafına minderler konur ve kişiler bağdaş kurarak mindere oturup yemek yerler. Metal kaşık ve çatal da Türk sofranın âdetinde yoktur, Batıdan gelmiştir. Servet-i Fünun dönemi romanlarında sofranın üzerinde yemek yeme görülmemektedir. Karakterler, Batıdan öğrendikleri biçimde, yemek odalarında, yemek masalarında, sandalyelere oturarak, metal çatal, kaşıklarla, yabancı mağazalardan alınmış lüks porselenlerde yemek yerler. Ayrıca romanlarda görülen mutfaklar, genelde bahçeye açılan, aydınlık, geniş, lüks mutfaklardır.

“Mürebbiye” konusunun bir diğer başlığını oluşturmaktadır. Batılı yaşamın Türk evlerine girip yaygınlaşmasının en temel sebeplerinden biri de o dönemlerde evlere gelen yabancı mürebbiyelerdir. Yabancı bir dil öğrenmenin gerekliliğine inanmış aileler mutlaka evlerine yabancı bir mürebbiye alırlardı. Mürebbiyeler kendi kültürlerini de çocuklara aşılar, onları kendi kültürlerine göre yetiştirirlerdi. Romanlarımızda alafranga özlemi ve yabancı mürebbiye tipleri, cumhuriyet devri eserlerine kadar sürer.

Alafranga yaşayışa önem veren kültürlü ve zengin Türk evlerinde mürebbiyeden başka veya mürebbiye ile birlikte bulunan dikkate değer bir unsur da piyanodur. Klasik batı müziğinin önemli bir parçası olan ve geçmiş 14. Yüzyıla kadar dayanan piyano, Tanzimat’tan sonra yavaş yavaş Türk evlerinin vazgeçilmez bir moblesine haline gelmiştir. Anne-babalar çocuklarına özel öğretmenler vasıtasıyla piyano dersi aldırırlar.

Bölümün ikinci ana başlığı “Şehir”dir. Burada ilkin “Batılı Hayatın Toplandığı Semtler” konusuna değinilmiştir. İstanbul’da batılı yaşamın en çok olduğu semtler Beyoğlu ve Galata’dır. O dönem bu civarlar kozmopolit bir yapıya sahipti. Yurt dışından gelen farklı ürünler Beyoğlu’ndaki mağazaların vitrinlerinde yer alırdı. O dönem yazılmış romanların çoğu da İstanbul’da

geçmektedir. Anadolu'da geçen bir roman neredeyse yoktur. Roman kahramanları Beyoğlu'na büyük ilgi duyar. Bunun başlıca sebepleri şunlardır: alışveriş etmek ve Avrupa malı eşya edinmek, alafranga yaşayışı yerinde ve daha yakından görmek, tiyatro ve konserleri izleyerek kültür ve zevk bakımından tatmin olmak, piyasa yapmak ve eğlenmek. Yabancı veya azınlıklara mensup kadınların çok bulunduğu Beyoğlu, aynı zamanda kumar ve oyun gibi her türlü sefahatin toplandığı ve Türk erkeğini yuvasından ayıran hem tehlikeli, hem de çekici bir semttir. Beyoğlu yalnız erkekler için değil bazı Türk kadınları için de zararlı bir yer olur. Beyoğlu'ndan ve yakın çevresinden sonra batılı yaşayışın geniş ölçüde görüldüğü yerlerin başında Boğaziçi gelir. Bu sayılanlardan başka, Beykoz, Çamlıca, Erenköy ve Maltepe de, romanlarda adı geçen fazla olmasa bile batılı yaşayışın görüldüğü yerler olarak göze çarpar. Kavcar, bu semtlerde görülen yaşantının detaylarını romanlardan ve roman kahramanlarından örneklerle vermiştir.

“Tiyatrolar” bölümün ikinci başlığıdır. Beyoğlu, yabancı tiyatro topluluklarının gelip temsiller verdikleri başlıca yerdir ve roman kahramanlarının büyük ilgisini çekmektedir. Yabancı tiyatro toplulukları yalnız İstanbul'da değil, yazları adalar da temsiller verir. İstanbul tarafının pek sönük sahne hayatına karşılık, Beyoğlu tarafına Fransa'dan, daha çok da İtalya'dan türlü kumpanyalar gelir ve nöbet nöbet şehrin temaşa ve çoklukla opera ve operetlerle musiki zevkini beslerler. Roman kahramanlarında, İstanbul'a gelen tiyatro, opera ve operet topluluklarını hayranlıkla, büyük bir ilgiyle izleyen karakterlerin yanı sıra, onları beğenmeyenler de çıkar. Servet-i Fünun romanında tiyatro ve sahne olarak adı geçen başlıca yerler, Tepebaşı Bahçesi, Konkordiya, Odeon ve Fransız Tiyatrosu'dur. Bunların dışında da tiyatro, opera ve operetlerden, genel olarak Beyoğlu tiyatrolarından söz edilir ama ayrıntılı bilgi verilmez. Bu temsil yerlerinin başında, yazarların ve roman kahramanlarının yaşayışında önemli bir yer tutan Tepebaşı Bahçesi gelir. Burası o dönemde çok ilgi çekici bir seyir ve eğlence yeridir. Eserde bu tiyatrolara olan ilginin niteliği romanlardan yola çıkarak örneklendirilmiştir.

Üçüncü başlık, “Çalgılı Kahveler ve Gazinolar”dır. Alafranga musiki, giyim ve eğlenme tarzı olmak üzere batılı yaşayışın bazı yönlerinin sergilendiği

yerlerden biri de, çalgılı kahveler, gazinolardır. Daha nceki devirlerde halkın boş zamanlarını değerlendirmesini sağlayacak imkânlar pek yoktur. Erkekler kahvelerde oturup satranç, dama, tavla, oynarlar. Bazı iyi kahvelerde Şiir okunur, Şiir okuma yarışları, oyunlar düzenlenir. Sayıları zamanla artan kahvehanelere, 1850’den sonra çalgılı kahvelerle gazinolar da eklenir. Bunda, Tanzimat’tan sonra hızla batıya yöneliŐin etkisi ve rolü açıktır. 19. yüzyılın sonuna doğru Beyoğlu’ndaki kahveler, meyhaneler ve ikili yerler daha da çoğalır. Böylece eğlence hayatı yeni boyutlar ve çeşitlilik kazanır. Servet-i Fünun romanında iki çeŐit kahve ile karşılaşırız: iskambil, domino vb. oynanan mahalle kahveleri ve hoş, değişik zaman geçirmek için gidilen çalgılı kahveler. Kahve, ay, gazoz, limonata, bira gibi Şeylerle nargile içilen, dondurma yenen, bilardo ve çeşitli oyunlar oynanan yeni tip kahvelerin bazılarında yerli ve yabancı gazeteler, moda dergileri de bulunur. Servet-i Fünun romanında çalgılı kahve olarak adı geçen başlıca yerler, Lüksemburg, Gambrius, Couronne, Commerce, Concordia, Central, Cristal, Royal’dır. Bunlar o yılların tanınmış Şarkılı kahveleridir. Kahvelerdeki Őarkıcı kadınlar çeşitli ülkelerden gelmez. Roman kahramanları bu tip çalgılı kahvelere ve gazinolara gitmektedirler. Zaman zaman onlara acımakta, onlarla birlikte olmaya çalıŐmakta zaman zaman da onlara aşık olmaktadır. Kavcar, o dönem romanlarında görülen bu tip olayları örneklerle açıklamıştır.

“Avrupa Malı Satan Mağazalar” bölümün dördüncü başlığıdır. Bu bölümde Servet-i Fünun romanlarında gidilen, bonmarŐe adı verilen Avrupa kaynaklı alışveriş merkezlerinden söz edilir. Buralarda yiyecek, giyecek, çeşitli eşyalar satılır. Roman kahramanlarının sık sık buralara gittikleri görülür. Bu mağazalar genellikle Fransızca adlar taşır. Beyoğlu’nda bulunan ve romanlarda adı geçen Avrupa malı satan mağazalarda batılı yaşayışa özenen kahramanlar, bu tip yerlere giderek giyim eşyası, lüks mobilya, mutfak eşyası gibi ürünler alırlar. Kavcar, o dönem eserlerinde geçen bu mağazaları isimleriyle açıklamıŐ ve hangi romanlarda hangi karakterlerin buralara gittiğinden söz etmiştir.

Eserin bu bölümünde yer alan beşinci başlık ise, “Eğlence Hayatı”dır. Bu kısımda değinilen ilk husus “Dans ve Balo”dur. Dans en ilkel toplumlarda dahi görülen bir Şeydir. Beyoğlu’nda eğlence alafranga ve alaturka biçimiyle karışık

olarak devam eder. Fakat Servet-i Fünun döneminde ortaya çıkan dans kadın ve erkeğin birlikte ettikleri dans türüdür. Buna ayak uydurmakta başta güçlük çekilir ancak zamanla sosyete çevresinde yaygınlık kazanır. Balolar düzenlenir, danslar edilir. Bu konuyla ilgili birçok örnek Kavcar tarafından romanlardan hareketle verilmiştir.

Eğlence hayatının bir diğer unsuru ise “Çay Partileri”dir. Bu partiler beş çayları olarak da adlandırılmaktadır. Türk yaşayışına Avrupa’dan giren ve giderek moda olan bir şeydir. Kavcar, romanlarda yer verilen bu partileri, orada neler yaşandığını, karakterlerin olaylar karşısında takındıkları tavırları örneklerle anlatmıştır. Bu dönem çay partilerinde roman kahramanları, yabancı kimselerle de tanışmakta, batılı kültüre daha da yaklaşmaktadırlar.

“Oyun ve Kumar” bu başlığın son konusudur. Eskiden Türk erkeklerinin ve bazı yüksek tabaka hanımlarının oynadığı başlıca oyunlar, dama, satranç, tavla...dır. Domino, bilardo, iskambil gibi kimi oyunlar sonraları Avrupa’dan geçmiştir. Önceleri yalnızca evde oturan, çalışmayan, eğlenmeye gitmeyen, spor yapmayan Türk hanımları Servet-i Fünun romanlarında bu etkinliklere katılmaya başlar. Daha önceleri bu tip faaliyetler yapmamalarının nedeni ise toplum ve din baskısına bağlanır. Alafranga eğlence unsurlarından biri kumardır. Kumar Avrupai evlerin, salonların, misafir toplantılarının, çay partilerinin başlıca oyunu, hatta alafranga yaşayışın bir göstergesi sayılır. Oyun ve kumarın romanlar da nasıl işlendiği ise Kavcar tarafından eserde anlatılmıştır.

“Gezinti Yerleri” eğlence hayatının diğer başlığıdır. Divan edebiyatında gerçek anlamı ile dış çevre tabiat yoktur. Daha çok kendi içine kapanık bir tutum sergilenir. Tanzimat’la beraber romanımıza tabiat tasvirleri girer. Bu tasvirler romanlarda kendilerine epeyce yer bulur. Servet-i Fünun romanında mesire yeri olarak adı geçen başlıca yerler şunlardır: Kâğıthane, Boğaziçi, Göksu, Büyük Ada, Beykoz Çayırı, Çamlıca, Adalar, Tepebaşı, Taksim Caddesi, Moda Burnu, Tarabya, Bebek, Emirgan, Yeniköy, Kalender, Kanlıca’dır. Roman kahramanları buralara zaman zaman iyi vakit geçirmek, dinlenmek, dert dinlemek, zaman zamansa gösteriş yapmak, giyinip süslenip görünmek için giderler. Bu yüzden ki bu tip yerler her ama gelinen kalabalık zaman zaman gürültülü

yerler haline gelir. Romanlarda, kahramanların böyle yerlere kendilerine bir sevgili bulmak için geldikleri de görülür. Bu semtlerin romanlarda nasıl geçtiği, kimlerin buralara hangi amaçlarla gittiği tek tek Kavcar tarafından yazılmıştır.

Yedinci başlık “Ulaşım Araçları”dır. O dönem romanlarında adı geçen ulaşım araçları şunlardır: at arabası, vapur, tramvay, tren, tünel, otomobil, kayık ve sandal. At arabasının yerini zamanla otobüs almaya başlar. Bu da sosyal yaşayışta ve şehir hayatında zamanla daha çok artan gelişmeyi gösterir. Romanlardan anlaşıldığına göre o dönem İstanbul’unda çeşitli semtler arasında düzenli tramvay seferleri yapılmaktadır. Yukarıda sayılan ulaşım araçlarının kullanımı Kavcar tarafından teker teker ele alınmış. Hangi romanlarda adlarının nasıl geçtiği aktarılmıştır.

Bölümün son başlığı “Alafranga Saat”tir. Zamanı değerlendirme konusunda doğu ile batı arasında büyük farklar vardır. Doğulu toplumlarda bugün bile hala zamanı doğru kullanma konusunda ihmaller vardır. Servet-i Fünun romanlarında belli bir işi v mesleği olan kahramanların sayısı çok değildir. Çeşitli eğlencelere katılan, cemiyette kendini gösteren hanım kahramanlara iş hayatında rastlanmaz. Genellikle bir işi gücü olmayan bu kahramanlar eğlence yaşantılarını saate göre planlarlar. Erkek kahramanlar üzerlerinde bir saat taşırlar. İlk romanlarda zamanı hep alaturka saat düzenine göre ayarlanır. Ülkemizde, batılı saat düzenine geçiş, 1925’te Atatürk’ün devrimleriyle gerçekleşmiştir. Ancak romanlarımızda bu uygulamanın daha önce yer aldığı görülür.

Kavcar, bütün bölümlerin ardından uzun bir “Sonuç” yazmıştır. Burada, eserde yer verdiği bölümlere değenmiş, bir anlamda onların kısa bir özetini yapmıştır. Servet-i Fünun döneminde batılı yaşayışa olan bu özentinin ve doğurduğu sonuçların neler olduğu aktarılmıştır. Kavcar, bu dönemin çok kısa, ancak üç beş yıl sürdüğünü söyler. Geçmişimizde zengin bir doğu kültürünün varlığı fakat gelişim için batıya yönelmemiz gerektiği; ancak bunu yaparken kendi örf ve adetlerimizin alaya alınmaması lazım geldiği vurgulanarak bu kısım bitirilmiştir.

Sonuç kısmının ardından “Bibliyografya” konulmuştur. Bu bölüm, incelenen romanlar ve faydalanılan eserler olarak ayrılmıştır. Eserde dört ayrı yazarın toplam on dokuz romanı incelenmiştir.

2.9.2. Edebiyat ve Eğitim

Akademisyenlerin makaleleri zamanla kitap haline getirilir. Köprülü, Tanpınar, Kaplan... ve daha birçok bilim insanının geniş ve farklı zamanlarda yazdığı bilimsel yazıların kitap haline getirilerek okuyuculara sunulduğunu görürüz. Elimizdeki bu eser de Kavcar’ın yazdığı onlarca makaleden süzülen, birleştirilen, bu alanda öğrenim gören ve öğretim veren hemen herkesin rahatlıkla faydalanacağı bir eserdir.

Edebiyat ve Eğitim Prof. Dr. Cahit Kavcar’ın Engin Yayıncılıktan; Ağustos, 1999’da çıkan bir eseridir. Elimizdeki kitap genişletilmiş üçüncü baskısıdır. Eser toplam 252 sayfadan oluşmaktadır. Eserin dizgisi Cenk Ali Şakar, kapak tasarımı Nursun Sakal tarafından yapılmıştır. Basım yeri Du Mat Matbaacılıktır. Eserin birinci basımı A.Ü. Eğitim Bilimleri Fak. Yayını olarak Eylül, 1982’de; ikinci basımı ise aynı yerde Mart, 1994’te yapılmıştır. Kavcar, bu kitabını eşi Zehra Hanım ve oğulları Utku ile Barış’a armağan etmiştir.

Eser, temelde altı bölümden oluşmaktadır. Kavcar, üçüncü baskısı yapılan bu esere dair her önsözüne kitabında yer vermiştir. Önsözün ardından, İkinci Baskıya Önsöz ve son olarak Üçüncü Baskıya Önsöz yer almaktadır. Biz Üçüncü Baskıya Önsöz kısmında neler yer aldığına göz atalım. Kavcar, önsözünde ilk iki baskının nerede yapıldığına değinmiştir. Kitabın ikincisi baskısı üç yıl içerisinde tükendiğinden, üçüncü baskı hazırlığına girilmiştir. Bu baskıda önemli eklemeler meydana gelmiştir. Son kısımdaki metin sayısı 25’e yükseltilmiştir. Ayrıca güncel eserlere de yer verilmiştir. Kitabın hitap ettiği hedef kitlesi belirtilmiştir. Bu baskının hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür edilmiştir.

Eserin birinci bölümü, “Edebiyat ve Eğitim İlişkisi”dir. Bu bölümün ilk başlığını ise Eğitim oluşturmaktadır. Kavcar, burada eğitimin geniş bir tanımını yapmış, eğitim nedir, ne değildir konularına yer vermiştir. İkinci başlık ise Edebiyat- Eğitim’dir. İlk başlıkta eğitimin genel bir tanımı yapılmıştır, burada ise

edebiyat sözcüğünün kökü, anlamı nedir ve eğitimle olan ilişkisi nelerdir gibi sorulara yanıtlar aranmıştır.

Eserin ikinci bölümü “Çağdaş Türk Edebiyatı”dır. Bölümün başında çağdaş Türk edebiyatının hangi dönemleri kapsadığı anlatılır. Bu döneme Yeni Türk Edebiyatı ya da Modern Türk Edebiyatı da denir. Bu dönemler Kavcar tarafından beşe ayrılmıştır. Bu dönemlerden ilki Tanzimat’tır. Tanzimat dönemi bir başlık halinde incelenmiştir. Bu başlık altında Tanzimat döneminin genel özelliklerinden, o döneme nasıl giriş yapıldığından bahsedilmiştir.

İkinci bölümün ikinci başlığı “Uygarlık Değiştirme ve Araçları”dır. Bu bölümün giriş kısmında uygarlık değiştirmenin ne demek olduğunun açıklanmasının ardından alt başlıklarla konu genişletilmiştir. Araç olarak görülenler ise okullar, yabancı dil, Encümen-i Daniş, basın (bu başlığın altında ilk gazetelere yer verilmiştir.), sanat etkinlikleridir.

Çağdaş Türk Edebiyatında başlıca dönemlerin verildiği bir başlık ele alınmıştır. Bunlar: Tanzimat Dönemi (bu dönem hazırlık dönemi, ilk kuşak ve ikinci kuşak olarak ayrılmıştır.), Servet-i Fünun Dönemi, Servet-i Fünun Dışındaki Edebiyat, Fecr-i Ati Dönemi, Milli Edebiyat Dönemi, Cumhuriyet Dönemi olarak gruplandırılmıştır. Bu bölümün hemen ardından Kavcar, faydalandığı kaynakları bir sayfa ile belirtmiştir.

Eserimizin üçüncü ana bölümü “Edebiyatçı ve Eğitim”dir. Kavcar, bu bölümde ilkin edebiyatçıların eğitime hizmet yollarına değinmiştir. Ona göre bir şair ya da yazarın eğitime hizmet etmesinin iki yolu vardır; bunlar, uygulayıcı olarak yani öğretmenlik ve yöneticilik yaparak, eserleri yolu ile yani telkinlerde bulunarak. Kavcar, bu bölümde İkinci Meşrutiyet Devrinde Edebiyat ve Eğitim adlı eserindeki araştırma sonuçlarından da faydalanmıştır. İkinci Meşrutiyet devrindeki edebiyatçıların, eserlerinde yeni bir insan tipi oluşturmak istediği belirtilmiştir. Kavcar, onlara göre bu insan tipinin ahlaki, medeni, milli niteliklerinin nasıl olması gerektiğini açıklamıştır.

Bölümün ikinci başlığı “Tevfik Fikret ve Yeni Mektep”tir. Kavcar, burada Fikret’in ne denli iyi bir eğitimci olduğunu gözler önüne serer. Önce Yeni Mektep’i ardından Fikret’in Galatasaray Lisesi Müdürlüğünü anlatır.

Üçüncü başlık, “Tevfik Fikret ve “Şermin”” dir. Bilindiği gibi Şermin çocuklar için yazılmış bir şiir kitabıdır. Fikret, çocuklara çok önem verir. Kavcar, bu kısımda Fikret’in hem Şermin’de hem de diğer eserlerinde çocuklara karşı olan alaka ve titizliğini gözler önüne serer. Şüphesiz ki o, Türk eğitim-öğretim tarihinin en önde gelen aydınlarından.

Diğer başlıkta ise Kavcar, “Türk Roman ve Hikâyesinde Köye İlk Açılma”yı anlatır. Bu anlatım oldukça detaylıdır. Birçok eserden örneklerle konuyu derinlemesine irdeler.

“Çalıkuşu ve Türk Eğitimindeki Yeri” beşinci başlık olmaktadır. Kavcar, burada Çalıkuşu romanının eğitim sistemimizde ve teker teker bireyler üzerinde ne denli etkili olduğunu vurgulamaktadır. Çünkü bu roman eğitiminin yalnızca bir yörede değil tüm Anadolu’da nasıl uygulandığını gösterir. Kavcar, farklı kimselerin ağızlarından da ele aldığı bu romanın değerlendirmelerine eserinde yer verir.

Son başlık ise “Bir Hikâye ve Geniş Etkisi”dir. Bu başlık altında Kavcar; Mart 1982’de, Almanya’nın çok okunan haftalık Die Zeit dergisinde Haldun Taner’in “Şeytan Tüyü” adlı yayımlanan hikâyesini ve bu öykünün geniş çevrelerde uyandırdığı etkiyi anlatmıştır. Hikâyenin kısa bir özeti verilmiştir. Bu hikâye ile ilgili yayımlanan yazıların içeriği de konuya dâhil edilmiştir.

Eserimizin dördüncü bölümü “İnceleme Araştırma Çalışmaları”dır. Bu bölümün ilk başlığı “Bir Edebiyat Eserinin İncelenmesi”dir. Bu bölüm Cahit Kavcar üniversitede öğrenci iken hocası olan Prof. Dr. Kenan Akyüz’ün derslerinden ve ders notlarından yararlanarak düzenlenmiştir. Kavcar’a göre bir edebiyat eserini, örneğin bir romanı incelerken şu temel noktaları göz önünde bulundurmak ve eseri bu açılardan değerlendirmek gerekir: Ana fikir, Konu, Olaylar ve düğümler, Kişiler, Tasvir, Tahlil, Dil, Anlatım tarzı. Bu hususlar teker teker ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Diğer bir başlık ise “Roman İncelemesi: Sinekli Bakkal”dır. Kavcar, bu bölümün girişinde Sinekli Bakkal’ın nasıl bir roman olduğundan söz eder. Halide Edip’in söylemlerine yer verir. Ardından romanın özetini yapar. Romanın olaylar

ve düğümler kısmını, konusunu, ana fikrini, karakterlerini, dil ve anlatımını, tekniğini belirler ve inceler.

“Romanda Tasvirin Önemi ve Psikolojik Rolü” üçüncü başlığımızı oluşturmaktadır. Bu başlığın ilk maddesi “Tasvirin Psikolojik Önemi”dir. Kavcar, bu maddede tasvirin okuyucu üzerinde yarattığı etkiden söz etmektedir ve tasvirin yerinde ve yeterince yapılması dâhilinde esere estetik kazandıracağını bildirmektedir. İkinci madde “Kısa Tarihçesi”dir. Bu maddede tasvirin tarihçesinden bahsedilmiştir. Hangi yüzyıla dayandığından, ilkin hangi eserlerde nasıl kullanıldığı aktarılmıştır. Üçüncü madde “Türk Edebiyatında Tasvir”dir. Daha sonra “Tasvirin Edebi Akımlarla İlişkisi” incelenmiştir. Son olarak da “Roman ve Tasvir Örnekleri”ne yer verilmiştir. Bu kısımda ele alınan romanlar şunlardır: Sergüzeşt, Zehra, Kırık Hayatlar, Yaban, Sinekli Bakkal, Kırmızı ve Siyah, Madame Bovary. Kavcar, tüm bu örneklemelerin ardından makalesinin sonuç kısmıyla bu bölümü tamamlamıştır.

İnceleme ve araştırma çalışmalarının dördüncü başlığı “Bir Öğretmenin Romanı: Yeşil Gece”. Reşat Nuri'nin esas mesleği öğretmenliktir. Kavcar, giriş bölümünde Güntekin ile ilicili bazı bilgilere yer vermiştir. Ardından Güntekin ve Yeşil Gece adlı bir başlık açmış ve sonrasında romanın özetini vermiştir. Özeti tamamladıktan sonra Sorunlar ve Görüşleri tespit ederek Sonuç kısmıyla incelemesini sonlandırmıştır.

Beşinci başlığımız “Tiyatro-Eğitim ve Tiyatro Eseri”dir. Kavlar bu konuya ilişkin ilk maddeyi “Tiyatro ve Eğitim” olarak belirlemiştir. Burada tiyatronun hangi anlamlara geldiğinden eğitimle arasındaki ilişkiden söz edilmektedir. Diğer maddeler ise “Tiyatro Eseri”, “Roman-Tiyatro Farkı”dır.

Kavcar, eserinde Sait Faik'e ayrıca yer vermiş. Birkaç başlığını ona ayırmıştır. Bunlardan ilki “Sait Faik Üzerine”. Burada Kavlar, Sait Faik'in kimliğinden, hikâyeciliğinden ve eserlerinden övgüyle söz eder. Diğer başlık ise “Sait Faik ve Çevre Sorunları”dır. Burada Sait Faik'in eserlerinde değindiği çevre sorunlarına yer verilmiş ardından ülkemizde bugün yaşanan çevre sorunları da konu edilmiştir.

Bu bölüme dair bir diğer başlık ise “Yunus’a Göre Sözün Değeri”dir. Giriş kısmında Yunus’un kim olduğu ile ilgili bilgiler verilmiştir. Yunus’a Göre Kendi Söz Gücü, sözün Önemi ve Değeri, Şairlere Uyarılar, Yunus ve Türkçe konularına da değinilmiş, bu konularla ilgili olarak Yunus’un dörtlüklerine yer verilmiştir. Sonuç kısmıyla ve kaynakların verilmesiyle de araştırma tamamlanmıştır.

İnceleme ve araştırma çalışmalarının dokuzuncu başlığı “Edebiyat ve Güzel Sanatlar Eğitimi”dir. Giriş kısmında edebiyatın tanımı yapılmıştır. Edebi eser, Sanat ve edebiyatın işlevi, Edebiyat eğitimi konularına yer verilmiştir. Türkçe ve edebiyat eğitimi ile ilgili neler yapmalı, sorusuna yanıtlar aranmıştır. Bunun için önce amaç, içerik, yöntemler belirlenmiş ardından değerlendirmeler yapılmış; bu hususta öğretmen faktörü de ayrıca incelenmiştir. Son olarak da kullanılan kaynaklar verilmiştir.

“Orhan Veli’nin Şiirlerinde Çocukluk Özlemi” bölümün onuncu başlığıdır. Kavcar, makalesine bir yazmıştır. Bu kısımda Veli’nin nasıl bir şair olduğundan ve yaşadığı dönemin özelliklerinden bahsetmiştir. Ardından “Şiirlerinde Çocukluk Özlemi” başlığını atarak. Veli’nin şiirlerinden örneklerle konuyu açıklamıştır.

Diğer bir başlığımız ise “Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi”dir. Bu konuyla ilgili olarak Kavcar, öncelikle “Dilin Önemi”ni açıklayan ayrı bir başlık atmıştır. Ardından anadili eğitiminin nasıl olması gerektiğine değinmiştir. Bu konuda başlıca boyutları ele almıştır. Bunlar; amaçlar, muhteva, yöntemler ve öğretmen faktörüdür. Makale, kaynaklar da belirtilerek sonlandırılmıştır.

Kavcar, on ikinci başlığında “Düzgün Yazmanın Önemi ve Yolları”na işaret etmiştir. Makalenin ilk kısmında okullarımızdaki Türk Dili dersinin başlıca amaçlarından söz edilmiştir. Ardından düzgün yazmanın yöntemi açıklanmıştır. Bunun başlıca yolları belirlenmiştir. Bunlar, temelde istek ve çaba, cümle bilgisi, noktalama ve yazım kuralları, okuma, plan yapma, kontrol etmedir. Kaynaklar kısmıyla araştırma tamamlanmıştır.

Eserimizin beşinci bölümü “Atatürk ve Kültür”dür. Bu bölümün ilk başlığı “Atatürk ve Kültür Reformu”dur. Bu kısımda Atatürk’ün nasıl bir devlet adamı

olduğundan bahsedilir. Daha sonra Atatürk'ün kültür tanımı yapılır. Onun kültür politikasının boyutları maddeler halinde verilmiştir. Eğitim ve öğretimdeki gelişmeler detaylı olarak aktarılmıştır. Halkçılık ve kültür kavramları, kadına verilen önem, bilim ve sanata saygı, dil ve edebiyata verilen önem de Kavlar tarafından aktarılmıştır. Bölümün ikinci başlığı "Atatürk'ün Dil ve Edebiyat Konusundaki Görüşleri ve Çabaları"dır. Bu konu da maddeler halinde ayrılmıştır. İlk maddemiz "Amaç Çağdaş Olmak"tır. Burada Atatürk'ün eğitim-öğretim, edebiyat gibi konularda çağdaşlaşma adına yaptıkları anlatılır. Diğer madde "Edebiyat Görüşü"dür. Burada Ata'nın edebiyata bakış açısı çizilmiştir. Kavcar'a göre Atatürk'ün edebiyat görüşü ve sanatla ilgili iki yönü olmuştur:

1. Edebiyatçılığı ve sanatçılığı, 2. Sanatseverliği ve koruyuculuğu. Diğer bir madde "Dil Görüşü ve Çalışmaları"dır. Burada ilkin dil bilinci açıklanmıştır. Mustafa Kemal'in dil bilinci ve bu alanda girdiği çalışmalar verilmiştir. Daha sonra; yazı devrimi ve dil devriminden bahsedilmiştir.

Eserin altıncı bölümü "Metinler"dir. Burada ilkin nazım türünde eserlere daha sonra da nesir türünde eserlere yer verilmiştir. İncelediğimiz bu kitap zengin bir kaynaklar kısmıyla son bulmuştur.

2.9.3. İkinci Meşrutiyet Devrinde Edebiyat ve Eğitim (1908-1923)

Bu eser, Prof. Kavcar'ın doktora tezidir. 1988'de İnönü Üniversitesi tarafından ikinci baskısı yapılmıştır. Elimizdeki baskı da budur. Eser, saman kâğıda basılmıştır; 284 sayfadan oluşmaktadır. Kitap temel olarak iki bölüme ayrılmıştır. İçindekiler kısmının ardından, ikinci baskıya önsöz yazılmıştır. 1988 yılının Şubat ayında kaleme alınan önsözde Kavcar, kitabın ilk baskısının 1974'te yapıldığını, yoğun ilgi görmesinden dolayı kısa süre içinde tükendiğini belirtmiştir. Kitabın basımında emeği geçen herkese teşekkür ederek önsöz kısmını sonlandırmıştır.

Giriş bölümü haricinde eser, iki ana bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler ve alt başlıkları içindekiler kısmında sunulmuştur. Tüm bölümlerin ardından Sonuç ve Kaynaklar yer almaktadır. Önsöz kısmında nelerden bahsedildiğini yukarıda kısaca belirtmiştik. Şimdi sırasıyla diğer bölümleri inceleyelim.

Kavcar, eserinde geniş bir giriş bölümüne yer ayırmıştır. Giriş kısmında bahsedilenler kısaca şöyledir:

İnsanla eğitim arasında sıkı bir ilişki vardır. Toplumların gelişmesinde eğitimin önemi su götürmez bir gerçektir. Kavcar, tanık gösterme yöntemine başvurarak eğitimin önemini ünlü filozof ve düşünürlerin cümlelerinden örneklerle de açıklamıştır. Toplumların içinde bulunduğu sosyal ortam, hayat görüşü ve felsefi akımlar da eğitim anlayışını, eğitimden beklenenleri etkiler, ortaya farklı eğitim tanımlamalarının çıkmasına yol açar. Farklı yönetim sistemleriyle de bu durum örneklenmiştir. Bizim ülkemiz için de eğitimde esas olan, Türk milletinin kendisine özgü temel kültür niteliklerini ve yaratıcı gücünü korumak suretiyle, Atatürk'ün deyişiyle milletimizi çağdaş uygarlık düzeyine ulaştırmak ve insanı, bunu gerçekleştirecek biçimde yetiştirmektir. Eğitimde önemli olan, bir davranış, tavır ve tutum değişikliğinin meydana gelmesidir.

Edebiyat sözcüğü ilk defa Tanzimat devrinde, büyük yenilikçi Şinasi tarafından kullanılmıştır. Edebiyatın başlıca iki anlamı vardır:

1. Düşünce, duygu ve hayallerin, sözlü veya yazılı olarak etkili bir şekilde anlatılması sanatı,

2. Bir çağda, bir dilde, bir millette bu yolda yaratılmış yazılı veya ağızdan ağza geçmiş eserlerin bütünü.

Eserde, edebiyatın bu anlamları üzerinde durulmakta, bu alanla ilgili açıklama ve yorumlarda bulunmaktadır. Bu açıklama ve yorumlara kısaca yer verelim:

Kavcar, eserinde Fuat Köprülü'nün Bugünkü Edebiyat adlı eserindeki yorumlarına yer vermiştir. Köprülü'ye göre; her edebiyat, kendisini meydana getiren milletin bir ifadesidir ve milletlerin hayatında büyük etkisi bulunan olaylar, çekilen büyük acılar, duyulan sevinçler, o milletin edebiyatına yansır. Edebiyat; hayatı en gizli ve karışık yönleriyle gösterir, ruhlarımızın yükselme hamlelerini anlatır, insanın türlü duygularını dile getirir ve doyurur, üzüntülerimizi, acılarımızı, ahlaki yaralarımızı açık açık yansıtır, ortaya çıkarır.

Ahmet Hamdi Tanpınar ise 19. asır Türk Edebiyatı Tarihi adlı eserinin önsözünde edebiyatla ilgili olarak şunlara değinir: Bir değer olarak kalmaya hak kazanmış olan her edebi eser ise, bir edebi olaydır. Bir edebi eser, ortaya çıktığı devrin siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel,... şartları ile yakından ilgilidir. Bu şartların etkileri yalnız edebi eserleri değil, edebi nesilleri de meydana getirir. Fransız edebiyat tarihçilerinden Thiboudet'nin değişiyle, "her edebi eser, devri ile yaptığı bir konuşmadan ibaret"tir.

Kavcar'a göre, bütün edebiyatlar içinde bulunduğu toplumun sorunlarıyla az-çok ilgilenmişlerdir. Fakat edebiyatın toplumları yönlendirmedeki etkisi dünya üzerinde ilkin Fransız İhtilali'nde görülmüştür. Ülkemizde ise bu durum Tanzimat'tan sonra meydana gelmiştir. Osmanlıcılık, Batıcılık gibi kimi akımlar ortaya çıkmıştır. Fransız İhtilali'nden etkilenen topluluklar bağımsızlıklarını ilan etmeye çalışmışlardır. Bu esnada dönemin şair ve yazarları Türk milliyetçiliğine geri dönmemiz gerektiğini vurgulayarak halkı uyandırmıştır.

Türkiye'de Batılı anlamda hürriyet, vatan, millet, hak, adalet, medeniyet gibi kavramlar ilk Tanzimat'tan sonra görülmüştür. Amaç olarak Türk milletinin yükseltilmesinde birleşen, fakat bunun için ayrı yollar güden T. Fikret, M. Akif ve M. Emin de, şiirlerini sosyal ve siyasi düşünceleri ön plana alarak yazmışlar, geniş kitleleri etkilemişlerdir.

19. yüzyıl sonlarında edebiyat, tıp ve psikoloji için de önemli bir malzeme olarak kullanılmaya başlar. Bu alanda ünlü hekimler tarafından yapıtlar üretilir. İnsan ruhuna ve ruh sağlığına hizmet, bireyleri bu yönde eğitmek, insan ruhunu tanıtmak bakımlarından edebi eserlerin rolü inkâr edilemez. Eğitim de ancak, insan ruhunu tanıdıktan sonra tam bir verim sağlayabileceğine göre, edebiyatla eğitim arasındaki yakın ilgi kendiliğinden ortaya çıkar.

Psikanalizin temsilcisi Freud, edebiyatla psikoloji ve psikanalizin ilişkisini şu sözlerle anlatıyor: "İçgüdüğü ile edebiyatçı, hadiselerin zoru ile doktor olan ben, tıbbın bir kolu olan psikiyatriyi edebiyat haline getirmeyi düşündüm. Böylece âlim geçinmekle beraber şair ve romancı kalıyordum. Psikanaliz, bir edebiyat istidadının psikoloji ve patoloji sahasına intikalinden başka bir şey

değildir. Victor Hugo, bana şairin bizzat bir rahip olduğunu öğretti, bu da bana, kendimi rahibin yerine koymam hususunda cesaret verdi.”

Kavcar, Freud ve onun edebiyata ve edebiyat akımlarına ilişkin çarpıcı düşüncelerine yer vermiştir. Ayrıca edebiyatın sosyoloji ile olan ilişkisine de değinilmiştir. Bu alanda eserler veren Emile Durkheime, Eflatun, Tolstoy gibi kimi yazarların düşüncelerine de yer verilmiştir.

Kavcar’a göre eğitimin amaçlarını ve hizmetlerini başlıca iki bölüm halinde incelemek mümkündür: a. Ferdi amaçları, b. Toplumsal amaçları. Bu tespitin ardından Kavcar, Türkiye’de, 1962 yılında toplanmış olan Yedinci Milli Eğitim Şurası, Türk Milli Eğitiminin Amaçları’na değinmiştir.

Kavcar, edebiyatın toplum hayatının dünü, bugünü ve yarını arasında yer alan sürekli bir köprü olduğuna işaret eder. Ona göre edebiyat, sosyal gelişim için gerekli duygu ve düşünce ortamının hazırlanmasında önemli bir araçtır ve ülkemizin daha medeni, daha Batılı olma çabalarına sıkı sıkıya bağlıdır. Edebiyat ve eğitimin önemini vurgulamak adına Milli Eğitim Teorisi Çalışma Planında ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde yer alan bu alana ilişkin maddelere de yer vermiştir. Yanı sıra Namık Kemal’in bu hususla ilgili Tasvir-i Efkâr gazetesinde yer alan düşüncelerine de ayrıntılı olarak değinilmiştir.

Kavcar’a göre sanat, fikir ve bilim, her zaman ve her yerde medeniyete öncülük eder. Bu, eski Yunan’da, Rönesans devri Avrupa’sında böyle olduğu gibi, bugün de öyledir. Konuya ilişkin Oscar Wilde’ın sözüne yer verilmiştir: “Edebiyat, hayatın öncüsüdür, onu taklit etmez, hayata istediği biçimi verir.” Bir ülkedeki şair ve yazarlar, eserleri ile halkı ya doğrudan ya da dolaylı olarak yeni bir hayat tarzı için eğitirler. Eğer eser eğitim amaçlı yani didaktik olarak yaratılmışsa bu etki doğrudan gerçekleşir. Fakat eğitici olmayıp estetik kaygı ile yazılmış eserler de mutlaka okuyucusuna bir şeyler öğretmektedir. Çünkü kendi okuyucu kitlesine sahip olan bir yazarın beğenileri halk için de hoşça gidecek, karşı çıktığı görüşler ise halk tarafından da yadsınabilecektir. Bu da bir sanat eserin halk üzerindeki telkin gücünün ne denli kuvvetli olduğunu göstermektedir. Bu hususta şunu da önemle belirtmek gerekir ki bir sanat eserinin edebi başarısını savunduğu ideoloji değil estetik değeri gösterir. Çünkü sanatta her

şeyden önce bir kalite, güzellik aranır. Çağımızın tanınmış Fransız filozofu Jean Paul Sartre konuya ilişkin şunlar söyler: “Yazar, konuşan kimsedir. O gösterir, ortaya koyar, buyurur, reddeder, çağırır, yalvarır, hakaret eder, inandırır, araya sokuşturur... Bizim niyetimiz çevremizi kuşatan toplumda bazı olumlu değişikliklerin oluşumuna yardım etmektir.”

Kavcar, edebiyatın duygu eğitime olan etkisinden de söz eder. Ona göre duygu eğitimi; insanın duygu dünyasını açıp açıklama, kendi kendini tanımasını sağlama, kendi kendine öğretme bakımlarından edebiyat önemli roller taşır.

İkinci Meşrutiyet Devrinin tarihi ve sosyal durumu, giriş bölümünde ayrıca bir başlık altında incelenmiş, genişletilmiştir. Alt başlıklara da sahip olan bu kısmı inceleyelim:

İkinci Abdülhamid zamanında toplumda yoğun bir baskı vardır. Padişah her türlü eleştiriye kapalıdır. Milliyetçi çalışmalara engel olunur, hiçbir eyleme meydan verilmez. Böyle bir ortam içinde aydınlar, meşrutiyeti yeniden kurmak için gizliden gizliye çalışmalara başlarlar ve bir dernek kurarlar. Bu dernek daha sonraları İttihat ve Terakki Cemiyeti olarak adlandırılacak oluşumun çekirdeğini oluşturur. Derneğin üyeleri Osmanlı İmparatorluğu içindeki bütün unsurları dil, din, ırk ayrımı gözetmeksizin birleştirmek ister. Bu dönemde ülkede ağır baskıdan yılmış olan bazı aydınlar yurt dışına çıkmışlardır, bu kimselere Jön Türkler denilmektedir. Bu aydın gençlerin çalışmaları sonucunda meşrutiyet kabul edilir, ardından meşrutiyetin ilan edildiği haberi tüm yurda dalga dalga yayılır ve bu sevindirici haber insanlarca şenliklerle, coşkuyla kutlanır. Halk hürriyet sarhoşluğu içindedir. Ancak bu huzur ortamı çok sürmez. Hürriyet adı altında herkes düşüncesini özgürce söylemeye başlar, birçok yeni gazeteler yayımlanır fakat sonraları hiçbirinden eser kalmaz. Bu kaos içerisinde azınlıklar hak ve toprak talebinde bulunurlar ve amaçlarına da ulaşırlar. 31 Mart olayı yaşanır, İttihat ve Terakki devri başlar. İttihatçılar dış politikada Alman taraftarlığı yapmaktadır. Bu devirde Osmanlı Devleti birçok savaşa girer. Yabancıların gözü, sürekli “Hasta Adam” olarak nitelendirdikleri Osmanlı'nın üzerindedir. bu dönemde Babiali Baskını yaşanır. Birinci Dünya Savaşı meydana gelir. Bu savaşa girmememiz için başta Tefik Fikret ve Mehmet Akif

olmak üzere kimi aydınlarımız tepkilerini gösterse de sonuç değişmez. Osmanlı Devleti hükmünü yitirir, halk yeni lideri Mustafa Kemal'in arkasından gider.

Bu kısmın alt başlıklarından biri "İkinci Meşrutiyet Devrindeki Başlıca Fikir Akımları"dır. Bu dönemde başlıca dört fikir ve siyaset akımı vardır. Bunlar; Batıcılık, Osmanlıcılık, İslamcılık, Türkçülüktür. Batıcılık, Tanzimatın da ana ilkelerinden birisidir. Bu akım 1908'den sonra etkilerini gösterir ve politik anlamda da benimsenir. Osmanlıcılık ise İkinci Meşrutiyet'in ilk yıllarında da devam eder fakat bu akım farklı etnik grupları bünyesinde barındıran bir devlet için uzun soluklu olmaz. İslamcılık, bütün İslam âlemini bir araya getirme düşüncesine dayalı bir akımdır ancak özellikle Arapların aleyhimize sergilediği tavırlardan ötürü bu düşünce de ortadan kalkar. Bunların dışında Türkçülük akımı ülkeyi kurtuluşa götürecektir akım olarak görülür. Bu dönemde Ziya Gökalp bu akımla ilgili yazılar yayımlar. Ona göre Türk milliyetçiliği sosyal bakımdan "Türk milletini yükseltmek" demektir. Ömer Seyfettin, Ali Canip, Ziya Gökalp gibi aydınların çabaları ile Genç Kalemler dergisi ortaya çıkar.

Kavcar, ülkemizde milliyetçilik duygusunun gecikmesini ayrı bir konu olarak incelemiştir. Ona göre bu sebepler şunlardır: siyasi sebepler, dini sebepler ve sosyal sebepler. Kavcar, öngördüğü bu sebeplerle ilgili açıklamalarını ayrıntılı bir biçimde belirtmiştir.

İkinci Meşrutiyet Döneminde Türk Edebiyatı, giriş bölümünün önemli bir diğer başlığıdır. Bu dönemde şair ve yazarlardan Ahmet Haşim, Aka Gündüz, Ali Canip, Mehmet Behçet ve Tahsin Nahit gibi adları görürüz. 1908'den sonra yeniden ortaya çıkıp yayın hayatına atılan Edebiyat-ı Cedide'cilerin karşısına geçip onlarla şiddetli mücadeleye girişen neslin arasına, Yakup Kadri, Şehabettin Süleyman, Köprülü Zade Mehmet Fuat, Müfid Ratib, Refik Halit gibi yeni imzalar da karışır. Bu grup oluşturduğu topluluğa Fecr-i Ati ismini verir ve resmi bir beyanname ile kendilerini kabul ettirirler. Bu beyanname ile Batı edebiyatı ile daha yakın ilişkiler kurmak istendiği görülür. Fecr-i Ati topluluğundan kimileri Genç Kalemler'e katılır, kimileri ise Milli Edebiyat hareketine; böylelikle bu topluluk 1912 yılında dağılır.

1911-1923 yılları arasında Milli Edebiyat Akımı hüküm sürmektedir. Kavcar, bu akımı detaylıca anlatmıştır. Akımın bağlı kaldığı ilkeleri yazıya dökmüş ve şiir, tiyatro, roman ve hikâye türlerinde de hangi eserlerin verildiğini, bu türlere olan yaklaşımları ve bu alanlarda başarıyı yakalamış isimleri ele almıştır. Milli Edebiyat döneminin de incelenmesinin ardından giriş bölümü sonlandırılmıştır.

Kitabın ilk ana bölümünü “İkinci Meşrutiyet Devri Edebiyatında Eğitime Hizmet Şekilleri” oluşturur. Bu şekillerden birincisi “Öğretmenlik Yolu ile Eğitim”dir. Kavcar’a göre eğitimi üç ana fonksiyon içinde incelemek gereklidir ki bunlar; teori, araştırma ve uygulamadır ancak ele alınan dönemde bu alana yönelik hiçbir çalışma yapılmamıştır. Bu dönemde öğretmenlik ve okullarda idarecilik yapan yazar ve şairlerimiz vardır. Kavcar, bu isimleri tek tek ele almış ve dönemlerinde eğitim-öğretim alanında neler yaptıklarını açıklamıştır. Kavcar, incelediği sanatçıları kronolojik bir sırayla vermiştir. Bu kişiler sırasıyla; Ahmet Mithat, Süleyman Nesib, Tevfik Fikret, Halit Ziya Uşaklıgil, Ali Ekrem Bolayır, Rıza Tevfik Bölükbaşı, Ahmet Hikmet Müftüoğlu, Ahmet Reşid Rey, Cenap Şahabeddin, Hüseyin Siret Özsever, Mehmet Akif Ersoy, Ziya Gökalp, Ömer Seyfeddin, Halide Edip Adivar, Ahmet Haşim, Yahya Kemal Beyatlı, Şehabeddin Süleyman, Hamdullah Suphi Tanrıöver, Ali Canib Yöntem, İbrahim Alaaddin Gövsa, Reşat Nuri Güntekin, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Mehmet Behçet Yazar, Fuat Köprülü, Halit Fahri Ozansoy, Salih Zeki Aktay, Yusuf Ziya Ortaç, Faruk Nafiz Çamlıbel’dir. Bunca isim arasında Kavcar’ın tam yirmi dört sayfa ayırdığı bir yazar vardır ki o da Tevfik Fikret’tir. Şimdi Kavcar’ın Tevfik Fikret’e olan bakış açısını ele alalım:

Fikret, İkinci Meşrutiyet döneminde etkili eğitim-öğretim anlamında hizmet veren edebiyatçılarımızın başında gelir. O bu alana tüm hayatını adanmıştır. Hala daha eğitim-öğretim hizmetleri denince akla ilk Tevfik Fikret gelmektedir. O bir şair-öğretmendir. Galatasaray Lisesini bitirmesinin ardından Fikret, kısa bir süre memurluk yaptıktan sonra öğretmenliğe başlamıştır ve bu hizmetini ömrünün sonuna dek sürdürmüş, tam yirmi altı yıl öğretmenlik yapmıştır. Fikret, öğretmenliğe Galatasaray Lisesinde başlamıştır, buradaki görevinden istifa etmiş bir süre özel dersler vermiştir. Ardından Robert Koleji,

Fikret'i bünyesine almak istemiştir. Fikret bu kolejde çalışmaya başlamıştır ve uzun yıllar buradan ayrılmayacaktır. Burada Türkçe'ye olan ilgiyi artırmayı başarmış ve Türk öğrenciler için de bir cemiyet kurmuştur. Fikret, Anglo-Sakson eğitim ve öğretim usulünü ilkin bu kolejde görür ve tanır. Onun tek amacı öğrendiği bu eğitim sistemlerini daha da geliştirerek milletine hizmet etmektir. Fikret, bu inançla "Yeni Mektep"i kurmaya karar verir. Kurulacak bu özel okul İstanbul'a araçla 3-4 saatlik bir uzaklıkta, bin dönümlük bir arazi üzerine yapılacaktır. Fikret, gazetede kurulacak bu "Yeni Mektep"in gereklerini ayrıntılı olarak izah etmiştir. Bu hareket o dönemde çok ciddi bir teşebbüs olarak nitelendirilir. Yeni Mektebin kuruluş gayesi sağlam karakterli gençler yetiştirmektir. Bu asıl gayenin yanında amaçlanan birçok hedef detaylı bir şekilde belirlenmiş ve kaleme alınmıştır. Bu hedefler arasında yabancı dil eğitimi, bedeni eğitim, ruhsal ve duygusal gelişim, sanatsal eğitim, bilimsel eğitim gibi o güne değin Türk okullarında olmayan birçok yenilik getirilmiştir. Fikret, okuldan mezun olan bir kimsenin hayat gailesinde boğulmasından şikâyetçidir. Ona göre okul ile hayat iç içe olmalı, bireyler okullarından mezun olduklarından itibaren hayatta kimseye muhtaç olmadan başarılı olabilmelidirler. Fikret'in Yeni Mektep için hedefledikleri bunlardır. Fakat tüm isteklerine rağmen okulu açamaz çünkü Fikret, bu okulun devletin eliyle değil halkın yardımlarıyla yapılmasını istemektedir fakat çok güvendiği kesimlerden sermaye gelmeyince ne yazık ki bu proje hayata geçemez. Ancak Fikret, Galatasaray Lisesine müdür olarak tayin edilmesinin ardından orada bu hedeflerini olabildiğince uygulayacaktır. Galatasaray Lisesi ciddi bir yangın geçirir, okul Beylerbeyi'ne taşınır. İkinci Meşrutiyet'in hürriyet sarhoşluğu öğrencileri de etkilemiştir. Okulda düzensizlik, başıbozukluk kol gezmektedir. Öğrenciler okula gelmemekte, gelse de derse girmemektedirler. Böyle bir ortamda bu önemli okulun heba olmasına göz yummayanlar, okulun müdürlüğüne Tefvik Fikret'in getirilmesini isterler. Milletine eğitim-öğretim alanında hizmet vermek için canla başla çalışan Fikret ise bu isteği memnuniyetle kabul eder ve artık okulda eskisinden çok daha farklı düzenli bir eğitim sistemi başlar.

Tefvik Fikret'in eğitimde kabul ettiği ve uyguladığı esas, çocuğun kişiliğine, ruhuna ve onuruna hitap etmektir. Çocuğun kendi kendine düzeltmediği kusurlarını, onu hırpalamadan, incitip örselemeden, nezaketle

düzeltilmek, ona bu bilinci kazandırmak gerektiğidir. Çocuğu saygıya alıştırmak için, önce onu sayarak saygının ne olduğunu ona göstermek, nezaketi anlatmak için ise nazik olmak şarttır.

Fikret okul için; pek çok atölye, laboratuvar, özel derslik yaptırır. Küçük öğrencilerle ayrıca ilgilenir çünkü ona göre eğitimin temeli küçük yaşlardan başlar. Küçük bir çocuğun büyük insandan farkı yoktur, bu yüzden ki onlara hep yetişkin muamelesi gösterir. 31 Mart ayaklanmasında okulun da basılacağı söylentisi olunca okul kapısının önüne çıkar ve bu okula girebilmeleri için önce cesedimi çiğnemeleri gerekir, der. Fikret, okulunu canı pahasına da olsa korumaktadır. Ancak, bunca hizmete rağmen kıymet bilmeyen, onu karalayan ve kendisinin işlerine karışmaya çalışan bazı kimseler ve eğitim-öğretim uygulamalarındaki düzensizlikler, öğretmenleri ikiliğe düşürme adına alınan kimi kararlar yüzünden Tefvik Fikret görevinden istifa eder. Bu olay medyada geniş yer bulur. Gerekli makamlar Fikret'in istifasını geri almasını istese de o kararından dönmez. Bu olaya bir tepki olarak Fikret'in öğrencileri sırayla okulu terk ederler ve Sadrazama manevi babalarının okula dönmesi sağlanmadıkça kendilerinin de dönmeyeceğini bildirirler. Ardından, Fikret'i seven diğer öğretmenler ve personel de okulu terk eder. Böylece bu konu Meclis-i Mebusan'a taşınır fakat Fikret hiçbir şekilde istifasını geri almaz. Kavcar, Fikret'in idari alandaki başarılarını ve yenilikçiliğini maddeler halinde özetlemiştir. Fikret'in yakınlarının kendisiyle ilgili görüşlerine de yer vererek ona ayırdığı bölümü sonlandırmıştır.

Eğitime hizmet şekillerinden ikincisi ise "Eserler Yolu ile Eğitim"dir. Kavcar, bunları başlığın altında ayrıç içinde belirtmiştir: Şiir, Tiyatro, Roman ve Hikâye. Bu geniş başlığın altında incelenenler ise şunlardır: 1) Fertlerde gerçekleşmesi istenen davranışlar. 2) Sosyal hayatla ilgili telkinler. 3) Yurt millet ve din duyguları.

Edebi eserler, hem fert hayatı ile hem de sosyal hayatla ilgili olarak, iyiye, güzele ve doğruya yönelme yolunda telkinlerde bulunur, insanları bunlar doğrultusunda eğitmeye çalışır. Konuya bu şekilde giriş yaptıktan sonra yukarıda belirttiğimiz başlıklara göz atalım. Fertlerde gerçekleşmesi istenen davranışların ilki yaşama sevgisidir. Bu konu da bir bölüm olarak ayrıntılı şekilde

işlenmiştir. Kavcar'a göre bir anne-babanın çocuğuna, bir öğretmenin öğrencisine, bir şair ya da yazarın okuyucusuna, topluma kazandıracağı en önemli değer şüphesiz ki yaşama sevgisidir. ve yazarımız bu bağlamda İkinci Meşrutiyet Devrinde yer alan şair ve yazarların eserlerinde işledikleri bu temayı örneklerle göstermiştir. Özellikle Tefik Fikret'in şiirlerine çok yer verilmiştir.

Fertlerde gerçekleşmesi beklenen davranışlardan ikincisi ise iyi bir insan olmaktır. Kavcar'a göre iyi insan olmanın şartlarından ilki doğruluk ve dürüstlüktür. Bir insanda her zaman için ve her yerde aranan psikolojik niteliklerden biri, doğruluk ve dürüstlüktür. Edebiyatımızda da bunun telkin edildiği pek çok örnek vardır. İyi insan olmanın şartlarından ikincisi çalışkanlıktır. Tembellik ve miskinlikle toplumların ileriye gidemeyeceği aşikârdır. Çalışmak her ne olursa olsun erdemli bir davranıştır. Toplumda çalışmaya ve çalışanlara karşı olan olumsuz bakış açısı kadar cahilce bir şey olamaz. Bu yüzden şairlerimiz toplumumuzu kadın-erkek çalışmaya yönlendirecek dizeler yazmıştır. Fertlerde gerçekleşmesi beklenen bir diğer davranış dayanıklılık yani sabır, azim ve cesarettir. Karamsarlık, umutsuzluk bir batakır, kişi ancak ümitle, azimle hayatta kalır. Kavcar, bu konuya ilişkin yazan Akif'in ve Fikret'in dizelerine yer vermiştir. İyi insan olmanın şartlarından biri de yardımseverliktir. Kavcar, bunu sevgi ve acıma olarak değerlendirmiştir. Düşkünlere, yoksullara ve zavallılara yardım, acıma ve sevgi teması, İkinci Meşrutiyet döneminde en çok ele alınan konulardan biridir. Tefik Fikret, Mehmet Akif, Mehmet Emin Yurdakul, Yusuf Ziya Ortaç, Reşat Nuri Güntekin çeşitli eserlerinde bu temayı çarpıcı bir biçimde incelemişlerdir. Kavcar da bu örneklere eserinde yer verir. İyi insan olmanın şartlarından biri de fedakârlıktır. İkinci Meşrutiyet devrindeki ferdi konulu eserlerde fedakârlık teması, üstünde en çok durulan temalardan biridir. Bu dönem tiyatro eserlerinde; kişilerin yakınları, sevdikleri için buldukları fedakârlıklar büyük bir yer tutar. Gerektiği zaman gerektiği yerde fedakârlıkta bulunmayı öğretmek, eğitim sistemimizin temel hedeflerinden, okulun da temel görevlerinden biridir. Mehmet Rauf, Cenab Şehabettin, Tahsin Nahid bu temayı işleyen romanlar ve tiyatro eserleri yazmışlardır. İyi insan olma şartlarından diğeri namus ve şereftir. Namuslu ve şerefli bir hayat sürmek şüphesiz ki herkesin istediği ve özlediği bir şeydir. Ancak günümüz toplumunda bu değerden oldukça uzaklaşmış kimseler vardır ve bu kimselerin çokluğu

toplumun yapısını da bozmaktadır. O dönem şair ve yazarlarımız şeref ve namusun ne denli önemli bir şey olduğuna dikkat çekmişler, bunu ayaklar altına alan kimseleri de yermeyi ihmal etmemişlerdir. İyi insan olmanın başka bir şartı aşırı isteklerden uzak durmadır. Şüphesiz ki, her şeyin aşırısı nasıl normal karşılanmaz ve insanları huzursuz ederse, isteğin aşırısı olan ihtiras da insanları mutsuz, huzursuz eder. Bu uğurda sağlığını kaybeden nice insanlar, çöken yuvalar ve yıkılan nice devletler vardır. Bu dönem yazarlarımız, romanlarında ihtiras sonucu hayatları alt üst olan kişileri ele almışlardır. İyi insan olmanın sonuncu şartı ise aşırı kıskançlıktan kaçınmadır. Kıskançlık insanın en temel psikolojik olgularından biridir ancak bunun da aşırısı insanı mutsuzluğa, paranoyaya, günden güne kendini çökertmeye götürür. İkinci Meşrutiyet devri romancıları bu sakıncalı psikolojik durumu romanlarında ele almışlardır.

Eserler Yolu ile Eğitim” ana başlığının ikinci alt başlığı “Sosyal Hayatla İlgili Telkinler”dir. Bu kısım da başlıklar dâhilinde incelenmiştir. Bunlardan ilki “Hürriyet ve Adalet Sevgisi”dir. En genel anlamıyla hürriyet, insanların başkalarına zarar vermeden ve başkalarından zarar görmeden serbestçe yaşayabilmeleridir. Eğer başkalarına zarar vermeyen bir kişinin serbestçe yaşayabilme hakları kısıtlanıyorsa, o kişi hür değil demektir. Bu kısıtlamayı ister fertler yapsın ister toplum sonuç değişmez. Yani hürriyetler baskı altındadır, kısıtlıdır. Ama bu kısıtlamayı devlet yapıyorsa, işin önemi daha çok artar ve bu durumla mutlaka mücadele etmek gerekir. İkinci Meşrutiyet devri edebiyatçılarından bazıları da bunu yapmıştır. Özellikle Tevfik Fikret eserlerinde bu durumu eleştirmiştir. Mehmet Emin Yurdakul hürriyet özlemini dizelerine taşımıştır. Bu bölümün başlıklarından diğeri “İnsan Sevgisi”dir. Dünya üzerinde en çok arzulanan fikir insanların kardeşçe, bir arada yaşamasıdır. Bunun gerçekleşmesi için ise, insanca duyguların, acımanın ve insanlarda büyük bir iyi niyetin bulunması gereklidir. Bu konu üzerinde İkinci Meşrutiyet devri edebiyatçılarından bazılarının çok durduğunu, bunun için uğraştıklarını görürüz. Kavcar, bu örnekleri ayrıntılı olarak sunmuştur. İncelenen diğer husus “Aile Sevgisi”dir. Sosyolojik anlamda aile, toplumun en küçük yapı taşıdır. Aileye olan sevgi topluma olan sevginin temelini oluşturur. Sağlam ailelerden meydana gelen bir toplum da sağlam ve sağlıklı olacaktır. Bu yüzden topluma aile sevgisini, bu bilinci aşılacak gerektir. İkinci Meşrutiyet devri şair ve yazarlarında

da bu çabayı görürüz. Kavcar, bunlarla ilgili pek çok örneğe yer vermiştir. Başlıklardan biri ise “Medeniyet Sevgisi”dir. İkinci Meşrutiyet dönemi edebiyatçılarından bazıları içinde bulunduğu toplumu yetersiz görür, eksikleri olduğuna inanır ve bunu düzeltmeye çalışırlar. Ne var ki bunu yaparken Batı medeniyetine körü körüne bağlı kalarak, kendi değerlerini unutarak, hiçe sayarak, hayranlıkla baktıkları Batı’nın tüm yönlerini almak istemektedirler. Bu duruma şiddetle karşı çıkan kimi aydınlarımız, eserlerinde bu hususa yer verir. Kavcar’ın ele aldığı konulardan biri de “Bilgisizlikle Savaş”tır. Şüphe yoktur ki toplumların ilerlemesine engel olan en büyük eksik bilgi eksikliğidir. Okuyan, kendini geliştirmeye adanmış her toplum mutlaka istenilen seviyeye ulaşacaktır. Fakat mevcut cehaleti yenmek adına bir çaba gösterilmezse uluslar buldukları yerde sayarlar ve herhangi gelişme kat edemezler. İşte İkinci Meşrutiyet devri şair ve yazarlar, toplumdaki bu bilgisizlikle savaşa girmişlerdir. Topluma okumanın, bilginin ne kadar değerli şeyler olduğunu aşılama çalışmışlardır. Kavcar, bu konuyla ilgili Fikret’in ve Akif’in görüşlerine çokça yer vermiştir.

Eserler yolu ile eğitimin bir diğer faydası, “Taassub ve Batıl İnançlarla Mücadele”dir. Taassub; bir düşünceye, bir inancı körü körüne bağlı olmak, farklı inanç ve düşünelere kapalı olmak demektir. Bu düşünce tarzının Batı’daki karşılığı fanatizmdir. Taassub düşünceyi uygulayan kimselere de mutaassı denir. Bu kimseler kendi görüşlerinden başkasına değer vermezler; kendilerini dinlemeye, geliştirmeye kapatmışlardır. Bir inanca körü körüne bağlı kalarak sorgulamadan, düşünmeden, araştırmadan, doğru ya da yanlış olduğuna bakmadan burunlarının dikine giderler. Bu tip kimseler şüphe yoktur ki toplum için zararlıdır. Çünkü öğrenmek sürekli araştırmak ve yeniliğe açık olmak ancak uygar toplumların göstergesi olabilir. Aksi şekilde inanan ve düşünen bir toplumun gelişmesi göstermesi beklenemez. Taassub özellikle cahil kesimlerde ve geri kalmış toplumlarda kendini gösterir. Özellikle İslamiyet inancına dayandırılarak, batıl olan birçok düşüncenin halka benimsetilmiş olması ve bu bağnazlıklardan kutsal kitap gibi vazgeçilmemesi, o dönem toplumunun en kötü özelliklerindedir. Hâlbuki bu tip bağnazlıkların İslamiyet inancıyla uzaktan yakından ilişkisi de yoktur. Böyle bir dönemde aydın şair ve yazarlarımız, toplumumuzu düştüğü bu çirkin bataklıktan kurtarmak adına

ellerinden geleni yapmışlar ve engin düşüncelerini yazıya aktarmışlardır. Bu önemli konuyu Kavcar, yazarlarımızın örnekleriyle derinlemesine işlemiştir.

Sosyal hayatla ilgili telkinlerden biri, “Yanlış Batılılaşma ile Savaş”tır. Türkler, Tanzimat ile birlikte Doğu medeniyetinden ayrılmış, kapılarını Batı medeniyetine açmışlardır. Ancak, bu Batı’ya yönelme çabaları yanlış yorumlanmıştır. Batı medeniyetine özenti ne yazık ki yalnızca şeklen; giyim-kuşam, eğlence hayatı, yeme-içme, gezip tozma şekline bürünmüştür. Bu yanlış tutum, toplumu çok büyük bir kaosa ve ayrılığa düşürmektedir. Batı’nın şekli yönlerini değil, ilim ve fennini örnek almak ve bu yönde gelişme kat etmek gerektiğini o dönem aydınlarımız eserlerinde sıkça vurgulamıştır. Kavcar, bu örnekleri detaylıca gözlerimizin önüne serer.

Telkinlerden bir diğeri, “Ahlak ve İdeal”dir. İkinci Meşrutiyet dönemi karışıklıklarla dolu bir dönemdir. Böyle bir ortamda, medeni seviyesi çok düşük olan milletimizi yükseltmek, ilerletmek için ülkücü, sağlam sağlam ahlaklı kimselere şiddetle ihtiyaç vardır. Çünkü medeniyetin ve çağdaş hayatın değerlerine sahip olmayı bir ülkü titizliği ile benimsemeyen ve sağlam bir ahlakın ilkelerine dayanmayan bir topluluk için, medeni hayata kavuşmak ancak bir hayal olabilir. Bundan dolayı edebiyatçılar, özellikle Tevfik Fikret, gençliğe hep hedefi ve yolları belli, tertemiz bir ülkü aşılama çalışır ve gençler için örnek bir ahlak önderliği yapar. Firkat gibi birçok aydınımız da kendini bu uğurda adanmış, eserlerinde bu önemli konuya değinmişlerdir.

Sosyal hayata dair telkinlerden sonuncusu “Evlilik Hayatı”dır. Kavcar, bu konuyu oldukça uzun ve ciddi bir biçimde ele almıştır. Bu başlık farklı konularıyla maddeleştirilerek anlatılmıştır. Yeni nesillerin sağlıklı yetişebilmesi ve sosyal hayatımızın daha sağlam olabilmesi için, evlilik yaşantısının da normal ve akla uygun bir şekilde olması beklenir. Yanlış yapılan evlilikler, huzursuz bir aile yaşantısına, huzursuz ailelerin olması da mutsuz bir toplumun varlığına işaret eder. Aile yaşantısı oluşturmak için yapılan evliliğin daha en başından çürük temeller üzerine atılması şüphesiz ki, o kurumu bir yuva olmaktan çıkaracak bir mecburiyete dönüştürecektir. Bu da zamanla sadakatsizlikleri, acıları, üzüntüleri, kıskançlıkları kısacası büyük faciaları beraberinde getirir. Akla uygun bir evlenmenin şartlarını, önemli olanın dış

güzellik değil ruh ve ahlak güzelliği olduğunu vurgulayan pek çok eserimiz vardır. İkinci Meşrutiyet döneminde evlilik hayatı ile ilgili olarak üzerinde durulan konular başlıca dört maddeye ayrılmıştır. Bunlar: 1. Görücü ile evlenme 2. Evlilikte yaş farkı 3. Birden fazla kadınla evlenme 4. Yabancı kadınla evlenme'dir. Kavcar, bu hususların üzerinde teker teker durmuştur. Bunlardan ilki olan görücü ile evlenmeye ilgili görüşlere bir göz atalım:

Görmeden evlenme usulü hala bile toplumumuzun bir kesimince uygulanan bir evlenme modelidir. Bu şekilde yapılan bir evlilikte çift birbirini ancak nikâhtan sonra görebilir. Tarafra özellikle de bayana fikri kesinlikle sorulmaz. Aile kiminle evlenmesine uygun gördüyse evlatlarını onunla evlendirir. ve görmeden yapılan bu evliliklerde tabi ki yanlış sonuçlar doğabilir. Bunu ele alan ilk eserimiz Şinasi'nin Şair Evlenmesi'dir. Devamında edebiyatımızda bu konuya dair pek çok eser verilmiştir. Kavcar da bu eserleri bizlere kitabında aktarmaktadır.

Evlilik konusunda yapılan yanlışlardan ikincisi ise "Evlilikte Yaş Farkı"dır. Toplumda yapılan en büyük yanlışlardan biri şüphesiz ki çiftler arasındaki yaş farkıdır. Toplumda hiçbir söz hakkına sahip olmayan ailenin kızı, anne-babaların çıkarları doğrultusunda, onların küçük hesapları yüzünden kendisinden oldukça yaşlı fakat zengin bir adamla evlendirilir. Yalnızca servetine güvenen bu adam mal varlığı sayesinde gencecik bir kızı elde edebilir. İşte bu denli yanlış bir hareketi gören aydın yazarlarımız, bu durumu artık sıradan bir vaka olmaktan çıkarıp toplumsal bir mesele olarak görmüşler ve eserlerinde konu olarak işlemişler, bu iğrenç vaziyeti yererek topluma bu bilinci vermeye çalışmışlardır.

"Birden Fazla Kadınla Evlenme" toplumumuzun o dönemde, evlilikle ilgili düştüğü yanlışlardan birisidir. Bu usul İslam hukukuna dayanır. Daha önce bu dönemde benimsenen fikir akımlarından bahsetmiştik. Bunlardan biri de İslamcılıktır. İşte İslamcılık fikrine inanan kimseler bu tip evliliği makul görenlerdir. Hâlbuki bu evlilik tipi nice yuvanın harap olmasına, eşlerin mutsuz olmasına neden olmaktadır. Türkçülük akımının savunucuları ise bu çağ dışı kalmış evlenme modeline kesinlikle karşı çıkmaktadırlar ve bununla ilgili eserler vermişlerdir. Kavcar, bu örnekleri göstermektedir.

Evlilikte yapılan hatalardan sonuncusu ise “Yabancı Kadınla Evlenme”dir. Kimi yazarlar; Türk erkeklerinin yabancı asıllı kadınlara duyduğu ilgiyi ve onlarla evlenme arzusunu konu alır. Böyle ilişkilerin ailede ve toplumda hoş görülmemesi, tepkiyle karşılanması ve hoş olmayan olaylara neden olmasını kaleme alırlar.

Sosyal telkin konularında “Kadının Medeni Hakları”nı da Kavcar ele almıştır. Kadınlarımızın sosyal birer varlık olduğu ve onların da hakları olduğu gerçeği ilkin Servet-i Fünun dönemi eserlerinde ortaya çıkar. Toplumda kadınının medenileşmek için gerekli olduğu gerçeği ilkin edebi eserlerde ortaya atılır. Servet-i Fünun devri edebiyat eserlerinde kadınların hiçbir sosyal hakka sahip olmamasından kaynaklanan üzüntüler dile getirilir. Kadınların yıllardır bir kafes hayatı içinde yaşadığı gerçeği aydınlarımızı rahatsız eder. Özellikle kadının medeni güzüne inanmış şairimiz Fikret, onlar için şiirler kaleme almıştır. Fikret gibi daha pek çok şair ve yazar eserlerinde bu konuya değinir. Özellikle kendisi de bir kadın yazar olan Halide Edip Adıvar, Türk kadınlarının sorunlarını eserlerinde ortaya koymuştur. Bu tip örnekleri incelediğimiz bu eserde netlikle görebilmekteyiz.

Eserler yolu ile eğitim ana başlığının son konusu “Yurt, Millet ve Din Duyguları”dır. Bu konuda kendi alanında alt başlıklar halinde irdelenmiştir. Bu başlıklardan ilki:

a. Yurt ve Millet Sevgisi:

İkinci Meşrutiyet topluma hürriyetin, özgürlüğün ne denli güzel bir duygu olduğunu tattırmıştır fakat çok geçmeden toplum bir kaosa sürüklenmiştir. İç çalkantılar, bunalımlar devam etmektedir. Böyle bir ortamda yazarlarımız şahsi duygulanmaları bir yana bırakarak milletin içinde bulunduğu bu çalkantılı durumdan kurtulmak için neler yapılması gerektiği derdine düşmüşlerdir. Böyle bir dönemde yapılacak bundan daha önemli bir davranış yoktur. Çünkü bir milletin haritadan silinip silinmemesi durumu söz konusudur. Namık Kemal, Tevfik Fikret, Ziya Gökalp, Mehmet Emin Yurdakul, Mehmet Akif, Aka Gündüz, Salih Zeki Aktay, Ömer Seyfeddin, Yahya Kemal, Halide Edip Adıvar, Refik Halid Karay, Raif Necdet Kestelli, Ahmet Hikmet Müftüoğlu eserlerinde yurt

sevgisini sürekli ve yoğun olarak dile getirmişlerdir. Kavcar da bu temanın hangi yazarın, hangi eserinde ve ne şekilde işlendiğini eserinde yansıtmıştır.

Ana başlığımızı ikinci maddesi ise:

b) Din ve Tanrı Duygusu:

Doğal olarak her insan, kendinden üstün bir güce, bir şeye inanmak eğilimindedir. Bu eğilim, genel olarak toplumlarda dinler yolu ile bir Tanrı'ya iman etmekle sonuçlanır. Din, toplum hayatında çok önemli bir yer edinmiş bir kurumdur. Sosyal ve kültürel açıdan ulusları ne denli etkilediği açıktır. Din konusuna en çok değinen şair ve yazarlarımızın başında kuşkusuzdur ki Mehmet Akif gelir. O Müslümanlara gerçek İslamiyet'i anlatmaya çalışmış, boş hurafelerden uzak durmalarını istemiştir. Bu konuyu eserlerinde çokça görmekteyiz. Kavcar, bunlara dair örneklere kitabında yer verir. Akif'in yanında diğer yazarlarımız da eserlerinde din olgusunu işlemişlerdir.

Kavcar, bütün bölümlerin ardından kitabın "Sonuç" kısmına yer vermiştir. Bu bölümde tüm kitapta nelerin anlatıldığına, dikkat çekici noktaların neler olduğuna değinilmiştir. Kısacası sonuç kısmı kitabın genel bir özeti konumundadır. Bu kısım on altı sayfalık bir bölümdür. Ardından, Kaynaklar kısmına yer verilmiştir. Eser oluşturulurken zengin bir kaynak taraması yapıldığı gözlerden kaçmamaktadır.

2.9.4. Türk Dili

İncelediğimiz bu eser Kavcar'ın Doçentliği döneminde, Doç. Dr. Enise Kantemir ile birlikte Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi, Eğitim Önlisans Programı için yazdıkları bir ders kitabıdır. Eser, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları'ndan çıkmıştır. Dr. Turhan Baraz editörlüğünü yapmıştır. Eserimiz, süreli yayınların birinci fasikülüdür ve on üiteden oluşmaktadır. İstanbul, Milli Eğitim Basımevi'nde 55.000 adet olarak Mart, 1986'da saman kâğıda basılmıştır. Toplam sayfa sayısı 133'dür.

Başlarken, öğretmenlere hitaben bir yazı yazılmıştır. Bu yazının içeriğinde Türk Dili derslerinin asıl amacının bu dili öğrencilere sevdirmek

olduğu belirtilmiştir. Ardından bu derse nasıl çalışmak gerektiği ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

İçindekiler kısmında toplam on ünite ve bu ünitelerin alt başlıkları ayrıntılı olarak verilmiştir. Ünitelerin içeriğine geçmeden tıpkı Kavcar'ın Yazılı ve Sözlü Anlatım kitabında olduğu gibi bu kitapta da her ünitenin başında, o ünitenin amaçları, ünitenin içindekiler ve ünitenin çalışılmasına ilişkin özel uyarılar yer almaktadır. Yine her ünitenin sonunda da özet, yararlanılabilecek diğer kaynaklar ve üniteye ilişkin sorular yer almaktadır.

İlk ünite, Kavcar Hocamız tarafından kaleme alınmıştır. Ünitenin adı: Dil, Diller ve Türkçedir. Giriş kısmının ardından dilin özellikleri, yeryüzündeki diller, Türkçe, Türk yazı dilinin gelişmesi, Batı Türkçesinin gelişmesi, devlet dili Türkçe; dilin, toplum, kültür ve millet açısından önemi konularına, önemli notlar düşerek ve ayrıntılarla değinilmiştir.

İkinci ünite de Kavcar tarafından kaleme alınmıştır. Dilbilgisi ve Türkçenin Yapı Özellikleri, ünitenin adıdır. Giriş kısmının ardından dilbilgisi, dilbilgisinin önemi, dilbilgisinin bölümleri ve Türkçenin yapı özellikleri anlatılmıştır. Özellikle Türkçenin yapı özellikleri üzerinde çok durulmuştur. Bu eser ders kitabı niteliğinde olduğu için ayrıntılı olarak yapı bilgisi açıklanmıştır. Ancak eser, 1986 yılına ait olduğundan şimdiki dilbilgisi kurallarıyla birebir örtüşmemektedir. Arada ciddi ayrımlar vardır. Yaptığımız incelemede bunlara da yer vereceğiz. Bu farklılıklardan ilki yapı bilgisi konusunda karşımıza çıkmaktadır. Sözcük yapısı konusunda Kavcar; sözcükleri, kök, türemiş ve bileşik kelimeler olarak tasnif etmiştir. Halbuki günümüz dilbilgisi anlatımlarında M.E. B ders kitapları da dâhil olmak üzere; sözcük yapısı, basit, türemiş, bileşik sözcükler olarak gruplandırılır. ve kök halindeki sözcükler basit sözcüklerin arasına dâhil edilir.

Üçüncü ünite, Cümle ve Anlatım başlığını taşımaktadır. Kavcar tarafından kaleme alınmıştır. Giriş sonrasında cümle ve önemi, cümlenin öğeleri, cümle çeşitleri, iyi bir cümlenin nitelikleri, paragraf, anlatım bozuklukları, cümle çözümlemesi konuları anlatılmıştır. Bu ünite de diğerinde olduğu gibi dilbilgisi açısından günümüz kaynaklarıyla farklılık yaşayan noktalar vardır. Örneğin; cümle çeşitleri konusunda Kavcar; cümleleri yapısına göre, basit,

bileşik ve sıra cümle olarak ayırmıştır. Evet, cümleler yapısına göre basit, bileşik ve sıralı olarak ayrılmaktadır. Ancak bazı kaynaklarda; basit, bileşik, bağlı ve sıralı olarak ayrılmaktadır. Elimizdeki eserde bileşik ve sıralı cümle türlerinden bahsedilmemektedir. Örnek olarak; “Sabah erken kalktım ama derse zamanında yetişemedim.” cümlesi sıralı cümle olarak tanımlanmıştır. Hâlbuki son dönem dilbilgisi anlatımlarında bu tarz bir cümle bağlı cümle olarak tanımlanmaktadır.

Dördüncü ünite “Dilimizin Kullanım Alanları -Yazma”dır. Bu ünite Kantemir tarafından yazılmıştır. Giriş bölümünün ardından yazmanın, güzel yazmanın ne olduğu anlatılmıştır. Yazmanın öğeleri belirlenmiştir. Bunlar; buluş, plan, anlatımdır. Bu kavramlar üzerinde durulmuştur. Yazmada esas olan konunun seçiminin nasıl yapılması gerektiği, konunun ne denli önemli olduğu vurgulanmıştır.

Beşinci ünite “Konuşma”dır. Bu ünite de Kantemir tarafından yazılmıştır. Girişten sonra konuşma nedir, konuşmanın öğeleri nelerdir, iyi bir konuşma nasıl yapılır, konuşmada dikkat edilecek hususlar nelerdir konularına yer verilmiştir.

Altıncı ünitemiz “Okuma-Dinleme-Anlama”dır. Bu ünite Kantemir tarafından yazılmıştır. Giriş kısmı her ünitenin başında olduğu gibi burada da yer almaktadır. Ardından, okuma ve okuma çeşitleri anlatılmıştır. Anlama nedir, daha iyi bir anlama için neler yapılabilir, sorularına yanıtlar aranmıştır. Dinleme ve dinleme çeşitleri anlatılmıştır.

Yedinci ünite “Kompozisyon ve İlkeleri”dir. Bu bölüm Kavcar tarafından yazılmıştır. Burada kompozisyonun ne olduğu ve kompozisyonun öneminden bahsedilmiştir. Ardından kompozisyonun temel ilkeleri açıklanmıştır. Bir örnek metin verilerek konu zenginleştirilmiştir. Konuyla ilgili buluş, plan ve anlatım uygulaması yaptırılmıştır.

Sekizinci ünite “Noktalama İşaretleri”dir. Bu kısım Kantemir tarafından yazılmıştır. Başta, noktalama işaretlerinin ne olduğu, ne işe yaradığı gibi genel bilgiler verilmiştir. Ardından Nokta ile başlayarak, diğer noktalama işaretleriyle

bu konu anlatılmıştır. Konu anlatımlarında araya uygulama yapılabilecek sorular konulmuştur

Dokuzuncu ünite Kantemir tarafından yazılmış olup “Noktalama Uygulamaları” adını almıştır. Bu ünite adından da anlaşılacağı gibi bütünüyle noktalama işaretlerinin uygulanmasına ayrılmıştır. Konunun pekişmesi adına son derece faydalı bir uygulamadır.

Onuncu ve sonuncu ünite Kavcar tarafından yazılan “Yazım Kuralları”dır. Burada yazım kuralları tek tek anlatılmıştır. Ses olayları yüzünden meydana gelen kurallar, mastarların yazımı, kimi eklerin ve bağlaçların yazımı, ay ve gün adlarının yazımı, ikilemelerin yazımı... gibi daha pek çok yazım kuralına ayrıntılı olarak yer vermiştir. TDK Yazım Kılavuzdan eksik bir yön bırakmamıştır. Son olarak yazım kuralları uygulamasına yer vererek üniteyi tamamlamıştır.

Eser, değerlendirme sorularının cevapları verilerek sonlandırılmıştır.

2.9.5. Türkçe Öğretimi-Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin

“Türkçe Öğretimi-Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin” adlı kitap Prof. Dr. Cahit Kavcar, Prof. Dr. Ferhan Oğuzkan ve Prof. Dr. Sedat Sever’in ortak çalışmaları ile Engin Yayıncılık tarafından basılmıştır. Üzerinde çalıştığımız kitap ise Şubat 2004 yılında yayımlanan genişletilmiş yedinci baskıdır.

Kitabın vurguladığı konular genel anlamda şunlardır:

Ülkemizde Türkçe öğretimi ve dilimizin kullanımı konusunda, özellikle son yıllarda ciddi sorunlar görülmektedir. Aşırı yabancı dil düşkünlüğü, anlamsız yabancı hayranlığı, bazı özel radyo ve televizyonlar ile yazılı basın-yayın organlarının özensiz ve biraz da sorumsuz tutumları bu sorunları giderek artırıyor. bugün, ülkemiz, çeşitli sorunların ve kirliliklerin yanı sıra bir de “dil kirliliği” içinde bulunuyor. Öğretim sürecinden geçmesine karşın, bireylerde dil duyarlığı ve dil bilinci bakımından görülen eksikler, kültürün temel ögesi olan dilimiz için ciddi sorunlar oluşturmaktadır. İşte, anadili duygusu ve bilinci kazandırma konusunda öğretmenlere, özellikle ilköğretim okulu öğretmenlerine, öğretmen yetiştiren kurumlara önemli görevler düşmektedir.

Özellikle belirtilmesi gerekir ki, dili doğru ve düzgün kullanma doğuştan gelen bir yetenek değil, doğrudan doğruya eğitimle elde edilen bir beceridir.

Çocuklarımızın öğrenimleri boyunca derslerle ilgili çalışmalarında öğrenmelerini kolaylaştıracak, başkalarıyla sağlıklı iletişim kurmalarında yararlanacakları temel dil becerilerini amaçlanan düzeyde kazandıracak olan etkili bir Türkçe öğretimi için, öğretmenlerin gerekli bilgi ve becerilerle donanmış olması kaçınılmaz bir ihtiyaçtır.

Kendi alanında bir boşluğu dolduran bu kitap, üniversitelerimizin Sınıf Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi, Türk Dili ve Edebiyatı öğrencilerine yani öğretmen adaylarına ve öğretim elemanlarına, sınıf öğretmenleri ile Türkçe öğretmenlerine, dilimize ve onun eğitimine ilgi duyan herkese yararlı olmaktadır.

Kitabı incelerken karşılaştırma yapabilmek için PegemA Yayıncılıktan çıkan, Özcan Demirel ve Melek Şahinel'in yazdığı "Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi", PegemA Akademi Yayıncılıktan çıkan, editörlüğünü Prof. Dr. Cemal Yıldız'ın yaptığı, Prof. Dr. Cemal Yıldız, Dr. Alpaslan Okur, Gökhan Arı ve Yakup Yılmaz'ın hazırladığı "Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi" kitaplarından faydalandık. Kavcar'ın Türkçe Öğretimi kitabını hem kendi içerisinde hem de aynı alanda yazılmış olan bu iki kitapla birlikte değerlendirerek inceleyeceğiz.

Kitap temelde üç kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda öğretim üniteleri yer almaktadır. Bu kısımda toplam dokuz ünite yer almaktadır. Bunlar:

Ünite 1: Türkçe Öğretiminde Amaç ve İlkeler

Ünite 2: Türkçe Öğretiminde Yöntem ve Teknikler

Ünite 3: İlk Okuma ve Yazma Öğretimi

Ünite 4: Okuma ve Dinlenme Öğretimi

Ünite 5: Sözlü ve Yazılı Anlatım Öğretimi

Ünite 6: Dilbilgisi Öğretimi

Ünite 7: Türkçe Öğretiminde Ortamlar

Ünite 8: Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme

Ünite 9: Kompozisyon ve İlkeleri

Bu ünitelerin detaylarını daha sonra ayrıntılı olarak inceleyeceğiz.

İkinci kısımda ise; ders planları ve uygulamaları (Türkçe öğretiminde tam öğrenmeyi amaçlayan ders planları ve uygulamaları)na yer verilmiştir. Bu kısımda dört ayrı metin ders planı ve uygulamayla ele alınarak incelenmiştir.

Üçüncü kısım, ekler kısmıdır.

Son olarak kaynakça verilerek kitap tam 450 sayfa ile bitirilmektedir. Şunu da belirtmek gerekir ki; kitaptaki 3,5,6,8 ve 9. Üniteler Prof. Dr. Kavcar; 1,2,4 ve 7. üniteler Dr. Oğuzkan;Ders Planları ve Uygulamalarıyla ilgili 2. Kısım Prof. Dr. Sever tarafından yazılmıştır.

Şimdi Türkçe Öğretimine uzun yıllardır kaynaklık eden bu eseri daha detaylı bir şekilde incelemeye başlayalım.

Eserin giriş kısmında Sunuş bölümü yer almaktadır. Bu bölümde şu hususlardan bahsedilmektedir:

İnsanların yaşamında anadilinin önemli bir yeri vardır. Bireylerin başkalarıyla sağlıklı iletişim kurabilmeleri, eğitimleri sırasındaki her türlü öğrenmeyi gerçekleştirebilmeleri, büyük ölçüde anadilini etkili kullanmalarına bağlıdır. Anadilini etkili kullanma da, ancak iyi bir anadili eğitiminden geçmekle mümkün olur.

Ülkemizde Türkçe öğretimi ve dilimizin kullanımı konusunda, özellikle son yıllarda ciddi sorunlar görülmektedir. Aşırı yabancı dil düşkünlüğü, yabancı hayranlığı, özel sektördeki medya organlarının özensiz kullanımı ülkemizi bir dil kirliliğine maruz bırakmıştır. Dil duyarlılığı ve dil bilinci açısından eksikler vardır. Hemen her meslekte ve üniversitelerimizde Türkçe yetersizlikleri ile karşılaşmaktayız.

İşte bu konuda, Türkçe duygusu ve dil bilinci kazandırma konusunda öğretmenlere, özellikle ilköğretim okulu öğretmenlerine, öğretmen yetiştiren kurumlara büyük görevler düşmektedir. Anadili öğretiminde temel ilköğretimdir. İlköğretimde anadili eğitimini iyi öğretmenlerden alan öğrenciler üniversite dönemlerinde de kendilerini göstermektedirler. Kendi dilini doğru ve düzgün kullanmayan bir öğrenciden, diğer derslerde başarılı olması, bir yabancı dili iyi öğrenmesi ve hayatta başarılı olması beklenemez. İşte, iyi ve nitelikli öğretmenler bunun için gereklidir.

Türkçemizin öğretimi ülkemizde ilköğretimde başlamaktadır. Bu dönemde dört temel beceri olan okuma, yazma, dinleme ve konuşma eğitimine yer verilmektedir. Bundan dolayı bu dönemde Türkçe öğretimi büyük önem taşımaktadır.

Ardından, sunuş kısmında kitabın bölümleri ve kitapla ilgili genel bilgiler verilmiştir. Kitaptan en etkili bir şekilde nasıl faydalanmak gerektiği anlatılmıştır. Hizmet öncesi eğitimin gereğinden söz edilmiştir.

Kitabın sunuş kısmında yer alan kitaptan nasıl faydalanılması gerektiği konusundaki bilgilendirmeler, kıyaslama yaptığımız her iki kitaptan farklı ve ek olarak verilmiştir. İncelemeye aldığımız her iki kitapta da bu şekilde bir sunuş hazırlanmamıştır.

Eserin birinci kısmında konuların ünitelendirilmiş şekilde verildiğini belirtmiştik. İlk üniteye Türkçe öğretiminin amaç ve ilkeleri ele almıştır. Oğuzkan'a göre Türkçe öğretiminin amaçları şunlardır:

Anlama gücünün geliştirilmesi, anlatım beceri ve alışkanlığının kazandırılması, dinleme ve okuma alışkanlık ve zevkinin verilmesi, sözcük dağarcığının zenginleştirilmesi, temel dilbilgisi kurallarının kavratılması, dil sevgi ve bilincinin uyandırılması.

Eserde bu üniteye de giriş yapılmadan her ünite başında olduğu gibi ünitenin amaçları, içindekiler ve ünitenin çalışılmasına ilişkin özel uyarılar bulunmaktadır. Ayrıca her ünite sonunda ünite değerlendirme soruları yer almaktadır. Prof. Dr. Cemal Yıldız'ın kitabında ünite başlarında ön bilgilendirme

ve sonunda değerlendirme kısmı bulunmamaktadır; fakat Prof. Dr. Demirel'in kitabında ünite başlarında öğrenme hedefleri, içindekiler kısmı ve ünite sonunda tartışma soruları yer almaktadır.

Oğuzkan, Türkçe öğretiminin amaçlarını temelde bu şekilde belirlerken Yıldız, bu amaçları dört temel dil becerisi olan; okuma, yazma, konuşma, dinleme öğretimi bölümlerinde ayrıca ele almıştır. Demirel ise Türk milli eğitiminin amaçları içerisinde, ilköğretim okulları Türkçe öğretim programının genel amaçları başlığı altında yer vermiştir.

Oğuzkan'ın belirlediği Türkçe öğretiminin amaçlarından ilki olan anlama becerisini geliştirme ile ilgili vurguladığı önemli noktalar şöyledir; "Konuşma sırasında jest ve mimikler, sesin tonu, vurgulama anlamayı bir dereceye kadar kolaylaştırır. Yazılı materyallerde ise noktalama işaretleri dışında kolaylaştırıcı öge yoktur. Bu nedenle, öğrencilerimize yazılı materyali de anlayabilmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmamız gereklidir." Ancak bu becerilerin nasıl kazandırılması gerektiğine ilişkin öğretmen ve öğretmen adaylarına bilgi bu bölümde sunulmamıştır. Dinleme ve okuma alışkanlık ve zevkinin verilmesi amaç kısmında Oğuzkan anlama becerisinin gelişmesi için şu tavsiyelerde bulunmuştur; "Okuma parçaları üzerinde plan, düşünce örgüsü, anlatın biçimi, dilbilgisi kuralları bakımından yapılan çalışmalar, öğrencilerin anlayarak okuma güçlerini artırır." Yıldız ise anlama öğretimini okuma öğretimi ile birlikte ele almıştır ve geliştirilmesi için şu önerilerde bulunmuştur: "Anlatı metinlerinde metin kurgusu, çocuklar açısından üçüncü sınıftan itibaren, anlamı kavramaya yönelik bir yapı taşı olarak önem kazanmaktadır. Bunun için metinlerin önemli yerleri çizmeyi veya not düşmeyi öğrenmeleri gerekmektedir. Örneğin, olayların akışını daha iyi anlayabilmeleri için, daha önceden bilerek değiştirilen metin sırasını, doğru sıraya koymalarını sağlamak uygun bir alıştırma olabilir. Anlam çözümlmeye yönelik okumanın diğer bir yapı taşı, sınıfta sesli okuma ve sunum alıştırmalarıdır. Sesli okuma ve sunum sırasındaki anlamı destekleyici mimik, jest ve vücut dili metin anlamayı desteklemekte ve kolaylaştırmaktadır. Bunun için kullanılan diğer bir yol ise, örneğin, lirik metinlerdeki anlam taşıyıcı unsurları öne çıkaran estetik, yazılı ya da vurgulanmış biçimlerdir. Bu tür bir alıştırma, metin düzeni, kullanılan renkler, önemli yerlerin altını çizme, metinde

değişik yazı büyüklükleri ve tipleri ile kullanılacak uygun resimlerle de gerçekleştirilebilir.”

Oğuzkan, Türkçe öğretimin amaçlarından ikincisi olan anlatım beceri ve alışkanlığının kazandırılması kısmında; yazılı anlatımın hayatımızdaki büyük yerinden bahsetmiştir. Sözlü anlatımda yapılan yanlışların hemen düzeltilebileceğinden, fakat yazılı anlatımdaki hataları düzeltmenin olanaksızlığından söz etmiş; bu nedenle, Türkçe derslerinde daha ilk sınıflardan başlayarak öğrencilere doğru ve etkili yazma yeterliği kazandırmanın gerekliliğini vurgulamıştır.

Üçüncü amaç olan dinleme ve okuma alışkanlık ve zevkinin verilmesinin önemiyle ilgili açıklamalar ise Temel eğitim Programı'ndan alınmıştır.

Amaçlardan dördüncüsü sözcük dağarcığının geliştirilmesidir. Bunun nasıl sağlanacağına dair öneriler şu şekilde sunulmaktadır; “Çocukların sözcük dağarcıklarını gereği gibi zenginleştirmek için Türkçe derslerinde –özellikle metin incelemesi, dilbilgisi ve yazma çalışmaları sırasında- gerçek ve mecazi anlamlı sözcükler (sesteş sözcükler) ile deyim ve terimlerin kullanılışı üzerinde titizlikle durmalıyız.

Beşinci amaç temel dilbilgisi kurallarının kavratılmasıdır. Dilbilgisi öğretiminde temel alınacak hususlar şu şekilde belirlenmiştir; “Dilbilgisi kuralları üzerinde durulurken ezberde kesinlikle kaçınılmalıdır. Öğrenciler, noktalama işaretlerinin doğru olarak kullanılmasını; ad, sıfat ve zarf gibi kelimelerin işlevlerini, yazı türlerini ve bunların özelliklerini soyut tanımlamalar yaparak değil, uygulamalar yoluyla öğrenmelidirler.”

Altıncı ve son amaç ise dil sevgisi ve bilincinin uyandırılmasıdır. Bunun sağlanması için gerekenler şu şekilde özetlenmiştir; “Öğrencilerde dil bilincini geliştirmenin en etkili yolu, çocuklara düşünce duygularını sözlü ve yazılı olarak anlatmalarına geniş olanak sağlamaktır. Sınıf tartışmaları, konuşma ve yazma ödevleri, inceleme ve araştırma raporları, kaynak kişilerle yapılan görüşmelerin sınıfa aktarılması gibi çalışmalar bu amaca ulaşılmasında çok yararlı olur. Öğrencilere dil sevgi ve bilincinin kazandırılmasının bir başka yolu da onları ders dışında, kısa ve uzun süreli tatillerde bireysel okumaya yöneltmek ve

özendirmektir. Öğretmenlerin bunu yapabilmeleri için öğrencilerin okuma eğilimlerini bilmeleri, eski ve yeni çocuk kitaplarını tanımaları, ilköğretim çocuklarıyla ilgili yayınları yakından izlemeleri gerekir.”

Türkçe öğretiminin amaçlarından sonra Türkçe öğretiminin temel ilkelerine yer verilmektedir. Oğuzkan’a göre bu ilkeler şunlardır:

Dil doğal bir ortam içinde öğretilmelidir.

Öğretimde çocuğun kendi dilinden hareket edilmelidir.

Türkçe öğretiminde bütün derslerden yararlanılmalıdır.

Değişik dil çalışmaları arasında sıkı bir ilişki kurulmalıdır.

Çeşitli ders araç ve gereçlerinden yararlanılmalıdır.

Yıldız, kitabında Türkçe öğretiminde temel ilkeler adlı bir bölüm ayırmamıştır. Fakat Demirel de yukarıdaki gibi bir sıralama yapmıştır. Demirel’in yaptığı sıralamada yukarıdakilerden farklı olarak ayrıca şu maddeler vardır:

Dört temel dil becerisinin birlikte öğretilmesi.

Dilin kurallarını öğretirken sezdirme yaklaşımının izlenmesi.

Öğrenme alanları ile öğretim etkinlikleri arasında sıkı bir ilişki kurulması.

Metinlerin seçiminde tematik bir yaklaşım izlenmesi.

Dil becerilerini geliştirmede çoklu ortamın sağlanması.

İki yapıtta da bu ilkelerin açıklamaları yapılmıştır.

Dilin doğal bir ortamda öğretilmesi gerektiği konusuyla ilgili olarak Demirel de Oğuzkan da dilin doğal ortamında soyut kavramlardan ve ezbercilikten uzak, hayatın içinden uygulamalarla öğretilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

İkinci ünite de Türkçe öğretiminde yöntem ve teknikler ele alınmıştır. Oğuzkan’a göre Türkçe öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler şunlardır;

Çözümleme ve bireşim.

Tümevarım ve tümdengelim.

Anlatma.

Soru-Yanıt.

Küme çalışması.

Gösteri.

Oyunlaştırma.

Gözlem ve inceleme.

Bölüm sonunda yararlanılabilecek kaynaklara da yer verilmiştir.

Demirel ise kitabında bu bölümü, Türkçe öğretiminde kullanılan strateji, yöntem ve teknikler başlığıyla ele almıştır. Bu kitapta farklı olarak sunuş, buluş ve araştırma yoluyla öğretme stratejilerine ve detaylı anlatımına yer verilmiştir. İlâveten beyin fırtınası, rol yapma, altı şapkalı düşünme tekniği, inşaat, kavram haritaları, örümcek harita, balık kılıcı haritası gibi pek çok son dönem öğretim tekniklerine, kullanımı, özellikleri ve dikkat edilecek hususları da dâhil olmak üzere ayrıntılı yer vermiştir. Yıldız'ın kitabında ise öğretimdeki yöntem ve teknikler her bölümde kendine özgü olarak aktarılmış, diğer iki kitaptaki gibi genel bir anlatım yapılmamıştır.

İlk kısmın üçüncü ünitesi ilk okuma ve yazma öğretimi üzerinedir.

Bu bölümde öncelikle temel amaçlar belirlenmiştir. Kavcar'a göre ilk okuma-yazma öğretiminin genel amacı, çocuğa yaşamı boyunca kullanacağı okuma ve yazmanın temel becerilerini kazandırmaktır. Ardından özel amaçlar açıklanmıştır. İlk okuma-yazma öğretiminin genel ilkelerine de ayrı bir başlık altında yer verilmiştir. Bu ilkeler Kavcar'a göre şunlardır:

Dil, bilgiden çok başarı işidir.

Öğretim çalışmaları önceden plânlanmalıdır.

Öğretimde yakından uzağa, basitten karmaşığa, somuttan soyuta doğru giden bir yol izlenmelidir.

Öğretimde görsel ve işitsel araçlar kullanılmalıdır.

Öğretim, günlük yaşamla ilgi kurularak yapılmalıdır.

Öğrencilerin derse katılımı sağlanmalıdır.

Öğretimde bireysel ayrılıklar göz önünde tutulmalıdır.

Öğrencilerde derse ve konuya karşı ilgi ve istek uyandırılmalıdır.

Demirel'in kitabında ilk okuma-yazma öğretiminin genel amaçlarına ve ilkelerine yer verilmemiştir. Yıldız ise kitabında ilk okuma ve ilk yazma eğitimini ayrı ayrı ve daha detaylı olarak ele almıştır.

Bu bölümden sonra ilk okuma ve yazma öğretim yöntemlerinden bahsedilmiştir. Demirel kitabında öğretim yöntemlerinden kısaca bahsetmiş; Türkçe Öğretim Programıyla uygulamaya konulan "Ses Temelli Cümle Öğretim Yöntemi"ni açıklamıştır. Kavcar'ın kitaba aldığı yöntemler ise şunlardır: Bireşim Yöntemi, Karışık Yöntemi, Öykü Yöntemi, Çözümleme Yöntemi. Yıldız da Kavcar'dan farklı olarak "Ses Temelli Cümle Yöntemi"ni Demirel'den daha da ayrıntılı olarak ele almıştır. Ayrıca Yıldız, ek olarak, okuma ve yazma becerilerini değerlendirme ölçeği ve ilk okuma-yazma sürecini değerlendirme ölçeğini de esere ilâve etmiştir.

Kavcar, öğretim yöntemlerinin ardından öğretim etkinliklerini ele almıştır. Bunlardan ilki hazırlık sürecidir. Bu aşamada okuma ve yazmaya hazırlık için yapılması gerekenler ve kullanılacak araç-gereçlere yer verilmiştir. Daha sonra sırasıyla; cümle öğretimi, cümle çözümlemesi, sözcük çözümlemesi, hece çözümlemesi ve metin çalışmaları ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Dördüncü ünite olan "Okuma ve Dinleme Öğretimi"ni Oğuzkan kaleme almıştır. Bu ünite de ilk önce okumanın niteliğine değinilmiştir. Okuma ile ilgili bilimsel kimi verilere yer verilmiştir. İlköğretim okulunda okuma çalışmalarının amaçlarına maddeler halinde yer verilmiştir. Ardından okuma türleri

açıklanmıştır. Oğuzkan'a göre okuma türleri; sesli okuma, sessiz okuma, inşat (yüksek sesle şiir okuma) tır. Bu okuma türlerinin nasıl uygulanması gerektiğine dair bilgiler ise detaylı olarak verilmiştir. Okuma öğretiminden sonra Dinleme öğretimine yer verilmiştir. Bu bölümde dinleme öğretiminin önemine değinilmiştir. Dinleme çalışmalarının verimli olması için hangi koşullara uyulması gerektiği maddeler halinde ele alınmıştır. Ayrı bir başlık olarak Okuma ve Dinleme Etkinliklerine yer verilmiştir. Bu kısımda ilköğretim birinci kademedeki her sınıf düzeyinde uygulanması gereken etkinlikler ayrı ayrı anlatılmıştır; fakat ilköğretim ikinci kademe olan altı, yedi ve sekizinci sınıf düzeyinde bu etkinliklerin nasıl uygulanacağına ilişkin bilgiler verilmemiştir. Bu yönüyle eserin bu bölümü sınıf öğretmenlerine daha çok hitap etmektedir. Oğuzkan'a göre dinleme etkinliği ve okuma etkinliği, genellikle, anlama ile sonuçlanmışsa bir değer taşır. Bu bağlamda Oğuzkan, Anlama Teknikleri başlığıyla bu konuya da değinmiştir. Bu kısımda ilköğretim birinci ve ikinci kademe öğrencilerine yönelik olarak, etkinlikleri ayrı ayrı ele almıştır.

Okuma ve dinleme öğretiminde gelişme düzeyine göre ele alınacak önlemler, ayrı bir başlık olarak ele alınmıştır. Bu başlık altında okumada başarısızlık gösteren öğrencilere yönelik bilgiler verilmiştir. Bunlar arasında okuma yetersizliğine nelerin yol açtığı ve okuma yetersizliği olan çocuklar için hangi önlemlerin alınması gerektiği açıklanmıştır. Aynı kısımda bu kez, okumada ileri derecede başarı gösteren öğrencilerin durumuna da yer verilmiştir. Bu tip öğrencilere bireysel okuma olanağı sunulması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca bu öğrencilere yönelik özet çıkarma, not alma, sözlü ve yazılı rapor hazırlama tekniklerini geliştirici özel ödevlerin yaptırılabilmesine değinilmiştir. Ardından dinleme gücü bakımından yetersiz olan öğrenciler için de bilgilendirmeler yapılmıştır. Oğuzkan'a göre ilköğretim birinci kademedeki öğrencilerin dinleme becerileri oldukça değişkendir. Bunu geliştirmeye yönelik tavsiyeleri de şöyledir; öğrencilere okunan bir parçadan ya da yapılan bir konuşmadan ne anladıklarını sormak, öğrencilerden okunan ya da anlatılan bir öykünün oyunlaştırılmasını istemek, öğrencilerden radyo ya da televizyondan izledikleri bir konuşmayı kısaca anlatmalarını istemek, okunan ya da anlatılan bir konuyla ilgili olarak tartışma açmak ve öğrencilere dinledikleri kısa bir şiirin tümünü ya da bazı bölümlerini tekrar ettirmek.

Demirel ise dinleme öğretimine ve okuma öğretimine oldukça ayrıntılı olarak yer vermiştir. Dinleme öğretiminde beklenenler, öğrenmede dinlemenin yeri, dinleme yeteneğinin gelişimi, dinlemede etkinliğin sağlanması, dinleme öğretimi konusuna giriş başlıklarıdır. Dinleme öğretiminde izlenecek sıraya da detaylı olarak yer verilmiştir. Bu sıra genel anlamda şöyledir; dinleme öncesi etkinlikler, dinleme anındaki etkinlikler ve dinleme sonrası etkinlikler. Dinleme öncesi etkinlikler de ilk yapılması gereken ön hazırlıktır daha sonra zihinsel hazırlık süreci gelir. Bu kısımlar da maddeleştirilerek anlatılmıştır. Demirel'e göre dinleme etkinlikleri de ikiye ayrılır, bunlar; sınıf içi dinleme etkinlikleri ve okul dışı dinleme alıştırmalarıdır. Bu kısmın ardından okuma öğretimine geçilmiştir. Bu bölümde ilkin, okumanın fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik yönü ayrı ayrı anlatılmıştır. Okumanın toplumdaki ve yaşantımızdaki yeri ve önemi değinilen bir diğer konudur. Okumanın amaçları da uzun maddelerle açıklanmıştır. Bu bölümde ayrıca Kavcar, Sever ve Oğuzkan'ın eserinden farklı olarak okuma öğretiminde yaklaşımlara da yer verilmiştir. Bunlar; temel okuyucu yaklaşımı, dil yaşantı yaklaşımı, bireyselleştirilmiş yaklaşım ve programlı öğretim yaklaşımıdır. Ek olarak, çocuk kitaplarının seçiminde dikkat edilmesi gereken hususlara, yaratıcı çocuk edebiyatı, somut işlemler dönemi, okuma metinleri ve bölümleri konularına da yer verilmiştir. Bu bağlamda bakıldığında Demirel'in Türkçe Öğretimi kitabı, bu bölümü daha ayrıntılı olarak ele almıştır.

Yıldız ise okuma ve anlama öğretimi ile dinleme öğretimini ayrı ünitelerde incelemiştir. Yıldız okuma öğretimini, diğer iki kitaptan da daha ayrıntılı olarak incelemiştir. Bu bölümde ek olarak değişik okuma tutumları öğretme, değişik okuma materyalleri kullanma başlıklarına da yer verilmiş. Yıldız, okuma yöntem ve tekniklerini, 2006 programına göre vermiş, sesli ve sessiz okumanın dışında; göz atarak okuma, özetleyerek okuma, not alarak okuma, işaretleyerek okuma, tahmin ederek okuma, soru sorarak okuma, söz korosu, okuma tiyatrosu, ezberleme, metinlerle ilişkilendirme, tartışarak okuma, eleştirel okuma çeşitlerini de açıklamıştır. Ayrıca farklı türde kitapları okumaya yönelik, okuma formları da kitapta yerini almıştır. Son olarak; Bizimkiler, Beni Dinler misin? Şiir Bahçesinden, Sözün Ezgisi gibi diğer eserlerde bulunmayan pek çok farklı okuma etkinlik örneklerine yer verilmiştir.

Dinleme öğretimi bölümü de Yıldız'ın kitabında diğer iki kitaptan daha detaylı olarak incelenmiştir. Yıldız'ın farklı olarak değindiği noktalar şöyledir; Yıldız, dinlemenin diğer kavramlarla olan ilişkisini ele almıştır. Dinleme-işitme, dinleme-izleme, dinleme-anlama, dinleme-konuşma ilişkilerine yer verilmiştir. İyi dinlemeyi engelleyen sebepler de bu bölümde yer almıştır. Dinleme türleri, bu kitapta farklı çeşitleriyle sunulmuştur. Bunlar; seçici dinleme, katılımlı dinleme, etkili dinleme, eleştirel dinleme ve empatik dinlemedir. Dinleme öğretiminin çeşitli yönleri, 2006 programına göre dinleme öğretimi ile ilgili amaç ve kazanımlar, ayrıca; Grup Tartışması, Sabır Küpüm Çatlamaz, Kendini İzleme, Çalar Saat, Eşleştirme, Soru Bankası Oluşturma... gibi pek çok yeni etkinlik, kitapta anlatılmıştır. Bölüm sonunda, diğer eserlerden farklı olarak dinleyici gözlem formu konulmuştur.

İncelediğimiz asıl eser Türkçe Öğretimi kitabının beşinci ünitesi olan Sözlü ve Yazılı Anlatım Öğretimini Prof. Kavcar kaleme almıştır. Ünitenin giriş kısmında Kavcar, anadili öğretimi ele almıştır. Ardından anlatım etkinliklerinin amaçlarına yer verilmiştir. Bu aşamada amaçlar; birinci devrede, birinci, ikinci, üçüncü sınıflara ve ikinci devrede, dördüncü ve beşinci sınıflara yönelik olarak saptanmıştır. Bu saptamalar, detaylarıyla maddeleştirerek verilmiştir. Devamında anlatım çeşitleri ele alınmıştır. Kavcar'a göre bunlar; sözlü anlatım ve yazılı anlatımdır. Sözlü anlatım kısmında Kavcar; öğretmenliğin konuşmaktan çok konuşurma sanatı olduğuna değinmiştir. Doğru ve düzgün yazmanın yolunun, doğru ve düzgün konuşmaktan geçtiği vurgulanmıştır. Yazma çalışmalarının yapılmasında seçilen konular Kavcar'a göre, öğrencilerin yaşadıkları olaylar, ilgilendikleri konulardan olmalıdır. Bireysel yazma çalışmalarının nasıl yapılması gerektiği ayrı bir başlık altında incelenmiştir. Anlatım etkinlikleriyle kazandırılacak beceriler ve davranışlar bir, iki, üç, dört ve beşinci sınıflar için ayrıntılı olarak, maddeleştirme yöntemiyle anlatılmıştır. Bu bölümde ilköğretim ikinci kademeye yönelik açıklamalar bulunmamaktadır. Bu kısımdan sonra Anlatım Yetersizliklerine yer verilmiştir. Kavcar, bu noktada anlatım bozukluğu sorununa değinmiştir. Kavcar'a göre, cümlelerimiz doğru ve düzgün olursa, anlatım da düzgün olur. Çünkü bir dilin ve iletişimin temel birimi cümledir. Anlatım becerileri de ancak yaptırmakla ve yazdırmakla kazandırılır.

Anlatımı geliştirme yolları bölümünde de, sözlü anlatım becerisi kazandırma yolları ve yazılı anlatım becerisi kazandırma yollarına yer verilmiştir.

Demirel, kitabında sözlü ve yazılı anlatım öğretimini, konuşma ve yazma öğretimi adı altında ünitelendirmiştir. Konuşma öğretimi başlığı altında ise dört maddeye yer vermiştir. Bunlar; konuşmanın fiziksel niteliği, konuşmanın fizyolojik niteliği, konuşmanın psikolojik niteliği, konuşmanın toplumsal niteliğidir. Demirel bu maddelerin açıklamasına da yer vermiştir. Konuşma için özel insan yetenekleri, düşünme ve konuşma arasındaki ilişki konuları da başlıklar halinde incelenmiştir. Eserde konuşma öğretiminin amaçları temelde yirmi dört madde olarak verilmiştir. Bunun haricinde bildirme yönünden, kişilik kazandırma yönünden, topluluk içinde konuşabilme yönünden ve söyleyiş yönünden de amaçlar açıklanmıştır. Demirel'e göre konuşmayı etkileyen faktörler ise şöyledir; cinsiyet, ikiz olma, dil ve zekâ, fiziksel yapı ve dil, etkileşim, öğrenme ve olgunlaşma. Demirel, bu kavramları ayrıntılarıyla incelemiştir. Konuşma becerisinin öğretimi ve konuşma alışkanlığı kazandırma başlığında ise bu beceriler dönemseller olarak ayrılmıştır. Bunlar; konuşma öncesi dönemi, konuşma dönemi ve ilköğretime başlama dönemidir. İlköğretime başlama dönemindeki bazı çocuklarda görülen eksiklikler ise şunlardır: çekingenlik, yerel ağızla konuşmak, sesi ayarlamak, kısa ve yetersiz konuşmak, gereksiz şeyler konuşmak, dağınık konuşmak, sözcük dağarcığının fakirliği, konuşurken gereksiz el-kol, gövde hareketleri yapmak. Demirel, konuşma alışkanlığını kazandırmak için önerilen alıştırmalar örneklerine de yer vermiştir. Bu örnekler dönemseller olarak ayrılmıştır. İlköğretim birinci, ikinci ve üçüncü sınıf, ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıf, ilköğretim okulları altıncı, yedinci, sekizinci sınıflara özgü örnekler verilmiştir.

Yazma öğretiminin nasıl yapılması gerektiğine de on dokuz maddede yer verilmiştir. Yazma çeşitleri anlatılmıştır. Demirel'e göre bunlar; kontrollü yazma, güdümlü yazma ve serbest yazmadır. Kontrollü yazma içerisinde; yer değiştirme alıştırmaları, dönüştürme alıştırmaları, örneğe uygun bir kompozisyon yazma, yeniden sıraya koyma, sorulara cevap vererek paragraf yazma, tamamlama alıştırmalarına yer vermiştir. Güdümlü yazma içerisinde; dikte yapma, dikteli kompozisyon, not alma, öz yazma, anahtar belirleme ve özetleme etkinlikleri

anlatılmıştır. Serbest yazma modeli kapsamında ise; kompozisyon yazma, mektup yazma, duyuru, haber ve tutanaklar, okunanlarla ilgili yazılar, gözlenen ve yaşanan olaylarla ilgili yazılar, resimlere bakarak yazma, rüyaları yazma, günlük yazma, anı yazma, davetiye, tebrik kartı yazma, istek ve şikâyet yazısı örneklerine yer verilmiştir. Son olarak yazılı anlatım çalışmalarının düzeltilmesi konusuna değinilmiştir. Demirel'in konuşma ve yazma öğretimi konu içeriği, ilköğretim ikinci kademeye yönelik alıştırmalar da verdiğiinden daha kapsamlıdır.

Yıldız, konuşma öğretimi ve yazma öğretimi ayrı ünitelerde incelemiştir. Konuşma öğretimi ile ilgili genel bilgiler verildikten sonra, öğrencilerin konuşma yetersizliklerine değinilmiştir. Bunların arasında; seslendirme eksiklikleri, konuşma eksiklikleri, çekingenlik, gereksiz beden hareketleri yapma, yerel ağız kullanımı, anlatım yetersizliği, kural bilmeme, gereksiz söz söyleme, dağınık konuşma, konuşma bozuklukları, kekemelik, pelteklik, tutukluk, gevşeklik bulunmaktadır. Demirel'in tespitindeki eksikliklerle çokça benzer yönler olmasının yanı sıra, Yıldız birkaç açıdan daha fazla eksit tespitinde bulunmuştur. Yıldız'a göre, konuşma öğretimi aşamaları şöyledir; seslendirme öğretimi, doğru konuşma öğretimi, etkili ve güzel konuşma öğretimi. Eserde, 2006 programına göre konuşma becerisi ile ilgili amaç ve kazanımlar ve konuşma becerisi ile ilgili etkinliklere de yer verilmiştir. Son olarak, konuşma öğretiminde ölçme ve değerlendirme kısmına yer verilmiştir. Konuşma gözlem formu, sözel anlatım gözlem formu, konuşma değerlendirme kartı, konuşma becerisini değerlendirme formu da bölümün bitiş kısmında verilmiştir. Yazma öğretimi kısmında ise, yazmanın diğer kavramlarla olan ilişkisi ele alınmıştır. Ardından yazma öğretiminin amaçları belirlenmiştir. Bu amaçlar arasında yazma öğretiminde kazandırılmak istenen üst beceriler, yazma öğretiminde geliştirilecek temel yeterlilikler ve yazma öğrenme alanı kazanımları detaylı bir biçimde işlenmiştir. Diğer eserlerden farklı olarak Yıldız, yazma öğretiminde öğretmene düşen görevleri ayrı bir başlık altında incelemiştir. Ardından yazma öğretimi ve uygulamaları ele alınmıştır. Bu kapsamda yazma etkinliklerine de alfabetik sırayla yer verilmiştir. Yazma öğretiminde sınıf dışı etkinlikler içerisinde, yazar ve şair davetleri, kütüphane gezileri gibi farklı etkinlikler de sunulmuştur. İncelediğimiz iki eserde de olmayan bir bölüm, yazma ödevleri kısmıdır. Yıldız, bu konuyu üstünlükleri, eksikleri,

ödevi değerlendirme kısmı da dâhil olmak üzere detaylıca incelemiştir. Yazma öğretiminde materyal kullanımı, karşılaşılan problemler bölümleri de bu eserin artı yönleridir. Ayrıca yaratıcı yazma konusu ayrıntısıyla incelenmiştir.

Prof. Dr. Cahit Kavcar'ın Türkçe Öğretimi kitabında, altıncı ünite dil bilgisi öğretimi anlatılmıştır. Dil bilgisi çalışmalarının amaçları birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci sınıflarda ayrı ayrı detaylı bir şekilde maddeleştirilerek ele alınmıştır. Ardından başlıca beceri alanları verilmiştir. Bu kapsam altında doğru söyleyiş, sözcük bilgisi, doğru cümle kurma, yazım ve noktalamaya değinilmiştir. Sözcük çalışmaları bölümünde ne tür sözcük çalışmaları yapılabilir, öğrencilerin sözcük dağarcığı nasıl geliştirilebilir? sorularına cevaplar aranmıştır. Yazım bölümünde, yazım kurallarını nasıl öğretmemiz gerektiği ve noktalama bölümünde ise, noktalama işaretlerini kullanmasak ne olur? soruları yanıtlanmıştır.

Demirel ise, dil bilgisi öğretiminin amaçlarını maddeler halinde vermiştir. Ardından dil bilgisi öğretiminde yöntemleri anlatmıştır. Dilbilgisi çözümlenmeleri ve dil bilgisi sınavlarının nasıl olması gerektiğine de değinerek konuyu sonlandırmıştır.

Yıldız ise, dil bilgisi öğretimini en detaylı biçimde işleyen yazar olmuştur. Dil bilgisi konuları içinde ses bilgisi, kelime bilgisi, cümle bilgisi, anlam bilgisi ve bunların öğretimi konularına değinmiştir. Altı, yedi ve sekizinci sınıflardaki dil bilgisi konuları açıklanmıştır. Dil bilgisi nasıl öğretilir sorusuna detaylı yanıtlar verilmiştir. Dil bilgisi öğretimi yöntem ve tekniklerine ise bölümde epeyce yer ayrılmıştır. Dil bilgisini ölçme ve değerlendirme ve dil bilgisi çalışmalarının değerlendirilmesiyle ilgili sorunlar ele alınmıştır. Diğer eserlerden farklı olarak 2006 programına göre dilbilgisi etkinliklerine de sınıflara göre gruplandırarak yer verilmiştir.

Yedinci ünite olan "Türkçe Öğretiminde Ortamlar"ı Oğuzkan kaleme almıştır. Bu bölümde giriş kısmından sonra Türkçe öğretiminde kullanılan araç ve gereçlere yer verilmiştir. Birinci kademe olarak belirtilen bir, iki, üçüncü sınıflar ve ikinci kademe olan dört ve beşinci sınıflarda hangi materyallerin kullanılması gerektiği anlatılmıştır. Sınıf, okul ve çocuk kitapları, sınıf kitaplıkları,

okul kitaplıkları, çocuk kitaplıkları ile ilgili bilgi verilmiştir. Öğrencilerin çevrelerindeki okul kitaplıklarından nasıl yararlanabilecekleri anlatılmıştır. Çocuk kitaplarında aranacak nitelikler, biçimsel ve içerik anlamında belirtilmiştir. Kitaplarla ilgili bilgilerin ardından çocuk gazete vergileriyle ilgili bilgiler verilmiştir. Sınıf gazeteleri, okul gazeteleri ve çocuk dergileriyle ilgili bilgiler sunulmuştur. Okul gazetelerinde ne tür yazılara yer verilmesi gerektiği anlatılmıştır. Çocuk dergilerinin nitelikleri net bir biçimde maddelenerek aktarılmıştır. Öğretim ortamlarından biri de okul temsilleri ve çocuk tiyatrolarıdır. Oğuzkan, okul temsilleri ve çocuk tiyatrolarının özelliklerini belirtmiştir. Türkçe öğretim ortamlarından sonuncu ise, eğitici çalışmalar ve özel günlerdir. Oğuzkan'a göre, Türkçe öğretimiyle yakından ilişkili olan eğitici kolları, yayın kolu, kütüphanecilik kolu, müsamere ve temsil koludur. Tüm verilerin ardından özet yazılarak ve değerlendirme soruları konularak bölüm tamamlanmıştır.

Demirel de Türkçe Öğretiminde Ortamlar bölümüne giriş yaptıktan sonra Türkçe öğretiminde kullanılan araç ve gereçlere yer vermiştir. Ancak, Demirel farklı olarak bu araçları görsel, işitsel, görsel ve işitsel araçlar olarak ayırmıştır. Demirel'e göre görsel araçlar; kitaplar, yazı tahtaları, resimler, gerçek eşyalar ve modeller, projektörlerdir. İşitsel araçlar; radyo, teyp, ses bantları ve kaset çalarlardır. Görsel ve işitsel araçlar ise; film makinesi ve hareketli filmler, tv ve kapalı devre televizyonu, videodur. Ayrıca bunların nasıl kullanılması gerektiği de anlatılmıştır. Türkçe dersi için önerilen araçlar da ilk okuma dönemi, birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci sınıflar için ayrı ayrı verilmiştir. Son olarak bir çizelge halinde Türkçe öğretiminde kullanılan araç gereçleri değerlendirme formu verilmiştir. Tartışma sorularıyla da konu tamamlanmıştır.

Yıldız ise eserinde "Türkçe Öğretiminde Ortamlar" başlığına yer vermemiştir. Öğretimde kullanılabilecek materyaller diğer başlıkların altında verilmiştir.

Kavcar, sekizinci ünite de "Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme"ye yer vermiştir. Kavcar, değerlendirmenin amaçlarını maddeler halinde vermiştir. Nelerin, nasıl değerlendirileceği aktarılmıştır. Bu değerlendirmenin bir, iki, üç, dört ve beşinci sınıflarda nasıl yapılması gerektiği

detaylarıyla açıklanmıştır. Dış yapı yönünden ve içyapı yönünden yanlışları belirtme yollarına da yer verilmiştir.

Demirel ise, giriş kısmının ardından Türkçe öğretiminde kullanılan ölçme tekniklerine yer vermiştir. Bunlar; yazılı yoklamalar kısmında, yazılı anlatım, dikte, çoktan seçmeli testtir. Demirel'e göre, önce testin amacı belirlenmelidir. Ardından, belirtke tablosu oluşturulmalıdır. Soru tiplerinin nasıl olması gerektiği ve test maddesi yazma veya seçmede dikkat edilmesi gereken hususlar aktarılmıştır. Ön deneme ve madde analizi, düzenleme, uygulama, planlama-değerlendirme, madde analizi ve test geliştirme, kodlama ve soru bankası oluşturma konularıyla ilgili bilgiler verilmiştir. Değerlendirme kısmında da Kavcar'ın eserinden farklı olarak; Demirel, alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerine yer vermiştir. Bunlar; ürün seçki dosyası, performans değerlendirme, proje değerlendirme, öz değerlendirme, akran değerlendirme, gözlem, derecelmeli puanlama anahtarı, kontrol listesidir. İlave olarak, örnek Türkçe testlerine yer verilmiştir. Bunun haricinde de yukarıda saydığımız alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin hepsine birer örnek verilmiştir. Bu anlamda kitap oldukça faydalıdır.

Yıldız, ölçme ve değerlendirme bölümünde, değerlendirme araç ve yöntemleri kısmında diğer eserlerden farklı olarak kısa cevaplı maddeler hazırlanırken nelere dikkat edilmelidir? çoktan seçmeli maddeler, eşleştirme maddeleri, doğru-yanlış maddeleri, açık uçlu sorular, görüşme, tutum ölçekleri, öz değerlendirme, akran değerlendirme, gözlem teknikleri nasıl uygulanmalıdır? sorularına da yanıt vermiştir. Ayrıca Demirel'den farklı olarak Yıldız, öğrenci ürün dosyalarında öğretmenin, öğrencinin ve velinin rolü nedir? sorularını da yanıtlamıştır. Son dönemde oldukça etkin kullanılmakta olan proje ve performans ödevlerine de yer verilmiştir. Yıldız da Demirel gibi alternatif değerlendirme tekniklerinin grafiklerine yer vererek bu bölümü sonlandırmıştır.

Kavcar'ın Türkçe Öğretimi kitabının birinci kısımdaki son ünitesi, "Kompozisyon ve İlkeleri"dir. Kavcar, giriş kısmından sonra kompozisyonun anlamını ve önemini açıklamıştır. Ardından, kompozisyonun temel ilkelerine değinilmiştir. Kavcar'a göre bunlar; buluş, düzenleyiş ve icattır. Etkileyici bir anlatımın yakalanması için; duruluk, açıklık, sadelik, içtenlik, akıcılık ve

kişiselliğin olması gerekir. Bir örnek metin verilmiştir. Sonrasında; buluş, plan ve anlatım uygulamaları detaylı bir biçimde anlatılmıştır.

Demirel ve Yıldız ise eserlerinde aynı adlı bir başlığa yer vermemişlerdir.

Kavcar'ın Türkçe Öğretimi kitabının ikinci kısmı, "Türkçe Öğretiminde Tam Öğrenmeyi Amaçlayan Ders Planları ve Uygulamaları"dır. Bu kısım eserin büyük bir bölümünü kapsamaktadır. Bu kısımda dört ayrı örnek metin, plan ve uygulama verilmiştir. Plan ve uygulama kısmının çok zengin ve ayrıntılı olması açısından eserin bu bölümü öğretmen adaylarına ışık tutmaktadır. Metinlerin nasıl işlenmesi gerektiği, konuların nasıl öğretilmesi gerektiğine ilişkin sorular, hangi materyallerin ne şekilde kullanılması gerektiğine değin aktarılmıştır. Bu kısmın sonunda yazı çeşitleri de verilmiştir.

2.9.6. Yazılı ve Sözlü Anlatım

İncelenen bu eser; Prof. Dr. Cahit Kavcar, Dr. A. Ferhan Oğuzkan ve Özlem Aksoy tarafından kaleme alınmıştır. Anı Yayıncılıktan çıkan sekizinci baskıdır. Ankara'da, 2011 yılında basılmıştır. Sunuş kısmında yazar, öğrencilere ve öğretmenlere hitap etmiştir. Bu eserin kimlere yönelik hazırlandığı belirtilmiştir. Eserden en iyi şekilde faydalanmak için nasıl çalışılması gerektiği açıklanmıştır. Ayrıca eserin farklı bölümlerinin kimler tarafından yazıldığına ve katkıda bulunan kimselerin adlarına da yer verilmiştir. Eser, ünitelere ayrılmış vaziyettedir. Bunlara geçmeden önce içindekiler kısmı yer almaktadır. Yalnızca buradan da eserin ne denli zengin olduğu görülmektedir. Eser sekiz üniteden oluşmaktadır. Her birinin sonunda özet, sorular ve yararlanılan ve başvurulabilecek diğer kaynaklar yer almaktadır.

Birinci ünite dil, diller ve Türkçe'dir. Üniteye giriş yapılmadan önce; ünitenin kavranılması koşulları, üniteye işlenen konunun amacı ve ünitenin çalışma biçimine ilişkin uyarılar yapılmıştır ki bunlar her ünite başında bulunmaktadır. Konuya giriş dilin tanımını yapmakla olmuştur. Dilin özellikleri, yeryüzündeki diller, Türkçe'nin dünya dilleri arasındaki yeri, dilin toplum, kültür ve millet açısından önemi açıklanarak ünite tamamlanmıştır.

İkinci ünite, kompozisyon ve ilkeleridir. Burada kompozisyon, kompozisyonun önemi ve kompozisyonun temel özellikleri nedir, konularına değinilmiştir. Bu özellikler içinde buluş, düzenleyiş ve anlatışa yer verilmiştir. Ardından bir örnek metin verilmiştir. Buluş, plan ve anlatım uygulamalarının nasıl yapılacağı aktarılmıştır.

Üçüncü ünite anlatım bozukluklarıdır. Bu bölümde anlatım bozukluğu konusu tümüyle verilmiştir. Anlatım bozukluğuna sebep olan şeyler nelerdir ve bu bozukluklar nasıl giderilir; işte bu konular örneklerle açıklanmıştır.

Dördüncü ünite noktalama işaretleridir. Bu üniteye tüm noktalama işaretleri örnekler verilerek anlatılmıştır.

Hemen ardından yazım (imla) kuralları beşinci üniteye yer almaktadır. Bu bölümde yazım kuralları TDK'nin yazım kılavuzundaki kadar titizlik ve ayrıntıyla işlenmiştir.

Altıncı ünite anlatım türleridir. Anlatım türlerinden ilki şiirdir. Şiirin tanımı ve niteliği yapılmıştır. Türk edebiyatında şiir konusu anlatılmıştır. Şiir nasıl incelenir, şiir çeşitleri nelerdir, bu sorulara örneklerle cevap verilmiştir. Anlatım türlerinden ikincisi hikâye ve romadır. Burada öykünün tanımı ve niteliği yapılmıştır. Öykü türünün gelişme süreci ve Türk edebiyatında hikâye konusu anlatılmıştır. Ardından roman türüne geçilir. Burada da romanın tanımı ve niteliği yapılmıştır. Roman türünün gelişimi ve Türk edebiyatında roman anlatılmıştır. Ardından; roman çeşitleri, konularına göre romanlar ve işlenişine göre romanlar incelemiştir. Roman ve öykünün nasıl inceleneceği de anlatılmıştır. Öykü ve roman örnekleri verilerek de öykü ve roman bölümü bitirilmiştir. Metin türlerinden üçüncüsü denemedir. Burada da tıpkı yukarıdaki gibi bir inceleme yöntemine başvurulmuştur. Diğer metin türleri; eleştiri, anı, gezi yazısı, mektup, makale ve fıkra, röportaj, tiyatro da aynı yöntemlerle anlatılmış ve örneklerle zenginleştirilmiştir.

Yedinci ünite karşılıklı konuşmalardır. Bu konuda dikkat edilecek temel kurallar belirlenmiştir. İyi bir konuşma için neler yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Bunlar; içtenlik, açık seçik olma, sesi ayarlama, tonlama ve vurgulama, gereksiz sözcüklerden kaçınma, görgü kurallarını uygulama gibi

kurallardır. Ardından; tanışma, tanıştırma, soruya karşılık verme, kutlama, özür dileme, telefonla konuşma, görevlilerle konuşma, görüşme gibi günlük hayatımızın her anında karşılaştığımız bu durumlarda da nasıl davranmamız gerektiği açıklanmıştır.

Son ünite toplu tartışma türleridir. Bunlar; açık oturum, panel-forum, sempozyum, münazara ve toplantı yönetimidir. Kavcar, bu türlerin niteliklerinden ve nasıl yapılması gerektiğinden bahsetmiştir. Tüm kitabın sonunda her ünite bitimindeki soruların doğru yanıtları verilmiştir.

Bunların dışında burada inceleyemediğimiz eserleri ile birlikte Kavcar'ın toplamda 17 adet yapıtı bulunmaktadır. Yukarıda incelenenler haricinde diğerleri ise şunlardır:

Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi (1965-1975)

Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğrenci El Kitabı

Özel Öğretim Yöntemleri: Türkçe Öğretimi

Türk Dili 3, Anlatım Türleri

Efsanelerimiz

Örnek Edebi Metinlerle Yazılı ve Sözlü Anlatım

Vasıf Çınar- Yaşamı ve Hizmetleri

60. Kuruluş Yıldönümünde Köy Enstitüleri

Halil Fikret Kanat- Yaşamı ve Hizmetleri

İbrahim Alaaddin Gövsa- Yaşamı ve Hizmetleri

2.10. Makaleleri

Bu kısımda Kavcar'ın yazdığı makaleler yer almaktadır.

1. *Papers Prepared for the 1986 IMEN Conference in Antwerp: The Netherlands, Hungary, Turkey.* Edited by: Eva Angel-Rita Rymenans, International mother tongue education network (1986 IMEN Konferansı İçin Hazırlanan Belgeler: Hollanda, Macaristan, Türkiye. Uluslararası Ana Dili Eğitimi Ağı, Yayıncılar: Eva Angyal-Rita Rymenans)

Bilindiği üzere bir dil; dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi dört temel beceriye ihtiyaç duymaktadır. Okuma ve dinlemeyi anlama başlığı, konuşma ve yazmayı da anlatım başlığı altında ele alabiliriz. Bu kavramlar çerçevesinde elimizde en çok belgeyi Flamanca ve bunun yanı sıra Macarca ve Türkçe üzerinde bulduğumuz için bu dillerin ana dilde eğitim amaçlarına ve çarpıcı noktalarına bu belgeler üzerinden göz atabiliriz.

Her dilin kendine has bir yapısı ve karakteristiği olduğu su götürmez bir gerçektir. Bu üç dilin öğretilmesinde de benzer aktiviteler ve problemler görülebilmektedir. Türkçe ve Macarca'yı ele aldığımızda öğretmenin çok taraflı yöntem izlediğini ve canlı, motive edici yollara başvurduğunu görmekteyiz. Bu iki dilde de gramer ayrı bir ders olarak ele alınmamaktadır. Fakat Flamanca'da gramer ayrı bir ders olarak işlemekte ve bunun üzerinde epey zaman harcamaktadır.

Ana dil eğitimi açılarına baktığımızda öğretmenlerin edebiyat tarihleri üzerinde durduklarını görüyoruz. Aralarında (Türkçe-Macarca) her ne kadar bu konuda da benzerlikler olsa da Macar portresinde Türklere karşı uygunsuz sıfatların kullanılması bizleri hayal kırıklığına uğratmakta ve konuyu başka yerlere saptırmaktadır. Flamanca öğretmeni ise ana dil eğitimi konusunda diğerlerinden biraz daha ayrılarak edebiyat tarihi yerine sosyal becerilere yönelmiştir.

Türkçe ve Macarca anlama ve anlatımın yanı sıra grameri ana dilde eğitim konusunda da ihmal etmiş ve yanılığa düşmüştür. Ana dilde eğitimde

başarı yazma dili, konuşma dili ve gramer arasındaki en iyi dengelemeyle sağlanabilir.

2. *75 Yılda Türk Çocuk Şiir*. Ankara Üniv. TÖMER Dergisi, Şubat, 1999, Sayı 76, ss.5-17

Türkiye Cumhuriyetini kuranların ne kadar sağlam ve tutarlı adımlar attıkları, Cumhuriyetin temellerini ne kadar dayanıklı kurdukları bilincinde olunmalıdır. Mustafa Kemal ve dönemin yöneticileri, en değerli yatırımın kafaya, kafalara yapılan yatırım olduğunu bilirler. Bu sebeptendir ki; eğitim, sanat ve bilime azami önem verilir.

Yazı devrimiyle birlikte çocuklara yönelik bir edebiyat hızla gelişmeye başlar. Bu hızlı gelişim çok yönlü olarak günümüzde de devam etmektedir. Sonuç olarak görülmektedir ki, 75 yılda Türk çocuk edebiyatı çok önemli ve çarpıcı gelişmeler göstermiştir. Yarının büyükleri ve geleceğin güvencesi olan çocuklara yönelik yayınlar, kitaplar, sanatçılar, yayınevleri ve dergiler gerek sayı gerekse nitelik bakımından olumlu yönde artmaktadır.

Çeşitli yönleri ve boyutlarıyla çocuk edebiyatının ayrı bir uğraşı alanı, uzmanlık dalı haline gelmesi, ülkemiz için mutluluk verici bir gelişmedir bütün bu olumlu gelişmenin temelinde Cumhuriyet devrimleri ve Atatürk ilkeleri boylu boyunca yatmaktadır.

3. *Adabelen'e Gönül Borcu*. Ortaklar Köy Enstitüsünden Ortaklar İlköğretmen Okuluna Adabelen Işığı, Hazırlayan Kemal Kocabaş, İzmir: Yeni Kuşak Köy Enstitülüler Derneği Yayını, 2007, ss.244-250

Cahit Kavcar, Ortaklar Öğretmen Okuluna yani Adabelen'e girişini hayatının dönüm noktası olarak göstermekte ve kariyerinin ilk büyük adımı olarak görmektedir.

Adabelen günlerinden bahseden Kavcar anılarını paylaşırken, aslında o dönemki eğitim anlayışından ve öğretmen okulları sisteminden bahsetmektedir. Kendisinin bu yazıda paylaştığı bilgilere göre Adabelen öğrencileri, sadece ders görüp kuru bilgi öğrenmeyen, bunun yanı sıra üretimsel ve geliştirici faaliyetlerde bulunan öğrencilerdir.

Tıpkı bugün eğitimde oldukça gelişmiş ve önemli bir yere sahip olan Japonya'daki eğitim sistemi gibi Adabelen'de de öğrenciler yemek dağıtımından, temizlikten, kantinden, nöbetleşmeden sorumludurlar. Okullarda hizmetçi kavramı yoktur. Öğrenci ve öğretmen okulu çekip çevirme de aktif rodedir. Ülkemiz eğitimine çok büyük bir ışık tutan Köy Enstitüleri gibi...

Öğrencinin yönetime katılması, üretici ve yaratıcı olması, özgür ve özgün yetişmesi, belli kalıplar içine sıkıştırılmaması, çağdaş ve gerçek yaşama hazır olması öğretmen yetiştiren bir okulda en öncelikli bulunması gereken kavramlardandır.

Kavcar'ın da yetiştiği, övündüğü ve özlem duyduğu Ortaklar Öğretmen Okulu(Adabelen), bu özellikleri bünyesinde barından öğrenciler yetiştirmiş ve eğitim tarihimize önemli katkılarda bulunmuştur.

4. *Ali İçin Bir Şans.* (Scala dergisinin İngilizce baskısından çeviri), Eğitim ve Bilim Dergisi, Cilt 4 , Sayı 24, 1980

Ali Federal Almanya'da göçmen bir Türk ailesinin çocuğudur. Mutfak ve bisiklet eşyası onarmada hünerli olan, ne zaman övülse yüzü gülen ve büyüdüğünde oto tamircisi olmak isteyen bir çocuk... Ne yazık ki bu istek teknik bilgi gerektirmektedir. Fakat Ali okuldan uzaklaşmıştır.

İki kültürün çakışmasını yaşayan Ali, dil konusunda sıkıntılar çekmektedir. Öğretmeninin yönelttiği sorulara çabuk cevap verememekte ve Alman çocuklarla da pek anlaşmamaktadır. Kısacası Ali, Almanya'da yaşayan her göçmen çocuğun yaşadığı sorunlarla boğuşmaktadır.

Fakat bu durum Hamburg Senatörü Joist Grölle'nin " Yabancı çocuklar bizim dostumuzdur." kampanyası ile değişmeye başlar. Grölle okul, aile ve öğretmen derneklerine yabancı çocuklara destek ricasından bulunur.

Bu çabalar boşa gitmez. Yabancı öğrenci destekçiliği pek çok kesim ve dernek tarafından kabul görmeye başlar. Okula ve Alman kültürüne ısınmaya başlayan Ali artık daha ve mutlu ve umutludur. Tabi bu durum Hamburg'da Ali gibi olan bütün çocuklar için geçerlidir.

Grölle'nin bu atılımı insanların hoşgörüsünü sağlama ve önyargılardan kurtulma konusunda genç kuşaklar için büyük bir şans ortaya çıkarmıştır.

5. *Anadili Eğitimi*. Ankara Üniv. TÖMER İzmir Şubesi Ana Dili Dergisi, Mayıs 1996, Sayı I, ss.15-19

Ülkemizde Türkçe eğitimi ve dilimizin kullanımı konusunda, özellikle son yıllarda ciddi sorunlar görülmektedir. Aşırı yabancı dil düşkünlüğü, anlamsız ve aşırı yabancı hayranlığı, özel radyo ve televizyonların özensiz biraz da sorumsuz tutumları, basın-yayın organlarının ve yazılı ürünlerin genelinde gözlenen savrulmuşluk, bu sorunları katlayarak artırıyor. Sözün özü, ülkemiz çeşitli sorunların ve çevre kirlenmesi, hava kirlenmesi vb. gibi farklı kirlenmelerin yanı sıra, bugün bir de "dil kirliliği" içinde bulunuyor.

Dil bilinci ve duyarlılığı yönünden görülen eksiklikler, kültürümüzün temel bileşeni olan dilimiz için çok ciddi tehlikeler doğuruyor. Okullarımız, hemen her meslekte ve üniversitelerimizde Türkçe yetersizlikleri ile sık sık karşılaşılıyor. Türkçe eğitiminde yer alan öğelerin etkili olabilmesi için okul binaları, donanım, araç ve gereç önemli olmakla birlikte, bunları kullanıp, programı uygulayacak olan öğretmenin bilgi ve becerisi hepsinden daha önemlidir. İşte bu noktada karşımıza, çözümü gereken çok önemli bir sorun çıkıyor: Nitelikli öğretmen sorunu. Unutamamak gerekir ki, nitelikli ve başarılı öğretmen yetiştirmek için her şeyden önce nitelikli adaylar lazımdır. Bu yapılırsa, yalnızca Türkçe eğitimi ve öğretimi için değil, öteki dersler için de nitelikli ve başarılı öğretmenler yetişecek, mesleğin ve Türkçenin saygınlığı daha da artıracaktır.

6. *Anadil Eğitiminde Başlıca Yöntemler*. Milli Eğitim Vakfı Dergisi, 1982, Cilt I, Sayı 5, s.12

Kavcar, bu makalesinde Türk Milli Eğitiminin okulun ve dersin amaçları doğrultusunda hazırladığı dil ve edebiyat derslerinin hangi yöntemleri kullanarak işlenmesi gerektiği konusunu ele alıyor.

Yazıda, bütün dünyada anadil eğitiminin dil becerileri ve dil ve edebiyat üzerine bilgiler olmak üzere iki temel alandan oluştuğu belirtiliyor. Doğru anlatım becerisinin doğuştan gelen yetenek olmadığı, doğrudan doğruya eğitimle

edinilen kazanımlar olduğu belirtiliyor. Bu becerileri geliştirmek içinse doğru yöntemlerin kullanılması gerektiği vurgulanıyor.

Kavcar, daha sonra ülkemizde yapılan anadili ve edebiyat öğretiminde kullanılmakta olan; anlatma, soru-cevap ve çözümlene gibi bazı yöntemler hakkında bilgiler veriyor. Dilin bilgi değil; beceri işi olduğunu belirterek, bu yüzden öğrencinin pasif olmadığı, oyunlaştırma, yazdırma, yaptırma gibi öğrenciyi aktif tutan, bilgiyi beceriye dönüştürmeyi sağlayacak yöntemlerin kullanılması gerektiğini belirtiyor.

7. *Atatürk ve Kültür Reformu*. Erdem dergisi, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 1988, Cilt IV, Sayı 12

Çok yönlü bir devlet adamı olan Atatürk'ün önemli bir yönü de kültür adamı olmasıdır. Her yönüyle çöküntüye uğrayıp yıkılan imparatorluğun kalıntılarından çağdaş ve bağımsız bir millet yaratan, tam bağımsızlığı ve milli gururu her şeyin üzerinde tutan Ulu Önder'i tanımak gereklidir. "Zafer amaç değil, araçtır. Her zafer bir sonrakinin aracıdır ve asıl olan fikirdir!" diyen Atatürk'ün tüm yeniliklerinde güttüğü temel düşünce, değişmez amaç çağdaşlıktır.

"Kadın ve erkek arasındaki farklar silinecek yeni bir sosyal düzen kurmalıyız. Batı medeniyetine engel olan yazıyı atarak Latin kökünden bir alfabe seçmeli, kılık kıyafetimize kadar her şeyimiz ile batılılaşmalıyız. Emin olunuz ki bunların hepsi bir gün olacaktır." ifadeleriyle milli mücadeleden çok önce geleceğe dönük köklü tasarılarını belirtmiştir.

Atatürk'ün kültür politikasının temel öğelerini şu şekilde sıralayabiliriz:

- 1) Öğretim Birliği.
- 2) Çağdaş hukuk sistemine geçiş.
- 3) Kadın hakları.
- 4) Yeni Türk Alfabesinin kabulü.

- 5) Dil reformu.
- 6) Modern tarih anlayışı.
- 7) Kültür ve eğitimde halkçılık.
- 8) Laik kültüre aykırı kurumların kaldırılması.
- 9) Bilime önem verme.
- 10) Güzel sanatlara önem verme.

8. *Atatürk'ün Kültürel Alanda Yaptığı Yenilikler*. Atatürk'ün 100.Doğum Yılına Armağan. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1981, Cilt XIV, Sayı 1-2, ss.31-39

Çöküntüye uğrayıp yıkılmış bir imparatorluğun kırıntılarından, çağdaş bir Cumhuriyet var etme çabasında olan ulu önderimiz yazıdan giyimine, laiklikten kadın özgürlüğüne kadar ulusun kafa yapısını değiştirip modern bir toplum yaratmayı amaçlayıp bir kültür devrimi yapmıştır.

Cumhuriyet dönemine kadar süren, modern eğitim veren okullar ile eski tip eğitimde olan okulların meydana getirdiği ikilik ortadan kaldırılmış ve eğitim kurumları tek bir örgüt tarafından yönetilmek üzere toplanmıştır. Yazı devrimi ile beraber daha çabuk ivme kazanıp hızlanmış ve halk ile devlet arasındaki kopukluk giderilmiştir.

Atatürk'ün kültürel alanda yaptığı en büyük atılımlardan biri ise Türk kadınına sağladığı kültürel, sosyal ve ekonomik haklardır. Bu atılımla Türk kadını toplumda hak ettiği yerlere ulaşma şansı kazanmış ve toplumdaki ağırlığı daha çok hissedilmiştir.

Meydana gelen bütün değişimler Cumhuriyetin amacına, uygunluğuna hizmet etmiştir. Türkiye Cumhuriyeti muasır medeniyetler seviyesini yakalama çabasında önemli adımlar atmıştır.

9. *Yazı Devrimi – Dil ve Eğitime Getirdiği Kolaylıklar*. Atatürk'ün 100. Doğum Yılına Armağan, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1981, Cilt XIV, Sayı 1-2

Dil, hem ulus olmanın, hem de eğitimin ve milleti bir arada tutan kültür birliğinin en önemli unsurudur. Cumhuriyetin başlangıç döneminde, devlet yazışmaları ve aydınların kullandığı dil ile halk yığınlarının kullandığı dilin ayrıklığı kopukluk meydana getirmiştir. Mustafa Kemal üstün zekası ve kültür birikimi ile bu duruma önlem alma girişimlerine başlamıştır.

Atatürk'ün bu çabalarının neticesinde bazı aydınların tepki göstermelerine rağmen tasarlanan ve Latin harflerinden oluşan yeni alfabe 1 Kasım 1928'de meclis tarafından kabul edilip yürürlüğe girmiştir. Böylece milletin temel sorunlarından biri olan yazı sorunu çözümlenmeye başlanmıştır.

Bu olumlu gelişmelerin devamında halkın okuma-yazma öğrenimi kolaylaşmış ve tarihimizde ilk defa okuma-yazma seferberliği başlatılmıştır. Seferberliğin akabinde millet mektepleri atılımı yapılmıştır. Bu atılımdaki amaç, okuma-yazma bilmeyen halkı okur-yazar hale getirmektir.

10. *Atatürk'ün Dil ve Edebiyat Konusundaki Görüşleri*. Atatürk Devrimleri ve Eğitim Sempozyumu, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, 1981, ss.153-166

Cahit Kavcar; bu yazısında Atatürk'ün dil ve edebiyat konusundaki görüşlerini ve onun bu konuda yaptığı çalışmaları ele alır. Atatürk'ün edebiyat ve sanatla ilgisinin sanatçılığı ve edebiyatçılığı; sanatseverliği ve koruyuculuğu olmak üzere iki yönlü olduğunu belirtir.

Yazıda Atatürk'ün dil ve kültür konusunda oldukça hassas davrandığı, onun dili bir ulusu oluşturan en önemli ve değişmez parçalarından birisi olarak ele aldığı belirtilir. Atatürk'ün amacının dil ve kültür çerçevesinde halkta ulusal bir bilinç yaratmak olduğunu, halkın eğitim yoluyla bu ulusal kültür dilinin yazılı ürünlerinden tam olarak faydalanmasına yönelik çalışmalar yapıldığını belirtir.

Cahit Kavcar; bu çerçevede yazı ve dil devrimi konusunda yapılan; dil kurultayları, yeni alfabe, sadeleşme çalışmaları, TDK'nin kurulması gibi çalışmalara da değinir.

11.Batı Uygarlığı Karşısında Servet-i Fünun Romancıları Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1980, Cilt XIII, Sayı 1-2, ss.387-405

Cahit KAVCAR bu makalesinde Türk kültür ve sanat hayatı bakımından batılılaşma konusunda önemli bir yeri olan Servet-i Fünun dönemine eğilerek, bu dönem yazarlarının romanlarını batılı yaşayış unsurları açısından değerlendirmeye tabi tutar. Cahit Kavcar; yazısında bunu yapmaktaki asıl amacını, batılılaşma konusunda izlenen yolu ve bu uğurda yapılan yanlışları gözler önüne sermek olarak belirtir.

Yazıda Servet-i Fünun sanatçılarına(Halit Ziya, Mehmet Rauf, Hüseyin Cahit, Saffeti Ziya) ait romanlarda roman kahramanları çeşitli açılardan değerlendiriliyor ve bu karakterlerin değişik yollarla batıyı tanıyıp kültürel açıdan neredeyse tamamen batıyı benimseyen ve bu kültürü yaymaya çalışan roman karakterleri olduğu sonucuna varılır. Bu açıdan Servet-i Fünun romancılarının kültür sentezi yapmaya çalışmak yerine tamamen batı kültürünü ve zevkini yansıtmaya çalışmaları eleştirilir.

Cahit Kavcar; sonuç olarak bunun yanlış bir tutum olduğunu, ne batılılaşma konusunda ne de batı karşıtlığı konusunda aşırıya kaçmamak gerektiğini belirtir. "Çağdaşlaşma konusuna öncelikle bir zihniyet, bir eğitim ve kadro sorunu gözüyle bakmak, kendimizden kopmadan, kendimize yabancılaşmadan ve eziklik duygusuna da kapılmadan bu soruna eğilmek bilimi ihmal etmeden çağdaş yaşama yönelmek, kısacası Türk kalarak çağdaşlaşmak temel felsefemiz olmalıdır ."der.

12.Beşir Göğüş Üzerine. Çağdaş Türk Dili Dergisi, Nisan 2002, Sayı: 170

Kuru öğüt verme yerine örnek olma bakımından Beşir Göğüş gerçek bir modeldir. Beşir Göğüş Öğretmenimiz, dil ve edebiyat eğitimi konusunda, bir

yandan dil ve edebiyat bilgileri, öte yandan dil becerileri üzerinde durur, beceriye ağırlık verirdi.

Yazdığı Türkçe ders kitapları için, büyük emekler sonucunda kullanım kılavuzları ve öğretmene yol gösterecek kılavuz kitaplar hazırladı. Merkezi Hollanda'da bulunan Uluslar arası Anadil Eğitimi Örgütünün (IMEN) Türkiye temsilcisi ve yazışma üyesidir.

13. *Bilgi Çağında Eğitimde Öğretmenlik Mesleğinin Yeniden Yapılanması.*
(Cevat Alkan ve Sedat Sever ile birlikte), ANAÇEV Sempozyumu
Kitabı, Ankara 1998, ss.9-18

İçinde bulunduğumuz iki binli yıllarda, tüm çağdaş dünyada eğitim ve öğretmenlik mesleği önem kazanır ve bütün meslekler içerisinde baş meslek olarak kabul edilirken; Türkiye' de bugün her üniversite mezununun öğretmen olarak görev yapması önemli bir sorundur. Cumhuriyetin ilk yıllarında dünya çapında örnek alınabilecek öğretmenleri yetiştiren Türkiye, 150 yıllık öğretmen yetiştirme deneyimine karşın, bugün bu konuda büyük bir kargaşa ortamına sürüklenmiş bulunmaktadır.

Bilgi çağında eğitimin felsefi, bilimsel, teknolojik boyutları açısından yeniden yapılanma gereksinimi içinde bulunduğu ve bu yapılanmanın büyük bir kısmını mesleki olarak öğretmenliğin yapılanması oluşturduğu bir gerçektir. Bilgi toplumu alanındaki gelişim öğretmenlik mesleğindeki uygulamaları geçersiz duruma getirmiştir. Türk Eğitim Sisteminde de öğretmenlik mesleği çağdaş gelişim ve çağdaş eğitim felsefesiyle bütünleşik olarak yeniden yapılandırılmadığıdır.

Öte yandan, mesleğin uygulanmasında, öğrenci, aile, okul, meslek topluluğu arasında bütünlüğün esas alınması gerekmektedir. Bu alanda yeniden yapılandırmada lazım gelen örgütsel yapı oluşturulmalı ve ilgili tarafların işbirliği dikkate alınmalıdır.

14. *Cumhuriyet Döneminde Dal Öğretmeni Yetiştirme.* Ankara
Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 2003, Cilt XXXV, Sayı
1-2, ss.1-14

Bir eğitim sisteminin en önemli ögesi öğretmendir. Bu sebeple öğretmen yetiştirme çok boyutlu ve kapsamlı bir konudur. Atatürk başta olmak üzere yeni Türk Devletinin kurucuları halkı aydınlatabilmek ve kalifiye elemanlar yetiştirebilmek için öğretmenlerin iyi yetiştirilmesi konusuna özel bir önem vermişlerdir.

Cumhuriyet döneminde dal öğretmen yetiştirmede en büyük görevi başta Gazi Üniversitesi Eğitim Enstitüsü olmak üzere eğitim enstitüleri üstlenmiştir. İstanbul Üniversitesi Edebiyat ve Fen Fakülteleri ile Ankara Üniversitesi Dil-Tarih-Coğrafya Fakültesi ise binlerce dal öğretmeni yetiştirmiş diğer kurumlardır.

20 Temmuz 1982 tarihinden itibaren ise dal öğretmen yetiştirme sisteminde değişiklik yapılmıştır. Bu değişimle birlikte Milli Eğitim Bakanlığı öğretmen yetiştirme görevini sadece üniversitelere devretmiştir.

Ne yazık ki bazı yapılandırmalara da rağmen, öğretmenlere ve eğitim fakültelerine hak ettikleri önemin verilmemesi, bunun da üzerine Milli Eğitim Bakanlığı ve YÖK'ün sağlıklı bir işbirliği yaparak öğretmen ihtiyaçlarına gerekli çözümler bulamamaları önemli bir sorun olarak ortaya çıkmıştır.

Ülkemizin eğitim seviyesini yükseltmek ve gençlerimizi alanında daha başarılı bireyler haline getirmek için eğitim fakülteleri ve öğretmenlerimizin üzerinde daha çok durulmalıdır.

15. Cumhuriyet Döneminde Güzel Sanatlar Eğitimi. Cumhuriyet Döneminde Eğitim, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1983, ss.505-533

Kültürel temellerin üzerine kurulan Cumhuriyetin amacı Türkiye'yi yönetim, yaşam biçimi ve sanat anlayışı bakımından ileri ülkelerin düzeyine getirmektir. Ulu önderimizin devlete biçimini verirken sanatla çok yakından alakadar olması bu durumun en geçerli kanıtıdır.

Atatürk yaptığı meclis konuşmalarının çoğunda sanat ve kültür üzerine yoğun bir şekilde eğilmiş ve milleti çağdaşlık seviyesine ulaştırmada bu kavramların rolünü önemle vurgulamıştır. Bu gelişmeler bağlamında ise Cumhuriyetle birlikte sanatta önemli adımlar atılmıştır. Örgün Eğitim Kurumları

bünyesinde açılan İstanbul Belediye Konservatuvarı, Musiki Muallim Mektebi, Ankara Devlet Konservatuvarı ve Yaygın Eğitim Kurumları bünyesinde açılan halkevleri, sergiler, müzeler bu durumun en güzel örneklerini teşkil etmektedir.

Ana hatları ile güzel sanatlar, Cumhuriyet döneminde önemli ve olumlu gelişmeler göstermiştir. Alanında değerli sanatçılar, öğretim üyeleri ve öğretmenler yetişmiş ve cumhuriyetin amacına uygun hizmetlerde bulunulmuştur.

Yazı Devrimi ile birlikte çağdaşlaşma anlamında büyük bir engel ortadan kaldırılmış ve halk ile devlet arasındaki kopukluk bu hususta giderilmiştir.

16. Cumhuriyet Döneminde Müzik Eğitimi. Eğitim ve Bilim Dergisi, 1982, Cilt VI, Sayı 35, ss.16-26

Kültürel temeller üzerine kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nde büyük önderimiz Atatürk'ün vurguladığı gibi eğitim ve sanat konularına ve de özellikle müziğe özel bir önem verilmiştir. Cumhuriyetimizle açılan ilk kültür ve eğitim kurumlarının başında Musiki Muallim Mektebi'nin gelmesi durumu açıkça kanıtlar.

Ülkemizde örgün müzik eğitim çalışmaları imparatorluk dönemindeki Klasik Türk Müziği eğitimi yapan Enderun-ı Hümayun'a ve Acemi Oğlanlar Ocağı'na kadar uzanır. Batı yöntemlerini kullanan ilk müzik eğitimi ise II.Mahmud dönemindeki Mızıkayı Hümayun ile başlar. Cumhuriyet ile karşımıza ilk önce İstanbul Belediye Konservatuvarı ve onun akabinde ise Ankara Devlet Konservatuvarı çıkmıştır.

Okul dışı müzik eğitimi bakımından ise genel anlamı ile yaygın bir kültür ve sanat eğitimi kurumu olan "Halkevleri" çalışmaları ile birlikte ülkemizde hala önemli faaliyetler göstermektedir.

17. Cumhuriyet Döneminde Sanat Eğitimi. Milli Eğitim Dergisi, Cumhuriyet'in 60. Yılı Özel Sayısı, 1983, Sayı 62

Cahit Kavcar bu makalesinde Cumhuriyet döneminde sanat eğitimini çeşitli başlıklar altında ele alır. İlk olarak "Sanata Karşı Resmi Tutumlar" başlığı

altında Atatürk'ün sanat görüşünü, hükümet programlarında sanatın durumunu, Milli Eğitim şûralarında sanatla ilgili tutumları değerlendirir. Ardından “Sanat Eğitimi” başlığı altında Cumhuriyet döneminde sanat eğitimin örgün ve yayın eğitim çevrelerinde nasıl bir gelişim gösterdiğini ele alır.

Sonuç olarak yeni Türkiye'nin mimarı Atatürk'ün Cumhuriyet'i kültür ve eğitim temeline oturttuğunu, güzel sanatlara büyük önem verdiğini ve çok geliştirdiğini belirterek, Cumhuriyet döneminde yaşanan kültür ve sanat alanındaki bu ivmenin devam etmesi gerektiğini belirtiyor ve bunun için çeşitli önerilerde bulunuyor.

18. Çalıkuşu ve Türk Eğitimindeki Yeri. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 1969, Cilt II, Sayı 1-4, ss.165-176

Çalıkuşu çok değişik kimselere hitap ettiği ve herkesin içinde kendinden bir şey bulduğu için çok büyük bir okuyucu kitlesinin romanı olmuştur. Çalıkuşu, Türk romanının ilk ideal kahramanı, roman ise ilk karakter romanımızdır. Roman Türk eğitim ve öğretim işleri, Anadolu'nun bakımsızlığı, yoksulluğu, geriliği, halkın yanlış inançlara bağlılığı, o devirde iş ve meslek hayatına atılan bir genç kızın karşılaştığı pek çok sıkıntı ve güçlükler gibi sosyal konulara dokunur. Herkes kendinden bir şeyler bulduğu için Anadolu'ya açılma, eğitim ve öğretime genç, yeni fikirler getirme, düzeni değiştirme, zorluklar karşısında yılmama konusunda yeni kuşaklara iyi şeyler aşılamıştır.

19. Namık Kemal'in Üslup Anlayışı. Doğumunun Yüz Elli Yılında Namık Kemal, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 1993, ss. 47-58

Türk kültür tarihinde edebiyat, sanat, dil ve düşünce bakımından çok seçkin bir yeri olan Namık Kemal, dil ve üslup konusunda önemli düşünceler ileri sürmüştü ve o doğrultuda eserler vermiş bir yazardır. O, topluma hizmet ve okuyucuyu eğitme açısından edebiyatı çok önemli bir araç olarak görmüştür. “Toplum için sanat” anlayışına bağlı kalmış ve eserleri bu bağlı kalışın izindedir.

Böyle bir edebiyat anlayışı olan yazarımızın halkın anlayabileceği bir dil ve üsluba taraf olması ve temel ilke olarak bunu edinmesi gayet olağandır. Namık Kemal, eski edebiyatı bu açıdan ağır bir şekilde eleştirir, hırpalar. Buna

sebeup ise onun hayat ile edebiyat arasında sürekli bir ilişki kurması, bunun için ırpınmasıdır. Yazarımız, söz sanatlarını, halkın anlamadığı kalıp sözleri değil, anlamı ve muhtevayı ne çıkartır. Onun için elzem olan, biçim değil, zdr. Okuyucuyu duygu ve düşünce bakımından eğitmeye, geliştirmeye öncelik verir, kendini bir yaygın eğitimci olarak görür. Tüm bunları yaparken de Türkçemizin bağımsız bir dil olarak yaşaması için çareler arar, görüşler ne sürer ve yol gösterir.

Namık Kemal, Tanzimat nesrini işleyen, onu Őekillendiren yazarların başında gelir. Bu nesir, uzun süre örneklik etmiş, yazarımızın slub ve dilini örnek alan birçok sanatçı yetişmiştir. Yazar, devrindeki ve kendisinden sonra gelen sanatçılar ve genç nesil üzerinde geniş ve derin etkiler bırakmıştır.

20. *Dr. Ferhan Oğuzkan'ın Ardından*. Eğitim Araştırmaları, 2000, Sayı 1, ss.1-2

Dr. Ferhan Oğuzkan, 1921 yılında İstanbul'da doğar. İlk ve orta öğrenimini orada yaptıktan sonra 1943 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirir. Çeşitli lise ve enstitülerde Türkçe ve Edebiyat ğretmeni olarak görev yapar. 1953 yılında lisansüstü eğitimi için MEB tarafından ABD' ye gönderilir. 1961 yılında master ve doktora öğrenimini yaptıktan sonra yurda döner.

Gazi Eğitim Enstitüsü meslek dersleri ğretmenliğinin yanında; Ankara Yüksek ğretmen Okulu, ODTÜ ve Hacettepe niversitesi gibi yükseköğretim kurumlarında eğitim dersleri verir. 4 Mart 1986 yılında yaş sınırı nedeniyle emekli olur. Emekli olduktan sonra da köşesine çekilip oturmaz, eğitim-ğretim, yayın ve yazı çalışmalarını sürdürür, özellikle eğitim ile ilgili eserler verir. Dr.Oğuzkan'ın, ders programları, ğretim yöntemleri, karşılaştırmalı eğitim, ğretmen eğitimi, ocuk edebiyatı, Türkçe ğretimi, edebiyat incelemesi, Şiir gibi konularla ilgili, bir kısmı ortak eser olmak üzere otuzdan fazla telif ve eviri eseri, çeşitli eğitim ve edebiyat dergilerinde yayımlanmış pek çok makalesi vardır.

Kişilik olarak da akademik yaşantısına paralel bir çizgi benimseyen Dr. Oğuzkan, alıŐkan, güvenilir, demokratik davranıŐlarıyla öğrencilerine ve

arkadaşlarına örnek olmuş, üretken ve verimli bir eğitimcimizdir. Onun anlayışı, hoşgörüsü ve sıcak dostluğu herkes için onur kaynağı olmuştur. Kendine Hak'tan gani gani rahmet dilemekteyiz.

21. *Yurt Dışındaki Türk İşçi Çocuklarına Türkçenin Öğretimi*, Dünyada Türkçe Öğretimi (World Turkish Language), Ankara Üniversitesi TÖMER Dergisi, Mart 1988, Sayı 1, ss. 76-83

Yurt dışındaki Türk işçi çocuklarının eğitimi için bugüne kadar birçok çalışma yapılmıştır, düşünülmüştür. Ama alınan onca yola rağmen bu çalışmalar yetersiz, dağınıktır ve aralarında bir bütünlük ve birliktelik yoktur. Tüm çalışmalar birbiriyle fazlaca bağlantılı olmasına rağmen birbirinden tamamen habersiz olarak sürdürülmektedir. Yurt dışındaki Türk işçi çocuklarının eğitiminin sorunları yöntem, kitap ve öğretmen sorunu olmak üzere üç başlıkta incelenebilir. Tüm bu sorunları ortadan kalması için yapılabilecekleri şu şekilde sıralayabiliriz:

1) İlk olarak yurt dışındaki işçi çocuklarına Türkçenin iyi öğretilmesi yolunda bilinçli hareket edilmelidir. Çünkü dil, milli kültürün en temel ögesidir.

2) Bu konuda ilgili bakanlıklar, işçi kuruluşları ve üniversiteler sıkı bir işbirliği içinde olmalı; çalışmalar bilinçli bir bütünlük sunmalıdır.

3) Gerek yurt dışındaki, gerekse yurda dönen çocukların iki dilde yaşadığı gerçeğini unutmamalı; onlara okullarımızda sürdürülmekte olan Türkçe öğretiminden ayrı bir sürecin gerekli olduğunu göz önünde bulundurmalıyız.

4) Türkçeyi öğrenme çabalarını sıkıcı olmaktan kurtarmak için çağdaş ve şirin ders kitapları, ders araç ve gereçleri hazırlanmalıdır.

5) Türkçe öğretimi ve eğitimi için teknolojiden fazlaca yararlanılmalıdır.

6) Dönüşünü kesinleştiren işçi çocukları için en az bir yıllık düzenli ve programlı bir uyum sınıfı ya da hazırlık sınıfı açılmalıdır.

7) Diğer tüm derslerde olduğu gibi, Türkçe öğretiminde de en büyük görev, hiç kuşkusuz dersin icracılarına yani öğretmenlere düşmektedir. Onun

için her şeyden önce, gerek yurt dışındaki gerekse dönen çocuklar için sorumluluk üstlenecek öğretmenlerin, bilimsel düşünce becerisine, milli bir sorumluluk duygusuna, pedagojik özelliklere, çok yönlü bir kişiliğe sahip olmasına çok dikkat edilmelidir.

22. Düzgün Yazmanın Önemi ve Yolları. (Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara 1984, Cilt XVI, Sayı 2, ss.113-123

Dil, kültürün temel ögesidir ve insanları birbirine yaklaştıran en güçlü araçtır. Okullarımızdaki dil dersinin başlıca amacı okuma, konuşma, yazma ve dinleme becerilerini kazandırmaktır. Bunların arasında ise yazılı anlatım ayrı bir önem taşımaktadır.

Bireyin kendini tam olarak anlatabilmesi ve sağlık iletişim kurabilmesi için iyi bir yazılı anlatım bilgisine sahip olması gerekir. Fakat ne yazık ki ülkemizde yazılı anlatım becerisi tam olarak kazandırılmamıştır ve bu durum bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Düzgün ve güzel yazabilmenin ilk adımı istekli olmak ve bunun için çaba göstermektir. İstediklerimizin tam olarak anlatılabilmesi için iyi bir cümle bilgisine sahip olunmalı, noktalama ve imla kuralları iyi öğrenilmelidir.

Güzel ve düzgün bir yazma becerisine sahip olmak isteyen bir birey elinden geldiğince bol ve dikkatli okuma yapmalı, yazmak istediği konuyu en iyi şekilde kavramalıdır. Bu aşamalar sonucunda bitirilen yazı tekrar okunarak biçim, içerik ve düzen bakımından kontrol edilmeli ve eksikleri giderilmelidir.

23. Edebiyat ve Eğitim. Özbay Murat ve Temizyürek Fahri, Türkçe Öğreniyoruz. Özel Matbaası, TİKA Yayını, Ankara, 2007, kitabı içinde, ss.69-71

Edebiyat ve eğitim, insanla ve insan topluluklarıyla ilgilenip uğraşma bakımından birbirini tamamlayan ve birbiriyle yakından ilişkili olan iki alandır.

Sanatçı ödevlerini, bazen iyiyi canlandırmak bazen de kötüyü, toplumun aksak yanlarını sergilemek biçiminde yerine getirir.

Edebiyat güdümlü mü olmalıdır, güdümsüz mü? Edebiyatı eğitim açısından ele alınca birbirine ters düşen iki görüşle karşılaşırız. Edebiyat toplumsal bir kurumdur ve toplumdaki yapıya bağlı olarak değişir. Toplumdan etkilendiği gibi toplumu etkiler.

24. Edebiyat ve Güzel Sanatlar Eğitimi. Eğitim Bilimleri I. Ulusal Kongresi, Bildiriler: Eğitim Programları ve Öğretim, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara, 1993, ss.263-272

Edebiyat sözcüklerle yapılan güzel bir dil sanatıdır ve diğer güzel sanatlar gibi insanlık düşüncesine öncülük eder. Bir toplumun ve milletin kendi yarattığı eserlerdir.

Günümüz dünyasının çirkinliklerinden ve sıkıcılığında kurtulmak için güzeli aramak gerekir. Bu arayış edebiyatı ve sanatı sevmekle gerçekleşir. Yapıcı ve yaratıcı sanatçılar yetiştirilmeli ve topluma bu yolla güzel edebi eserler kazandırılmalıdır.

Ne yazık ki ülkemizde bilgi yüklemeye dayalı olan edebiyat anlayışı gençlerimizi edebiyattan soğutmaktadır. O halde öğrencilerde güzeli arama ve yaratıcılık zevki uyandırılmalı ve onları buna özendirmek ana ilkelerden biri olmalıdır. Gerçek anlamda eğitim ve öğretmenliği bir sanat olarak ele alırsak öğretmenlerimizin bilen, yaratan, yapan, yönlendiren vasıflarından yetiştirilmesi gerekmektedir. Özellikle Türkçe ve edebiyat öğretmenleri üzerinde bu hususta daha dikkatli olunmalıdır.

25. Eğitim Bilimlerinde Yeni Bir Gelişme. Cumhuriyet Bilim Teknoloji Eki 10 Ağustos 2007, Sayı 1064

1997 yılında yapılan yanlışlık eğitim bilimlerini geri plana atma, bir bakıma yok sayma 11 Temmuz 2007'de YÖK tarafından düzeltilir. 4 bölüm açılır:

- 1) Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bölümü
- 2) Eğitim Programları Bölümü

3) Eğitimin Kültürel Temelleri Bölümü

4) Eğitim Yönetimi ve Politikası Bölümü

26. *Eğitimin Temel Aracı Olan Dilimizle İlgili Çalışmalar*. Ankara Eğitim Fakültesi Dergisi, 1971, Cilt: IV Sayı:1-2, ss.85-113

Tanzimat Fermanı siyasi tarihimiz olduğu kadar sosyal ve kültürel hayatımızın da yeni bir başlangıcı niteliğindedir. Şüphesiz ki medeniyet değiştirme önce zihniyet değiştirmeyi gerektirir. Zihniyet değiştirme ise bir kültür meselesidir. O dönemde düşünceleri, değişimleri halka iletcek bir basın yayın organı yoktur. İşte bu boşluğu doldurmak için Agah Efendi ile Şinasi 22 Ekim 1860'ta Tercüman-ı Ahval gazetesini çıkarırlar. Tercüman-ı Ahval ilk Türk özel gazetesidir. Şüphesiz ki gazetelerin halk tarafından okunması ve ileri sürülen fikirlerin kolayca anlaşılması herkesin anlayabileceği sade bir dil kullanmakla mümkün olabilir.

Namık Kemal, Ziya Paşa, Ali Suavi, Ahmed Midhat, Muallim Naci, Şemseddin Sami, Samipaşazade Sezai gibi yazarlarımız dilde sadeleşmeyi dile getirmişler, eserler vermişler, birbirlerinden etkilenmişlerdir.

Sözlük Çalışmaları

Ahmed Vefik Paşa'nın Lehçe-i Osmani'si, Süleyman Paşa'nın askeri okullar için yazdığı Sarf-ı Türki adlı grameri, Şemseddin Sami'nin Kamus-ı Türki'si ana örneklerdir.

Tanzimat Devrinde İmla Meselesi, Alfabe Meselesi ve Gramer Meselesi dile getirilen diğer konu başlıklarıdır.

27. *Gençlerle Diyalog*. Milli Kültür Dergisi Gençlik Özel Sayısı, Mayıs 1985, Sayı 48, ss.70-73

Bu yazı, Cahit Kavcar'ın daha sonra yazacak olduğu "Gençliğin Daha İyi Eğitimi" makalesinin öncüsü niteliğinde, hemen hemen aynı konuları ele alır. Turgut Özakman'ın "Ah Şu Gençler" adlı tiyatrosunda geçen "Gençler sorunlu olduğu için mi gençtir, genç oldukları için mi sorunludur?" sorusundan hareketle

gençliğin sorunlarına eğilir. Gençlerin neler istediği, gençlerle nasıl bir diyalog içinde olunması gerektiği konusunda fikirlerini belirtir.

28. *Gençliğin Daha İyi Eğitimi.* Gençliğin Eğitimi içinde, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1986, ss.191-210

Cahit Kavcar bu makalesinde; gelişmekte olan bütün ülkeler gibi nüfusunun büyük çoğunluğu gençlerden oluşan ülkemizin gençlerinin eğitimi ve gençlerin karşılaştıkları bazı problemler konusunda başlıca sorunlara değinir ve bu sorulara bazı çözüm önerilerinde bulunur.

Yazıda buna göre ortaöğretim kurumlarında büyük çoğunluğunda işler rehberlik servislerinin bulunmadığını, kalabalık sınıflarda eğitim yapıldığını; yükseköğretim gençlerininse gelecek kaygısı taşıdıklarını, barınma, beslenme, bilimsel araştırmalara ilgisizlik, estetik duyarlık ve yaratıcılık eksikliği gibi sorunlara sahip olduklarını belirtilir.

Bu sorunlaraysa; gençlerle sağlıklı iletişim kurmak, onları bazı konularda mazur görerek hoş görüyle yaklaşmak, onlara uygun eğitim-öğretim ortamları sağlamak, nitelikli eğitimcilerle çalışmalarını sağlamak gibi çeşitli açılardan çözüm önerileri getirilir.

29. *Gençlik ve Bilim.* Eğitim ve Bilim, 1986, Cilt XI, Sayı 61, ss.16-20

Cahit Kavcar bu yazısında; sosyal bilimler alanında eğitim gören gençlerin bilimsel tutum kazanabilmeleri, sadece derslerde öğrendikleriyle yetinmek yerine daha araştırmacı ve bilimi seven kimseler olarak yetişmeleri için çeşitli önerilerde bulunur.

Sosyal bilimlerde okuyan gençlerin çoğunun kendi istedikleri bölümlerde olmadıklarını, puanlarının yetmediği için o bölümleri okudukları, bunun da doğal olarak isteksizliği ve başarısızlığı ortaya çıkardığını öne sürer. Gençlerin yaklaşık %80'inin bilimsel araştırmalara olan ilgisinin yok denecek kadar az olduğunu belirtir.

Gençleri doğru yönlendirmek ve bu sorunları aşmak için; fiziksel ortam ve araç-gereç faktörü, öğretmen faktörü gibi konularda çeşitli önerilerde bulunur.

Bunun yanı sıra fen liseleri paralelinde onlara benzer olarak sosyal bilimler liseleri açılması gerektiğini, TÜBİTAK'ın tıpkı sayısal bilimlerde olduğu gibi sosyal bilimlerde de çalışmasına yasal dayanak sağlanması gerektiği, bunun sosyal bilimlere canlılık getireceği belirtilir.

30. *Gülten Dayıoğlu ve Dış Göç Edebiyatı*. Roman Kahramanı Fadiş'in Doğumunun 30. Yıllı Sempozyumu Bildirileri, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara 2001, ss.52-60

Yurtdışına çalışmaya gitme yani dış göç olgusu, "gidenler, kalanlar, dönenler" olmak üzere üç temel yönüyle çeşitli trajedilere yol açar. Genel anlamda çağına tanıklık eden edebiyat, dış göç olayına ilgisiz kalmaz, insanları çeşitli yönleriyle, inceler, irdeler. Türk edebiyatında daha çok çocuk yayınlarıyla ün yapan Gülten Dayıoğlu'nun Geride kalanlar ve Geriye Dönenler adlı iki eseri de, dış göç olgusunu iki boyutuyla çarpıcı bir bakış açısıyla gündeme getirir. Bu iki eser, edebiyatın toplumla ilişkisini etkin ve gerçekçi bir biçimde sergilemesiyle; edebiyatımızın çok mühim ve seçkin eserlerindedir.

Yazar, Geride Kalanlar'ın ilk öyküsünde otuz yaşında genç bir kadınla somutlaştırdığı iç karmaşıklığı ve düzensizliği, Geriye Dönenler de ise son öykü kahramanı olan emekli ve kırklı yaşlarında olan Ferhat adında bir erkekle sunar. Yazarın her iki eserindeki öykülerde, gerçekçi bir bakış açısı, nesnel bir tavır, yalın bir halk dili, şirin bir Türkçe dikkati çeker. Geride Kalanlar'da kişi-töre çatışması içinde kadının kimlik arayışı ve var olma savaşı dile getirilirken, diğerinde ise töre ile töre çatışması bağlamında bireyin var olma savaşı ele alınmıştır.

31. *Güzel Yazı Yazmanın Önemi ve Yolları*. Eğitim ve Bilim, 1983, Cilt VII, Sayı 41, ss.13-15

Bireyin kendini tam olarak anlatabilmesi ve başkalarıyla sağlıklı bir ilişki ve iletişim kurabilmesi için güzel yazmaya yani düzgün yazmaya özen göstermesi gerekir. Her ne kadar bilgi eksikliği bir dereceye kadar hoş görülse de, kişinin doğru ve düzgün bir yazılı anlatımdan yoksun kalması ayıp karşılanır. Çaba gösteren her insan duygu ve düşüncelerini düzgün bir biçimde yazıya dökülebilir.

Amacına ulaşması hedeflenen başarılı bir yazılı anlatım için ilk önce güzel yazmaya istekli olunması ve buna inanılması gerekmektedir. Birey sağlam bir cümle bilgisine sahip olmalı, noktalama işaretlerini ve yazım kurallarını iyi bir şekilde öğrenmelidir.

Dikkat edilmesi gereken bu hususların yanı sıra olabildiğince bol ve dikkatli okuma yapılmalıdır. Konu ve içerik, en iyi şekilde kavranmalı ve irdelenmelidir.

Son olarak ise yazdığımız malzeme birkaç kez okunmalı ve hatalar, eksikler düzeltilmeli, fazlalıklar ise törpülenmelidir.

32. *Güzellik Eğitimi*. Öğretmen Dünyası Dergisi, 1984, Cilt V, Sayı 49, ss.9-10

Güzeli aramak, yaratıcı olmak insanı diğer varlıklardan ayıran en temel özelliklerin başındadır. Çok ihtiyacımız olan bu kavramlar ne yazık ki toplumumuzda istenilen düzeyde bulunmamaktadır.

Sadece teknolojiyi ele almak yaşamı kolaylaştırmaz. Hayata asıl çekicilik katan incelik ve güzellik duygularıdır. Bunların olmayışı insan ilişkilerini tatsızlık ve olumsuzluklara sürükler.

Öyle ise bu olumsuzlukların ortadan kaldırılması için Güzellik Eğitimi'nin öğrenilmesi gerekir. Anaokulundan yüksek öğrenime kadar uzanan bu süreçte sanat eğitimine bilinçli bir şekilde yer verilmelidir.

Her ne kadar Cumhuriyet döneminden bu yana bu alanda pek çok önemli adım atılmış olsa da, ülke geneli ve geniş yığınlar göz önüne alındığında bugünkü duruma yeterli gözle bakılamaz. Bu sebeple ülkemizde sanat kavramı daha ehemmiyetli bir şekilde ele alınmalıdır. Çünkü sanat, edebiyat ve felsefeden yoksun yetişen çağdaş ve uygar niteliklerine sahip olamaz.

33. *Hamdullah Hamdi'nin Yusuf ü Züleyha'sı*. TDAY-Belleten, 1968, ss.157-172

Hamdullah Hamdi' nin Yusuf ve Zeliha' sı dil ve üslup, nazım tekniği yönüyle Türkçe mesnevilerin en güzeli ve şairin en başarılı mesnevisidir. Türlü kütüphanelerde pek çok yazması bulunmaktadır. Hamdi eserin veznini fe'ilatün mefa'ilün fe'ilün' le yazmıştır. Hamdi' nin bu mesneviyi yazmasının asıl sebebi babası Ak Şemseddin' in ölümünden sonra ağabeylerinin kendisine yaptıkları işkenceden dolayı şair, hayatını Yusuf' un hayatına benzetir. Eserinde olayların akışına uygun hikaye ve rivayetler anlatmış, bunlardan birtakım ahlaki hükümler çıkarmıştır. Olayların anlatımına canlılık, renk vermek amacıyla konuyla ilgili gazeller serpiştirmiştir.

34. *Hocam Kenan Akyüz*. Ankara Üniv. DTCF Türkoloji Dergisi, 2000, Cilt XIII, Sayı 1

Kenan Akyüz Yeni Türk Edebiyatı alanında yurt içi ve yurt dışı bir üne ulaşmıştır. Çok seçkin bir bilim adamı, titiz bir araştırmacı ve incelemeci, iyi bir yönetici ve çok iyi bir hoca, gerçek bir yurtsever ve büyük bir aydındır. Düzenli ve disiplinli bir kişidir. Derslerini çok renkli, canlı, öğrenci katkısı ve katılımı ile birlikte, zaman zaman espriler katarak yürütür. Hem eskiyi iyi bilir hem de yeniyi yakından inceler.

35. *Hocam Suud Kemal Yetkin*. Forum Dergisi, 1980, Cilt I, Sayı 18, ss. 18-19

Türk sanat tarihi ve estetik alanında uluslararası büyük bir değerimiz olan Ord. Prof. Suud Kemal Yetkin'i 18 Nisan 1980 günü kaybettik. Kendisi bir sanat, bilim ve düşün adamı olduğu kadar aynı zamanda da bir gönül adamıdır.

Hocamız; kaba kuvvete, sükseye, şana, unvana düşman olan, son derece samimi ve insancıl bir karakter yapısına sahiptir. Çok iyi okuyan, sanat ve bilim alanındaki yeni yayınları çok iyi izleyen bir aydındır. Her ne seviyede ya da mevkide olursa olsun kendini yenilemeyi her zaman amaç edinmiştir ve bu özelliğini de sık sık vurgular.

Bütün yetenekli kişiler gibi çok yönlü ve çok boyutlu bir ustadır. Hocalığının yanı sıra hem yazar, hem yönetici ve hem de iyi bir araştırmacıdır.

Maalesef ki Suud Kemal Yetkin artık aramızda yok. Onun gibi cana yakın, hoşgörülü ve samimi biri hiçbir zaman unutulamaz. Suud hoca gibi evrensel bir değer eksikliği her zaman hissedilecek ve anısı daima yaşatılacaktır.

36. İlahiyat Fakültesinde Öğrenci Yetiştirme. Ülkemizde Laik Eğitim Sisteminde Sosyal Bilim Olarak Din Öğretimi Kurultayı, Malatya 7-8 Nisan 2005

1997 yılında öğretmen eğitimi yeniden düzenlenmiştir. Bu düzenleme kapsamına lisans ve yüksek lisans düzeyinde ilahiyat fakülteleri de alınmıştır.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümü

Bünyelerinde aynı zamanda güçlü eğitim fakülteleri bulunan üniversitelerin ilahiyat fakültelerinde, normal ilahiyat fakültelerine ek olarak açılacak 4 yıllık lisans düzeyinde İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği programlarının açılmasına 1998-1999 öğretim yılından itibaren öğretime başlama kararı verilmiştir.(Tosun)

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı

YÖK Yürütme Kurulunun 11.07.1997 tarih ve 97.23.1660 sayılı kararı ile açılması öngörülen 'Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği' ile 'İmam Hatip Liseleri Meslek Dersleri Öğretmenliği' programlarını yürütmek üzere, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne bağlı olarak yeni bir anabilim dalı kurulur.

Yan Alan Sorunu

Programın 'Temel İlkeler' inin 8. maddesinde yan alan uygulamasından bahsedilir. Ardından da 'Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlikleri Türkçe ve Sosyal Bilgiler yan alanlarından birini seçebileceklerdir.' denilir. Burada büyük bir hata söz konusudur. Bir Türkçe Öğretmenliği toplamda 156 kredi alırken yan alan seçen Din Kültürü Öğretmenliği sadece 12 kredi ders almaktadır. Bu akıl ve mantığa uygun mudur?

Sonuç ve Öneriler

Sosyal kurum olan din ve din bilgisi eğitimi, ülkemiz açısından büyük önem taşımaktadır. Bu eğitimin demokratik, laik ve bilimsel temeller üzerine oturtulması, disiplinler arası bir yaklaşım ile yürütülmesi gerekir.

Öneriler

1. Hangi kademe ya da alan için olursa olsun öğretmen yetiştirmek eğitim fakültelerine ait olması gereken bir sorumluluktur.

2. İlahiyat fakültelerinde Türkçe ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliğine yönelik yan dal uygulaması yanlıştır.

3. Öğretmenlik programlarının eğitim bilimlerinin çeşitli verileriyle ve dallarıyla desteklenmesi, öğretmene de eğitim uzmanı desteği sağlanması büyük önem taşımaktadır.

37. *İlginç Bir Okul Tasarısı*. Milli Eğitim Dergisi Öğretmenler Günü Özel Sayısı, 1981, Sayı 55, ss.51-53

Ülkemizde yeni tip okullar açma ve çağdaş insanlar yetiştirme çabaları Tanzimat'a, hatta III. Selim dönemine kadar uzanmaktadır. Yapıcı, yaratıcı ve üretici insanlar, iyi yurttaşlar yetiştirmek temel sorunlarımızın başında gelmektedir. Bu nedenle okulun önem kazanmasından ve güvenilirliğini sürekli korumasından daha doğal bir şey yoktur.

Yeni tip okullar açma girişimlerindeki ilgi çekici ve bilinçli çabalardan biri edebiyatımızdaki büyük şairlerimizden Tevfik Fikret tarafından tasarlanmıştır. Şairliğinin yanı sıra eğitimci bir kişiliğe de sahip olan Fikret bu tasarısına "Yeni Mektep" adını vermiş ve bunun için de ayrıntılı bir yönetmelik hazırlamıştır.

II. Meşrutiyet'in ilanından sonra Fikret tarafından tasarlanan bu okulun amacı; ezbere dayalı kuramsal bilgiler yerine gerçek hayata dönük değerler ve beceriler kazandırmaktır. Onun tasarısına göre öğrenim amaç değil araç olmalıdır.

Ne yazık ki bu ilginç tasarı çeşitli sebeplerle gerçekleştirilememiştir. Fakat bu olumlu çağdaş ve takdire şayan çaba, bize Tevfik Fikret'in önünde saygı ile eğilmeyi bir görev saydırmıştır.

38. *İTÜ ve Türkçe (Yabancı Dille Eğitime Hayır). Öğretmen Dünyası Dergisi, Mayıs 2009, Sayı 353*

Ülkemizin en köklü, en saygın bilim ve kültür kurumlarından biri olan İstanbul Teknik Üniversitesi'nde çağdaş dünya üniversiteleri arasında yer almak ve uluslararası yarışabilecek elemanlar yetiştirmek amaçlarıyla yüzde 30'u İngilizce olan eğitim dilinin, tamama erdirilerek yüzde 100 lük bir İngilizce oran hedef olarak belirlenmiştir. Yabancı dil öğrenmek ile yabancı dilde eğitim aynı şey olamamakla birlikte; Türkçe konuşulan bu coğrafyada kültürüne yabancı olmayan gençlerin yetiştirilmesine çalışılacağı yerde; aldıkları eğitimin ve düşündükleri bilimin anadillerinden uzaklaştırılması akla yatkın bir durum değildir.

Öyle görünmektedir ki, konu ile ilgili birimlerde ve üniversite senatosunda yeterince görüşülmeden; çeşitli yön ve boyutları incelenmeden alınmışa benzeyen İngilizce eğitim kararı İTÜ için köklerinden uzaklaşmaktan başka bir şey getirmeyecektir. Bu kararın yeniden görüşülmesi ve akıl işi olmayan yanlıştan tez zamanda dönülmesi uygun olacaktır. Eğer bu yapılırsa, hem İTÜ tarihsel çizgisinden sapmamış olur, hem de başka kurumlara kötü örnek olmaktan geri kalır. İTÜ'ye düşen, saygınlığını ve ağırlığını korumak; olumlu yönde örnek olma sorumluluğunu sabırla sürdürmeye devam etmektir.

39. *İz Bırakan Bir Eğitimci: Prof. Dr. Cahit Kavcar (Söyleşi Münevver Oğan) Öğretmen Dünyası Dergisi, Nisan 2009, Sayı 352, ss.21-26*

Münevver Oğan'ın Cahit Kavcar'la yaptığı bu söyleşide; Kavcar'ın çocukluğu, eğitim hayatı, Akademik yaşantısı, Türk eğitim sistemi üzerine düşünceleri, sanat ve edebiyat üzerine düşünceleri gibi çok çeşitli konular üzerine sorulan sorulara Cahit Kavcar cevap verir.

40. *Kazım Karabekir Paşa'nın Bir Eseri: Şarkılı İbret (Çocuk Oyunları). İÜEF Türkiyat Araştırmaları Merkezi V. Milletlerarası Türkoloji*

Kongresi, 23-28 Eylül 1985, Tebliğler: II, Türk Edebiyatı, Cilt I, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1985, ss.171-178

Cahit Kavcar bu yazısında; Kazım Karabekir'in şark cephesi kumandanlığı sırasında öksüz ve yetim kalan çocuklarla ilgilenmek, onların eğitimine katkı sağlamak amacıyla 1922 yılında yazdığı, "Şarkılı İbret" adlı içinde çocuk oyunları ve Kazım Karabekir'in kendi bestelediği bazı marşlar ve şarkılar da bulunan kitabını biçim ve içerik bağlamında çeşitli yönlerden inceler.

Buna göre kitap iki ana bölüm halinde düzenlenmiş ve şu başlıklara ayrılmıştır:

A) On-on bir yaşlarına kadar çocuklara mahsus oyunlar: 1. Küçük Süvari, 2. Çember Yarışı, 3. Birlik Kuvvettir.

B) Her yaştakilerin katılabileceği oyunlar: 1. Türk Yılmaz, 2. Sanayi, 3. Gemici(İstiklal Marşı beraber), 4. Tayyareci, 5. Coğrafya, 6. Makine ve Mikrop

Yazıda kitabın içeriğine yönelik olarak çeşitli örnekler verilerek bazı değerlendirmeler yapıldıktan sonra bu küçük oyunların, daha gençliğinden başlayarak çok iyi yetişmiş bir Türk askerinin bilgi ve birikimi derecesini, sanat zevkini ve yeteneğini, çok önem taşıyan eğitime yaklaşımını ve çok etkili bir yöntem olan dramatizasyonu daha o zaman gündeme getirip uygulayışını gösterdiğini belirtir.

41. Kemal Paşazade'nin Şairliği ve Yusuf ü Züleyha'sı. TDAY Belleten, 1969, ss.227-249

Çok yönlü bir kişilik olan XVI. Yüzyılın önemli yazarlarından Kemal Paşazade'nin bilginlik yönü ağır basar, üç dili de çok iyi bilir. Sanat ve şiirle uğraşmış ve başarılı örnekler vermiştir. Din ve devlet görevlerinin en üst kademelerine yükselmiştir. Sanatçılığında amaç süs yapmak değildir, eğitim ve öğretime ve bilime dayalı eserler yazmıştır. Şiirleri sadedir. Konuşma diline, halk diline ve deyimlere yer verir. Didaktik yönü ağır basar. Akıl ve bilgi yan yanadır. Lirizm yoktur. Kafiye, ahenk ve vezinde titiz değildir.

Yusuf ü Züleyha K. Paşazade' nin 7777 beyitlik mesnevisidir. Eser İkinci Bayezid'e sunulmuştur. Bölümleri:

- 1) Münacaat
- 2) Dört Halifeye Övgü
- 3) Padişaha Kaside
- 4) Devirden Şikayet, Yalnızlık
- 5) Aşk
- 6) Yusuf' un güzelliği, Züleyha
- 7) Yusuf ve Züleyha' nın sıkıntıları
- 8) Hamd

42. Malatyalı Bir Kültür Adamı: Eflatun Cem Güney. İnönü Üniv. II. Malatya Çevresi Halk Kültürü ve Battal Gazi Sempozyumu, Tebliğler, İstanbul 1989, ss.153-156

Eflatun Cem Güney çok yönlü bir kişiliğe sahiptir. Öğretmen, eğitimci, masal yazarı, folklor araştırmacısıdır. Türkiye radyolarında uzun yıllar kendi yazdığı masalları okuyarak "masal babası" unvanını almıştır. Halk şairleri, halk hikâye, masal ve efsanelerini edebi eser planına çıkarır. Folklor ürünlerini sözden yazıya geçirir ve onları değerlendirir. Masallar, halk hikâyeleri, fıkralar, bilmeceler, türküler ve atasözleri üzerinde önemle durmuş ve bunların özellikle çocuklara aktarılması üzerinde durmuştur. Eserlerini halk diliyle yazmıştır. Türk kültürüne ve milli eğitime 63 yıl hizmette bulunmuş ve 62 eser vermiştir. Milli Folklor Araştırma Kurumunun açılmasına önayak olmuştur.

43. Mehmet Âkif'in Şiirlerinde Eğitim Değerleri. Ölümünün 50. Yılında Mehmet Akif Ersoy'u Anma Kitabı, Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları, Ankara 1987, ss.129-138

Cahit Kavcar bu makalesinde; İyi insan olmanın gerekleri sayılabilecek çeşitli erdemler açısından Mehmet Âkif'in şiirlerini değerlendirir. Yazıda ilk başta Mehmet Âkif'e göre iyi bir insan ve iyi bir vatandaş olmanın gerekleri ortaya konulur ve bu bağlamda Mehmet Âkif'in şiirleri; Hürriyet ve adalet sevgisi, aile sevgisi, bilgisizlikle savaş, batıl inançlar, ahlâk ve ideal, çok eşlilik, kadın hakları, vatan ve millet sevgisi, din ve Tanrı duygusu açısından değerlendirilir.

Sonuç olarak Cahit Kavcar, şairin kendi açısından iyi insan ve iyi vatandaşlar yetiştirme konusunda bütün gücüyle çalıştığını, İnsanlarımıza çeşitli değerler kazandırmak için çaba sarf ettiğini; örgün eğitim kurumlarının yapmaya çalıştığını bir yaygın eğitim aracı saydığı şiirleriyle ve eserleriyle yaptığını ve çok da etkili olduğunu belirtir.

44.A Research on Mother Tongue Education. Mother Tongue Education Bulletin, 1987, Volume II, No 1, pp.31-33

Cahit Kavcar, İngilizce olarak yazdığı bu makalesinde ana dili eğitiminin tüm dünyada gittikçe artan bir öneme sahip olduğunu, İMEN (Uluslararası Ana Dili Eğitimi Ağı) gibi bazı kuruluşların ortaya çıkmasının bunun bir göstergesi olduğunu belirtir.

Konuşma, yazma, dinleme ve okuma olmak üzere dört temel dil becerisi olduğunu, bunların temel olarak “anlama ve anlatma” olarak sınıflandırılabileceğini belirtir. Anadili eğitiminde bir başka önemli meselenin de dil bilgisi öğretimi olduğuna işaret eder.

Makalenin yazımından bir süre önce Hasan Kaya isimli öğrencisinin, ilkokullarda anadili eğitimi üzerine yaptığı bir araştırmanın tez danışmanı olduğunu, araştırmada hiç şüpheye yer bırakmayacak şekilde ilkokul öğrencilerinin anadili eğitimini neden yaptıklarına ve bu eğitimin ne işlerine yaracağına dair hiçbir fikirleri olmadığını ortaya çıktığını belirtir. Öğretmenlerin de birçoğunun hedef ve program ilişkisini anlama konusunda yetersiz olduğunu vurgular. Bununla beraber bu araştırmaya ait diğer bazı verileri de paylaştıktan sonra bu durumun aşılması için bazı çözüm önerilerinde bulunur. Buna göre;

Her öğretmenin detaylı olarak ana dili eğitiminin amaçlarını bilmesi ve eğitim sırasında bu amaçların dışına çıkmaması gerektiğini, bunun dört temel dil becerisini çocuklara kazandırmada çok önemli olduğunu belirtir.

Dramatizasyon, yazma, yapma gibi öğrencilerin daha aktif rol almalarını, bilginin beceriye dönüşmesini sağlayacak yöntemlerin kullanılması gerektiğini belirtiyor.

Diğer önemli bir noktanın da dil bilgisi eğitimi olduğunu, dil bilgisi öğretiminin okuma ve anlama etkinlikleriyle ana hedeflerle ilişkilendirilmesi gerektiğini belirtiyor.

45. Mustafa Kemal'in Milli Eğitim Bakanı: Mustafa Necati. Yeniden İmece Dergisi, Mart 2008, Sayı 18

Türk eğitim tarihinde hafızalardan hiç silinmeyen iki Milli Eğitim Bakanı vardır: Mustafa Necati ve Hasan Ali Yücel. Mustafa Necati'nin başlıca yaptıkları ve destek oldukları şunlardır: Talim ve Terbiye Heyeti kurulur, Yeni Türk Harfleri Kanunu kabul edilir, Millet Mektepleri atılımı başlatılır, Ankara Hukuk Mektebi açılır, Gazi Eğitim Enstitüsü ve daha niceleri açılır.

Mustafa Necati Mustafa Kemal'in kadrosunda en önde gelen kişilerden biridir. Öğretmenlik mesleği o dönemde imrenilir bir meslek olmuştur. 1940'larda Balıkesir Üniversitesine bağlı kurulan eğitim fakültesinin adı Necatibey Eğitim Enstitüsüdür. Adı orada da yaşamaktadır.

46. Nabi ile Tevfik Fikret Arasında Küçük Bir Karşılaştırma. Hisar Dergisi, 1969, Cilt IX, Sayı 68, ss.23-26

Nabi doğu kültürüne, İslam Medeniyetine bağlı; Tevfik Fikret batı kültür ve medeniyetine bağlıdır. Nabi; Divan Edebiyatının şekille ilgili geleneklerinin dışına çıkamamıştır, ilham kaynağı divanlardır. Kadere, alinyazısına boyun eğer. T. Fikret kalıplaşmış baskılardan kurtulmuştur. Kadere boyun eğmez, Tanrı'ya isyan eder. Nabi'de ölüm kurtuluş, T. Fikret'te ne olduğu bilinmeyen bir yokluktur. T. Fikret'e göre din insanlar arasında anlaşmazlıkları, korkunç savaşları körükleyen, insanlar için bir nevi ıstırap kaynağıdır. Nabi'ye göre ise rahat ve huzur kaynağı olan bir evdir. Nabi kişisel hisleri, kendine ait olan

üzüntüleri aşamamış, T. Fikret ise fazlasıyla aşmıştır. Bu iki şahsiyet arasındaki farklar yaşadıkları döneme, yaşadıkları toplumun sosyal ve kültürel hayatına ve yetişme tarzlarına göre değişmektedir.

47. *Nesin Vakfı Üzerine*. Yeniden İmece Dergisi, Ağustos 2005 Sayı:8

Aziz Nesin tarafından 1972 yılında kurulan Nesin Vakfında kimsesiz ya da yoksul çocuklar barınmakta, korunmakta, devlet okullarında okutulup yetiştirilmektedir.

Nesin vakfı ve Tevfik Fikret'in " Yeni Mektep" tasarısı arasında önemli benzerlikler göze çarpmaktadır. Öğrencinin yönetime katılması, üretici ve yaratıcı olması, özgür ve özgün yetişmesi ve benzeri uygulamalar son derece çarpıcıdır.

Aziz Nesin vakfı için araziyi aldığı anda bitki yoktu, ağaç yoktu. Şimdi kapısında "Çocuk cenneti" yazıyor. Günümüzde de vakfın maddi sıkıntılar yaşadığı çarkın dönmesi için Ali Nesin'in arayışlar içinde olduğu bir gerçektir.

48. *Nitelikli Öğretmen Sorunu*. Eğitim ve Bilim Dergisi, 1980, Cilt V, Sayı 28, ss.17-22

Bir eğitim sisteminin en önemli ögesi öğretmendir. Eğitim sisteminin başarısı, sistemi işletip uygulayacak olan öğretmenlerdir. İyi bir öğretmende aranan üç temel özellik genel kültür, özel alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisidir. İyi öğretmen; nitelikli, öğretmen kendi alanında gerekli bilgi ve becerilere sahip, öğretmenlik meslek bilgisi ve becerisi ile donanmış, düşünen, soru soran, eleştiren, gelişmeye ve yeniliklere açık, kendini sürekli yenileyen, mesleğini seven, topluma ve ülkeye hizmeti temel ilke sayan, dünyayı güzelleştirmek için çaba harcayan, Türk Milli Eğitiminin genel amaçları ile temel ilkelerini benimseyen, Türkiye Cumhuriyetine, Atatürk ilke ve devrimlerine bağlı, çağdaş, demokratik ve laik bir dünya görüşüne sahip, mesleğin gerektirdiği kişilik özelliklerini ve sorumluluk duygusunu taşıyan, Türkçe'yi doğru ve düzgün kullanan aydın bir kişidir. Nitelikli adaylar mesleğe çekilmeli, bu adaylara çok iyi bir alan bilgisi ve pedagojik formasyon kazandırıp ciddi ve sıkı bir staj yaptırılmalıdır.

49. *Osmanlılarda Eğitim Düzeni ve Divan Edebiyatı – Halk Edebiyatı Ayrılığı*. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 50. Yıla Armağan Özel Sayısı, Ankara 1973, Cilt VI, Sayı 1-4, ss.207-251

Cahit Kavcar bu makalesinde Osmanlı devlet hayatında çok önemli bir yer tutan Kapıkulu örgütüne, Enderun'un yapısına ve Fatih Kanunnamesine ana çizgileriyle değinerek; İslam kültür ve medeniyetinin sosyal hayatımıza olan etkilerini ve medreseleri kısaca inceleyerek bütün bu müesseselerin kaçınılmaz sonuç olarak ortaya çıkardığı Divan edebiyatı – Halk edebiyatı ayrılığını bir sorun olarak ele alıyor.

Sonuç olarak bu ayrışmanın sebebini; kaynak ve felsefesi yönünden, dil yönünden, nazım tekniği yönünden ve vezin yönünden dört başlıkta ortaya koyar. Divan edebiyatının dil ve felsefesi açısından Türk halkının değerlerini yansıtmadığını, dışerden geldiğini belirtir. Bunun yanı sıra aruz vezninin Türkçeye zarar verdiğini öne sürerek Divan edebiyatının Türkçenin seyri ve gelişimi açısından olumsuz etkiler yaptığını, Türkçenin bağımsızlığını engelleyerek Türkçeyi bilim ve sanattan uzak tutup ham kalmasına sebep olduğunu, çok sayıda yabancı kelimin de Türkçeye karışmasına neden olduğunu belirtir.

Bütün bu olumsuzluklara rağmen Divan edebiyatının kendi sanat geleneği ve estetik değerleri içinde parça parça da olsa unutulmaz ve çok güzel örnekler verdiğine de değinir.

50. *Ömer Seyfeddin'in " Efruz Bey" Tipi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 1984, Cilt XVII, Sayı: 1-2

Ömer Seyfettin' in Türk edebiyatına katkısına değinilmiştir.1908'den 1. Dünya Savaşı sonlarına kadar uzanan bir devrin romanı olan Efruz Bey üzerinde durulmaktadır. Bu eserde, Türkiye'nin o dönemindeki siyaset, hürriyet, alafranga, yabancı hayranlığı, bilim, Türkçülük, köycülük, dil, edebiyat, tarih, sosyoloji, eğitim, felsefe... gibi yaşayış özellikleri ele alınmış ve bu anlayışların temsilcileri olan çeşitli kişiler adları değiştirilerek, büyük ustalıkla Efruz Bey'in kişiliğinde birleştirilmiştir.

Yazarın 'fantezi' bir romanı olan Efruz Bey'e, Meşrutiyet Döneminin bir eseri olarak bakılabilir. Efruz Bey romanını oluşturan hikâyeler şunlardır:

1- Hürriyete Layık Bir Kahraman: Olduğundan başka türlü görünmeye çalışan bir şarlatandır.

Efruz adını da kısa bir sürede günün adamı oluverdiği o günlerde, gerçek kimliğini gizlemek için kendi kendine takar.

2- Asiller Kulübü(Asilzadeler): Hürriyet kahramanı olma yolundaki foyası ortaya çıkınca hemen asillik arayışı içine girer. Kendisine uygun bulduğu unvan 'Prens Efruz Dö Kızıl' dır.Bu da tutmayınca Milliyetperverlik arkasına sığınır. Bucağa (Türk Ocağı) yazılır.

3- Tam Bir Görüş: Bir sosyologdur. Köye gider ve gerçeklerle yüzleşip gülünç duruma düşer. Burada asıl alay edilen gerçekçi olmayan aydınlar ve aydın geçinenlerdir. Ömer Seyfettin ilim karşısında irfanı, âlim karşısında da arifi savunur.

4- Bilgi Bucağı'nda: Türk Ocaklarının çeşitli yanlarını sergilemektedir. Burada kendini Osmanlılık fikrine kaptıranları yerer. Okuma ve kitaptan hiç hoşlanmayan ama bilgiçlik taslayan Efruz Bey'i aynı zamanda bütün ekleri edat sanacak kadar büyük bir dilci olarak da karşımıza çıkartmaktadır.

5- Açık Hava Mektebi: Burada Efruz Bey'i bir eğitimci olarak görüyoruz. Çevresini ve memleketini hor görür. Avrupa'ya gideceğini söyler ama numara yapar.

6- İnat: Dönemin Fransız filozofu Henry Bergson'un ortaya attığı sezgicilik akımına kendini kaptıranları temsil eder. Ömer Seyfettin bu hikayede de ithal malı düşüncelere ve yabancılaşmış aydınlara kesin tavır koyar.

7- Sivrisinek: Efruz Bey artık öğüde muhtaç biridir. Yazarın ağzından Efruz Bey'e yazılan bir öğüt mektubu ile son bulmaktadır.

Seyfettin'in bu yedi parça bir araya geldiğinde 194 sayfalık bir roman oluşturduğu görülmektedir. Eser o zamana kadar alışılmış teknik ile değil

birbirine bağılı bulunmayan çeşitli olayların bir kişi etrafında toplanması yoluyla yazılmıştır.

Ömer Seyfettin'in Efruz Bey'i: Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Saatleri Ayarlama Enstitüsü adlı romanıyla benzer olan yabancı hayranlığı, tutarsız, tembel, yalancı ve dedikoducu insanlar yönlerinden karşılaştırılmaktadır.

51. *Örgün Eğitimde Dramatizasyon*, Eğitim ve Bilim, S. 56, 1985, s. 32-41.

Anadil öğreniminde en etkili yolların başında dramatik oyunlar gelir. Dramatizasyon bir duygu ve düşüncenin hareket, mimik, ses ve sözle anlatılmasıdır. Anlama ve anlatma yeteneklerini, kişiliği geliştirir. Eğitim ve öğretimin daha etkili, daha canlı ve daha kalıcı olmasını sağlar. Kelimeleri doğru söylemeye, sözü duygu ve düşünceye göre tonlandırmaya, topluluk karşısında konuşmaya, heyecanları kontrol etmeye, vücudu ve yüzü, sözün anlamına göre hareketlendirmeye alıştıırır. Fazla duyu organını harekete geçirdiği için eğitim – öğretim daha etkili ve kalıcı olur. Öğrenciler karmaşık, güç olayları, kendilerini ve başkalarını daha iyi tanır. Öğrencinin yaratıcı gücü, kendine güveni artar; sorumluluk alma ve birlikte çalışma alışkanlığı kazanır.

52. *Romanda Tasvirin Psikolojik Rolü*, Ankara Üniv. DTCF Türkoloji Dergisi, C: V, S. 1, Ankara 1973, s. 137-74.

Tasvir, üstünde durulan ve anlatılan şeyin, okuyucu veya seyircinin gözleri önünde canlandırılmasını, somutlaşmasını sağlar ve sanat eseri ile seyirci veya okuyucuyu kaynaştırır. Tasvir romanın da temel unsurlarından biridir. Tasvirsiz bir roman düşünülemez. Okuyucu romanın havasına, kahramanların duygu, hayal âlemine, iç dünyasına tasvirler sayesinde daha iyi girer. Tipleri daha iyi anlar, romana daha çok bağlanır, eserle iyice kaynaşır. Tasvir yoluyla okuyucu ve yazar arasında psikolojik bir bağılılık kurulur. Yazarın psikolojisi, sosyal çevresi, yaşadığı devirdeki türlü fikir ve sanat olayları çok daha iyi anlaşılır. Romanın havasına giren okuyucu kendi dünyasından sıyrılarak eserin kahramanı ile tasvir edilen yerlere gider. Dünyasından uzaklaşıp bambaşka âlemlere gittiği için psikolojik bir ferahlık duyar. Kendinde bir arınma, başkalaşma olur ve yeni bir güç, canlılık kazanır.

53. *Sait Faik Üzerine*, Milli Eğitim Vakfı Dergisi, C. I., S. 1, 1986, s. 9-10

Cahit Kavcar bu yazısında çağdaş Türk Edebiyatı'nın en önde gelen yazarlarından birisi olan Sait Faik Abasıyanık'ın eserleri ve yazarlık özellikleri hakkında yazarın öykülerinden çeşitli örnekler vererek genel değerlendirmelerde bulunur.

Sait Faik'in öykülerinde ayrı bir kişilik, çok yönlülük ve yeni bir ses ortaya koyduğunu ve yazarın çok canlı ve kıvrak dili, derin gözlem gücü ve anlatım zenginliğine sahip olduğunu belirtir.

Eserlerinde hep küçük adamların sevinçlerini, üzüntülerini, sorunlarını yansıtan Sait Faik'in öykülerinin bugün de canlılığını sürdürdüğüne ve yazarın kendini dinlemesini bilen, çevresine olağanüstü bir dikkatle bakan; köşesine çekilip yaşadıklarını, gördüklerini, hissettiklerini düşlediklerini yazan birisi olduğunu belirtir.

54. *Tevfik Fikret ve Güzel Sanatlar*, Ankara Üniv. Eğitim Fak. Dergisi 1982, C.XV., S. 2, Ankara 1982, s. 131-50.

Servet-i Fünun sanatçıları sosyal ve siyasal konular yerine güzel sanatlara büyük önem vermişlerdir. Onları Tanzimatçılardan ayıran özelliklerin başında güzel sanatlara verdikleri önem gelir. Bu yüzden bu neslin eserleri hem estetik düşünce hem de estetik yapı bakımından daha önceki nesillerin eserlerinden daha üstündür.

Bu edebi akımda akla ilk olarak hem bir şair hem de bir ressam olan Tevfik Fikret gelir. Fikret gerek şiirlerinde gerekse tablolarında estetik bir üslup takınmıştır. Sanatta samimiyete oldukça önem veren şair-ressam, eserlerinde olduğu gibi görünmenin, gerçek bir sanat adamı için gerekli bir kavram olduğunu ileri sürer.

“Şermin” ve “Rübab-ı Şikeste” gibi ünlü şiirlerinde sanatını derin duygularla inşa eden Tevfik Fikret eski şiirimizin mimarisini de pek çok yönlerden değiştirmiştir. Mısradan başlayan bu değişiklik, nazım şekillerine, vezne ve kafiye kadar devam etmiştir.

Gerçeklikten çok kopmadan sanata ve estetiğe bürünen sanatçı edebiyatımıza özellikleri şiir alanında yeni bir soluk getirmiştir.

55. *Tevfik Fikret'in Eğitimciliği ve Yeni Mektep*, Ankara Üniv. Eğitim Fak. Dergisi 1972, C.V.,S. 3-4, Ankara 1972, s. 111-36

Yeni Türk Edebiyatımızın en önde gelen, ileri düşünceli ve en ünlü şairlerinden biri Tevfik Fikret' tir. İleri düşüncelerini, yenilikçiliğini, edebi çalışma ve hizmetlerinde olduğu kadar meslek hayatı boyunca içinde bulunduğu eğitim ve öğretim alanlarında da göstermiş olan öğretmen şairdir. " Yeni Mektep" öğretmen-şair T. Fikret' in öncülük ettiği ve 1908 Meşrutiyetinden hemen sonra ciddi bir teşebbüs olarak giriştiği ve İstanbul yakınında kurulması istenen günün ve çağın gereklerine uygun bir eğitim yapacak olan özel bir okuldur. Milli eğitim ve öğretim genel eğitimin eksenidir. Tevfik Fikret her bakımdan yapıcı, yaratıcı, etkin, unutulmaz izler ve etkiler bırakan çağdaş bir eğitimcidir. O, edebiyat ve şiir alanında gösterdiği büyük başarı ve yenilikleri, eğitim ve öğretim alanında da gösteren örnek bir kişidir.

56. *Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Üzerine*, Milli Eğitim dergisi, Öğretmenler Günü Özel Sayısı, S. 59, 1982, s. 33-35

Bu makalede Cahit Kavcar, edebiyatla eğitim arasında sıkı bir bağ ve yakınlık olduğunu, her iki alanın da kişinin kendisini tanımasını, sürekli olarak iyiyi ve güzeli aramasını, daha uyumlu yaşamasını amaçladığını belirtir. Bu bakımdan dil ve edebiyat eğitiminin önemini vurgular, dil ve edebiyat eğitiminin ilerlemeler kaydetmiş olsa da yeterli seviyede olmadığını belirtir. Bu sorunu aşabilmek için edebiyat eğitiminin altı temel ilkesine uyulması gerektiğini, bu çerçevenin her zaman akılda tutulması gerektiğini belirtir. Bu altı temel ilkeyi; "Amaç, İçerik, Yöntem, Kullanılan Araçlar ve Değerlendirme" olarak temel başlıklarda ele alır.

Genel çizgileriyle ele aldığı bu altı ilkenin etkili ve yapıcı bir eğitim için temel öğeler olduğunu, başarıya ulaşmak için program hazırlanırken bu ilkelerin sürekli göz önünde tutulması gerektiğini belirtir.

Bunun yanı sıra Türkçe, kompozisyon ve edebiyat derslerinin ayrı ayrı derslermiş gibi değil; bütünlük içinde ele alınmasının daha yerinde bir tutum olacağını belirtir.

57. *Türk Dili ve Edebiyatı Programları İle İlgili Yeni Çalışmalar, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Beyoğlu Şubesi: Nasıl Bir Edebiyat Eğitimi, Edebiyat Eğitimi Çalıştayı 9 Mart 2002, İstanbul, 2002, s. 96-102*

a. *Giriş:* Ülkemizde yaşanan dil kirlenmesi, dil yozlaşması ile Türkçe sevgisi, Türkçe bilinci ve duyarlılığı bakımından önemli sorunlara dikkat çekilmiştir.

b. *Yeni Bir Çalışma:*

Türk Dili ve Edebiyatı Komisyonu (Cahit Kavcar, Sedat Sever, Semra Harut, Nuray Özçelik, Hatice Demirbaş) olarak ilk önce mevcut programı incelenmiş, öğretmenlerle konuşulmuş, aksaklıklar belirlenmiştir:

ba. *Mevcut Programın Aksaklıkları*

- Türk Dili ve Edebiyatı dersi programı konular bakımından çok yoğunlaşmış, ders saati yetersiz kalmıştır.
- Programda yer alan konularda fazla tekrarların yer aldığı göze çarpmıştır.
- Edebiyat, Türk Dili ve kompozisyon derslerinin bir arada okutulması amaçtan uzaklaşılmasına neden olmuştur.
- Programın dili ağırdır ve öğrenci beklentilerini karşılayamamaktadır.

bb. *Temel Yenilikler*

- Programı yalınlaştırma.
- Bilgiden çok beceriye önem verme. İşlevsel olma.
- Dil duygusunu ve Türkçe sevgisini kazandırma.
- Dersi; Türk Dili ve Anlatım haftada 2 saat, Edebiyat haftada 3 saat olarak ikiye bölme.

bc. *Seçilecek Metinlerle İlgili Temel İlke ve Ölçütler*

- Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarına uygun olmalıdır.
- Temel dil becerilerini geliştirmelidir.
- Dil ve içeriği yönünden öğrenci düzeyine uygun olmalıdır.

bd. Derslerde Öngörülen Başlıca Etkinlikler

Stok bilgiler yüklemek yerine, çeşitli etkinliklerle öğrenciyi yaratıcılığa yöneltmek ve ona beceriler kazandırmak hedef alınmalıdır.

3. Sonuç

Bakanlıkça kabul edildiği takdirde bu programların başarılı olabilmesi için kitap inceleme komisyonlarının çok iyi seçilmesi ve yetiştirilmesi gerekliliği vurgulanmıştır.

58. *Türkçe Eğitimi Üzerine*, Milli Eğitim Vakfı Dergisi, C. I., S. 3, 1986, s. 11.

Tatil ve hizmet içi eğitimi birleştiren bir kurstan bahsedilir. Kursun amacı şöyledir: Türkçenin düzgün ve etkili bir biçimde öğretilmesini, beceriye ve kullanıma dönük olarak eğitimi sağlamak. Öğretmenleri daha verimli kılmak, onların Türkçe eğitiminde karşı karşıya geldikleri genel ve özel sorunlara çözüm yolu aramak, öğretmenlere yol göstermek ve yardımcı olmak. Bu temel amaca erişmek için tüm kurs boyunca farklı içerik ve yöntemlerle dersler işlenir. Bu arada genç öğretmenler, daha kıdemlilerden yararlanma fırsatı bulurlar.

Sözü geçen kursa yurdumuzun birçok ilinden temel eğitim ve ilköğretim öğretmenlerimiz katılır. Kursiyerler çok kısa zamanda hem birbirleriyle, hem de yönetim, öğretim ve denetim kadrosuyla kaynaşırlar. Bu tür hizmet içi eğitim kurslarının birçok yararı vardır. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

- 1) Bilgi tazeleme, unutulmaları hatırlama.
- 2) Yeni bilgiler edinme ve eksiklikleri giderme.
- 3) Karşılaşılan sorunları gündeme getirme, bunlara çözümler arama.

4) Meslektaşlar arasında iletişim ve etkileşim kurma, bilgi ve deneyim aktarımı sağlama.

5) Dinleme.

Tüm bu faydaların yapılan kursta büyük oranda kursiyerlerimize geçtiğini düşünmekle beraber, her şeyin çok daha faydalı ve iyi yapılabileceği gerçeğinin de bilinmesini hatırlatmak gereklidir.

59. *Türkçe Öğretiminde Dramatizasyon Yöntemi*, Türk Dilinin Öğretimi Toplantısı, Ankara Üniv Eğitim Bilimleri Fak. Yay., Ankara 1988, s. 83-90.

Eğitim sistemimizin eskiden beri bizi yakındırıp duran yanı kuru bilgiye, aktarmaya ve ezbere dayalı derslere fazlaca önem vermesidir. Tüm bu bahsi geçenler öğrenci için yararsızdır çünkü bu yöntem yalnızca işitme duyusuna hitap eder ve bu duyunun da öğrenmedeki payı bilimsel olarak yalnızca% 13'tür. Bu oran göz önüne alınırsa eğitim-öğretimde elden geldiğince fazla duyu organını aktif hale getirerek bu oranın yükselmesine çalışılmalıdır. Özellikle bireylerin birebir yaşadıklarını unutmadıkları düşünülecek olursa; derslerin ve konuların bir yaşantı haline dönüştürüldüğünde kolay algılanıp, iyice özümsemesi kaçınılmazdır. Bunu en etkili şekilde gerçekleştirebilecek öğretim yöntemi dramatizasyondur.

Dramatizasyon yöntemi baktırarak değil; yaptırarak eğitim demek olduğundan gelişmiş ülkelerde, özellikle anadili öğretiminde bu yönteme çok önem verilmektedir. Bu yönüyle dramatizasyon yöntemi Türk örgün eğitim sisteminde diğer tüm derslerde olduğu gibi, Türkçe öğretimi için ayrıca önem ve değer taşımaktadır. Yöntemin kullanılmasının gerekliliğinden bahsederken çok önemli olan öğretmen etkenini de unutmamak gerekir. Çünkü her şeyde olduğu gibi, dramatizasyon yönteminde de verim ve başarılı uygulama için ön şart, öğretmenin yapıcı, yaratıcı, becerikli ve iyi bir lider olmasıdır.

60. *Türkçenin Güncel Sorunları*, M.E.B. bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim, 2002, C. 3, S.27, s. 13-17.

İnsan yaşamında ve kişilik gelişiminde anadilin çok önemli bir yeri vardır. Bugün Türkçemizle ilgili birtakım sorunlar vardır. Bunlar, özensizlik ve kelimelerin yanlış kullanımı, yabancı sözcük tutkusu, yabancı dil öğretimiyle yabancı dilde öğretimi birbirine karıştırma, Türkçenin bilim dili olmadığına inama, Türkçe öğretimindeki yetersizlikler, sözcük ve terim üretimindeki yetersizlikler ve nitelikli öğretmen sorunu. Türkçenin bağımsız bir dil olarak yaşaması, gelişip zenginleşmesi için herkesi Türkçeyi güzel öğrenmeye ve kullanmaya özendirmeliyiz. Bireysel ve toplumsal duyarlılık, dil duygusu ve anadili bilinci oluşturulmalıdır. Yabancı sözcük düşkünlüğünden kurtulmalıyız. Eğitimciler, aydın kesim ve hükümet ortak hareket ederek Türkçe'yi geliştirmeli ve gereken önlemleri almalıyız.

60. *Verimli Türkçe ve Edebiyat Öğretimi*, Dil Derneği dergisi, Sayı 305, Temmuz 2013

1. Giriş

Ülkemizde eskiden liselerde ve dengi okullardaki Türk Dili ve Edebiyatı adını taşıyan ders, bilindiği gibi MEB 2005 Programıyla ikiye bölündü: Dil ve Anlatım, Türk Edebiyatı. İlköğretim Türkçe dersleri eskisi gibi devam etmektedir. Ama ilköğretim, 2012 yılında ilkokul ve ortaokul olarak ikiye bölünür.

2. Türkçe ve Edebiyat Dersleri Nasıl İşlenmeli?

Türkçe ve edebiyat dersleri için ders kitabında bir metinle yola çıkılır. Öğretmenin dersten önce mutlaka hazırlık yapması gerekir. Derse başlamadan öğrencileri güdülemesi, çeşitli sorularla ilgi çekmesi önem taşır. Aynı metin üzerinde dilbilgisi çalışmaları da yapılır. Türkçe ve edebiyat derslerinde sorular mutlaka bir metne dayalı olmalıdır. Ezber bilgiden kaçınmak gerekir.

3. 2005 Programı ve Etkinlik Yaklaşımı

Kavcar, bu kısımda Türkçe ve edebiyat kitaplarında bulunan uygunsuz metinlere ve yapılması güç etkinliklere yer vermiştir. Bu konuya dair örnekler yer almaktadır. Etkili bir edebiyat öğretiminin gerçekleşebilmesi için seviyeye uygun, gerçekçi etkinlikler olmalıdır.

4. Birkaç Önemli Nokta

Verimli edebiyat öğretimi için gerekli olan önemli noktalar Kavcar'a göre şunlardır:

4.1. Sanat Değeri

Bir insanda güzellik duygusu, estetik kaygı yoksa, onun tam ve çağdaş bir insan olması beklenemez.

4.2. Şiir ve Nazım Farkı

Şiir ayrı nazım ayrı şeylerdir. Bunları birbirine karıştırmamak gerekir. Oysa ülkemizde özellikle ilkokul ve ortaokul Türkçe ders kitaplarında şiirle nazım çok karıştırılıyor.

4.3. Verim İçin Temel İlkeler

Bilgiden çok beceriye değer verme, öğretim çalışmalarını önceden planlama, kolaydan zora ve basitten karmaşığa doğru bir yol izleme, görsel ve işitsel araçlar kullanma, günlük yaşayışla ilgi kurma, öğrencilerin derse katılımını sağlama, bireysel farklılıkları dikkate alma, öğrenciyi isteklendirme.

4.4. Öğretmen Etkeni

İyi bir öğretmende üç temel özellik aranır: Genel kültür, alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi.

5. Sonuç

Sürekli göz önünde tutulması gereken temel ilke, her alanda olduğu gibi, dil ve edebiyat öğretiminde de, "Öğüt verme, örnek ol!" anlayışıdır.

61. *Yakup Kadri'nin Ardından*, SED Sanat Edebiyat Dergisi, S. 1, 1975

Cahit Kavcar bu yazıyı kaleme alma amacını 1974 yılında gözlerini hayata yuman Yakup Kadri'nin ardından hem onunla ilgili bir anıyı dile getirmek hem de bu anının genel nitelikte bazı yönlerine dokunmak olduğunu belirtir.

1965 yılında kendisinin Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Türkoloji Bölümü son sınıfı öğrencisiyken Yakup Kadri'nin Kiralık Konak, Hüküm Gecesi ve Yaban romanlarını ayrıntılı olarak incelediklerini ve o sırada 76 yaşında olan yazarı, bazı sorular sormak için fakülteye davet etmelerini ve bu bağlamda Yakup Kadri'nin verdiği cevapları ve onunla ilgili genel bazı noktaları ele alır.

62. *Yazı Devrimi ve Türkçenin Yaşamasi. Çağdaş Türk Dili Dergisi, Sayı: 237*

Giriş

Yazı Devrimi, Dil Devrimi, yabancı dille öğretim, Türkçenin gelişmesi ve zenginleşmesi, Avrupa Birliği ve Türkçe konuları üzerinde durulacaktır.

Yazı Devrimi

Devlet yazışmaları, aydınlar ve halk arasında bu kadar uçurum oluşturan ayrı bir dil düşünülemez. 8 Ağustos 1928'de Atatürk Yazı Devrimini gerçekleştirir.

Dil Devrimi

Yazı Devriminden sonra gündeme gelir. Temel işlevlerinin başında Türkçenin gelişmesi ve zenginleşmesini sağlama, basın-yayın işlerini kolaylaştırma ve çağdaş uygarlıkla köprü kurma da yer almaktadır.

Yabancı Dille Öğretim

Ülkemizde özellikle 1980'den sonra görülen büyük yanlışlardan biri, yabancı dil öğretimi ile yabancı dille öğretimin birbirine karıştırılmasıdır.

a. Türkçenin Gelişmesi ve Zenginleşmesi

Türkçenin gelişip zenginleşmesi için üç yol vardır: 1. Derleme, 2. Tarama, 3. Yeni Sözcük Yapma. Halk dilindeki Türkçe sözcükleri, söz değerlerini toplama işine derleme denir. Eski eserlerin incelenip taranarak Türkçe sözcüklerin ortaya çıkarılması işine tarama denir. Yeni sözcük yapma ise iki yolla meydana gelmektedir. A) Türetme B) Birleştirme.

b. Avrupa Birliği ve Türkçe

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığında 2001 yılında bir Milli komite kuruldu ve Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Öğretim Merkezinde, yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılmak üzere Dil Gelişim dosyası oluşturulur.

Sonuç

Gelişmeye ve zenginleşmeye çok elverişli olan Türkçeye hizmet etmek ve onu yaşatmak, Türklük duygusu ve bilinci taşıyan herkesin görevidir. Ulusal devlet kavramının ortadan kaldırılmasının zararı en çok, dil ve kültür alanında kendini gösterir. Bu, bağımsızlığı da ortadan kaldırır.

63. *Yazı Reformu ve Getirdikleri*, Milli Kültür, S. 63, Aralık 1998, s. 96-99

Uzun bir hazırlık ve kamuoyu oluşturma sürecinden sonra uygulamaya geçen yeni Türk Devleti'nin yeni Türk harfleri, Ulu Önder Atatürk'ün en köklü ve temel inkılâplarından biridir. Yazı reformu sayesinde okuma yazma ve öğrenim kolaylaşmış; bu köklü değişiklik, tarihimizde ilk olan çok etkili ve geniş kapsamlı bir okuma yazma seferberliğini sağlamış, Millet Mektepleri gibi güçlü bir eğitim ve kültür hizmetini doğurmuş, dilimizin gelişip zenginleşmesine ivme kazandırmıştır. Bunun yanında basın ve yayın işlerini çok yönlü olarak kolaylaştırmış, milletimizin çağdaş medeniyetle ilişki kurma sürecini hızlandırmıştır.

Yeni yazı Arapça ve Farsçanın Türkçe üzerindeki baskısını kaldırmış, dilimizin kendi yapısı ve özellikleri doğrultusunda gelişip zenginleşmesini sağlamıştır. Yüce Önder, " Büyük Türk Milletine kolay bir okuma yazma anahtarı vermek lazımdır" diye seslendirir. O'nun verdiği anahtar bugün tüm verimliliğiyle elimizdedir. Yeter ki kullanmasını bilelim, onunla tüm kapıların açılacağını unutmayalım.

64. *Yeni Türk Edebiyatı Öğretimi*, , Çukurova Üniv. Eğitim Fak.: I. Eğitim Bilimleri Kongresi- Bildiriler, C. III., Çukurova Üniv. Basımevi, Adana 1994, s. 853-864.

Edebiyat, malzemesi dil olan bir güzel sanattır. Edebiyat eğitimiyle amaçlanan hedef sözünü bilen, güzel konuşma ve düzgün yazma becerilerini kazanmış, davranış inceliğine ve güzellik duygusuna sahip insanlar yetiştirmektir. Türkçe ve edebiyat derslerinin amacı öğrenciye stok bilgiler yüklemekten çok, dilimizi sevdirmek, dilin düzgün kullanılmasını öğretmek ve güzel yazılardan hoşlanma zevkini aşılmasıdır. Öğrencilerin ihtiyaçlarına ve ilgilerine uygun kendi sosyal e kültürel çevrelerine uygun eserler incelenmelidir. Yöntem konusunda da izlenecek yol; dinleterek ve baktırarak değil, yaptırarak eğitim olmalıdır. Bir tek yönetime bağlı kalmak yerine yöntem zenginliği ve çeşitlilik olmalıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modeli taramadır. Tarama sürecinde teze konu olan Hoca'nın kendisi doğrudan incelenmeye çalışılmış, önceden tutulmuş çeşitli kayıtlara, yazılı belge, resim, ses ve görüntülere, onu tanıyan kaynak kişilere başvurularak elde edilen dağınık veriler, tezi hazırlayanın kendi gözlemleriyle bütünleştirilerek yorumlanmaya çalışılmıştır.

Çalışma bir yanıyla geçmişe dönüktür. O nedenle öznel verilerden uzak durulmaya çalışılmıştır. Daha çok, yazılı verilere dayanılmıştır. Tarama modeli içinde tekil tarama yani belli bir alt konunun taranması, izleme ve kesit alma yaklaşımları ile karşılaştırma ve ilişki kurma(korelasyon) yaklaşımları kullanılmıştır.

Çalışma bir yönüyle de örnek olay taraması niteliğindedir. Tez nitel bir çalışma olduğu için, Daha çok doğa bilimlerinde görülen deneme modeline başvurulmamıştır.

3.2. Evren ve Örneklem Kitle

Çalışmanın evrenini teze konu olan kişinin yaşam ve yapıtları oluşturmaktadır. Örneklem kitle ise onun yaptıkları, yazdıkları ve yetiştirdiği öğrencilerinden elde edilen verilere dayanmaktadır. Çalışma konusunda alan yazını özellikle Çalıştay Kitabındaki yazılardan oluşmaktadır. Bu yazılardan Hoca'nın yaşam, düşünce, hizmet ve yöntemleri ile ilgili kısımlar seçilerek bulgu ve yorum geliştirilmeye çalışılacaktır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR ve YORUM

4.1. Katıldığı Bilimsel Toplantılar

Bu kısımda Kavcar'ın katıldığı bilimsel toplantılar yer almaktadır.

1. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesince 9-10 Nisan 1981 tarihinde düzenlenen "Atatürk Devrimleri ve Eğitimi Sempozyumu" nda "Atatürk'ün Dil ve Edebiyat Konusundaki Görüşleri" konulu bir bildiri sunmuştur.

2. Atatürk'ün yüzüncü doğum yılı dolayısıyla Ankara Valiliği ve Ankara Üniversitesi işbirliği uyarınca 18 Mayıs 1981 tarihinde Polatlı'da "Yazı Devrimi-Dil ve Eğitime Getirdiği Kolaylıklar" konulu bir konferans vermiştir.

3. Eskişehir İktisadi Ticari Bilimler Akademisi İletişim Bilimleri Fakültesince 20-23 Ekim 1981 tarihinde düzenlenen "1. Türk Müziği Kurultayı"nda "Cumhuriyet Döneminde Müzik Eğitimi" konulu bir bildiri sunmuştur.

4. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türkiyat Araştırma Merkezince 20-25 Eylül 1982 tarihinde İstanbul'da düzenlenen "4. Milletler Arası Türkoloji Kongresi"nde "Tevfik Fikret ve Güzel Sanatlar" konulu bir bildiri sunmuştur.

5. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türkiyat Araştırma Merkezince 24-29 Eylül 1984 tarihinde düzenlenen "6. Milli Türkoloji Kongresi"nde "Ömer Seyfeddin'in 'Efruz Bey' Tipi" konulu bir bildiri sunmuştur.

6. Ankara Alman Kültür Merkezince 1 Mayıs 1985 tarihinde Ankara'da düzenlenen "Okulda ve Okul Dışında Dramatizasyon Toplantısı"nda "Örgün Eğitimde Dramatizasyon" konulu bir bildiri sunmuştur.

7. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türkiyat Araştırma Merkezince 23-28 Eylül 1985 tarihinde düzenlenen “5. Milletler Arası Türkoloji Kongresi”nde “Kazım Karabekir Paşa’nın Bir Eseri: Şarklı İbret (Çocuk Oyunları)” konulu bir bildiri sunmuştur.

8. Gazi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesince 18 Aralık 1986 günü düzenlenen “Gençlik ve Bilim Toplantısı”nda “Gençlik ve Bilim” konulu bir bildiri sunmuştur.

9. Türk Eğitim Derneğince (TED) 10-11 Nisan 1986 tarihinde Ankara’da düzenlenen “Orta Öğretim Kurumlarında Türk Dili ve Edebiyatı Öğretime ve Sorunları Sempozyumu”nda “Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi” konulu bir bildiri sunmuştur.

10. Tokat Valiliği İbn-i Kemal Araştırma Merkezince 2-6 Temmuz 1986 tarihinde Tokat’ta düzenlenen “Türk Tarihinde ve Kültüründe Tokat Sempozyumu”nda “İbn-i Kemal’in Şairliği ve Yusuf ü Züleyha’sı” konulu bir bildiri sunmuştur.

11. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesince 1-3 Ekim 1986 tarihinde düzenlenen “Türk Dilinin Öğretimi Toplantısı”nda “Türkçe Öğretiminde Dramatizasyon Yöntemi” konulu bir bildiri sunmuştur.

12. Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Kütüphane Başkanlığınca 27-29 Aralık 1986 tarihinde Ankara’da düzenlenen “Mehmet Akif İlmî Toplantısı”nda “Mehmet Akif’in Şiirlerinde Eğitim Değerleri” konulu bir bildiri sunmuştur.

13. Gazi Üniversitesince 8-11 Haziran 1987 tarihinde Ankara’da düzenlenen “Öğretmen Yetiştiren Yüksek Öğretim Kurumlarının Dünü- Bugünü- Geleceği Sempozyumu”nda “Yüksek Öğretmen Okulu’nun Öğretmen Yetiştirmedeki Yeri” konulu bir bildiri sunmuştur.

14. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesinde (Adana) 23 Mart 1988 günü “Tevfik Fikret ve Eğitim” konulu bir konferans vermiştir.

15. İnönü Üniversitesince 19-21 Ekim 1988 tarihinde Malatya'da düzenlenen "3. Malatya Çevresi Halk Kültürü ve Battal Gazi Sempozyumu"nda "Malatyalı Bir Kültür Adamı: Eflatun Cem Güney" konulu bir bildiri sunmuştur.

16. Kültür ve Turizm Bakanlığınca 2-4 Aralık 1988 tarihinde düzenlenen "Ölümünün 100. Yılı Münasebetiyle Namık Kemal'in Üslup Anlayışı" konulu bir bildiri sunmuştur.

17. Çukurova Üniversitesi Hatay Eğitim Yüksek Okulunda (Antakya) 11 Mayıs 1989 günü "Güzel Konuşma ve Yazma" konulu bir konferans vermiştir.

18. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesince 24 Kasım 1989 günü düzenlenen "Öğretmenler Günü Toplantısı"nda "Dünden Bugüne Öğretmen Yetiştiren Kurumlar" konulu bir bildiri sunmuştur.

19. İnönü Üniversitesi Arapgir Meslek Yüksek Okulunda 18 Mayıs 1990 günü "Türkçenin Gelişme ve Zenginleşme Yolları" konulu bir konferans vermiştir.

20. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesince 24-28 Eylül tarihinde düzenlenen "1. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi"nde "Edebiyat ve Güzel Sanatlar Eğitimi" konulu bir bildiri sunmuştur.

21. İnönü Üniversitesince 1-3 Temmuz 1991 tarihinde Malatya'da düzenlenen "Üniversite- Çevre İlişkileri Sempozyumu"nda "Sait Faik ve Çevre Sorunları" konulu bir bildiri sunmuştur.

22. Atatürk Kültür Merkezince 6-10 Ekim 1991 tarihinde Ankara'da düzenlenen "Uluslar arası Yunus Emre Sempozyumu"nda "Yunus'a Göre Sözün Değeri" konulu bir bildiri sunmuştur.

23. Uluslar arası Anadili Eğitim Örgütü ve Ankara Üniversitesi'nin işbirliği ile 15-17 Nisan 1994 tarihinde Ankara'da yapılan "Uluslar arası Anadili Eğitimi Konferansı"nda Türkiye adına katılmıştır ve "Trainig of Teachers For 'Turkish' and 'Turkish Language and Literature' Lessons" konulu bir bildiri sunmuştur.

24. ukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesince 28-30 Nisan 1994 tarihinde Adana'da düzenlenen "1. Eğitim Bilimleri Kongresi"ne katılarak "Yeni Türk Edebiyatı ğretimi" konulu bir bildiri sunmuştur ve ayrıca oturum başkanlığı da yapmıştır.

25. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığının daveti zerine 15-20 Mayıs 1994 tarihinde bir grup ğretim üyesiyle birlikte Kıbrıs'a gitmiştir, eğitim öğretimle ilgili bir panele ve çeşitli toplantılara başkan ve konuşmacı olarak katılmıştır.

26. 25-28 Ekim 1995 tarihinde Kars Belediyesi ve Kafkas niversitesinin işbirliği ile Kars'ta düzenlenen "1. Milli Kafkasya Sempozyumu"nda, "Kars'ın Sosyal ve Kültürel Yapısı zerine Bir Araştırma" konulu bir bildiri sunmuştur ve ayrıca oturum başkanlığı yapmıştır.

27. 27 Kasım 1995 günü TED Ankara Koleji'nde "Türk Edebiyatında ğretmen" konulu bir konferans vermiştir.

28. 3 Mart 1997 günü Hukuk Fakültesinde düzenlenen "Ankara niversitesinde Akademik Niteliklerin Yükseltilmesi" konulu panele Konuşmacı olarak katılmıştır.

4.2. Fiziksel Portre ve Sağlık Durumu

Cahit Kavcar, ruhunun temizliği yüzüne yansımış insanlardandır. Beyaz teninde, gerektiğinde vakur, çoğunlukla gülümseyen bir yüz ifadesi görülür. Yüzündeki duruluk yılların verdiği tecrübeyle bütünleşir. Bakışları engin ve sevgi doludur. Bunlar, bir baba gibi şefkatli ve kuşatıcı, engin bakışlardır. Bu kibar yüz ifadesi hiçbir zaman değişmemiştir. Sakal ya da bıyık bıraktığı görülmemiştir. Daima takım elbise giyen, sözcüğün tam anlamıyla, tam bir İstanbul beyefendisidir. Uyumlu giyinmeye özen gösterir. Simasındaki bu naiflik, konuşmaya başladığı anda ses tonu ve üslubuyla bütünleşir. Asla argo sözcük kullanmaz. Karşısındaki kişinin varsa hatalarını tatlılıkla dile getirir. Kırıcı olmak Kavcar Hoca için söz konusu olmamıştır. Orta boyludur. Ne şişman ne de zayıf, sağlıklı bir vücuda sahiptir. Yaşına oranla oldukça dinçtir. İnci gibi yazılar yazan büyük sayılmayacak kibar elleri vardır. Eşine bağlılığını gösteren alyansı her zaman parmağındadır.

Cahit Kavcar, 16 Eylül günü çok ciddi bir sağlık sorunu yaşar. Gece, bir kalp krizi geçirir. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi İbni Sina Hastanesine kaldırılır ve aynı gün akşamüzeri Ankara Üniversitesi Kalp Merkezi'nde baypas (by-pass) ameliyatı (damar aktarma ameliyatı) olur. Dört damarı değiştirilir.

Aslında, çok sigara içtiği de söylenemez. Bu konuda dikkatli ve ölçülüdür. Genel olarak, günde yedi uzun Samsun sigarası içer. İki öğleye kadar, üç akşama, iki de yatmaya kadar. Ama ne yazık ki; bu tatsız olay yaşanır.

Ameliyattan sonra doktorunun da önerisiyle sigarayı tümüyle bırakır. Gerekli ilaçları kullanmaya başlar, yaşamına yeni bir çekidüzen verir. Bu yaşam düzeni halen devam etmektedir.

Kendi anlattığına göre bu sağlık problemi, derslerini, akademik çalışmalarını, aile hayatını, duygu ve düşünce dünyasını pek etkilemez. Düzenli yürüyüşler başta olmak üzere, beslenme, dinlenme, genel sağlık üzerinde önemle durmakta, kalp sorunuyla birlikte yaşamaya özen göstermektedir. Çünkü bu tatsız olay bir kez yaşanmıştır ve onu yok saymak olanaksızdır. Artık önemli ve kaçınılmaz olan, onunla birlikte yaşamaktır.

4.3. Yaşam ve Düşünceler Karşısında Cahit Kavcar

4.3.1. Düşünce Dünyası

Cahit Kavcar, genel olarak başkalarının gözünde sosyal demokrat bir kişi olarak görülür, öyle nitelendirilir. Kendisi de bunu doğrular, tersini söylemez. Önemle üzerinde durduğu bir nokta, uçlardan hoşlanmayışıdır. Gerçekten solun da sağın da uçlarından hiç hoşlanmadığını ısrarla vurgular. Ortalarda, merkezde ya da merkezin yakınlarında yer almaya özen gösterdiğini belirtir. Bu nedenle de ağırlıklı olarak sosyal demokrat görünmez.

Kendisinin belirttiğine göre, onun gönülden bağlı olduğu tek ideoloji, Kemalizm yani Atatürkçülüktür. Bu konuda hiç ödün vermez. Ülkemizin büyük bir bölümünün üç yıl kadar işgal altında kaldığı Kurtuluş Savaşı zorluklarını, hemen ardından yaşanan Kuruluş Savaşı sıkıntılarını iyi bildiği anlaşılır. Bu konularla ilgili önemli bilimsel yayınları, romanlar başta olmak üzere edebiyat eserlerini, kaynak kişilerin anı kitaplarını büyük ölçüde okur. Kuruluş aşamalarını iyi bildiğini söylemektedir.

Büyük Öner'e olan derin hayranlığını, Onuncu Yıl Nutku'nda yer alan "Az zamanda çok ve büyük işler yaptık!" sözünün ne kadar doğru, çarpıcı ve sarsıcı bulunduğunu belirtir. Sözün özü olarak Cahit Kavcar; Kemalizmi şöyle tanımlar: "Kemalizmin temel ilkesi tam bağımsızlık, genel hedefi çağdaş uygarlık düzeyi"dir. Bununla birlikte, ülke olarak bu ilkeyi ve hedefi izlememiz gerektiğini vurgular.

Yukarıdaki temel görüş ve düşünceler, Prof. Kavcar'ın birçok kitabında ve makalesinde önemle dile getirilmektedir.

4.3.2. Karşıt Düşünceye Bakışı

Kavcar'ın siyasi ve ideolojik anlamda görüşüne uygun olmasa dahi tüm düşünce sistemlerine ve bunlara ait eserlere objektif olarak yaklaştığı görülür. Fikir hürriyetini savunur. Karşıt düşünürlere ait eserlerin başarılı yönlerini sayfalarca anlatır. Kavcar'da kendi ideolojisine yakın sanatçıları sürekli överken, kendisine yakın bulmadıklarını her fırsatta yerme gibi bir durum asla söz konusu

değildir. Konu; edebiyat eserlerini inceleme ve değerlendirme olduğunda her kesime eşit davranır. Bunu doçentlik tezinde Tevfik Fikret'ten çokça bahsetmesinin yanında, bir o kadar da Mehmet Akif'ten övgüyle söz etmesinden anlayabiliriz.

4.3.3. Edebiyatın Değeri

Kavcar'ın bu konuya ilişkin görüşlerini şöyle özetlemek mümkündür: İnsan her şeyden önce düşünen bir varlıktır. Düşünme, yorumlama ve yaratıcılık özelliği, onu öteki canlılardan ayıran temel niteliklerin başında gelir. Gerçekten insanı hayvandan ayıran ana özellik, güzellik yaratma ve güzeli aramadır. İnsanın yaratıcı gücünden doğan en önemli ürünlerden biri de edebiyattır. Edebi eserlerin büyük bir bölümü, insanları çeşitli bakımlardan eğitmek amacıyla yazılmıştır. Edebiyatın eğitim, ahlak ve sosyal faydayı değil de güzellik amacını izlemesini isteyen de çoktur (Kavcar,1999)

4.3.4. Eğitimin İnsan Yaşamındaki Yeri

Kavcar'a göre; en geniş ve genel anlamda eğitim, çocuk olsun, genç olsun, yaşlı olsun, insanlarda sosyal hayata ve çağa uygun tutum ve davranış değişikliği sağlamaktır. Eğitimin işlevi, topluma sağlıklı bir biçimde uyum yapabilmeleri için insanları etkilemektir. Bu etkileme, geçmişteki sosyal ve ulusal değerleri tanıtip benimsetme, bugünün gerçeklerini gösterme ve geleceğe dönük değerler, hünerler kazandırma yoluyla olur. Çağdaş eğitimin amacı, dünü koruyarak yarını güvence altına almaktır (Kavcar, 1999).

4.3.5. Batılılaşma ve Çağdaşlaşmanın Önemi

Kavcar'a göre; bugün daha çok "çağdaşlaşma" kavramı ile karşılanan ve genel olarak modernleşme anlamına gelen batılılaşma hareketleri, Türk tarihinde çeşitli bakımlardan önemli bir yer tutar. Bilindiği gibi batılılaşma çabaları, Tanzimat'tan sonra büyük bir hız kazanır. Kültür, sanat ve edebiyat alanlarında ise en ileri noktaya Servet-i Fünun döneminde (1896-1901) ulaşır. Bu dönem, batıya karşı kapıların ardına kadar açıldığı ve hemen her şeyde Avrupa modelinin örnek alındığı, bize aktarılmaya çalışıldığı bir dönemdir. Daha çok yukarıda, bazı aydınlar çevresinde ve üst kesimde kendini gösteren

batılı yaşayış unsurlarının, elbette ki olumlu ve olumsuz yanları vardır (Kavcar, 1985).

4.3.6. Atatürk'ün Çağdaşlaşma Sürecindeki Yeri ve Önemi

Kavcar'a göre, çok yönlü bir devlet adamı ve büyük bir asker olan Mustafa Kemal Atatürk'ün önemli bir yönü de kültür adamı oluşudur. O'nun üzerine titrediği tam bağımsızlığın temel öğeleri arasında kültürel bağımsızlık ayrı bir yer tutuyordu. Hemen belirtelim ki, Kemalizm diye de anılan Atatürkçülüğün temel ilkesi "tam bağımsızlık", genel hedefi de "çağdaşlaşma"dır.

"Zafer amaç değil, araçtır. Her zafer bir sonrakinin aracıdır ve asıl olan fikirdir!" diyen Atatürk'ün bütün yeniliklerinde güttüğü temel düşünce, değişmez amaç olan "çağdaşlık"tır. Onun çağdaşlık kavramına verdiği büyük önem, ülkemiz için değerini bugün de sürdürmektedir. Daha 1907 yılında genç bir kurmay subayken, yani Kurtuluş Savaşından çok önceleri, geleceğe dönük köklü tasarılarını şöyle dile getiriyor:

"Kadın ve erkek arasındaki farklar silinerek yeni bir sosyal düzen kurmalıyız. Batı medeniyetine girmemize engel olan yazıyı anlatarak, Latin kökünden bir alfabe seçmeli, kılık kıyafetimize kadar her şeyimizle batılılara uymalıyız. Emin olunuz ki, bunların hepsi bir gün olacaktır." Görüldüğü gibi, karşımızda böylesine inançlı ve ileri görüşlü bir önder vardır.

Yeni ve milli bir devlet kurmayı başaran Atatürk'ün yaptıkları, Türk insanının kafa yapısını temelden değiştirip çağdaşlaştırmayı amaçlayan köklü bir kültürel atılımdır. Üzerine titrediği tam bağımsızlığın temel öğeleri arasında kültürel bağımsızlık ve milli dil de yer alıyordu. Bunun gerçekten bilincinde olan Atatürk, dil, eğitim ve kültür sorunlarına yakından eğilmekle kalmamış, kendi eliyle bir de "geometri" kitabı yazarak Türk diline, kültürüne ve bilimine unutulmaz hizmetlerde bulunmuştur.

Bugün sosyoloji, ulus kavramını, "aynı topraklar üzerinde yaşayan, dil, kültür ve ülkü bakımından birlik oluşturan topluluk" diye tanımlıyor. Görüldüğü gibi dil, hem ulus olmanın temel öğesidir, hem de kültür birliğinin en önemli

aracı edebiyat ise kültürü oluşturan başlıca etmenler arasında yer alır. Bu bilimsel gerçekleri, kültürel birikimi ve o şaşmaz sezgi gücüyle daha o zamanlar görüp kavrayan Atatürk, yaşamı boyunca dil ve edebiyata özel bir önem vermiştir (Kavcar, 1999).

4.4. Çeşitli Kavramlar Etrafındaki Görüşleri

4.4.1. Cehennem Meyvesi

Cahit Kavcar Hocaya, toplumda kötü alışkanlık olarak nitelendirilen keyif verici maddelere karşı bir ilgisi, düşkünlüğü olup olmadığını sorduğumda; çok kısa, kesin, net yanıtlar vermiştir. Keyif verici olarak nitelendirilen maddelerden sadece sigara içmiş olduğunu, çok seyrek olarak da özel davetlerde çok az olmak üzere içki, alkol aldığını söylemiştir. Kötü alışkanlık olarak görülen başka hiçbir madde ile ilgisi olmamıştır. Hele uyuşturucu maddelerinin doğru dürüst adlarını da, özelliklerini de bilmediğini söyler.

Daha önce de belirtildiği gibi sigarayı, günde yedi taneyi geçmemek üzere içmektedir ve 1997’de kalp ameliyatı geçirince kesinlikle bırakır. Ondan sonra da hiç içmez. Alkolü ise çok özel durumlarda, belki ayda bir denilen türden, en çok iki kadeh olmak üzere içer. Bu sınırı kesinlikle aşmaz.

Konu; Kaya Bilgegil’in Cehennem Meyvesi’ne gelince ise şunları söyler: *“Kaya Bilgegil genellikle yalnız yaşayan bir öğretmen ve öğretim üyesiydi. Ailesini getiremediği için Erzurum’da hep yalnız yaşadı. Bildiğimiz kadarıyla gençlik yıllarından beri de çok içki içiyordu, özellikle öğretmenlik yıllarında. Bu nedenle, “Cehennem Meyvesi” adlı eserinde sigara, rakı ve yalnızlık üçlemesinden söz etmesi çok doğal. Bu eseri 1944 yılında yayımlandı, o sıralarda öğretmenlik yapıyordu.”*

Bir önceki sorunun yanıtında belirtildiği gibi, Cahit Hocanın hayatında sigara, rakı ve yalnızlık sorunu olmadı. O; düzenli, kontrollü bir yaşamı temel ilke edinir. Hala da aynı düzenli ve ölçülü yaşamını sürdürmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1. Türk Edebiyatına ve Türkçe Eğitime Katkıları

5.1.2. Sanata İlişkin Görüşler

Cahit Kavcar, sanatla, güzel sanatların çeşitli dallarıyla yakından ilgilenen, estetik değere büyük önem veren bir öğretim üyesidir. Değişik türleriyle edebiyat (şiir, roman, öykü, tiyatro, deneme vb.) başta olmak üzere, müzikle ve plastik sanatlardan resimle, el sanatlarıyla daha yakından ilgilidir.

Kendi yaptığı resimleri beğenmez, çok amatörce bulur. Ama hat sanatı anlamında, özellikle kesik uçlu kalemle çok güzel yazı yazar. Kendi el yazısı da oldukça güzeldir. Bunları ve yine çok güzel mandolin çalmayı öğretmen okulunda öğrenir. Orada hem müzik salonu, hem de resim atölyesi olduğundan öğrenciler rahatça çalışır.

En çok sevdiği sanat dallarından biri şiirdir. Özellikle derslerde öğrencilerine yeri ve zamanı gelince şiir okumayı çok sever. Şiiri güzel okur. Böylece öğrencilerinde de büyük ölçüde şiir sevgisi, şiir duyarlılığı oluşur. Ders dışı zamanlarda da yeri gelince güzel şiirler okur. Belleğinde çok sayıda şiir vardır.

Şiir yazmaya gelince, gençliğinde, öğrenci iken birkaç şiir yazmıştır. Kavcar'a göre bunlar, amatörce ürünlerdir. İkiisi yerel bir dergide yayımlanır. Kendisi, şiirlerini beğenmez ve geçici bir heves olarak görür.

5.2. Türkçe Eğitime Katkıları

Kavcar'a Türkçe eğitimi alanındaki görevlerini sorduğumda şu yanıtı aldım:

“Türkçe eğitimi alanındaki görevlerimin başında Türkçeyi sevmek gelir. Hem de taparcasına sevmek. Bir dil olarak sevmek, anadili olarak sevmek. Düzeni, kuralları, işlekliliği, şiirselliği, gelişmeye ve zenginleşmeye çok elverişli oluşu gibi özellikleri nedeniyle gerçekten taparcasına seviyorum bu dili.

Bilindiği gibi Türk edebiyatının büyük şairlerinden Yahya Kemal'in “Türkçe ağızımda annemin sütüdür” diyerek yücelttiği, Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın ise “Türkçem, benim ses bayrağım” diyerek hem yücelttiği hem de kutsallaştırdığı dildir Türkçe. Aşık Paşa, Nazım Hikmet, Rıfat Ilgaz gibi daha birçok şair ve yazarımız da Türkçeye olan sevgi ve tutkularını dile getirirler.

Yabancı birçok dilci, dilbilimci, bilim insanı ve sanatçı da Türkçeye hayranlıklarını belirtir. Bunlardan biri de, 32 dil bildiği için 1988 yılında Babil Dünya Ödülü'nü almış olan Belçikalı dilci Johan Vandewalle'dir. Türkçeye özel bir sempati duyan Vandawelle, şöyle diyor: “Yıllar boyunca Türkçenin kurallar sisteminin işleyişini inceledikçe satranç oyununa olan yakınlığının daha çok farkına varıyorum. Satrançta kurallar mantıklı, basit ve az sayıda. Çok kısa bir zaman içerisinde öğrenilebilir... Aynı durumun Türkçe dilbilgisi sisteminde bulunması bence Türk dilinin en büyüğü özelliğidir.”

Vandawelle'nin Türkçeye ve sorunlarıyla ilgili, çok ilginç birkaç bilimsel bildirisi ve makalesi de var.

Evet, Türkçe eğitimi alanındaki görevler derken epey açıldık. Ama açıkça görülüyor ki temel görev, bu dili özellikleri ve güzellikleri ile tanımak, bilmek, sevmek ve bilinçle korumaktır.

Görevler deyince bir başka önemli nokta, Türk dili ve edebiyatı öğretmeni olmamdır. Liselerde dil ve edebiyat öğretmenliği, üniversitelerde Türk dili, yeni Türk edebiyatı Türkçe ve edebiyat eğitimi, Türk dili ve edebiyatı öğretimi, özel öğretim yöntemleri gibi dersleri büyük bir zevkle yürüttüm, yürütmeye çalıştım.

Kitaplarımın üçte ikisi, makale ve bildirilerimin büyük çoğunluğu, belirtilen derslerle ve onların kapsadığı konularla ilgilidir. Yayın listesine bir göz atınca her şey kolayca anlaşılabilir.

2011 yılı sonunda yayımlanan “Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı” adlı 676 sayfalık büyük eserde yer alan bildiriler; anı, izlenim ve görüşler de her şeyi açık ve ayrıntılı bir biçimde ortaya koymaktadır.”

Türkçe ve edebiyat eğitimi alanındaki en önemli görevlerinden biri de lisansüstü derslerine tez danışmanlıklarıdır. Doçent olduğu 1979 yılından emekli olduğu 2010 yılına kadar 31 yıl sürekli yüksek lisans ve doktora dersleri vermiş, tez yönetmiştir. Emekli olduktan sonra da ek görevli öğretim üyesi olarak bu etkinlikleri, hizmetleri sürdürmektedir.

“Yönettiği Tezler” bölümünde tez öğrencileri ve tez konuları şeklinde ayrıntılı olarak belirtildiği gibi Kavcar Hoca 2012 Mayıs sonuna kadar 33 yüksek lisans, 24 doktora tezi yönetmiştir. Artık yüksek lisans tez danışmanlıkları bitmiş, halen üç doktora tez danışmanlığı devam etmektedir.

Sayın Prof. Dr. Cahit Kavcar aynı zamanda Uluslar arası anadil eğitimi derneği kurucu üyelerindendir. Derneğin kurulma amacı ve çalışmaları hakkında bilgi istediğimde ise şunları söylemiştir:

“Uluslararası Anadili Eğitim Örgütü” nün kısa adı IMEN, bunun açılımı ise “International Mother Tongue Education Network” tür. Bu örgüt, her ülkenin kendi anadili eğitimine, uluslararası bir sınır kazandırıp tartışma olanağı yaratarak bu eğitimi, işbirliği içinde geliştirme amacını güden bir kuruluştur. Kısaca belirtmek gerekirse, uluslararası bir anadili eğitim kuruluşudur.

Bu örgüt Hollanda’da üç üniversitenin (Utrecht, Tilburg, Nijmegen) bazı öğretim elemanları ve Hollanda Program Geliştirme Dairesi’nin işbirliği ile 1982 yılında kurulmuştur. Örgüt, bir devlet kurumu değildir ve uluslararası çalışmalarını da bireysel ilişkilerle sürdürmektedir. Başlangıçta dokuz ülke üye idi ve bu sayı giderek arttı.

Türkiye temsilcisi ve yazışma üyesi, eğitimci ve dilci Beşir Göğüş’tü ve onun kanalıyla bizler de Derneğin üyesi olduk.

İMEN'in ilk kongresi 1983 yılında Hollanda'da düzenlendi, ülkemizden Beşir Göğüş, Doğan Aksan ve Satı Erişen katıldılar. İkinci kongre 1986 yılında Belçika'da toplandı, ana ülkemizden Ferhan Oğuzkan ve ben katıldık.

Derneğin 1994 yılındaki kongresi, Ankara Üniversitesi TÖMER'in ev sahipliğinde Türkiye'de toplandı. Geniş katılımlı ve çok başarılı bir kongre oldu. Yabancı delegeler çok memnun ve mutlu oldular, takdirlerini belittiler.

Eskisi kadar canlı ve hareketli olmasa da, Derneğin çalışmaları sürmektedir. Bildiğimiz kadarıyla sürekli yayın olarak bir dergi çıkarıyor ve 20'den fazla çok değerli kitap yayımlandı.

Ülkemiz yazışma üyesi Beşir Göğüş öğretmenimiz, yaşı ve çalışma durumu nedeniyle 1992 yılında bu görevi Ankara Üniversitesi TÖMER Başkan Yardımcısı Gülser Akdoğan'a devretti. Gülser Hanım bu görevi 2000 yılına kadar yürüttü. Daha sonra ilişkiler kesildi sanıyorum."

5.3. Hakkında Yazılanlar

Cahit Kavcar ile ilgili yayınlar:

1. Ortaklar Öğretmen Okullular (Adabelenliler) Derneği, Adabelen'den yetişenler, İzmir 2003, s.30-31.
2. Murat Özbay-Fahri Temizyürek, Türkçe Öğreniyoruz: Orhun-İleri Düzey, Başbakanlık TİKA (Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı) yayını, tarihsiz, s. 69-71.
3. Münevver Oğan, "İz Bırakan Bir Eğitimci: Prof. Dr. Cahit Kavcar", Öğretmen Dünyası dergisi, Nisan 2009, Sayı 352, s.21-26.
4. Cengiz Aydemir, "Bir Çalıştaydan Notlar: Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Öğretimi Çalıştayı", Balıkesir Ekspres gazetesi, 24 Mayıs 2010.
5. "Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Öğretimi Çalıştayı", Ankara Üniversitesi- Bülten, 15 Haziran 2010, Sayı 133.
6. Pınar Kızıllan, "Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Öğretimi Çalıştayı", Öğretmen Dünyası dergisi, Ekim 2010, s.39-40.
7. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler), 13-15 Mayıs 2010, /Yayına Hazırlayanlar: Sedat Sever, Münevver Oğan, Mustafa Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Basımevi, 2011, 676 sayfa.
8. Sedat Karagül, "Bir Başvuru Kaynağı: Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı Kitabı", Çağdaş Türk Dili dergisi, Mart 2012, Sayı 289, s. 56-59.

5.4. Cahit Kavcar Çalıştay Kitabındaki Anı Görüş ve İzlenim Yazılarının Değerlendirilmesi

Kavcar ile ilgili yazılan en önemli eser şüphesiz ki, onun adına düzenlenmiş çalışmaya dair notların bulunduğu kitaptır. Kitapla ilgili incelemeye aşağıda yer verilmiştir:

Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler), 13-15 MAYIS 2010

Bu eser, Prof. Dr. Cahit Kavcar adına yapılan bir Türkçe Eğitimi Çalıştayı'nda sunulan bildirilerin toplamı niteliğindedir. Ankara Üniversitesi Yayınları'ndan çıkan 319 sayılı kitaptır. Yayına hazırlayan Kavcar Hoca'nın öğrencisi olan Sedat Sever'dir. Sedat Sever ile birlikte kitabı hazırlayanlar ise Münevver Oğan, Suna Canlı, Murtaza Aykaç ve Şüheda Önal'dır. Düzenleyen Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitimin Kültürel Temelleri Bölümü'dür. Ankara Üniversitesi Basımevi tarafından 16.12.2011' de basılmıştır. Eser tam 676 sayfadır. Kitabın arka kapağında Cahit Kavcar'ın bir vesikalık fotoğrafı ve altında özgeçmişi yer almaktadır. Sunuş kısmından önce de Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinin önünde çekilmiş, Cahit Hoca'yla birlikte katılımcıların da olduğu toplu bir renkli fotoğraf yer almaktadır.

Sunuş kısmını; Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitimin Kültürel Temelleri Bölüm Başkanı Prof. Dr. Sedat Sever yazmıştır. Sever, burada çalıştayın amaçlarından bahsetmiş; emeği geçen kimselere teşekkür etmiştir.

Çalıştayın izlencesi çok varsıl olduğundan içindekiler kısmı da tam yedi sayfadır. Toplam on üç oturum yapılmıştır. 13 Mayıs 2010 Perşembe günü, 09.30'da açılış konuşmalarının yapılmasıyla Eğitim Bilimleri Fakültesi Büyük Kurul Salonunda çalıştay başlamıştır. Çalıştayın sunuculuğunu Münevver Oğan üstlenmiştir. Açılışın ilk konuşmasını Prof. Dr. Sedat Sever yapmıştır. Ardından Prof. Dr. Gönül Akçamete, Prof. Dr. Cemal Taluğ ve Prof. Dr. Cahit Kavcar açılış konuşmalarını yapmışlardır.

Bu çalıştay yalnızca Prof Dr. Cahit Kavcar'a ilişkin görüşlerin anlatıldığı bir izlençe değil aynı zamanda Türkçe eğitimine dair yapılmış çalışmaların da sunulduğu çok kapsamlı bir organizasyon olmuştur. Bu yüzden her oturumda gerek Hoca'mıza dair anı ve görüşlerin anlatıldığı konuşmalar gerekse bilimsel çalışmalar yer almaktadır.

İlk oturumun başkanlığını Prof. Dr. Nizamettin Koç üstlenmiştir. İlk sunum ise bir eğitimci olan Cengiz Aydemir tarafından "Arkadaşım ve Hocam Cahit Kavcar" başlığı ile yapılmıştır. İkinci sunu, Bahçeşehir Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Dr. Muhsine Helimoğlu Yavuz tarafından yapılmıştır. Bildirisinin adı "Halk Anlatılarının Dilin Öğretimine ve Gelişimine Katkısı" dır. Kapsamlı bir araştırmadır. Örneklerle genişletilmiş ve on sayfalık bir çalışmadır. Üçüncü bildiriye Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nden Yard. Doç. Dr. Emine Kolaç sunmuştur. Çalışması ise "Türkçe Öğretiminde Kullanılan Yeni Yaklaşımlar ve Uygulama Sonuçları" dır. Kolaç, elde ettiği sonuçları somutlandırarak tablolar halinde de sunmuştur. Dördüncü sunu "Cahit Kavcar Öğretmen ile Türkçenin Bahçelerinde" dir. Eğitimci-Yazar Münevver Oğan Hoca'mızdan öğrendiklerini yedi derslik bölümler halinde anlatmıştır. Bu sunu birinci oturumun son sunusudur. Görüldüğü üzere birinci oturum dört bildiriden oluşmaktadır.

İkinci oturumun başkanlığını Emin Özdemir yapmıştır. İlk bildiriye ise Yakın Doğu Üniversitesi'nden Yard. Doç. Dr. Ahmet Güneylı sunmuştur. Çalışmasının adı "Prof. Dr. Cahit Kavcar'ın Yabancı Dilde Öğretim Konusundaki Görüşleri"dir. Bilindiği gibi Kavcar'ın bu konuda pek çok makalesi vardır. Kavcar, bu konuya ayrıca önem göstermektedir. Güneylı de Kavcar'ın bu çalışmalarını derleyerek yeni sonuç ve önerilere ulaşmıştır. Çalışmanın anahtar sözcükleri: Cahit Kavcar, Yabancı Dilde Öğretim, Türkçenin Sorunları'dır. Kapsamlı, tam on bir sayfalık bir çalışma olmuştur. Hem Cahit Kavcar'ı hem de Türkçe öğretimini kapsayan bir çalışma olduğu için ayrıcalıklı bir konuma sahiptir.

İkinci oturumun ikinci bildiriye yine Türkçe Öğretimi alanında yapılmıştır. Bildiriye sunan Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nden Öğr. Gör. Zekeriya Kaya'dır. Çalışmasının başlığı "İlköğretim 6. ve 7. sınıf Türkçe Ders

Kitaplarındaki Metinler Üzerine Bir Değerlendirme”dir. Burada on iki metinden hareketle çalışılmış ve değerlendirmeler yapılmıştır.

Üçüncü bildiri Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nden Prof. Dr. Nükhet Tör tarafından sunulmuştur. Tör’ün çalışmasının başlığı “Alfabe Değişikliği ve Başöğretmen”dir. Burada Atatürk’ün dil devriminden söz edilmektedir. Bu çalışmaya toplam 21 ek konulmuştur. Bu eklerde dil devrimi ile ilgili Atatürk’ün, onun arkadaşlarının ve halkın görüşlerini bildiren mektup niteliğinde yazışmalar yer almaktadır.

İkinci oturumun dördüncü ve son bildirisi ise Ahi Evran Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Bölümü Başkanı Doç. Dr. Nilay Işıksalan tarafından yapılmıştır. Çalışmanın adı “Bir Eğitim Bilgesi Olarak Cahit Kavcar”dır. Çalışmanın özet kısmında Işıksalan, Kavcar’dan övgüyle söz eder. Çalışmasının bütününde Kavcar’ın akademik başarılarına ve yapıtlarına işaret eder.

Üçüncü oturumun başkanlığını Yusuf Çotuksöken yapmıştır. İlk bildiriye ise Yazar- Ankara Üniversitesi, TÖMER Kurucu Başkanı Mehmet Hengirmen sunmuştur. Çalışmasının adı “Türkçe Öğretiminde Kavcar Ekolü”dür. Yazar, bu çalışmasında Kavcar’ın eserlerinin içeriğine, kendisinin Türkçe öğretimine olan yaklaşımına ve katkılarına değinmiştir.

İkinci bildiri “Türkçenin Öğrenilmesinde Ninniler ve Türküler”dir. Gaziantep Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nden Yard. Doç. Dr. Behiye Köksel tarafından kaleme alınmıştır. Ninnilerin ve türkülerin işlevlerinden bahsedilmiştir.

Üçüncü bildiri, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi’nden Yard. Doç. Dr. Z. Canan Karababa tarafından sunulmuştur. Bildirisinin adı “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi ve Bu Alanda Çağdaş Yaklaşımlar ve Yöntemler Çerçevesinde Öğretmen Yetiştirmenin Önemi”dir. Giriş kısmından önce Karababa, Kavcar’ın bu alanla ilgili çalışmaları olduğundan söz etmiş ve emeklerinden dolayı kendilerine teşekkür etmiştir.

Dördüncü bildiri “İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü Öğretim Üyesi Yard. Doç. Dr. Ramazan Çiftlikçi tarafından sunulmuştur.

Bildiri başlığı “Edebiyat ve Eğitime Adanmış Bir Hayat: Cahit Bey İle Geçen Yıllarımız”dır. Çiftlikçi bu sunuda Hoca’mıza karşı olan sevgi ve muhabbetini çok güzel ifade etmiş ve yaşadıkları olaylardan örnekler vermiştir. Bunlardan ilgimi çeken bir tanesine yer vermek isterim: “Bir gün şu anda profesör olan bir arkadaşımız “Hocam o kadar çok çalışıyorum ki kafayı üşütüp dağlara çıkacağım neredeyse.” diye yakınmıştı. Hoca, muzip muzip gülümseyerek “Orada bana da rastlarsan sakın şaşırma kızım.” diye hepimizi güldürmüştü.”

Dördüncü oturum başkanı Sevgi Özel’dir. Bu oturumun ilk konuğu Türk diline gönül vermiş hemen herkesin tanıdığı bir isim olan İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü’nden Prof. Dr. Selahattin Dilidüzgün’dür. Dilidüzgün’ün bildiri başlığını “Modern Edebiyat Öğretimi ve Cahit Kavcar” oluşturmaktadır. Bu konuşmasında Dilidüzgün edebiyat öğretimi kavramından ve Kavcar’ın edebiyat öğretimi alanındaki çalışmalarından söz eder. Dilidüzgün; “Değerli Hocamız Sayın Prof. Dr. Cahit Kavcar, yaptığı uygulamalarda modern edebiyat biliminin ve alımlama estetiğinin gereklerini yerine getirmiş, çağının öncüsü bir edebiyat öğreticisi olarak Türk edebiyat öğretimine önemli katkılar sağlamış bir araştırmacıdır.” diyerek konuşmasını sonlandırmıştır.

İkinci bildiri Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi’nden Yard. Doç. Dr. Sadet Maltepe tarafından sunulmuştur. “Türkçe Derslerinde Proje Tekniğinin Uygulanması” bildirisinin başlığını oluşturmaktadır.

Üçüncü bildiri Tunceli Üniversitesi Moda Tasarımı Programı Öğretim Görevlisi Pınar Çınar tarafından “Okulöncesi Dönem Çocuk Kitaplarındaki Resimlerin İncelenmesi” başlığıyla sunulmuştur. Oldukça da detaylı bir çalışmadır.

Dördüncü oturumun dördüncü konuşmacısı ODTÜ Türk Dili Okutmanı, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Doktora Programı Öğrencisi Sevil Hasırcı’dır. Çalışmasının adı “Günlük Türünde Yazılmış Çocuk Yazını Yapıtları Üzerine Bir Karşılaştırma Çalışması”dır. Sevil Hasırcı, bildirisinin ardından Hoca’yla ilgili bir konuşma daha yapmıştır. Konuşmasına “Sevgili Öğretmenim Cahit Kavcar’a” adlı bir başlık vermiştir.

Beşinci oturum başkanı Prof. Dr. Süleyman Çetin Özoğlu'dur. Bu oturumun ilk konuşmacısı ise Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitimin Kültürel Temelleri Bölümü Başkanı Prof. Dr. Sedat Sever'dir. Sever'in çalışmasının adı "Dil ve Edebiyat Öğretiminde Kısa Film ve Karikatür"dür. Sever'in tam 22 sayfalık bu çalışması derin bir araştırmancının, engin bir bilgi düzeyinin ürünüdür.

Bu oturumun ikinci konuşmacısı Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitimin Kültürel Temelleri Bölümü Öğretim Üyesi Yard. Doç. Dr. Canan Aslan'dır. Aslan'ın bildirisinin konu başlığını "Sanatsal Bir Uyarı Olarak Kısa Filmlerin Dil ve Edebiyat Öğretimi Ortamlarında Kullanılması –Bir Kısa Film ve Etkinlik Önerileri-" oluşturur. Aslan'ın konusu Sever'le paralellik taşımaktadır. Aslan, bu bildirisinin ardından "Sevgili Hocam Cahit Kavcar'a" başlıklı bir konuşma da yapmıştır.

Üçüncü konuşmacı Ankara, Yıldırım Beyazıt Lisesi, Rehber Öğretmeni, Şair Aydın Afacan'dır. Afacan'ın konu başlığı ise "Okuma Kültürü Açısından İlköğretim Altıncı Sınıf Türkçe Ders Kitabına Bir Bakış" tır.

Son konuşmacı ise Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü Öğretim Üyesi Yard. Doç. Dr. Kamil İşeri'dir. Konuşmasının başlığı "Cahit Kavcar ve Türkçe Duyarlılığı"dır. Bu konuşmada İşeri, Hoca'mıza duyduğu derin sevgi ve saygılarını belirtirken "Hocamdan almış olduğum ders, sanat duyarlılığı kazanmak ve Türkçe eğitimi alanının bir sanat olduğu bilincine ulaşmak açısından bende derin izler bırakmıştır." der.

Altıncı oturum başkanı Prof. Dr. Ali Balcı'dır. Oturumun ilk konuşmacısı Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi'nden Yard. Doç. Dr. Bayram Aşılıoğlu'dur. Konuşmacının araştırmasının adı "Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme ile İlgili Başlıca Sorunlar (Batman, Diyarbakır, Siirt ve Şırnak Örnekleri)"dir. Araştırmancının anahtar sözcükleri: Türkçe öğretimi, ölçme ve değerlendirme, geleneksel ölçme yöntemleri.

İkinci bildiri konu başlığı "Türkçe Öğretmen Adaylarının İşbaşındaki Türkçe Öğretmenlerinin Materyal Kullanımlarına İlişkin Gözlemleri"dir. Bu bildirinin iki konuşmacısı vardır. Bunlar: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nden

Öğr. Gör. Kamuran Semra Eren Ayık ve Yard. Doç. Dr. Behsat Savaş'tır. Çalışmanın anahtar sözcükleri; materyal kullanımı, Türkçe öğretimi, gözlemdir. Araştırma tablolarla da somutlaştırılmıştır.

Üçüncü konuşmacı Adıyaman Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümü'nden Yard. Doç. Dr. Esra Lüle Mert'tir. Mert'in çalışmasının adı "Türkçenin Sözvarlığı Açısından 6. sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Öyküleyici Metinler" dir. Mert, çalışmasında 6. sınıf ders kitaplarının öğrencilerin sözvarlığını geliştirmesi açısından yeterli olup olmadığı sorununu temel almıştır. Konuşmacı bu çalışmasının ardından Kavcar'la ilgili görüşlerini dile getiren "Şans" başlıklı bir konuşma yapmıştır. Konuşmasında "Akademik dünyada yalnızlık hissi zordur. Çalıştığı hoca'nın desteği, öğrenci için önemli bir dayanaktır. Cahit Hoca'm, bana yalnızlık hissini hiç yaşatmadı; ihtiyacım olduğunda içten sesiyle her zaman bir telefon kadar uzağımdaydı."diyerek Hoca'mıza olan şükranlarını bildirmiştir.

Dördüncü konuşmacı Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ek Görevli Öğretim Üyesi Serap Etike'dir. Etike'nin Hoca ile ilgili görüşlerini dile getirdiği yazısının başlığı "Kavcar Öğretmenim"dir. Etike, Hoca'mızı 1985 yılından beri tanıdığını belirtmiş ve onunla ilgili değerlendirmelerine yer vermiştir. "Onun yüreği insan sevgisi ile doludur. Fakültedeki odasında ziyaretine giden her konuğunu karşılaması, hatır sorması, dinlemesi, ikramı ve uğurlaması ile insandır, insancıldır ve her zaman çekmecesinde ikram edecek şeker ve çikolataları bulunur."diyerek Kavcar'la ilgili görüşlerini belirtir.

Yedinci oturum başkanı Prof. Dr. Meral Uysal'dır. Bu oturumun ilk konuşmacısı benim de hocam olan, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi o dönem Yard. Doç. Dr., şimdi ise Doç. olan Derya Yaylı'dır. Yaylı'nın değindiği konu "Medya Okuryazarlığı ve Türkçe Öğretimi"dir. Medya okuryazarlığının ne olduğu, Türkiye'de medya okuryazarlığı dersi, bu dersin öğretmeni gibi konulara yer vermiştir. Bilindiği gibi medya okuryazarlığı Türkiye'de son dönemlerde ortaya çıkan, oldukça da önemli bir konudur. Bu bağlamda Yaylı'nın çalışması önem taşımaktadır.

İkinci konuşmacı Turhal Sınav Dershanesi Edebiyat Öğretmeni Emrah Çıra'dır. Çıra'nın ele aldığı konu "Cumhuriyet Dönemi İlk Romanlarında Öğretmen-Çevre İlişkisi"dir. Çıra, ele aldığı romanlardan örneklerle çalışmasını varsıllaştırmıştır.

Sekizinci oturum başkanı Prof. Dr. Ayşe Çakır İlhan'dır. Bu oturuma dair ilk bildiriye iki konuşmacı sunmuştur. Bunlar; MAKÜ Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü'nden Yard. Doç. Dr. Hülya Yazıcı Okuyan ve Yard. Doç. Dr. Hakan Ülper'dir. Sundukları bildirinin adı "Öğrencilerin Ürettikleri Özet Metinlerin Niteliksel Özellikleri: Metin Türü Değişkeni Bağlamında Bir İnceleme"dir.

İkinci konuşmacı, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Araştırma Görevlisi Suna Canlı'dır. Canlı'nın konusu ise "İlköğretim Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Ürünlerinde Bağdaşıklık Sorunları"dır.

Üçüncü konuşmacı Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Doktora Öğrencisi Murtaza Aykaç'tır. Aykaç'ın konusu "Türkçe Ders Kitaplarında Önerilen Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Uygulanabilirliği"dir. Bu çalışma, kılavuz kitaplarında yer alan fakat işbaşında uygulama açısından zorluk çekilen etkinliklerin tespiti açısından yerinde olmuştur.

Bu oturumun son konuşmacısı Yaşar Üniversitesi İletişim Fakültesi'nden Doç. Dr. Gülseren Şendur Atabek'tir. Atabek, Hoca'mızla ilgili görüşlerini bildirdiği "Cahit Kavcar: Doktora Tez Babam" adlı konuşmasını yapmıştır. Burada Hoca'nın ne denli babacan ve insancıl bir kimliği olduğundan söz etmiştir.

Dokuzuncu oturum başkanı Prof. Dr. Binnur Yeşilyaprak'tır. İlk konuşmacı ise Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Öğr. Gör. Ziyet Yıldız'dır. Yıldız'ın "Değişik Öğretim Kademelerindeki Öğrencilerin Yazım ve Noktalama Kurallarını Uygulama Düzeyleri"adlı yüksek lisans tezinden türetilen bu bildirinin başlığı "Örgün Eğitim Süreçlerindeki Öğrencilerin Yazım ve Noktalama Kurallarını Uygulama Düzeyleri"dir. Aştırmada çeşitli seviyelerdeki öğrencilerin yazım kurallarına ne kadar uyduklarına ve noktalama işaretlerini ne denli doğru kullandıklarına değinilmiştir. Yıldız, bildirisinin ardından Hoca'mıza duyduğu

saygı ve sevgiyi bildirmek için kendisine akrostiş bir şiir yazmıştır. İçerisinde bu şiirin de bulunduğu bu konuşmasının başlığı da “Cumhuriyet Beyefendisi”dir.

İkinci konuşmacı, Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nden Yard. Doç. Dr. Mustafa Durmuş Çelebi’dir. Bu bildirin başlığı ise “İlköğretim 6.-8. Sınıf Türkçe Öğretimi Programının Hedefleri ile SBS ve PISA Sınavlarının Çözümlemesi”dir. Bu çalışmada Türkiye’de yapılan SBS ile kimi ülkelerin katıldığı PISA’dan elde edilen sonuçlar karşılaştırılarak çözümlenmelere gidilmiştir.

Oturumun üçüncü konuşmacısı, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi’nden Öğrt. Gör. Rabiye Bıçakçı’dır. Bıçakçı da Türkçe öğretimine dair bir bildiri sunmuştur. Çalışmasının adı “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Türkçe Müfredat Kazanımlarına Yönelik Geliştirdikleri Araç Gereçler”dir. Bu çalışmanın anahtar sözcükleri; Türkçe öğretimi, öğretim araç gereçleri, Türkçe öğretiminde araç geliştirmedir. Bıçakçı, sınıf öğretmeni adaylarının geliştirdiği araç gereçlerden örnekler de vererek çalışmasını varsıllaştırmıştır.

Bu oturumun dördüncü ve son konuşmacısı, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitimin Kültürel Temelleri Bölümü Doktora Öğrencisi Zeynep Sibel Sipahioğlu’dur. Sipahioğlu’nun Kavcar’la ilgili görüşlerini bildirdiği konuşmasının adı “Aydın Bir Rehber: Prof. Dr. Cahit Kavcar”dır. O da tıpkı diğer meslektaşları gibi Hoca’nın ne denli hümanist bir kimliği olduğunu vurgular. Kavcar’ın en belirgin özelliklerinden birinin güçlü iletişim becerisi olduğunu söyler.

Onuncu oturumun başkanı Prof. Dr. Latife Bıyıklı’dır. Bu oturumun ilk konuşmacısı, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü’nden Yard. Doç. Dr. Mehmet Özdemir’dir. Özdemir’in çalışmasının adı “Olay Çizgisi Odaklı Hikâye Okuma Yöntemi, Yıldız Tozu Örneği”dir.

İkinci konuşmacı, Beytepe İlköğretim Okulu Sınıf Öğretmeni Dr. Zeynel Hayran’dır. Hayran, “Türkçe Öğretiminde Bulmacaların Sözcüğüne Etkisi”adlı bir bildiri sunmuştur. Bildiri sonunda bir bulmaca örneği vererek de çalışmasını somutlaştırmıştır.

Üçüncü konuşmacı Mersin Üniversitesi'nden Dilek Yumru'dur. Yumru'nun çalışmasının adı "Edebiyat Öğretiminde Anı Yapıtlarından Yararlanmak"tır. Çalışmada sanatçılar ve yaşadığı dönemlerle ilgili bilgiler de verilmiştir.

Dördüncü konuşmacı, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Nurettin Öztürk'tür. Kendisi Kavcar Hoca ile ilgili görüşlerini "Cahit Kavcar- Bir Hümanistin Bilim Adamı Olarak Portresi" başlığı ile sunmuştur. Öztürk'ün bu sunumu, Hoca ile ilgili yazılmış yazıların en uzununu niteliğindedir. Öztürk, ilkin hümanizm kavramını geçmişinden başlayarak incelemiştir. Özele indirgeyerek Türk hümanizminden bahsetmiştir. Sonrasında bir Türkmen Hocası Cahit Kavcar ve hümanizmini ele almıştır. Onun kişilik özelliklerini anlatmış, son olarak da Hoca'yı öğrencisinin gözüyle değerlendirmiştir. Bu bölümde; "Engin gönülle, öne çıkmayı bencillik sayan, çevresinin mutluluğunu kendi mutluluğundan daha çok önemseyen özverili biridir."diyerek, kendisiyle ilgili görüşlerini dile getirmiştir.

On birinci oturumun başkanı Prof. Dr. Yahya Akyüz'dür. Bu oturumun ilk konuşmacısı Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nden Yard. Doç. Dr. Ahmet Çebi'dir. Çebi'nin bildirisinin adı "Tarihsel Bağlamıyla Türkiye'de İlk Okuma-Yazma Öğretimi Sorunsalı"dır.

İkinci konuşmacı, Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nden Yard. Doç. Dr. Oğuz Özdemir'dir. Bildirinin başlığı "Öğrenme Yaşantılarında Yazınsal Ürünlerin Yeri ve Önemi"dir. Bildirinin anahtar sözcükleri; öğrenme, yazınsal ürün, yazınsal iletişim, estetik algıdır.

Üçüncü konuşmacı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi Yard. Doç. Dr. Necmi Akyalçın'dır. Bildirinin başlığı "Atasözü Olarak Kullanılan Deyimlerimiz Üzerine Değerlendirme"dir. Bu bildiride çeşitli deyimlerden örnekler vererek konu açıklanmıştır.

Dördüncü konuşmacı, Hoca'mızın öğrencilerinden Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi Yard. Doç. Dr. Necmi Akyalçın'dır. Konuşmasının başlığı "Anı"dır. Akyalçın, Hoca'nın ne kadar ilkeli, disiplinli ve dakik olduğunu vurgulamıştır.

Oturumun beşinci ve son konuşmacısı Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nden Uzman İlknur Türkkaan'dır. Hoca ile ilgili görüşlerini dile getirdiği bu yazıda Hoca'nın herkesi sabırla dinlediğini ve sorunlarına çözümler ürettiğini söylemiştir.

On ikinci oturum başkanı Dr. Cengiz Aydemir'dir. Bu oturumun ilk konuşmacısı Anadolu Üniversitesi Engelliler Entegre Yüksekokulu Öğretim Görevlisi Dr. Serap Cavkaytar'dır. Bildirisinin adı "Türkçe Öğretiminde Eylem Araştırmasından Yararlanmak"tır. Çalışmasının anahtar sözcükleri; eylem araştırması, Türkçe öğretimidir.

İkinci konuşmacı; Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Doktora Öğrencisi, Özel Nesibe Aydın Okulları Öğretmeni Saliha Karagöz Güzel'dir. Bildirisinin başlığı "Birinci Sınıf Öğrencilerine Yönelik Kitap Okuma Etkinlikleri"dir. Güzel, görev yaptığı okuldaki öğrencilerine uyguladığı etkinlikleri paylaşmıştır.

Üçüncü konuşmacı; Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Araştırma Görevlisi Özlem Kanat Soysal'dır. Çalışmasının adı "Çetin Öner'in Çocuklara Seslenen Yapıtlarında Kahraman Çerçevesi"dir.

Son konuşmacı Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nden Prof. Dr. Meral Uysal'dır. Uysal "Cahit Kavcar Hocam İçin" başlıklı bir konuşma yapmıştır. Uysal, Hoca'nın dekanlık dönemleriyle ilgili anılarına daha çok yer vermiştir. Onun ne kadar güvenilir ve demokratik bir yapısı olduğundan bahsetmiştir. Ayrıca Cahit Hoca'nın kendilerine söylediği "Benim hatam benimdir, sizin hatanız da benimdir." Cümlesine yer vermek isterim.

On üçüncü oturum başkanı, farklı bir oturuma konuşmacı olarak da katılan Prof. Dr. Selahattin Dilidüzgün'dür. Dilidüzgün'ün başkanlığını yaptığı bu oturumun ilk konuşmacısı, Anı Yayıncılık Eğitim ve Danışmanlık'tan Özer Daşcan'dır. Daşcan, bir yayıncı olarak hoca ile çalışmanın verdiği keyfe işaret etmektedir. Kendisinin tabiri ile Hoca'mız; adını duyduğunuz anda yüzünüze konan bir gülümsemedir.

İkinci konuşmacı Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Araştırma Görevlisi Şuheda Önal'dır. Önal'ın çalışmasının adı "Türkçenin Güncel Sorunları Üzerine Bir İnceleme"dir. Bu çalışmada Prof. Dr. Cahit Kavcar'ın "Türkçenin Güncel Sorunları" adlı makalesi incelenmiştir.

Üçüncü konuşmacı; Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Araştırma Görevlisi Özgül İnce Samur'dur. Samur'un çalışmasının başlığı ise "İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarındaki Dilsel ve Görsel Metinlerin İncelenmesi"dir. Anahtar sözcükleri; 3.,5., ve 8. sınıf Türkçe ders kitabı, ileti, resim (görsel metin), çocuğa göreliktir.

Dördüncü konuşmacı bir Edebiyat Öğretmeni olan Özge Tok'a aittir. Tok, Hoca'mızın bir öğrencisi olarak onun derslerde nasıl davrandığını, öğrencilere karşı olan tutumunu çok güzel dile getirmiştir. Konuşmanın başlığı "Edebiyatın Tanıklığında" dır. Tok, Hoca'mıza dair görüşlerini şöyle dile getirir; "Onun derslerinde Türkçe, düşüncenize, duygularınıza edebiyat yapıtlarıyla dokunup yaşam bulur."

Beşinci konuşmacı; Anadolu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Yard. Doç. Dr. Hülya Pilancı'dır. Çalışmasının adı "Türkçenin Ölçülmesinde Kullanılan Sorular Üzerine"dir. Burada Türkiye'deki sınav uygulamaları üzerinden bir değerlendirme yapılmıştır.

Altıncı konuşmacı ise Fen Bilimleri Dershanesi Türkçe-Edebiyat Bölüm Başkanı Bil. Uzm. Hüseyin Altunya'dır. Çalışmasının adı "Diğer Dostların Kaleminden Köy Okullarında "Alfabe" Öğretimi"dir. Bu çalışmada farklı kişilerin anı, görüş ve izlenimlerine de yer verilmiştir.

Oturumun yedinci konuşmacısı; Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Öğretim Görevlisi Dr. Niyazi Altunya'dır. Çalışmasının adı "Cahit Kavcar'dan Önce Türkçe Öğretimi"dir. Bu çalışmada, Kavcar ve onun gibi Türkçe öğretimine öncülük etmiş bilim insanlarına yer verilmiştir.

Sekizinci konuşmacı Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi Yard. Doç. Dr. Suna Arslan Karaküçük'tür. Çalışmasının başlığı

“Disütopya Edebiyatında Çocuk Algısı (W. Goldgin’in “Sineklerin Tanrısı” ve L. Lowry’nin “Seçilmiş Kişi” Adlı Eserlerinde”dir.

Dokuzuncu konuşmacı; Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitim Yönetimi ve Politikası Bölümü, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. İnyet Aydın’dır. Aydın da Hoca’mızın yetiştirdiği bilim insanlarından biridir. “Bir Eğiticinin Başarısı Öğrettiklerinin Kaç Yıl Etkili Olduğu ile İlgilidir” konuşmasının başlığıdır. Burada Kavcar Hoca’mızın eğitimciliğinden övgüyle söz edilmektedir.

Onuncu konuşmacı, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ali Balcı’dır. Balcı Hoca’ya dair izlenimlerini dile getirmiştir. Konuşmasının başlığı “Sayın Prof. Dr. Cahit Kavcar Hocam ile Anılar”dır. Balcı, konuşmasına “Değerli hocamız Prof. Dr. Cahit Kavcar, kariyerim boyunca formel anlamda hocam olmadı; ancak informel anlamda her zaman kendisinden yararlandım; çok şey öğrendim.”diyerek başlar.

On birinci konuşmacı; Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi’nden Prof. Dr. Erdoğan Başar’dır. Başar, konuşmasının başlığını “Değerli Öğretmenim Prof. Dr. Cahit Kavcar” olarak belirlemiştir. Yazısında, Kavcar’ın öğrencilerinin gözünden nasıl görüldüğünü Nurettin Öztürk’ün yorumlarıyla da anlatmıştır. Başar’ın Kavcar’a olan hayranlığını ise şu sözlerinden anlayabiliriz: “Ülkemizin öğretmen ve öğrencileri, özellikle sanat eğitimcileri, Prof. Dr. Cahit Kavcar’ın yapıtlarını okuyarak, onun akademik değerinin, yetkinliğinin farkına kuşkusuz bizden daha ok varacaklardır. Ama onlara bir yönden de acımak gerekmektedir. Çünkü onlar Prof. Dr. Cahit Kavcar’ı bilecekler ama yüreği insan sevgisiyle dolu, öğrencilerini iyi yetiştirebilmek için hiçbir özveriden kaçınmamış, güzel dilimiz Türkçeyi son derece yetkin biçimde kullanan, halkımızın deyimıyla “ağızından bal akan”, dinleyenlere ruhsal yönden dinçlik ve dinginlik veren, insan Cahit Kavcar’ı bilemeyeceklerdir.

On ikinci konuşmacı, Emekli Öğretmen Metin Demir’dır. Demir’in Hoca’mız ile ilgili görüşlerinin belirttiği kıymetli yazısının adı “Her Şey Sevgi ile Başlar” dır. Demir, onunla ilgili görüşlerini şu şekilde ifade eder: “Kavcar bir Atatürk sevdalısıydı. Onun için çağdaş bir birey olmanın yolu Atatürkçülükten

geçerdi. Çok güzel konuşurdu. O güzel Türkçesi ile anlatmak istediğini beynimize çok iyi yerleştirdi.”

Oturumun on üçüncü konuşmacısı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdür Yardımcısı Dr. Muammer Gürbüz'dür. Gürbüz, Kavcar ile ilgili görüşlerini dile getirdiği bu yazıya “Nice Mutlu Yıllara” adlı bir başlık vermiştir. Hoca'nın ne denli duru bir dili olduğunu Gürbüz, şu ifadelerle dile getirir: “Sevgili Hocamın su gibi tertemiz bir dili, dolambaçsız, sade ve berrak bir üslubu vardı.”

On dördüncü konuşmacı; Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi'nden Doç. Dr. Yasemin Karaman Kepenekçi'dir. Kepenekçi'nin konuşmasının başlığı “Sayın Hocam Prof. Dr. Cahit Kavcar ile Olan Anılarımdan Seçmeler” dir.

On beşinci konuşmacı; Kıbrıs, Yakın Doğu Üniversitesi'nden Emine Kıvanç Öztuğ ve Yard. Doç. Dr. Ahmet Güneyli'dir. “Eylül Romanında Müzik Temasının İncelenmesi” çalışmalarının başlığını oluşturmaktadır.

Oturumun on altıncı konuşmacısı; Ankara Üniversitesi, Dilbilim Bölümü Doktora Öğrencisi Aslıhan Küçükavşar' dır. “Bir Öğretmeni Tanımlamak” başlığını verdiği yazısında Kavcar ile ilgilini düşüncelerine yer vermiştir. Yazısında Kavcar'ın çalışma ortamını şöyle belirler: “Odası adeta çiçek bahçesi gibidir. Hocamıza sorduğumuzda onlara sadece su değil, sevgi verdiğini söyler.”

On yedinci konuşmacı; Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Programı Doktora Öğrencisi Abide Tozak'tır. Tozak'ın çalışmasının adı “Çocuk Edebiyatı Yapıtlarında Niteliği Belirleyen Değişkenler” dir.

On altıncı konuşmacı; Ankara Üniversitesi, Eğitimin Kültürel Temelleri Bölümü, Doktora Öğrencisi Ahu Ünsal'dır. Ünsal, konuşmasına “Hocam: Cahit Kavcar” başlığını vermiştir. Yazısında, Kavcar'ın Kavcar'ın ne denli üstün bir eğitimci olduğundan bahseder.

Ardından Sedat Sever, genel değerlendirme anlamında bir konuşma yapar. Bu konuşmada, Cahit Kavcar adının manen hangi anlamlara geldiğini

vurgular. Dağlarca'nın bir şiiri ile ve tüm konuşmacılara teşekkür ederek konuşmasını tamamlar.

Çalıştayın son konuşmasını Prof. Dr. Cahit Kavcar yapmıştır. "Ustaca Yaşamak (Son Ders)" adını verdiği bu konuşmada, öğretmenlik yaşamı boyunca ilke edindiği unsurları anlatmış, Türkçemizin ne denli zengin bir dil olduğuna işaret etmiştir. Orhan Veli'nin Yaşamak adlı şiirini de okuyarak ve teşekkürlerini sunarak konuşması bitirir.

Eserin son sayfalarına çalıştayla ilgili otuz üç adet fotoğraf konmuştur. Bunların ardından çalıştayın tüm akışı verilmiştir. Son sayfada da çalıştayın afişi yer almaktadır.

Çalıştay on üç oturumdan oluşmuştur. Elli altı konuşmacı katılmıştır. Katılımcıları yirmisi Hoca ile ilgili konuşmalar yapmıştır. Bu çalıştayın hem duygusal hem de bilimsel bir yönü vardır. Bu açıdan diğer bilgi şölenlerinden ayrılır ve özel bir değere sahiptir.

5.5. Cahit Kavcar'ın Kendisi Hakkındaki Değerlendirmeleri

Çalışma esnasında Sayın Hocama yönelttiğim soruların sonuncusu şu idi:

Şevket Süreyya Aydemir, “Suyu Arayan Adam” adlı özyaşam öyküsünde, “Dünyaya yeniden gelsem, yine aynı hayatı yaşardım.” diyor. Fethi Naci anılar kitabına, “Dönüp Baktığımda” adını vermiş. Mübeccel Kıray ise, “Hayatımda hiç arkaya bakmadım.” diyor.

Siz ne diyorsunuz?

“Önce, “Bu soru da çok güzel” diyorum. Daha önceki sorular da çok güzeldi. Akademik çalışmalarda sağlam veriler ve bilgiler toplamak için birinci elden kaynaklara ulaşmak en başta gelen yaklaşımdır. Bu tez çalışması için izlenen yol da bu hazırlanan sorular çok yerinde.

Bu güzel soruya gelince, olabildiğince kısa ve derleyip toparlayıcı yanıt vermeye çalışacağım.

Öncelikle, olanakları son derece kıt bir köylü çocuğu olduğumu tekrar belirtmeliyim. İlkokuldan sonra ortaokulda okuma şansım yoktu. Tek şansım, öğretmen okulu sınavlarını kazanmak, böylece parasız yatılı okumaktı. ve bu sınavları kazandım, hayatta bana açılmasını en çok istediğim biricik kapı açıldı: Aydın Ortaklar İlk öğretmen Okulu.

Orada beş yıl süren başarılı bir öğrencilik yaşamı... Ankara Yüksek Öğretmen Okuluna seçilme, böylece üniversite kapısının açılması... Yeniden beş yıl daha parasız yatılı öğrencilik... Üniversiteyi ve yüksek öğretmen okulunu başarıyla bitirme, Kars'ta lise edebiyat öğretmenliği, üniversiteye asistan olarak girme, sonraki akademik çalışmalar, yükselmelere ve emeklilik...

Bu arada çok önemli bir noktayı belirtmek istiyorum. Parasız yatılı okul sistemi, bilgilerimize göre bir Türk sistemidir ve 1926 yılında Milli Eğitim Bakanı Mustafa Necati'nin buluşudur. Cumhuriyet'in ilanından, üç yıl sonra bulunan ve

Cumhuriyet'in istediği yeni insan tipini yetiştirmede çok önemli payı olan bir sistem. Türkiye Cumhuriyetini kuranların ve yaşatmaya çalışanların ne kadar duyarlı, ne kadar bilinçli olduklarını açıkça görüyoruz değil mi?

Zeki, yetenekli ve nitelikli yoksul kesim çocuklarını sınavlarla seçecek, ilerde hizmet verecek şekilde yetiştirmek, parasız yatılı sistemin özüdür. İşte ben ve benim gibi binlerce, on binlerce öğretmen, öğretim elemanı bu sistemin ürünüyüz. Bundan dolayı ben, Cumhuriyet'e, devletimize ve milletimize minnet duygularımı, gönül borcumu tekrar belirtmek zorundayım.

Bu önemli belirlemeyi yaptıktan sonra, "Siz ne diyorsunuz?" sorusunun yanıtına geçebiliriz artık. şevket Süreyya Aydemir, "yine aynı hayatı yaşardım" derken, yaşamından mutlu olduğunu vurguluyor. Fethi Naci, anılar kitabına "Dönüp Baktığımda" adını verirken, çeşitli yönleriyle geçmişin kendi yaşamında bıraktığı izleri, izlenimleri dile getirdiğini söylüyor. Mübeccel Kıray ise, hayatında hiç arkaya bakmadığını belirtiyor.

Bana gelince, benim temel felsefemin, adı geçen yazarlarla ortak yanları var. Bu da çok doğal elbette. Benim yaşam felsefem, arkama değil önüme bakmaktır. Çünkü geride kalanlar olmuş bitmiştir. Onlar yeniden yaşanamaz. Ama geçmişte yaşananlardan ders almak büyük önem taşır. Bu yapılırsa, insan kendini yeni yanlışlardan korur.

Geriye değil, ileriye bakmak, sürekli gelişme, sürekli aydınlık demektir. Bu konuda, Cumhuriyet döneminin en başarılı iki milli eğitim bakanından biri olan büyük eğitimci ve düşünür Hasan Ali Yücel (öteki bakan Mustafa Necati), şöyle diyor: "Eskiye ve geçmişi bilmek başka, eskide ve geçmişte yaşamak başka şeydir." Bu söz çok hoşuma gider benim.

Çok ünlü bir söz vardır: "Tarih tekerrürden ibarettir" diye. Aslında tarih, kendisinden ders alanlar için değil, ders almasını bilmeyenler için tekerrürden (tekrardan) ibarettir.

Benim benimsediğim ve hep temel ilke olarak uygulamaya çalıştığım yaşam felsefemin oluşmasında, birçok buluş (icat) sahibi olan Edison'un da

etkisi, payı vardır. Özellikle elektrik ampulünü bulmak için binlerce deney yaptığı bilinen Edison, kendi yaşam felsefesini şöyle anlatıyor:

“Bardaktan dökülmüş süt beni ilgilendirmez. Çünkü ne yaparsak yapalım, dökülmüş sütü eski saflığı ile bardağa tekrar koyamayız. Onun için ben bardakta kalan sütün dökülmemesi için çalışırım.”

Kulakları ağır işiten Edison’un yaşamla ilgili ikinci temel ilkesi de şu: “Ağır duymam, çevremdeki gereksiz sesleri ve gürültüleri, işitmemek açısından yararlı bir şey” diyor. Bu da, bakış açısına göre bardağın dolu yanı, boş yanı ikilemi anlamına geliyor.

Elektrik ampullerinden akım geçtiğinde akkor duruma gelen ince iletken tel olan filaman telini bulmak için binlerce deney yapan Edison’un görüşlerini ve yaşamla ilgili tutumunu öğretmen okulunda öğrendim ve ondan da etkilendim doğrusu.

Meslek hayatımla ilgili özdeğerlendirmeye gelince, bütün içtenliğimle söylüyorum ki, ben öğretmenlik için doğmuşum. Bunu kendi kendime değişik zamanlarda ve değişik yerlerde çok söyledim. Öğretmenlikten, öğretim üyeliğinden başka bir iş yapamazmışım gibi geliyor bana. Böylesine çok seviyorum bu mesleği. Çocuğu seviyorum, öğrenciyi seviyorum, insanı seviyorum. ve bu varlıkları yoğurma, yetiştirme sanatı olan öğretmenliği seviyorum. Bundan daha güzel, daha doyurucu, daha değerli bir meslek düşünemiyorum. Bu nedenle diyorum ki, yeniden doğsaydım ya da yeniden yaşasaydım yine öğretmen ve öğretim üyesi olmayı isterdim. En içten duygum bu.

Öğretmen ve öğretim üyesi olarak çalışırken temel ilke saydığım ve sürekli uygulamaya özen gösterdiğim bir söz şudur: “Öğüt verme, örnek ol!” Aslında bu söz, yaşamın her alanı için geçerlidir ama öğretmenlikte daha çok önem taşır.”

Daha geniş görüşler ve ayrıntılar için, 2011 yılı sonunda yayımlanan “Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı Kitabı” nın sonundaki “Son Ders” bölümüne (s.652-657) ve Çalıştayı Kitabına bakılabilir.

5.6. Sonuç

İnsan, toplumun temel taşıdır. İnsanı birey haline getiren en temel olgulardan biri ise şüphesiz ki eğitimidir. Kimi bireylerde, daha anne karnında iken; iyi dilekler ve telkinlerde bulunma, rahatlatıcı müzikler dinletme gibi etkinliklerle başlayan bu eğitim süreci, kişinin yaşamının sonunda değin devam eder. Elbette ki bu eğitim, her birey için aynı şartlarda ve kalitede gerçekleşmez; ancak eğitilme ve öğretilme durumu zaman zaman bireyin dahi istemi dışında dolaylı, gizil ya da örtük yollarla gerçekleşebilir. Her ne olursa olsun eğitim ve öğretim özellikle bu yüzyılda insanımızın en değer verdiği olguların başında gelir.

Bu çalışma, eğitim-öğretime hayatını adanmış bir bilim adamını tanıma ve tanıtmaya adına yazıldı. Prof. Dr. Cahit Kavcar, ilkokula ilk başladığı zamandan itibaren daima çalışkan, üretken, vatanını ve milletini seven, Atatürk'ü ve onun kurduğu cumhuriyeti el üstünde tutan bir yüce şahsiyet olmuştur. Anadili olan Türkçeye sımsıkı bağlı, yabancı dillerin boyunduruğundan uzak, dilimizin varlığına inanan ve bunu inandırmaya çalışan bir bilim insanı, bir aydındır. Evet, Kavcar aydın sıfatının ta kendisidir. Çünkü o hiçbir zaman bilimin aydınlığından şaşmamış, bir an olsun icra ettiği mesleğine aykırı bir davranış sergilememiştir ve her zaman minnettar olduğunu söylediği milletine asla sırtını dönmemiştir.

Prof. Dr. Nurettin Öztürk; Kavcar Hoca'yı anlatan "Cahit Kavcar: Bir Hümanistin Bilim Adamı Olarak Portresi" adlı yazısında onunla ilgili şunları söyler:

"Engin gönüllü, öne çıkmayı bencillik sayan, çevresinin mutluluğunu kendi mutluluğundan daha çok önemseyen özverili biridir. Sevmiştir. Mesleğini sevmiştir. Gönüllü gezgin bilim adamı ve öğretmen olmuştur. Öğrencilerini sevmiştir. Meslektaşlarını sevmiştir. Onlar da onu çok sevmiş ve saymışlardır. Bu doğal bir sonuç olmuştur. Bilgi ile sevgi onun kişiliğinde sevimli bir biresime kavuşmuştur. Söyleşileri ders, dersleri söyleşi biçiminde işlemiştir. Öğretmek yerine sevdirmek, ilgi uyandırmak, özendirmek, ödüllendirmek, daha iyi ve güzele doğru yönlendirmek, onun kişiliğine sinmiş sokratik durumlardır. İç yaşantılarını kendi içinde tutmuş, çevresinin dertleriyle ilgilenmiştir. İnci gibi bir yazı, o yazıyı özenle yazan küçük, titiz, güzel ve bakımlı eller, hafif mükedder ve müstehzi dudaklar, asır-dide gözlerin çok içeride bir yerlerden bakan

ışıklarıyla aydınlık bir yüz. Dik, onurlu, kendine çağıran bir kafanın üzerine yerleştiği mütehakkim ve kucaklamaya hazır, güvenle kavuşturulmuş kollar... “Yavrum”, “Aferin” sözleriyle süslü kısa, özlü, daha çok soran ve öğrenmeye çalışan sevecen, ilgili, tane tane konuşan, ölçünlü Türkçeyi bir ibadet neşesi, vecdi ve saygısıyla dillendiren öksürüksüz, fazlalıksız, bağlama sesine benzeyen bir ses... Aşırılıklara yüz vermeyen, ölçülü, dengeli, kanıtları sorgulayan, yatışmış, dingin bir irade.

Türkçe öğretimi alanı onda mükemmel bir bireşime kavuşmuştu. Hiç kimsede bu iki alan ondaki gibi hoş durmuyor. Türkolojinin diğer alanlarından gelenlerin Türkçe öğretimi alanını küçümsemesine, sanki hatır için bu alana tenezzül etmiş olmalarına inat, O; Türkçe öğretimine sevgiyi, bilinci, duyarlılığı, içtenliği getirdi. Allameliğe ve İstanbul efendisi özentilerine hiç ilgi duymadı. Anadolu çocuğuna da bu yakıştırdı.

Hep Epiktetos’u anımsatan barışçı, yalnız ve Cumhuriyet hümanizminin somut örneği Hoca için, şu kadar söylenebilir dedim içimden: Hoca hiç eğilmedi...”

Kavcar Hoca, bir öğrencisinin gözünden işte böyle anlatılmaktadır. Adına düzenlenmiş çalıştayda yine onu anlatan konuşmaların içeriğine baktığımızda da yukarıdaki enfes ifadelerden farklı bir şey görmek mümkün değildir. Nasıl olur da sanki ağız birliği etmişçesine, onca insan bir şahsiyetle ilgili aynı duygu ve düşünceleri dile getirir? Tabi ki farklı üslup ve detaylarla... Öztürk’ün, Hoca ile ilgili söylediği “Türkolojinin diğer alanlarından gelenlerin Türkçe öğretimi alanını küçümsemesine, sanki hatır için bu alana tenezzül etmiş olmalarına inat, O; Türkçe öğretimine sevgiyi, bilinci, duyarlılığı, içtenliği getirdi.” sözü ne kadar da anlamlı ve üzerinde uzunca düşünülmesi gereken bir yorumdur. Eğitim fakültelerinde Türkçe öğretimi gören öğrencilerin, hem meslek hem de alan bilgisi konularında yeterince donatılmalarına karşın; mesleği öğretmenlik olan bu bireylerin, her nedense, bilişsel seviyelerinin Edebiyat Fakültesi öğrencilerine oranla daha az olduğu tezi uzun yıllar, belli bir kesimce savunulmuştur. Fakat Kavcar, bilimsel verilere ve ispatlara dayanarak, öğretmenlik mesleğinin ne denli kutsal olduğunu, yapılması gereken uygulamalar ve uzun mesleki eğitimler sonucunda bir ferdin öğretmen olabilme yetisine kavuştuğunu savunur. Bu düşüncelerini nitelikli öğretmen yetiştirme sorunlarıyla ilgilendiği makalelerinde çok net bir biçimde dile getirir. Kavcar, bu tarz bir ayırımın bu mesleği icra eden öğretmenler arasında da ikilik yarattığını vurgulamaktadır.

Evet, Kavcar Hoca’mız Türkçe, edebiyat, Türkçe ve edebiyat eğitim-öğretimi, Türkçenin güncel sorunları, nitelikli öğretmen yetiştirme, güzel sanatlar

ve estetik, estetik eğitimi... gibi bu alana dair çok yönlü çalışmalarda bulunmuştur. Yaptığımız çalışmada, Hoca'ya dair kitaplar ve makaleler incelenmiştir. Ayrıca kendisinin danışmanlığını yaptığı tezler ve ona dair yazılan eserlere de yer verilmiştir.

Çalışmanın başında Kavcar'ın biyografisi yer almaktadır. Onun yaşantısına baktığımızda, başarılı olmanın önünde hiçbir engelin bulunmadığı gerçeğini görürüz. Olanaksızlıklar içinde, bir köyde yetişen inançlı bir çocuğun, Aydın Ortaklar Öğretmen Okulunu kazanarak oradan profesörlüğe uzanan hikâyesi; yalnızca öğretmenlik mesleğine gönül verenlerce değil, herkes tarafından takdirle karşılanacak bir durumdur.

İkinci bölümde Kavcar'ı yaşam ve düşünceler karşısında inceledik. Yaptığımız görüşmelerde aldığımız cevaplar ve eserlerinden yola çıkarak edindiğimiz bilgiler, bize bu bölümde kaynaklık etmiştir. Uzun yıllardır yaptığı bu meslekte, yazdığı onca eser ve yaptığı bilimsel çalışmalara ve yine bizzat konuşmalarına bakıldığında, Kavcar'ın fikir dünyasında en ufak bir çelişki ve samimiyetsizlik görülmez. Bu durum, ancak Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisindeki son kademe olan "kendini gerçekleştirme" ile ifade edilebilir. Şahsi çıkarlarından ve hırslarından tamamen sıyrılmış, kendini övmeyi bilemeyen, amacı yalnızca öğrenmeyi sevdirmek ve bu yolda örnek olmak olan bir eğitimcinin, toplumda çok az görülen kendini gerçekleştirme eylemini tamamlamış olması, elbette ki kaçınılmaz bir sonudur.

Üçüncü bölümde Kavcar'ın edebiyat ve Türkçe eğitimine olan sayısız katkılarından söz ettik. Ulaşabildiğimiz öğrencilerinin isimleri listelenmiştir. Kavcar'a dair görüşlere, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı ile yer verilmiştir. Öz değerlendirme kısmında Hoca ile yapılan birebir görüşme yer almaktadır. Bu kısımda Sayın Hoca'mız mesleğine ve yaşantısına dair içten söylemlerde bulunmuştur. Son olarak söylenmesi gereken şudur ki: Hayatını Türkçeyi öğretmeye ve onu sevdirmeye adanmış bir eğitim sevdalısı adına yapılmış bu çalışma, ne kadar genişletilirse genişletilsin elbette ki onun yüce gönüllülüğünü, insana ve mesleğine olan sevgisini anlatmada yetersiz kalacaktır.

KAYNAKLAR

Cahit Kavcar'ın Eserleri (Kronolojik liste)

I. Kitaplar

1. II. Meşrutiyet Devrinde Edebiyat ve Eğitim 1908-1923,, Ankara Üniv. Eğitim Fak. Yay. Ankara 1974 (2. baskı; 1988).
2. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi (1965-1975), Ankara Üniv. Eğitim Fak. Yay., Ankara 1975.
3. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğrenci El Kitabı, Ankara Üniv. Eğitim Fak. Yay. , Ankara 1981.
4. Edebiyat ve Eğitim, Ankara Üniv. Eğitim Bilimleri Fak. Yay. , Ankara 1982 (Genişletilmiş 3. baskı: 1999)
5. Batılılaşma Açısından Servet-i Fünun Romanı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara 1985 (2. baskı: 1995).
6. Türk Dili I, (Enise Kantemir'le birlikte), Eskişehir Anadolu Üniv. Açıköğretim Fak. Yay. 1986. (3. bask: 1988).
7. Özel Öğretim Yöntemleri: Türkçe Öğretimi, (Ferhan Oğuzkan'la birlikte), Eskişehir Anadolu Üniv. Açıköğretim Fak. Yay., 1987 (5. baskı 1989).
8. Türk Dili II, (Zeliha Güneş'le birlikte), Eskişehir Anadolu Üniv. Açıköğretim Fak. Yay., 1987 (3. baskı: 1989).
9. Türk Dili III, Anlatım Türleri, (Ferhan Oğuzkan'la birlikte), Eskişehir Anadolu Üniv. Açıköğretim Fak. Yay., 1987 (9. baskı: 1995)
10. Efsanelerimiz, (Mehmet Yardımcı'yla), İnönü Üniv. Yay. , Malatya 1988 (2. baskı: 1990)
11. Türkçe Öğretimi- Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin, (Ferhan Oğuzkan ve Sedat Sever'le birlikte), Ankara: Engin Yayınevi, 1995 (8. baskı: 2005).
12. Örnek Edebi Metinlerle Yazılı ve Sözlü Anlatım, (Ferhan Oğuzkan'la birlikte), Ankara: Anı Yayıncılık, 1999
13. Vasıf Çınar- Yaşamı ve Hizmetleri, (Yayına Hazırlayan: Cahit Kavcar), Ankara: Türk Eğitim Derneği (TED) Yayını, 2000

14. 60. Kuruluş Yıldönümünde Köy Enstitüleri, (Yayına Hazırlayan: Cahit Kavcar), Ankara: Türk Eğitim Derneği (TED) Yayını, 2000.
15. Yazılı ve Sözlü Anlatım, (Ferhan Oğuzkan ve Özlem Aksoy'la birlikte), Ankara: Anı Yayıncılık, 2002 (6. baskı: 2007).
16. Halil Fikret Kanat- Yaşamı ve Hizmetleri, (Yayına Hazırlayan: Cahit Kavcar), .ankara: Türk Eğitim Derneği (TED) Yayını, 2002.
17. İbrahim Alaaddin Gövsa- Yaşamı ve Hizmetleri, (yayına Hazırlayan: Cahit Kavcar), Ankara: Türk Eğitim Derneği (TED) Yayını, 2002.

II: Makaleler

1. Hamdullah Hamdi'nin Yusuf ü Züleyha'sı, TDAY-Belleten 1968, TDK Yay., Ankara 1969, s. 152-72
2. Nabi ve Tefvik Fikret Arasında Bir Karşılaştırma, Hisar, C. 9, S. 68, 1969, s. 23-26.
3. Kemal Paşzade'nin Şairliği ve Yusuf ü Züleyha'sı, TDAY- Belleten 1969, TDK Yay., Ankara 1969, s. 227-49
4. Çalığışu ve Türk Eğitimindeki Yeri, Ankara Üniv. Eğitim Fak. Dergisi 1969, C.2, S. 1-4, Ankara 1970, s. 165-76
5. "Efruz Bey" Üzerine, TDAY-Belleten 1970, TDK Yay., Ankara 1971, s. 179-96
6. Eğitimin Temel Amacı Olan Dilimizle İlgili Çalışmalar, (Tanzimat- II. Meşrutiyet Dönemi), Ankara Üniv. Eğitim Fak. Dergisi 1971, C.4, S. 1-2, Ankara 1972, s. 85-113.
7. Bir Öğretmenin Romanı: Yeşil Gece, Ankara Üniv. Eğitim Fak. Dergisi 1972, C. 5, S. 1-2, Ankara, s. 120-41
8. Tefvik Fikret'in Eğitimsiliği ve "Yeni Mektep", Ankara Üniv. Eğitim Fak. Dergisi 1972, C. 5, S. 3-4, Ankara 1972, s. 111-36
9. Romanda Tasvirin Psikolojik Rolü, Ankara Üniv. DTCF Türkoloji Dergisi, C: V, S. 1, Ankara 1973, s. 137-74.
10. Osmanlılarda Eğitim Düzeni ve Divan Edebiyatı Halk Edebiyatı Ayrılığı, 50. Yıla Armağan, Ankara Üniv. Eğitim Fak. Yay. , Ankara 1973, s. 207-51
11. Eğitimizde Nitelik-Nicelik ve Öğretmen Sorunu, Ankara Üniv. Eğitim Fak. Dergisi 1975, C. 6, S. 1-4, Ankara 1975, s. 113-26

12. Kutadgu Bilig, Türk Ansiklopedisi, C. XXII, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1975, ss.387-389.
13. Yakup Kadri'nin Ardından, SED Sanat Edebiyat Dergisi, S. 1, 1975.
14. Türk Roman ve Hikayesinde Köye İlk Açılma, Ankara Üniv. Eğitim Fak. Dergisi 1976, C. 8, S. 1-4, Ankara 1976, s. 317-25
15. Hocam Suut Kemal Yetkin, forum, C. 1, S. 18, 1980, s. 18-19.
16. Nitelikli Öğretmen Sorunu, Eğitim ve Bilim, C. 5, S. 28, 1980, s. 17-22
17. Ali İçin Bir Şans, (Scala dergisinin İngilizce baskısından çeviri), Eğitim ve Bilim, C. 4, S. 24, 1980.
18. Batı Uygarlığı Karşısında Servet-i Fünun Romancıları, Ankara Üniv. Eğitim Fak. Dergisi 1980, C. 13, S. 1-2, Ankara 1980, s. 387-405.
19. Atatürk'ün Kültürel Alanda Yaptığı Yenilikler, Ankara Üniv. Eğitim Fak. Dergisi 1981, C. 14, S 1-2, Ankara 1981, s. 31-39.
20. Yazı Devrimi-Dil ve Eğitimine Getirdiği Kolaylıklar, Ankara Üniv. Eğitim Fak. Dergisi 1981, C. 14, S. 1-2, Ankara 1981, s. 41-61
21. Atatürk'ün Dil ve Edebiyat Konusundaki Görüşleri, Atatürk Devrimleri ve Eğitim Sempozyumu, Ankara Üniv. Eğitim Fak. Yay., Ankara 1981, s. 153-66.
22. İlginç Bir Okul Tasarısı, Milli Eğitim dergisi, Öğretmenler Günü Özel Sayısı, S. 55, 1981, s. 51-53
23. Cumhuriyet Döneminde Müzik Eğitimi, Eğitim ve Bilim, C. 6., S. 35, 1982, s. 16-26.
24. Tarihe Karışan Bir Öğretmen Yetiştirme Modeli: Yüksek Öğretmen Okulu, Akara Üniv. Eğitim Fak. Dergisi 1982, C. 15, S. 1, Ankara 1982, s. 197-214.
25. Türk Dili ve Eğitimi Üzerine, Milli Eğitim dergisi, Öğretmenler Günü Özel Sayısı, S. 59, 1982, s. 33-35
26. Tevfik Fikret ve Güzel Sanatlar, Ankara Üniv. Eğitim Fak. Dergisi 1982, C. 15, S. 2, Ankara 1982, s. 131-50.
27. Cumhuriyet Döneminde Güzel Sanatlar Eğitimi, Cumhuriyet Döneminde Eğitim, Milli Eğitim Bakanlığı Yay. , İstanbul 1983, s. 505-33.
28. Güzel Yazı Yazmanın Önemi ve Yolları, Eğitim ve Bilim, C. 7, S. 41, 1983, s. 13-15.
29. Türkçe Eğitimi Üzerine, Eğitim ve Bilim, C. 8, S. 45, 1983, s. 13-16.

30. Cumhuriyet Döneminde Sanat Eğitimi, Milli Eğitim dergisi, Cumhuriyetin 60. Yılı Özel Sayısı, S. 62, 1983.
31. Düzgün Yazmanın Önemi ve Yolları, Ankara Üniv. Eğitim Bilimleri Fak. Dergisi 1983, C. 16, S. 2, Ankara 1984, s. 113-23.
32. Güzellik Eğitimi, Öğretmen Dünyası dergisi, C. 5, S. 49, 1984, s. 8-10.
33. Ömer Seyfeddin'in "Efruz Bey" Tipi, Ankara Üniv. Eğitim Bilimleri Fak. Dergisi 1984, C. 17, S. 1-2, Ankara 1985, s. 359-75.
34. Örgün Eğitimde Dramatizasyon, Eğitim ve Bilim, S. 56, 1985, s. 32-41.
35. Gençlerle Diyalog, Milli Kültür, Gençlik Özel Sayısı, S. 48, Mayıs 1985, s.70-73.
36. Kazım Karabekir Paşa'nın Bir Eseri: Şarkılı İbret, (Çocuk oyunları), İstanbul Üniv. Edebiyat Fak. Türkiyat Araştırma Merkezi: Beşinci Milletler Arası Türkoloji Kongresi (23-28 Eylül 1985), Tebliğler II. Türk Edebiyatı, C. 1, Edebiyat Fak. Basımevi, İstanbul 1985, s. 171-78.
37. Sait Faik Üzerine, Milli Eğitim Vakfı Dergisi, C. 1, S. 1, 1986, s. 9-10.
38. Gençliğin Daha İyi Eğitimi, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Gençliğin Eğitimi, Ankara 1986, s. 191-210.
39. Gençlik ve Bilim, Eğitim ve Bilim, C. 11, S. 61, 1986. s, 16-20.
40. Türkçe Eğitimi Üzerine, Milli Eğitim Vakfı Dergisi, C. 1, S. 3, 1986, s. 11.
41. Batılılaşma ve Servet-i Fünun Üzerine Konuşma, Zaman gazetesi, 19 Kasım 1986.
42. Anadili Eğitiminde Başlıca Yöntemler, Milli Eğitim Vakfı Dergisi, C. 1, S. 5, 1987, s. 12.
43. Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi, Türk Eğitim Derneği: Ortaöğretim Kurumlarında Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi Sorunları, Ankara 1987, s. 223-63.
44. A Research on Mother Tongue Education, Mother Education Bulltetin, Vol. 2, No. 1, The Netherlands and Cannada, 1987, p. 31-33.
45. Mehmet Akif'in Şiirlerinde Eğitim Değerleri, Ölümünün 50. Yılında Mehmet Akif Ersoy'u Anma Kitabı, Ankara Üniv. Rektörlüğü Yay. , Ankara 1987, s. 129-38.
46. Yüksek Öğretmen Okulunun Öğretmen Yetiştirmede Yeri, Gazi Üniv. Gazi Eğitim- Mesleki Eğitim- Teknik Eğitim Fakülteleri: Öğretmen Yetiştiren Yükseköğretim Kurumlarının Dünü- Bugünü-Geleceği Sempozyumu, Tebliğler, Ankara (1988), s. 39-52.

47. Türkçe Öğretiminde Dramatizasyon Yöntemi, Türk Dilinin Öğretimi Toplantısı, Ankara Üniv. Eğitim Bilimleri Fak. Yay., Ankara 1988, s. 83-90.
48. Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi, Ankara Üniv. Eğitim Bilimleri Fak. Dergisi, C. 20, S. 1-2, Ankara 1988, s. 261-73.
49. Yurt Dışındaki Türk İşçi çocuklarına Türkçenin Öğretimi, Dünyada Türkçe Öğretimi-World Turkish Language, Ankara Üniv. Türkçe Öğretim Merkezi (TÖMER) Yay., S. 1, Ankara 1988, s. 76-83.
50. Yazı Reformu ve Getirdikleri, Milli Kültür, S. 63, Aralık 1998, s. 96-99.
51. Türk Dilinin Eğitimi, İnönü Üniv. Sosyal Bilimler Dergisi, S. 2, Malatya 1988, s. 252-64.
52. Atatürk ve Kültür Reformu, Erdem dergisi, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yay., C. 4, S. 12, Ankara 1988.
53. Comparative Papers: The Netherlands, Hungary, Turkey, International Mother Tongue Education Network: papers Prepared For the 1986 IMEN Conference in Antwerp, The Netherlands, 1988, p. 35-41.
54. Malatyalı Bir Kültür Adamı: Eflatun Cem Güney, İnönü Üniv. III. Malatya Çevresi Halk Kültürü ve Battal Gazi Sempozyumu, Tebliğler, İstanbul 1989, s. 153-56.
55. Dünden Bugüne Öğretmen Yetiştiren Kurumlar, Prof. Dr. Osman Nedim Tuna Armağanı, Malatya 1989, s. 115-19.
56. Edebiyat ve Güzel Sanatlar Eğitimi, Eğitim Bilimleri Birinci Ulusal Kongresi, Bildiriler: Eğitim Programları ve Öğretim, Ankara Üniv. Eğitim Bilimleri Fak. Yay. Ankara 1993, s. 263-72.
57. Namık Kemal'in Üslup Anlayışı, Doğumunun Yüzevvelinci Yılında Namık Kemal, Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara 1993, s. 47-58.
58. Türkçe ve Edebiyat Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi, Ankara Üniv. TÖMER Dil Dergisi, 1994, S. 25, s. 8-11.
59. Yeni Türk Edebiyatı Öğretimi, Çukurova Üniv. Eğitim Fak. : I. Eğitim Bilimleri Kongresi- Bildiriler, C. 3, Çukurova Üniv. Basımevi, Adana 1994, s. 853-864.
60. Anadili Eğitimi, Ankara Üniv. TÖMER İzmir Şubesi: Ana Dili Dergisi, Mayıs 1996, S. 1, s. 15-19.
61. Öğretmen Sorunu, Cumhuriyet gazetesi, 16 Eylül 1997.

62. Türkçe Eğitimi ve Sorunlar, Ankara Üniv. TÖMER Dil Dergisi, Mart, 1998, S. 65, s. 5-18.
63. Bilgi Çağında Eğitimde Öğretmenlik Mesleğinin Yeniden Yapılanması, (Cevat Alkan ve Sedat Sever'le birlikte), ANAÇEV Sempozyumu kitabı, Ankara 1998, s. 8-18.
64. 75. Yılda Türk Çocuk Şiiri, Ankara Üniv. TÖMER Dil Dergisi, Şubat 1999, S. 76, s. 5-17.
65. Yabancı Dille Eğitim Çıkmazı, Cumhuriyet, 30 Eylül 1999.
66. Nitelikli Öğretmen Sorunu, Buca Eğitim Fak. Dergisi, Özel Sayı, 1999, S. 11, s. 1-13.
67. Dr. Ferhan Oğuzkan'ın Ardından, Eğitim Araştırmaları, 2000, S. 1, s.1-4.
68. Hocam Kenan Akyüz, Ankara Üniv. Dil ve Tarih Coğrafya Fak. Türkoloji Dergisi, 2000, C. 13, S.1.
69. Gülten Dayıoğlu ve Dış Göç Edebiyatı, Roman Kahramanı Fadiş'in Doğumunun 30. Yılı Sempozyumu: Bildiriler, Ankara Üniv. Eğitim Bilimleri Fak. Yayını, Ankara 2001, s. 52-60.
70. Anlayarak Okuma, Kardelen: Ankara Üniv. Vakıf Okulu dergisi, 2002, C. 4, S. 4-5.
71. Beşir Göğüş Üzerine, Çağdaş Türk Dili, 2002, S. 170.
72. Türkçenin Güncel Sorunları, M.E.B. bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim, 2002, C. 3, S.27, s. 13-17.
73. Türk Dili ve Edebiyatı Programlarıyla ilgili Yeni Çalışmalar, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Beyoğlu Şubesi: Nasıl Bir Edebiyat Eğitimi, Edebiyat Eğitimi Çalıştayı 9 Mart 2002, İstanbul, 2002, s. 96-102.
74. Alan Öğretmeni Yetiştirme, Eğitimde Yansımalar VII. Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu, Öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı Yayını, Ankara 2003, s. 81-89.
75. "Cumhuriyet Döneminde Dal Öğretmeni Yetiştirme", Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 2003,C. 35, S. 1-2, s. 1-14.
76. "Anlayarak Okuma", Ed. Hülya Pilancı, Türk Dili (s. 149-171), Eskişehir: Anadolu Üniv. Yayını, 2003.
77. "Yazı Devrimi ve Yabancı Dille Öğretim", Yeniden İmece dergisi, Şubat 2004, S. 2, s. 101-105.

78. "Dil ve Ulusal Bağımsızlık", Ankara Üniv. TÖMER, Hazırlayan: Hüseyin Atabaş, Dil ve Dilimiz Türkçe, Ankara, 2004, s. 75-86.
79. "Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Çöküş İçinde mi?", Çağdaş Türk Dili, 2005, S., 207, s. 104-108.
80. "Nesin Vakfı Üzerine", Yeniden İmece dergisi, 2005, S. 8, s. 29-30.
81. "İlahiyat Fakültesinde Öğretmen Yetiştirme", İnönü Üniversitesi: Ülkemizde Laik Eğitim Sisteminde Sosyal Bilim Olarak Din Öğretimi Kurultayı- Bildiri ve Tartışmalar, Ed. İkrâm Çınar, Hakan Atılğan, Malatya, 2005, s. 500- 507.
82. "Türkçe/Edebiyat Eğitimi ve Öğretmen Yetiştirme", Gazi Üniv. Gazi Eğitim Fakültesi: Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu, Hazırlayan: Murat Özbay, Ankara 2005, s. 339-348.
83. "Adebelen'e Gönül Borcu", Ortaklar Köy Enstitüsünden Ortaklar İköğretmen Okuluna Adabelen Işığı, (Hazırlayan: Kemal Kocabaş). İzmir: Yeni Kuşak Enstitüler Derneği Yayını, 2007, s. 244-250.
84. "Eğitim Bilimlerinde Yeni Bir Gelişme", Cumhuriyet Bilim Teknoloji, 10 Ağustos 2007, S. 1064.
85. "Yazı Devrimi ve Türkçenin Yaşaması", Çağdaş Türk Dili, 2007, S. 237, s. 484-497.
86. "Mustafa Kemal'in Milli Eğitim Bakanı Mustafa Necati", Yeniden İmece dergisi, 2008, S. 18.
87. "Türkçenin Güncel Sorunları", Çağdaş Türk Dili, Haziran 2008, S. 244, s. 152-158.
88. "Yazılı Anlatım" Ed. Dilek Belet, Türkçe Sözlü ve Yazılı Anlatım, Eskişehir: Anadolu Üniv. Yayını, 2008, s. 107-125.
89. "Mustafa Necati ve Cumhuriyet Eğitim Devrimi", Ölümünün 80- Yıldönümünde Mustafa Necati ve Cumhuriyet Eğitim Devrimi, (Yayına Hazırlayanlar: Kemal Kocabaş, Zeki Arıkan), İzmir: Yeni Kuşak Köy Enstitüler Derneği Yayınları, 2009, s. 38-44.
90. "İTÜ ve Türkçe", Cumhuriyet Bilim Teknoloji dergisi,, 24 Nisan 2009, Sayı 1153. (Kısaltılmış metin).
91. "Türkçe ve İTÜ", Öğretmen Dünyası dergisi, Mayıs 2009. Sayı 353 (Tam Metin).
92. "Örnek Bir Eğitim Araştırması", Öğretmen Dünyası dergisi, Ağustos 2010, Sayı 368.

93. "Hasan Ali Yücel'in Kültür ve Edebiyat Yönü" Aramızdan Ayrılışının 50. Yılında Hasan Ali Yücel'den Günümüze Eğitim Bilim Kültür Politikaları Sempozyum Bildirileri (Yayına hazırlayan: Kemal Kocabaş), İzmir: Yeni Kuşak Köy Enstitüler Derneği Yayınları, 2011, s. 152-156.
94. "M. Kemal Yılmaz'ın Yaşamöyküsü", Öğretmen Dünyası, Aralık 2011, Sayı 384.
95. "Sıra Arapça Öğretiminde", Çağdaş Türk Dili dergisi, Mart 2012, Sayı 289.
96. "İlginç ve Örnek Bir Köy", Öğretmen Dünyası dergisi, 2012.
97. "İz Bırakan Bir Eğitimci" Prof. Dr. Cahit Kavcar, Münevver Oğan, Öğretmen Dünyası Nisan 2009, s. 21-26.
98. "Edebiyat ve Eğitim", Doç. Dr. Murat Özbay, Yard. Doç. Dr. Fahri temizyürek, (Türkçe Öğreniyoruz) ss. 69-71.
99. "Çıktık Açık Alınla/ Adabelen Çiçekleri", Ortaklar Öğretmen Okulları (Adabelenliler) Derneği

Yönettiği Tezler (Alfabetik)

I. Yüksek Lisans Tezleri

- Altunya, Hüseyin (2004).*Reşat Nuri Güntekin ve Fakir Baykurt'un romanlarında öğretmen* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar
- Arıkoğlu Melihat (1995)*Genel liselerdeki ders geçme ve kredi sisteminde sanat alanına ilişkin bir durum değerlendirmesi* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar
- Avcı Emine, (2006). *İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Yaptıkları Yazılı Anlatım Yanlışlarının İncelenmesi (Muğla İli Örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Anabilim Dalı. Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar,
- Baykal Müjgan (2002) *Anadili yeterliliğin yabancı dil (Almanca) Öğrenmedeki olumlu etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Anabilim Dalı Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar

- Esengül, Mevlüt. (2006). *İlköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki dil ve anlatım yanlışları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Anabilim Dalı Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar,
- Hasırcı Sevil,(2008). *Türkçenin Sözcük Açısından Gazetelerin İncelenmesi (Cumhuriyet, Hürriyet, Sabah)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dilbilim Anabilim Dalı Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Bilim Dalı. Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar,
- Kılıçoğuz Devrim Salbin, (2002). *Türk tiyatrosunda gerçekçi çocuk oyunlarında eğitimin otoriter ve demokratik görünüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı (Güzel Sanatlar Eğitimi) Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar.
- Öz Nurdane, (2002). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde ad durum ekleri ve bir izlenim önerisi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar
- Özcan Hüseyin, (1994) *Sait Faik Abasıyanık ve çocuk*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar
- Özgider, Didem S. (2010). *Türkiye ve İngiltere’de çok satılan çocuk kitaplarının biçimsel ve içerik özellikleri açısından karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitimin Kültürel Temelleri Anabilim Dalı Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar
- Öztürk Nurettin, (1992). *Çağdaş Türk edebiyatında ütopya*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Anabilim Dalı Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar
- Semiz, Emin,(1999). *Ankara polis kolejinde Türkçe dersinin verimliliği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar.
- Şahin Melis, (2010). *Müziyen ve eğitimci Mahir Çakar’ın yaşamı ve eğitim teknikleri* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitimin Kültürel Temelleri Anabilim Dalı Güzel Sanatlar Eğitimi Bilim Dalı Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar

- Topçu Mahmut (1996) *Yükseköğretimde zorunlu-seçmeli güzel sanatlar derslerinden tiyatrunun değerlendirilmesi* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar
- Uçar Özler, (1996). *Ortaöğretim rehberlik hizmetlerinde edebiyat eserlerinden yararlanma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar
- Vural Aynur,(2004). *Mizah ve Gülmenin İnsan Yaşamındaki Yeri ve Önemi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar.

II. Doktora Tezleri

- Akyalçın Necmi, (2002). *Anadolu efsanelerinin dil özellikleri ve eğitim işlevleri*. Yayınlanmamış doktora tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Danışmanı Prof. Dr. Cahit Kavcar
- Alan Sebahat,(2005) *Fransızca öğrenen Türklerin yaptıkları biçimbilimsel ve sözdizimsel yanlışların çözümlenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yabancı Dil Öğretimi Anabilim Dalı Tez Danışmanı Prof. Dr. Cahit Kavcar
- Ateş Kemal,(1997). *Gülten Dayıoğlu'nun çocuk romanları*, Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Danışmanı Prof. Dr. Cahit Kavcar
- Durmuşçelebi Mustafa,(2007). *Türkiye ve Almanya'da ilköğretimde anadili öğretimi-eğitimi programları ve ders kitapları açısından bir karşılaştırma*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Danışmanı Prof. Dr. Cahit Kavcar
- Güneyli, Ahmet, (2007). *Etkin öğrenme yaklaşımının anadili eğitiminde okuma ve yazma becerilerini geliştirmeye etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dilbilim Anabilim Dalı Tez Danışmanı Prof. Dr. Cahit Kavcar
- Karababa, Z. Canan,(1999). *İlköğretim 3. ve 5. sınıf Türkçe ve İngilizce anadili ders kitaplarının incelenmesi ve karşılaştırılması* Yayınlanmamış doktora tezi.

Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi
Anabilim Dalı Tez Danışmanı Prof. Dr. Cahit Kavcar

Karaküçük Arslan Suna,(2004) *Altı Türk romanında mekânsal öge ve mekânsal davranış incelemesi* Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilim Dalı Güzel Sanatlar Eğitimi Bilim Dalı Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cahit Kavcar

Konedralı Güner,(1999). *KKTC ortaokul 3. sınıf Türkçe dilbilgisi öğretiminde kullanılan kılavuz kaynak kitabın erişkiye etkisi*, Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Danışmanı Prof. Dr. Cahit Kavcar

Küçükavşar. Aslı, *Yapılandırmacı yaklaşımın okuduğunu anlama ve yazılı anlatım becerilerine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Tez Danışmanı: Cahit Kavcar

Lüle Mert Esra, (2009). *Türkçenin söz varlığı açısından Eflatun Cem Güney'in derleyip yazdığı masallar*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dilbilim (Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi) Anabilim Dalı Tez Danışmanı Prof. Dr. Cahit Kavcar

Maltepe Sadet, (2006). *Yaratıcı yazma yaklaşımı açısından Türkçe derslerindeki yazma süreçlerinin ve ürünlerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Danışmanı Prof. Dr. Cahit Kavcar

Şendur Atabek Gülseren, (2003). *Cumhuriyet dönemi Türk romanında gazeteci kimlikleri*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Danışmanı Prof. Dr. Cahit Kavcar

Yavuz. Muhsine, (1996). *Masalların eğitim işlevleri ve dil öğretimindeki yeri* Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Danışmanı Prof. Dr. Cahit Kavcar

Yazıcı Okuyan Hülya, (2006). *Türkçenin sözcük varlığı açısından Fakir Baykurt'un romanları*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Danışmanı Prof. Dr. Cahit Kavcar

Diğer Kaynaklar

- Ağca, Hüseyin (1999), *Sözlü Anlatım, Gündüz Eğitim ve Yayınları*, Ankara
- Akyalçın, Necmi (2011), *Anı*, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, s.479
- Altunya, Niyazi (2011), *Cahit Kavcar'dan Önce Türkçe Öğretimi*, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss. 595-602
- Aslan, Canan (2011), *Sevgili Hocam Cahit Kavcar'a (Görüş)*, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, s.205
- Atabek, Gülseren Şendur (2011), *Doktora Tez Babam: Cahit Kavcar(Görüş)*, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss.321-322
- Aydemir, Cengiz (2011), *Arkadaşım ve Hocam Cahit Kavcar (Anı)*, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss.9-11
- Balcı, Ali (2011), *Sayın Prof. Dr. Cahit Kavcar Hocam ile Anılar*, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss.611-612
- Başar, Erdoğan (2011), *Değerli Öğretmenim Prof. Dr.. Cahit Kavcar*, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss.613-621

- Çiftlikçi, Ramazan (2011), *Edebiyat ve Eğitime Adanmış Bir Hayat(Görüş)*, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss.115-120
- Daşcan, Özer (2011), *Prof. Dr. Cahit Kavcar (Görüş)*, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss.523-525
- Demir, Metin (2011), *Her Şey Sevgi ile Başlar*, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss.622-623
- Demirel Özcan-Melek Şahinel (2006) *Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi*. PegemA Yayıncılık, Ankara
- Dilidüzgün, Selahattin (2011), *Modern Edebiyat Öğretimi ve Cahit Kavcar*, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss.121-126
- Erverdi Ezel, (2011). *İnci Enginün Kitabı*. Dergah Yayınları, İstanbul
- Erverdi Ezel, (2011). *Orhan Okay Kitabı*. Dergah Yayınları, İstanbul.
- Etike, Serap (2011), *Kavcar öğretmenim(Anı)*, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara,ss.250-252
- Güneyli, Ahmet (2011), *Prof. Dr. Cahit Kavcar'ın Yabancı Dilde Öğretim Konusundaki Görüşleri*, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss.35-46
- Gürbüz, Muammer (2011), *Nice Mutlu Yıllara*, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç,

- Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss.624-626
- Hasırcı, Sevil (2011), *Sevgili Öğretmenim Cahit Kavcar'a (Anı)*, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss.167-168
- Hengirmen, Mehmet(2011), *Türkçe Öğretiminde Kavcar Ekolü*, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss.85-94
- Işıksalan, Nilay (2011), *Bir Eğitim Bilgesi, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı* (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss.79-84
- İnci Handan, (2010). *Zeynep Kerman Kitabı*. Dergah Yayınları, İstanbul
- İslamoğlu, Hamdi (2011), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, Beta Yayınları, İstanbul
- İşeri, Kamil (2011), *Cahit Kavcar ve Türkçe Duyarlılığı(Görüş)*, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss.211-214
- Kantemir, Enise (1981), *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, Ankara
- Kaplan Mehmet, (1948). *Namık Kemal Hayatı ve Eserleri* İbrahim Horoz Basımevi, İstanbul.
- Karasar, Niyazi (2004), *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara
- Kepekçi, Yasemin Karaman (2011), *Sayın Hocam Prof. Dr. Cahit Kavcar ile Olan Anılarımdan Seçmeler*, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara,ss.627-628

- Kerman Zeynep- İnci Enginün. (2000). Mehmet Kaplan Hayatı ve Eserleri. Dergah Yayınları, İstanbul.
- Küçükavşar, Aslıhan (2011), *Bir Öğretmeni Tanımlamak*, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss.644
- Mert, Esra Lüle (2011), *Şans(Anı)*, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss.249
- Oğan, Münevver (2011), *Cahit Kavcar Öğretmen ile Türkçenin Bahçelerinde (İzlenim)*, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss.31-34
- Okay Orhan, (2010). Bir Hülya Adamının Romanı Ahmet Hamdi Tanpınar. Dergah Yayınları, İstanbul.
- Okay Orhan. (1969). *İlk Türk Pozitivist ve Natüralisti*, Dergah Yayınları, İstanbul
- Öztürk, Nurettin (2011), *Cahit Kavcar: Bir Hümanistin Bilim Adamı Olarak Portresi(Görüş)*, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss.427-438
- Seyidoğlu, Halil (2009), *Bilimsel Araştırma ve Yazma El Kitabı*, Güzem Can Yayınları, İstanbul
- Sipahioğlu, Zeynel Sibel (2011), *Aydın Bir Rehber: Prof. Dr. Cahit Kavcar(Anı)*, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss.379-380
- Türkkaan, İlknur (2011), *İz Bırakmak (Anı)*, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss.480-482

- Uğurcan Sema, (2007). *20 Yılın Ardından Mehmet Kaplan*. Dergah Yayınları, İstanbul.
- Uysal, Meral (2011), *Cahit Kavcar Hocam İçin (Görüş)*, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss.520-522
- Ünsal, Ahu (2011), *Hocam: Cahit Kavcar*, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, s. 650
- Yıldız, Cemal (editör) (2010), *Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara
- Yıldız, Ziyet (2011), *Cumhuriyet Beyefendisi*, Prof. Dr. Cahit Kavcar Türkçe Eğitimi Çalıştayı (Bildiri, Anı, Görüş ve İzlenimler) 13-15 Mayıs 2010 (Yayıma Haz. Prof. Dr. Sedat Sever, Münevver Oğan, Murtaza Aykaç, Suna Canlı, Şuheda Önal), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara,s.343

EKLER

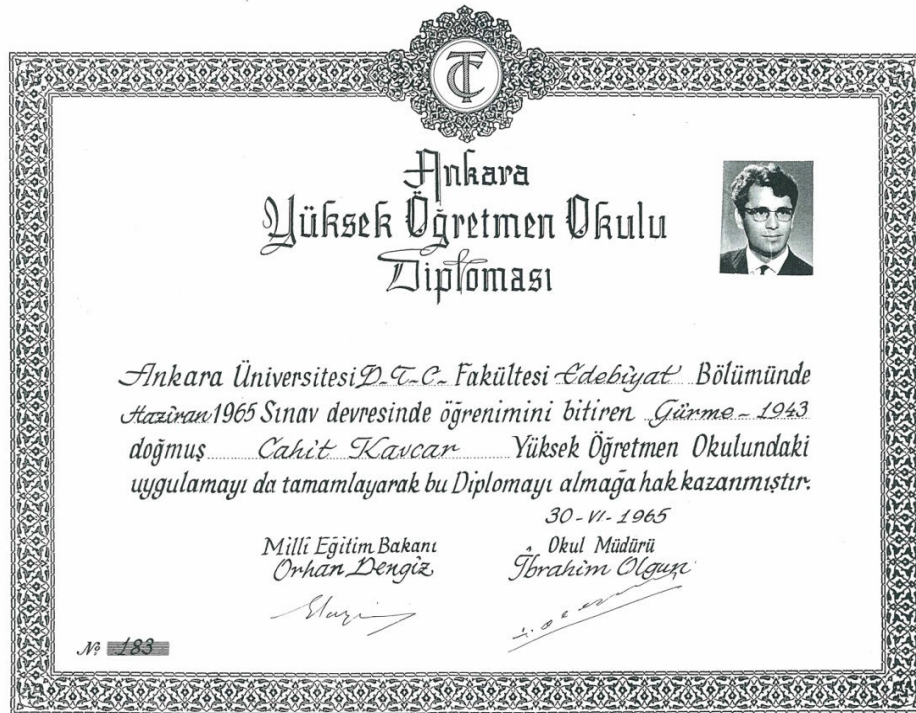
EK 1: İlkokul 5. Sınıf Karnesi

Sahife : _____
Öğrencinin yılı : _____ Ortaklar İlk Öğretmen Okulu 5 A Sınıf Geçme Defteri

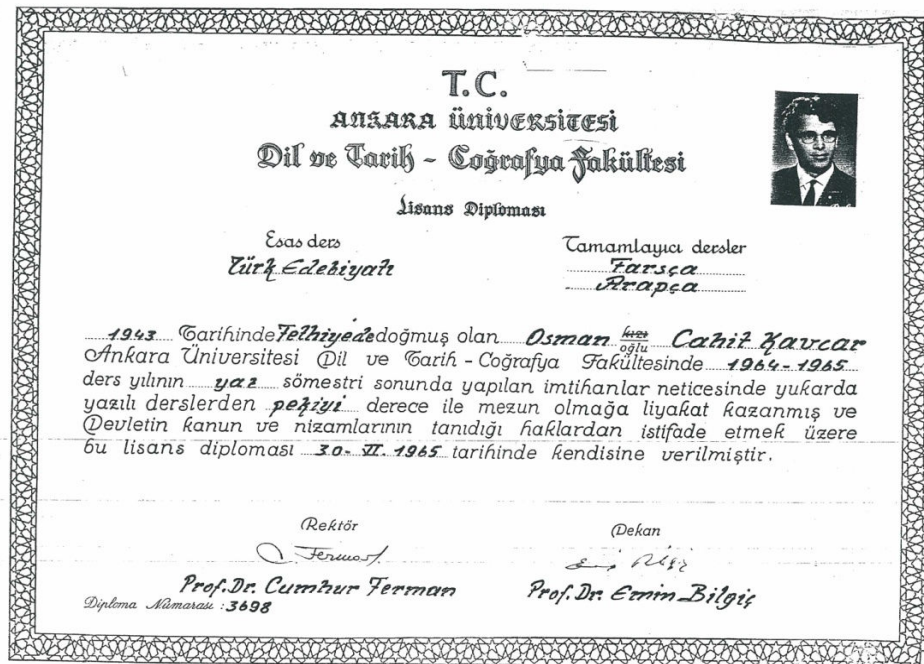
ÜNCELELER	D E R S L E R															Dİ										
	Meslek Dersler					Türk Dili ve Edebiyatı			Sosyal Bilgiler		Tabiat ve Fen Bilimleri															
	Pedagojiye giriş	Eğitim Pedagojisi	Öğretim metodu ve uygulama	Eğitim sosyolojisi	Teşkilat ve idare	Okuluna	Dilbilgisi	Kompozisyon	Türk edebiyatı tarihi	Çocuk edebiyatı	Uçak-Çoğradya- Harita bilgisi	Tarih	Coğrafya	Tabiat ve fen bilgisi	Fizik		Kimya	Özyolcu ve sağlık B.	Matematik	Müzik-Savınım	Din Bilgisi	İhtidar Eğitimi	İhtidar ve yasa	İst. ve İht. İst.	Tarım	Serbest çalışmalar
Dönem I	7	7	10					10	9	10	9	8	6	8	8	8	10	6	7	7	7	7	7	7	7	
Dönem II	10	7	10					10	10	10	8	9	8	8	5	6	7	10	6	7	7	7	7	7	7	
Dönem III																										
Bütünleme																										
Engel																										
Sınıf geçme	9	7	10					10	10	10	9	9	7	7	7	7	10	6	7	7	7	7	7	7	7	
Okul No: <u>99</u>	Ad ve soyadı : <u>Cahit Kavcar</u>					Doğum yer ve yılı :					Baba adı :															
Dönem I	6	5	7					7	7	8	8	5	3	6	4	7	6	4	6	5	7	6	6	6	6	
Dönem II	3	5	7					9	8	8	8	5	6	6	5	5	5	6	6	6	6	6	6	6	6	
Dönem III																										
Bütünleme																										
Engel																										
Sınıf geçme	6	5	7					8	8	8	8	5	5	6	5	6	6	5	6	6	6	6	6	6	6	
Okul No: <u>96</u>	Ad ve soyadı : <u>Cahit Kavcar</u>					Doğum yer ve yılı :					Baba adı :															
Dönem I	7	6	9					8	7	8	9	7	8	9	8	7	6	7	6	7	7	7	7	7	7	
Dönem II	7	7	9					9	9	8	7	7	6	7	6	7	6	7	6	7	6	6	6	6	6	
Dönem III																										

Cahit Kavcar'ın 1959-1960 öğretim yılında Aydın Ortaklar İlköğretmen Okulu 5-A sınıfı öğrencisi iken iki dönemde aldığı ve Ankara Yüksek Öğretmen Okulu'na seçilmesinde en büyük payı olan notlar. (1960 yılı sınıf geçme defterinden alındı.)

EK 2. Ankara Yüksek Öğretmen Okulu Diploması



EK 3. DTCF Lisans Diploması



EK-4: Yüksek Lisans Diploması

T. C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
YÜKSEK LİSANS DİPLOMASI



.../.../ 1943 tarihinde Fethiye'de doğmuş olan Osman Cahit Kavcar
Eğitim Fakültesi'ndeki Yüksek Lisans Programı'nı başarı ile tamamlayarak 2014/1971 tarihinde EĞİTİMDE
YÜKSEK LİSANS DİPLOMASI'nı pekîyi derece ile almağa hak kazanmıştır.


Alanı : EĞİTİM Dalı : Güzel Sanatlar Eğitimi Diploma sayısı : 12

REKTÖR
Prof. Dr. TAHSİN ÖZGÜÇ

DEKAN
Prof. Dr. ZİYA BURSALIOĞLU

EK 5: Yedek Subay Diploması

T. C.
YEDEK SUBAY DİPLOMASI



Bitirme derecesi : PEKİYİ
Yaka No. : 1248
Disiplin Notu :
Disiplin derecesi :

Sınıfı : TOPÇU
Adı Soyadı : CAHİT KAVCAR
Baba Adı : OSMAN
Memleketi : FETHİYE
Doğumu : 1943
Sicil No. : 132/25364

Yukarıda künyesi yazılı ve fotoğrafı bulunan öğrenci 1975/132 no1
Dönem TOPÇU Yedek Sb. Temel kursunu başarı ile bitirerek
Asteğmenliğine hak kazanmıştır.

AHMET AKÇOK
1 NCI H.P.K.

İBRAHİM ÖZKAN
TOPÇU YARDA
1 NCI H.P.K.

MUSTAFA KESİKÇİ
TOPÇU YARDA
57 NCI H.P.K.

HASANATIN AŞKINAN
1 NCI H.P.K.

EK 6: Doktora Diploması

T. C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
DOKTORA DİPLOMASI



1 / 1 / 1943 tarihinde Muğla'da doğmuş olan Osman ^{oğlu} Cahit KAVCAR
Eğitim Fakültesi'ndeki Doktora Programı'nı başarı ile tamamlayarak
8 / 12 / 1973 tarihinde **EĞİTİM DOKTORASI DİPLOMASI**'ni Pekiyi derece
ile almağa hak kazanmıştır.

ALANI : EĞİTİM DALI : GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ DIPLOMA SAYISI : 2

DEKAN REKTÖR

Prof. Dr. Fatma VARİŞ Prof. Dr. Tahsin ÖZGÜÇ

EK 7: Doçentlik Belgesi

Doçentlik Belgesi



Dr. CAHİT KAVCAR

Yeni Türk Edebiyatı
(XIX ve XX. Asır) dalından Üniversiteler Kanununun ilgili
maddeleri ve Doçentlik İmtihan Yönetmeliği hükümleri gereğince
geçirdiği imtihanın bütün safhalarında göstermiş olduğu başarı
dolayısıyla 26/12/1979 tarihinde kendisine Üniversite Doçenti
unvanının tevcih edildiğini bildiren işbu belge verilmiştir.

29/5/1980

DEKAN REKTÖR

Prof. Dr. ZİYA BURSALIOĞLU Prof. Dr. TAHSİN ÖZGÜÇ

EK 8: Profesörlüğe Atanma Yazısı

T. C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
PERSONEL DAİRE BAŞKANLIĞI

015460 -- 2-11-01

Sayı : 31-3380
Konu : Doç.Dr.Cahit Kavcar hk.


/ /198

19320

Eğitim Bilimleri Fakültesi
Dekanlığına

Fakülteniz öğretim üyelerinden Doç.Dr.Cahit Kavcar'ın İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Edebiyatı Eğitimi Anabilim Dalında açık bulunan profesörlük kadrosuna naklen tayininin yapıldığı Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının 26.10.1987 tarih ve 21308 sayılı yazıları ile bildirilmektedir.

Adı geçene tebliği ile görevinden ayrılış tarihinin bildirilmesini saygılarımla rica ederim.


Prof.Dr.Necdet Berin
Rektör

T. C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Fakültesi
Soy: 5099
Tarih: 4 Aralık 1987

EPÖ Bölüm Başkanlığına
ve zereği
K. Pytal

Not : Cevaplarla yazınızın tarih ve sayısının belirtilmesi.

EK 9: Fotoğraf (1961)

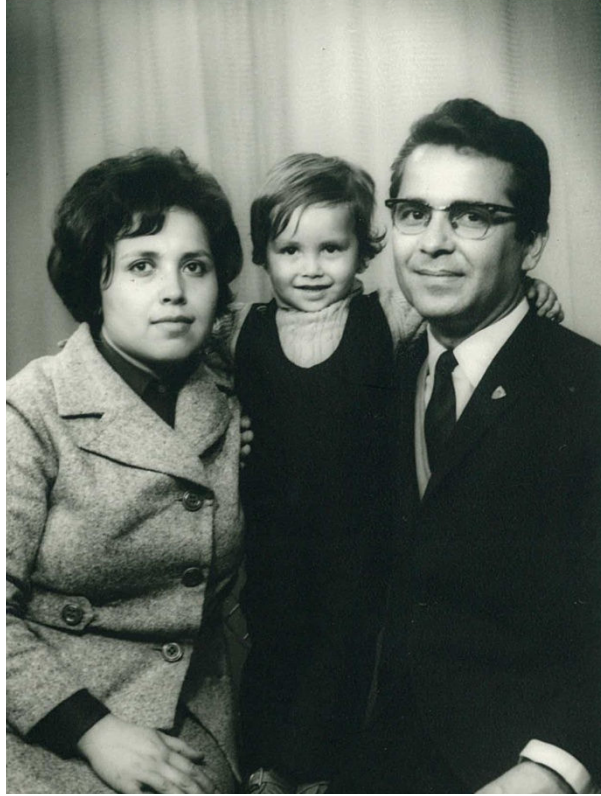
Yüksek Öğretmen Okulu Öğrencisi, Mayıs, 1961

EK 10: Fotoğraf (1965)

Üniversite son sınıf öğrencisi, Nisan 1965, Ankara Yüksek Öğretmen Okulu

EK 11: Fotoğraf (1965)**Kars Alparslan Lisesi Öğretmenevi, 1966****EK 12: Fotoğraf (1967)****Nişan günü, 24 Kasım 1967**

EK 13: Fotoğraf (1973)



1973, Eşi ve büyük oğlu Utku ile.

EK 14: Fotoğraf (1975)



İzmir'de asker, 1975

EK 15: Fotoğraf (1979)**Doçent olunca, 1979****EK 16: Fotoğraf (1987)****Profesör olunca, 1987**

EK 17: Fotoğraf (1993)**Fakülteadaki çalışma odasında, 1993****EK 18: Fotoğraf (1995)****Dekan iken, 1995**

EK 19: Fotoğraf (1997)

**Dekanlık makam odası, Fakülte sekreteri ve iki Dekan sekreteri ile
10 Şubat 1997**

EK 20: Fotoğraf (1999)

18.6.1999, TÖMER'de.

EK 21: Fotoğraf (2001)

Mayıs 2001, Eskişehir Gülten Dayıoğlu Sempozyumu, (Talat Halman ve Muhsine Yavuz'la)

EK 22: Fotoğraf (2005)

Mayıs 2005 Sedat Sever ve Aytül Akal'la.

EK 23: Fotoğraf (2010)

ACAR
A5841

3199632

Emekli olunca, 2010

EK 24: Fotoğraf (2012)

Fakültedeki odasında. Ocak, 2012

EK 25: Fotoğraf (2012)**Tez Yazarı Merve Yılmaz ile. Ocak. 2012**

Kişisel Bilgiler	
Adı	Merve
Soyadı	Yılmaz
Doğum yeri ve tarihi	Bursa, 1986
Uyruğu	T.C.
İletişim adresi ve telefonu	Özel Birey Okulları, Ataevler/Nilüfer/BURSA
Eğitim	
İlköğretim	Cumhuriyet İlköğretim Okulu/ Karacabey/BURSA
Ortaöğretim	Karacabey Anadolu Lisesi/Karacabey
Yükseköğretim (Lisans)	Uşak Üniversitesi, Türkçe Öğretmenliği
Yükseköğretim (Yüksek Lisans)	Pamukkale Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı
Yabancı Dil	
İngilizce-KPDS-Haziran 2010	40
Mesleki Deneyim	
2011-2012	Bursa/Sınav Dershanesi/Türkçe Öğretmeni
2012-2013	Bursa/Şahinkaya Koleji/Türkçe Öğretmeni
2013- Halen	Bursa/Birey Okulları/Türkçe Öğretmeni